



**ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ**  
**FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH**

---

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977, [www.iobe.gr](http://www.iobe.gr)  
11 Tsami Karatassou, 117 42 Athens, Greece, Tel.: +30 210-9211 200-10, Fax: +30210-9233 977

# Ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα

**Δεκέμβριος 2020**

Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και οι προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανάλυση, εκφράζουν τις απόψεις των ερευνητών και δεν αντανακλούν, κατ' ανάγκη, τη γνώμη των μελών του ΙΟΒΕ, της Διοίκησης ή των μελών του.

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε από τους:

Γιώργο Μανιάτη

Γρηγόρη Παύλου

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.) είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός. Ιδρύθηκε το 1975 με δύο σκοπούς: αφενός να προωθεί την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αφετέρου να παρέχει αντικειμενική πληροφόρηση και να διατυπώνει προτάσεις, οι οποίες είναι χρήσιμες στη διαμόρφωση πολιτικής.

Copyright © 2020 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Απαγορεύεται η με οιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

**Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)**

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα

Τηλ.: (210 9211200-10), Fax: (210 9228130 & 210 9233977)

E-mail: [iobe@iobe.gr](mailto:iobe@iobe.gr) - URL: [www.iobe.gr](http://www.iobe.gr)

<b>Περιεχόμενα.....</b>	<b>3</b>
<b>1</b>	<b>Περίληψη..... 7</b>
<b>2</b>	<b>Εισαγωγή ..... 17</b>
<b>3</b>	<b>Βασικά χαρακτηριστικά και μεγέθη του κλάδου των αλκοολούχων ποτών..... 19</b>
3.1	Οριοθέτηση των προϊόντων και του κλάδου των αλκοολούχων ποτών ..... 19
3.2	Η αλυσίδα αξίας του κλάδου αλκοολούχων ποτών ..... 20
3.3	Βασικά οικονομικά μεγέθη κλάδου αλκοολούχων ποτών ..... 21
3.3.1	Ο αντίκτυπος του κλάδου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία ..... 23
<b>4</b>	<b>Κύριες Τάσεις και εξελίξεις στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών ..... 27</b>
4.1	Εξέλιξη καταγεγραμμένων πωλήσεων ..... 27
4.2	Εγχώρια παραγωγή αλκοολούχων ποτών ..... 32
4.3	Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα κλάδου ..... 35
4.4	Κύριοι προσδιοριστικοί παράγοντες αγοράς αλκοολούχων ποτών ..... 39
4.5	Οι επιπτώσεις της κρίσης στην αγορά αλκοολούχων ποτών ..... 43
4.6	Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στον κλάδο αλκοολούχων ..... 46
4.6.1	Εκτιμήσεις 2020-2023..... 62
<b>5</b>	<b>Φορολογική πολιτική στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών: Στρεβλώσεις και δημοσιονομικό αποτέλεσμα ..... 65</b>
5.1	Η φορολογική πολιτική στα αλκοολούχα ποτά ..... 65
5.2	Φορολογικό πλαίσιο οινοπνευματωδών- Ελλάδα ..... 65
5.3	Φορολογία αλκοολούχων ποτών και τιμές λιανικής πώλησης ..... 72
5.4	Η επίπτωση φόρου στις κατηγορίες οινοπνευματωδών ποτών..... 77
5.5	Προϊόν Απόσταξης Διήμερων Αποσταγματοποιών - Τσίπουρο Διημέρων..... 80
5.6	Φορολογικά έσοδα από τα αλκοολούχα ποτά ..... 85
5.7	Λοιπές επιπτώσεις από την αύξηση του συντελεστή ΕΦΚΟΠ..... 87
5.8	Έλεγχοι στην αγορά αλκοολούχων ποτών..... 89
5.9	Καταπολέμηση παράνομης εμπορίας αλκοολούχων και αποσταγμάτων..... 94
<b>6</b>	<b>Επιδράσεις στον κλάδο και στην οικονομία από την αναπροσαρμογή του φορολογικού πλαισίου ..... 99</b>
6.1	Σύγκλιση ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ ..... 99
6.1.1	Μείωση ΕΦΚ από €2.550 στα €1.800 ..... 100
6.1.2	Σταδιακή μείωση ΕΦΚ στα €1.800 μέχρι το 2023..... 108
6.2	Μείωση ΦΠΑ στα αλκοολούχα ποτά στην εστίαση ..... 116
<b>7</b>	<b>Διαπιστώσεις και μέτρα πολιτικής ..... 119</b>
<b>8</b>	<b>Βιβλιογραφία..... 123</b>
<b>9</b>	<b>Παράρτημα ..... 124</b>

**Κατάλογος Πινάκων**

Πίνακας 3.1. Βασικά μεγέθη εφοδιαστικής αλυσίδας κλάδου αλκοολούχων ποτών (2008-2018).....	22
Πίνακας 3.2. Συνολική επίδραση κλάδου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία (2019) .....	25
Πίνακας 4.1: Τιμές βασικών παραγόντων κλάδου αλκοολούχων ποτών, 2020-2023 .....	62
Πίνακας 5.1. Μεταβολές φορολογικών συντελεστών στα οινοπνευματώδη ποτά.....	66
Πίνακας 5.2. Ειδικός Φόρος ανά ποσότητα σερβιρίσματος, 2020 .....	78
Πίνακας 5.3. Πρόσθετα δυνητικά οφέλη από τις παρεμβάσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών .....	97
Πίνακας 6.1. Υποθέσεις σεναρίων (εφάπαξ μείωση ΕΦΚ).....	101
Πίνακας 6.2. Μεταβολή τιμών και ποσοτήτων στην εφάπαξ μείωση του ΕΦΚ.....	101
Πίνακας 6.3. Υποθέσεις σεναρίων (σταδιακή μείωση ΕΦΚ) .....	108
Πίνακας 6.4. Μεταβολή τιμών - σενάρια πλήρους και μερικής μετακύλισης .....	109
Πίνακας 6.5. Ελαστικότητες και μεταβολή ποσοτήτων - σενάρια πλήρους και μερικής μετακύλισης.....	109
Πίνακας 9.1. Χρηματοοικονομικά στοιχεία Εταιρειών Παραγωγής και Εισαγωγικών εταιρειών .....	124
Πίνακας 9.2. Χρηματοοικονομικά στοιχεία εταιρειών Χονδρικού Εμπορίου Αλκοολούχων Ποτών ...	124

**Κατάλογος Διαγραμμάτων**

Διάγραμμα 3.1. Τα τέσσερα επίπεδα του κλάδου αλκοολούχων ποτών .....	20
Διάγραμμα 3.2. Αλυσίδα αξίας κλάδου αλκοολούχων ποτών.....	21
Διάγραμμα 4.1. Πωλήσεις αλκοολούχων ποτών 2009-2019 .....	27
Διάγραμμα 4.2. Σωρευτική Μεταβολή ανά κατηγορία αλκοολούχων ποτών .....	28
Διάγραμμα 4.3. Σωρευτική Μεταβολή ανά κατηγορία αλκοολούχων ποτών .....	28
Διάγραμμα 4.4. Μεταβολή όγκου πωλήσεων οινοπνευματωδών ποτών (% ετήσια μεταβολή) .....	29
Διάγραμμα 4.5. Σωρευτική μεταβολή όγκου πωλήσεων οινοπνευματωδών ποτών, 2009-2019 .....	30
Διάγραμμα 4.6. Σύνθεση κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών .....	30
Διάγραμμα 4.7. Σωρευτική % μεταβολή 2009-2019 (9lt κιβώτια) αλκοολούχων ποτών .....	31
Διάγραμμα 4.8. Μεταβολή σύνθεσης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών σε εκατοστιαίες μονάδες (09-19) .....	32
Διάγραμμα 4.9. Εγχώρια παραγωγή αλκοολούχων ποτών (σε εκ. λίτρα) .....	33
Διάγραμμα 4.10. Εξέλιξη εγχώριας κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών με κριτήριο την προέλευση (σε εκ. λίτρα) .....	33
Διάγραμμα 4.11. Δείκτες εξωστρέφειας και εισαγωγικής διεύθυνσης.....	34
Διάγραμμα 4.12. Εξαγωγές και εισαγωγές αλκοολούχων ποτών σε αξία (εκ. ευρώ).....	34
Διάγραμμα 4.13. Κύκλος Εργασιών εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων ποτών .....	35
Διάγραμμα 4.14. Καθαρά κέρδη εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων ποτών .....	36
Διάγραμμα 4.15. Αριθμοδείκτες Εισαγωγικών Εταιρειών .....	36
Διάγραμμα 4.16. Κύκλος Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο ποτών .....	37
Διάγραμμα 4.17. Κέρδη επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών .....	38
Διάγραμμα 4.18. Αριθμοδείκτες επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών.....	38
Διάγραμμα 4.19. Ρυθμοί μεταβολής ΑΕΠ (%) .....	39
Διάγραμμα 4.20. Δείκτης Οικονομικού Κλίματος και Καταναλωτική Εμπιστοσύνη .....	40
Διάγραμμα 4.21. % μεταβολή κατανάλωσης, Ελλάδα και ΕΕ28, (2015=100).....	40
Διάγραμμα 4.22. Μεταβολή μέσης μηνιαίας δαπάνης νοικοκυριών για οινοπνευματώδη ποτά 2011-2019.....	41
Διάγραμμα 4.23 Δείκτες Τιμών Οινοπνευματωδών ποτών (% μεταβολές 2009-2019).....	42
Διάγραμμα 4.24 Εξέλιξη δείκτη τιμών αλκοολούχων ποτών 2009-2019.....	42
Διάγραμμα 4.25. Επίδραση κλάδου στην ελληνική οικονομία.....	43
Διάγραμμα 4.26. Επίδραση κλάδου παραγωγής αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία .....	44
Διάγραμμα 4.27. Επίδραση χονδρικού εμπορίου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία .....	45
Διάγραμμα 4.28. Επίδραση λιανικού εμπορίου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία.....	45
Διάγραμμα 4.29. Επίδραση κλάδου αλκοολούχων ποτών (Σύνολο) στην ελληνική οικονομία .....	46
Διάγραμμα 4.30. Ετήσια % μεταβολή ΑΕΠ ανά τρίμηνο, Ελλάδα, ΕΕ.....	47
Διάγραμμα 4.31. Μεταβολή κύκλου εργασιών των Επιχειρήσεων σε Αναστολή Λειτουργίας (2 <sup>ο</sup> τρίμηνο 2020) .....	47
Διάγραμμα 4.32. Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής Εργασιών Ποτών.....	48
Διάγραμμα 4.33. Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στην παραγωγή και διάθεση αλκοολούχων ποτών .....	49
Διάγραμμα 4.34. Δείκτης Προσδοκιών στα καταλύματα και στην εστίαση .....	50

Διάγραμμα 4.35. Εξέλιξη πωλήσεων ανά δίμηνο 2019 vs 2020 .....	51
Διάγραμμα 4.36. Μεταβολή πωλήσεων στη διάρκεια της πανδημίας ανά κατηγορία ποτού .....	52
Διάγραμμα 4.37. Μεταβολή φορολογικών εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ .....	52
Διάγραμμα 4.38. Κατανάλωση Τουριστών 2019.....	55
Διάγραμμα 4.39. Μεταβολή πωλήσεων, Σενάριο Α .....	57
Διάγραμμα 4.40. Μεταβολή φορολογικών εσόδων το 2020, Σενάριο Α.....	58
Διάγραμμα 4.41. ΑΕΠ και Απασχόληση, Σενάριο Α .....	59
Διάγραμμα 4.42. Μεταβολή κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών στο Σενάριο Β .....	60
Διάγραμμα 4.43. Μεταβολή φορολογικών εσόδων το 2020, Σενάριο Β .....	61
Διάγραμμα 4.44. ΑΕΠ και Απασχόληση, Σενάριο Β .....	62
Διάγραμμα 4.45. Πωλήσεις 2020-2023.....	63
Διάγραμμα 4.46. Φορολογικά έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ .....	64
Διάγραμμα 4.47. ΑΕΠ και Απασχόληση, 2020-2023 .....	64
Διάγραμμα 5.1. Εξέλιξη ΕΦΚΟΠ* 2002-2020.....	67
Διάγραμμα 5.2. Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης Αλκοολούχων Ποτών ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης ανά χώρα (Μάιος 2020) .....	68
Διάγραμμα 5.3. Ειδικός Φόρος αλκοολούχων ποτών (ανταγωνιστικών τουριστικά χωρών), 05/2020	69
Διάγραμμα 5.4. Κατάταξη ΕΦΚ στα αλκοολούχα στην ΕΕ / μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα 2019 .....	71
Διάγραμμα 5.5. Συγκριτικά Επίπεδα Τιμών Οινοπνευματωδών Ποτών σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, 2008 και 2019 .....	72
Διάγραμμα 5.6. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης αλκοολούχου ποτού (σε ευρώ).....	73
Διάγραμμα 5.7. Σύνθεση τελικής τιμής ενός τυπικού αλκοολούχου ποτού .....	74
Διάγραμμα 5.8. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης ούζου (700 ml) (σε ευρώ).....	75
Διάγραμμα 5.9. Σύνθεση τελικής τιμής ούζου .....	75
Διάγραμμα 5.10. Ενδεικτική δομή τιμής τσίπουρου (700 ml) (σε ευρώ) .....	76
Διάγραμμα 5.11. Σύνθεση τελικής τιμής Τσίπουρου .....	76
Διάγραμμα 5.12. ΕΦΚ ανά προϊόν, 2020 .....	77
Διάγραμμα 5.13. Αναλογία Πωλήσεων αιθυλικής αλκοόλης και Εσόδων 2009 & 2019 .....	79
Διάγραμμα 5.14. Σύνθεση Εσόδων από ΕΦΚΟΠ στα κράτη μέλη της ΕΕ-28, 2018 .....	79
Διάγραμμα 5.15. Παραγωγή και Κατανάλωση τσίπουρου .....	80
Διάγραμμα 5.16. Φορολογικά έσοδα ΕΦΚ Οινοπνευματωδών ποτών.....	85
Διάγραμμα 5.17. Ετήσια % μεταβολή φορολογικών εσόδων Οινοπνευματωδών ποτών.....	86
Διάγραμμα 5.18. Αποκλίσεις φορολογικών εσόδων από τους στόχους του προϋπολογισμού .....	86
Διάγραμμα 5.19. Φ.Π.Α. στην αιθυλική αλκοόλη και σε αλκοολούχα ποτά .....	87
Διάγραμμα 5.20. Παράνομη κατανάλωση (λίτρα αιθυλικής αλκοόλης κατά κεφαλήν).....	88
Διάγραμμα 5.21. Τελωνειακοί έλεγχοι στα αλκοολούχα.....	89
Διάγραμμα 5.22. Παραβάσεις στα αλκοολούχα .....	90
Διάγραμμα 5.23. Κατασχέσεις αλκοολούχων (λίτρα) .....	91
Διάγραμμα 5.24. Πλήθος εργασιών για τη διασφάλιση είσπραξης του Ε.Φ.Κ.....	92
Διάγραμμα 5.25. Κατασχέσεις (σε λίτρα).....	92
Διάγραμμα 5.26. Αποτελέσματα ελέγχων προϊόντων απόσταξης.....	93
Διάγραμμα 5.27. Ετήσια Κατανάλωση Τσίπουρου ανά είδος, 2018 .....	95
Διάγραμμα 5.28. Φορολογικά Έσοδα από Τσίπουρο, 2018 .....	95
Διάγραμμα 5.29. Πρόσθετα δυνητικά οφέλη από τις παρεμβάσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών (ετήσια βελτίωση) .....	98
Διάγραμμα 6.1. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή πωλήσεων και εσόδων (VS Σενάριο Α), Πλήρης μετακύλιση .....	102
Διάγραμμα 6.2. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης (vs Σενάριο Α), Πλήρης μετακύλιση .....	103
Διάγραμμα 6.3. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή πωλήσεων και εσόδων (VS Σενάριο Α), Μερική μετακύλιση .....	104
Διάγραμμα 6.4. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης (vs Σενάριο Α), Μερική μετακύλιση .....	104
Διάγραμμα 6.5. Μείωση ΕΦΚ (vs Σενάριο Β), Πλήρης μετακύλιση .....	106
Διάγραμμα 6.6. Μείωση ΕΦΚ (vs Σενάριο Β), Μερική μετακύλιση .....	107
Διάγραμμα 6.7. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή πωλήσεων σε σύγκριση με το Σενάριο Α.....	110
Διάγραμμα 6.8. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή φορολογικών εσόδων σε σύγκριση με το Σενάριο Α.....	110

Διάγραμμα 6.9. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης σε σύγκριση με το Σενάριο Α .....	112
Διάγραμμα 6.10. Μεταβολή κατανάλωσης με μείωση ΕΦΚ, 4 Σενάρια .....	113
Διάγραμμα 6.11. Μεταβολή ΕΦΚ και ΦΠΑ με μείωση ΕΦΚ, 4 Σενάρια .....	114
Διάγραμμα 6.12. Μεταβολή Φόρων με μείωση ΕΦΚ, 4 Σενάρια .....	114
Διάγραμμα 6.13. Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης με μείωση ΕΦΚ, 4 Σενάρια .....	115
Διάγραμμα 6.14. Μεταβολή πωλήσεων λόγω μείωσης ΦΠΑ στο 13% .....	117
Διάγραμμα 6.15. Μεταβολή φορολογικών εσόδων λόγω μείωσης ΦΠΑ στο 13% .....	117
Διάγραμμα 6.16. Μεταβολή σε ΑΕΠ και Απασχόληση λόγω μείωσης ΦΠΑ στο 13% .....	118
Διάγραμμα 9.1. Αποτελέσματα σε πωλήσεις, έσοδα ΑΕΠ και απασχόληση για Σενάριο Α με 60% μετακύλιση .....	125
Διάγραμμα 9.2. Αποτελέσματα σε πωλήσεις, έσοδα ΑΕΠ και απασχόληση για Σενάριο Β με 100% μετακύλιση .....	126
Διάγραμμα 9.3. Αποτελέσματα σε πωλήσεις, έσοδα ΑΕΠ και απασχόληση για Σενάριο Β με 60% μετακύλιση .....	127

## 1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σκοπός της μελέτης είναι η παρουσίαση και ανάλυση των πιο πρόσφατων δεδομένων που αφορούν τον κλάδο των αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, υπό το πρίσμα και των πρόσφατων εξελίξεων που προκάλεσε η πανδημία COVID-19 στην Ελλάδα και διεθνώς. Στη μελέτη εξετάζονται οι επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά αλκοολούχων ποτών και αναλύεται η δυνητική επίδραση από τη μείωση του ΕΦΚ που επιβάλλεται στα αλκοολούχα ποτά, τόσο στα μεγέθη των σχετικών αγορών, όσο και στην ελληνική οικονομία συνολικά.

### Ο αντίκτυπος του κλάδου των αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία

Η συνολική συνεισφορά του κλάδου των αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία είναι ιδιαίτερα σημαντική. Λαμβάνοντας υπόψη τις άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες<sup>1</sup> επιδράσεις από την τελική δαπάνη κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, προκύπτει ότι ο κλάδος συνεισφέρει €2,3 δισεκ. στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας για το 2019. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η επίδραση στην απασχόληση που τελική ζήτηση αλκοολούχων ποτών, η οποία εκτιμάται σε 66 χιλ. θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης.

### Κύριες τάσεις και εξελίξεις στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών

Η αγορά αλκοολούχων ποτών εξετάζεται χωριστά: α) για την περίοδο μέχρι και το 2019, και β) για την τρέχουσα χρονιά, το 2020 όπου ξέσπασε η πανδημία COVID-19 προκαλώντας σοβαρές αναταράξεις στην οικονομία.

Μετά από μια περίοδο δραματικής πτώσης, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης και της αύξησης της φορολογίας των αλκοολούχων ποτών, η εγχώρια αγορά αλκοολούχων ποτών είχε ισορροπήσει τα τελευταία χρόνια, παραμένοντας όμως σε χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι στο παρελθόν (περίπου στο ήμισυ των πωλήσεων του 2009). Οι αυξήσεις στις τιμές των ποτών παραμένουν, ως αποτέλεσμα των διαδοχικών αυξήσεων του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης που επιβλήθηκαν στα οινοπνευματώδη ποτά (ΕΦΚΟΠ), αλλά και της αύξησης του συντελεστή ΦΠΑ, ενώ οι αλλαγές στα σχετικά μερίδια λόγω ανισοκατανομής των φορολογικών συντελεστών, εξακολουθούν να ισχύουν και εντείνονται σε ορισμένες περιπτώσεις.

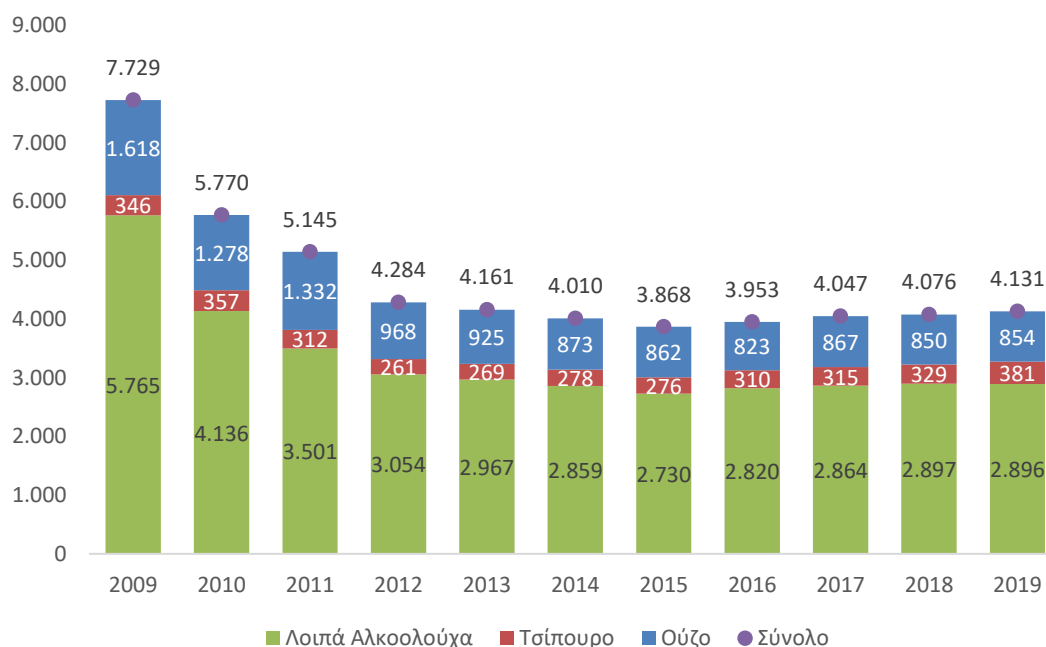
Η εγχώρια παραγωγή αποσταγμάτων και άλλων αλκοολούχων ποτών διαμορφώθηκε το 2019 σε 49,8 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος, με αυξητική τάση από το 2012, καταφέροντας να έχει μικρές απώλειες σε μια περίοδο που η εγχώρια ζήτηση υποχώρησε δραστικά. Αυτό οφείλεται κυρίως στη στροφή που επέδειξαν οι επιχειρήσεις του κλάδου προς τις εξαγωγές, οι οποίες αυξήθηκαν σταδιακά μέχρι το 2019, στα 33,8 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος, ενώ σημαντική άνοδος καταγράφηκε το 2019. Οφείλεται, επίσης, στη μικρότερη υποχώρηση της κατανάλωσης εγχώριων ποτών σε σύγκριση με την υποχώρηση της κατανάλωσης εισαγόμενων αλκοολούχων ποτών (-6,5% έναντι -25,6% αντίστοιχα την περίοδο 2010-2019).

Ο καταγεγραμμένος όγκος πωλήσεων αλκοολούχων ποτών (χωρίς Ούζο και Τσίπουρο) διαμορφώθηκε το 2019 στα 2,9 εκ. 9λίτρα κιβώτια, παραμένοντας σχετικά σταθερός την 4ετία 2016-2019. Στο επίσημο (εμφιαλωμένο από ποτοποιούς) τσίπουρο καταγράφεται άνοδος το 2019, στα 381 χιλ. 9λίτρα κιβώτια, έναντι 329 χιλ. 9λίτρων το 2018, ενώ στο ούζο σημειώνεται οριακή αύξηση, στα 854 χιλ. 9λίτρα κιβώτια

<sup>1</sup> Η άμεση επίδραση αναφέρεται στο οικονομικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τη δραστηριότητα του κλάδου χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι διασυνδέσεις του με άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Η έμμεση επίδραση προκύπτει όταν ληφθούν υπόψη οι παραγωγικές διασυνδέσεις και οι χρηματικές ροές μεταξύ του κλάδου με τους παραγωγούς του. Η προκαλούμενη επίδραση αναφέρεται στην επίδραση η οποία προκαλείται από τη μεταβολή της καταναλωτικής δαπάνης των εργαζομένων στους κλάδους που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την εξεταζόμενη μεταβολή της τελικής ζήτησης.

το 2019. Σημαντική διαφοροποίηση καταγράφεται μεταξύ των οινοπνευματωδών ποτών, όπου στη μύρα η κατανάλωση μειώθηκε με αρκετά ηπιότερο ρυθμό, κατά -5% την περίοδο 2009-2019, ενώ αντίθετα το κρασί κατέγραψε άνοδο κατά +7%.

**Διάγραμμα 1. Πωλήσεις αλκοολούχων ποτών 2009-2019 (εκ. 9λιτρα κιβώτια)**



**Πηγή:** Υπουργείο Οικονομικών, Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση IOBE.

Οι μεταβολές αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την ανακατανομή των μεριδίων ανάμεσα στα αλκοολούχα ποτά. Σημαντική υποχώρηση καταγράφεται στο Ούισκι, όπου το σχετικό μερίδιο μειώθηκε κατά 9,2 εκατοστιαίες μονάδες την περίοδο 2009-2019, ενώ ακολουθεί η κατηγορία RTD's με απώλειες 3,1 μονάδων. Στον αντίποδα, η βότκα και το εμφιαλωμένο τσίπουρο κέρδισαν από 5,8 και 4,8 μονάδες αντίστοιχα, ενώ τα λευκά ποτά εν γένει αύξησαν οριακά το μερίδιό τους λόγω της σχετικά πιο συγκρατημένης μείωσης της κατανάλωσης.

Η πτώση των καταγεγραμμένων πωλήσεων αλκοολούχων ποτών είχε ευρύτερες αρνητικές επιπτώσεις στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας. Η μείωση της δαπάνης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών επηρέασε τόσο τα επιμέρους στοιχεία προστιθέμενης αξίας, εισοδημάτων από εργασία και εταιρικών φόρων, όσο και την απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας. **Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, η μείωση της δαπάνης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών μέχρι το 2019, οδήγησε σε μείωση του εισοδήματος (ΑΕΠ) στην ελληνική οικονομία κατά €1,2 δισεκ. και μείωση της απασχόλησης κατά 34 χιλ. άτομα σε σχέση με το 2009.**

#### Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19

Χωρίς να έχει ακόμα ολοκληρωθεί το 2020, η πανδημία COVID-19 έχει ήδη επηρεάσει τα μεγέθη της αγοράς αλκοολούχων ποτών. Ο κλάδος υπέστη πλήγμα εξαιτίας της συνολικής καθίζησης της οικονομικής δραστηριότητας, με μείωση του ΑΕΠ κατά 15% στο 2<sup>ο</sup> τρίμηνο του έτους, της συρρίκνωσης της δραστηριότητας στην εστίαση και της ραγδαίας μείωση των τουριστικών ροών.

Με βάση τα αποτελέσματα της ανάλυσης της αγοράς, για το σύνολο του 2020 εκτιμάται πτώση της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών κατά 22,4%, δηλαδή 925 χιλ. 9λιτρα λιγότερα κιβώτια. Η μείωση αυτή θα περιορίσει τα έσοδα από ΕΦΚ κατά €67 εκατ. και από ΦΠΑ κατά €132 εκατ., ενώ



συνυπολογίζοντας τις απώλειες φόρων εισοδημάτων επιχειρήσεων και απασχολουμένων στον κλάδο, η μείωση των εσόδων θα προσεγγίσει τα €236 εκατ. το 2020.

Σε μια προσπάθεια εκτίμησης των επιπτώσεων στον κλάδο και για τα επόμενα έτη, εκτιμήθηκε ότι οι πωλήσεις αναμένεται να επανέλθουν στα επίπεδα του 2019 το 2023, σε ένα βασικό σενάριο με σχετικά ήπια μείωση του ΑΕΠ και υποχώρησης των τουριστικών ροών, ενώ σε ένα δυσμενέστερο σενάριο οι πωλήσεις το 2023 θα είναι κατά 7% χαμηλότερες σε σύγκριση πάντα με το 2019.

### Φορολογική πολιτική στα αλκοολούχα ποτά στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα οι επιμέρους κατηγορίες οινοπνευματωδών ποτών έχουν διαφορετική φορολογική αντιμετώπιση. Ο υψηλότερος συντελεστής ΕΦΚ, ο οποίος υπολογίζεται επί 100 λίτρων αιθυλικής αλκοόλης του προϊόντος, εφαρμόζεται στα αλκοολούχα ποτά (εκτός ούζου και τσίπουρου) (2.550€<sup>2</sup>), (ουίσκι, βότκα, τζιν κ.α.). Στο ούζο και τσίπουρο ο ΕΦΚ υπολογίζεται στο ήμισυ του φόρου (1.275€), ενώ το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο) για προσωπική χρήση φορολογούνται με εφάπαξ κατ' αποκοπή φόρο ύψους €0,59 ανά λίτρο έτοιμου προϊόντος (ή αλλιώς €140 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης). Η μπίρα φορολογείται με διαφορετικό τρόπο και με την αύξηση που σημειώθηκε τον Ιούνιο του 2016, ο φόρος στη μπίρα διαμορφώθηκε στα ίδια περίπου επίπεδα (€1.250) σχεδόν με το ούζο και το τσίπουρο. Τέλος, το 2019 καταργήθηκε ο φόρος €0,20 ανά λίτρο που είχε επιβληθεί στο κρασί από το 2016.

Τα αλκοολούχα ποτά έχουν υποστεί 8 αυξήσεις στη φορολογία από το 1998 με τις 4 από αυτές να πραγματοποιούνται στο διάστημα 2009-2010, οδηγώντας σε υπερδιπλασιασμό του ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών. Η συνολική αύξηση του ΕΦΚ το 2010 ήταν 87% σε σχέση με το 2009 και 125% σε σχέση με το φορολογικό καθεστώς 2005-2008. Εκτός από την αύξηση του ΕΦΚ, από το 2009 έχει αυξηθεί και ο ΦΠΑ κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες (σε 24% από 19%). Συνολικά, το 51% της τελικής τιμής ενός τυπικού αλκοολούχου ποτού καλύπτει ο ΕΦΚ και ο ΦΠΑ, έναντι 45% το 2009.

Η Ελλάδα έχει τον τρίτο υψηλότερο συντελεστή ΕΦΚ (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης) στην Ευρώπη, και τον πρώτο υψηλότερο ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ-27, ενώ ταυτόχρονα είναι κατά €1.500 υψηλότερος από τον μέσο όρο γειτονικών και τουριστικά ανταγωνιστικών χωρών. Η αύξηση των φόρων και των τιμών έχει πρόσθετες αρνητικές επιπτώσεις, τόσο στην εγχώρια αγορά, αυξάνοντας τα κίνητρα λαθρεμπορίου, όσο και στο τουριστικό προϊόν, μειώνοντας την ανταγωνιστικότητά του. Είναι χαρακτηριστικό ότι εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Προστασίας Πνευματικών Δικαιωμάτων (EUIPO, 2016) τοποθετούν την Ελλάδα στη δεύτερη υψηλότερη θέση στην ΕΕ, με ποσοστό 11%, με κριτήριο το μέγεθος των χαμένων πωλήσεων αλκοολούχων ποτών ως προς το σύνολο των πωλήσεων στην εγχώρια αγορά.

### Φορολογικά έσοδα από τα αλκοολούχα ποτά

Ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών συνεισφέρει σημαντικά στα φορολογικά έσοδα, τόσο μέσω του ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών και του ΦΠΑ, όσο και με τους φόρους εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Ενδεικτικά, τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αλκοολούχα ποτά (περιλαμβάνονται ούζο και τσίπουρο) διαμορφώθηκαν το 2019 σε €291 εκ., ενώ τα έσοδα από ΕΦΚ στη μπίρα ανήλθαν στα €198 εκ., έπειτα από τη σημαντική αύξηση του συντελεστή το 2016. Στα αλκοολούχα ποτά τα φορολογικά έσοδα ακολούθησαν πτωτική πορεία από το 2010 μέχρι το 2015, επηρεαζόμενα από τη μείωση της κατανάλωσης ως αποτέλεσμα των μειωμένων εισοδημάτων και της κλιμάκωσης των φόρων στα ποτά, ενώ από το 2015 καταγράφεται μικρή άνοδος, ενδεχομένως λόγω σημαντικής

<sup>2</sup> Ο ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών αποτελείται από το αμιγώς φορολογικό τμήμα των €2.450 με την προσθήκη 4% υπέρ του ταμείου Χημικών και το τέλος χαρτοσήμου (2,4% επί ΕΦΚ + Ταμείο Χημικών), με τελικό ποσό τα €2.550.

αύξησης των τουριστικών ροών, αλλά και της σταδιακής αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης, παρόλο που είναι μικρής έντασης.

Στα αλκοολούχα ποτά παρατηρείται διαχρονικά η δημιουργία αποκλίσεων των εισπράξεων από τους στόχους που είχαν τεθεί. Είναι ενδεικτικό ότι το 2016 εισπράχθηκαν €97,8 εκ. λιγότερα από τον αρχικό στόχο, δηλαδή απόκλιση κατά 25,8%, ενώ οι αποκλίσεις συνεχίστηκαν και μέχρι το 2019, σε μικρότερη έκταση.

### **Παράνομο εμπόριο αλκοολούχων ποτών και η περίπτωση του τσίπουρου διήμερων**

Για το εμφιαλωμένο τσίπουρο των επίσημων παραγωγών η ελληνική νομοθεσία προβλέπει την εφαρμογή συντελεστή ειδικού φόρου κατανάλωσης μειωμένου κατά 50% (€1.225 /100 lt αιθυλικής αλκοόλης), σε σχέση με τον ισχύοντα κανονικό εθνικό συντελεστή. Από την άλλη το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο) υπόκειται σε εφάπαξ ή κατ' αποκοπή φορολόγηση €0,59 ανά χιλιόγραμμο έτοιμου προϊόντος (€140/100 lt αιθυλικής αλκοόλης).

Φορείς της αγοράς σημειώνουν ότι εκτός από τις ποσότητες που παράγονται με το καθεστώς του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών, παράγονται παράλληλα πολλαπλάσιες ποσότητες που διοχετεύονται για εμπορική χρήση, αξιοποιώντας το χαμηλό καθεστώς φορολόγησης του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών. Οι εκτιμήσεις αναφέρουν περίπου 1 εκ. 9λιτρα κιβώτια (9.239 χιλ. λίτρα τελικού προϊόντος ή 3.696 χιλ. λίτρα αιθυλικής αλκοόλης) ενώ σε πόρισμα επιτροπής του Υπουργείου Οικονομικών οι εκτιμήσεις ανέρχονταν σε περίπου 2 εκ. 9λιτρα κιβώτια για το 2012. Σε κάθε περίπτωση, οι απώλειες φορολογικών εσόδων που προκύπτουν από την παράνομη εμπορία του τσίπουρου είναι σημαντικές και υπολογίζονται σε περίπου €47,7 εκ. λόγω μη καταβολής του αντίστοιχου ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών.

Παράλληλα, η μη τακτοποίηση του καθεστώτος εμπορίας του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο) αποδυνάμωσε τη διαπραγματευτική θέση της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τη διατήρηση της έκπτωσης 50% στο τυποποιημένο ούζο και τσίπουρο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τον Φεβρουάριο του 2017 την παραπομπή της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, θεωρώντας ότι η χώρα, εφαρμόζοντας εξαιρετικά μειωμένους συντελεστές στο τσίπουρο και την τσικουδιά που παράγονται από μικρούς αποσταγματοποιούς, παραβιάζει τους κανόνες της ΕΕ, παρέχοντας ευνοϊκή μεταχείριση στα συγκεκριμένα αποστάγματα. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα μικρά αποστακτήρια μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να επωφελούνται από μειωμένο συντελεστή ΕΦΚ, ο οποίος, όμως, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από το 50% του κανονικού εθνικού συντελεστή.

Πράγματι, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) (7ο τμήμα), με την απόφαση της 11ης Ιουλίου 2019, αποφάσισε ότι η ελληνική νομοθεσία αντιβαίνει προς τις οδηγίες σχετικά με τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης για τα αλκοολούχα ποτά και προς τις αρχές της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Συνεπώς, το ΔΕΕ εκτίμησε ότι για τις επιχειρήσεις που παράγουν τα προϊόντα αυτά ο ειδικός φόρος θα πρέπει να είναι όπως τα υπόλοιπα αλκοολούχα ποτά (€2.450 /100 lt αιθυλικής αλκοόλης), ενώ για τους μικρούς διήμερους αποσταγματοποιούς, ο φόρος €0,59 είναι σημαντικά χαμηλότερος από το επιτρεπόμενο όριο και μπορεί να εξεταστεί υπό προϋποθέσεις η μείωση της φορολόγησης κατά 50% από τον κανονικό συντελεστή, δηλαδή το ελάχιστο είναι να εξισωθεί με τον φόρο στο ούζο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ολοκλήρωσε τη διαδικασία τροποποίησης της Οδηγίας 92/83/ΕΟΚ «για την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στην αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά» και η τροποποιημένη Οδηγία υιοθετήθηκε από το σύνολο των 27 κρατών μελών. Μεταξύ άλλων η τροποποιημένη οδηγία αναφέρει στο άρθρο 23 παράγραφος 2, ειδικά για την

Ελληνική Δημοκρατία, ότι μπορεί να ισχύει για το εμφιαλωμένο τσίπουρο μειωμένος κατά 50% ΕΦΚ, ενώ για το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο) το 85% του ΕΦΚ, δηλαδή περίπου 1,5€ στο λίτρο τελικού προϊόντος, (από 1/1/2021).

### Καταπολέμηση παράνομης εμπορίας αλκοολούχων και αποσταγμάτων

Το λαθρεμπόριο αλκοολούχων ποτών αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για την οικονομία και για τον κλάδο των αλκοολούχων ποτών ειδικότερα, καθώς αλλοιώνει τον ανταγωνισμό, μειώνει τα δυνητικά φορολογικά έσοδα για το κράτος, ενώ εγκυμονεί κινδύνους για τη δημόσια υγεία, καθώς διοχετεύονται στην αγορά ποτά αμφιβόλου ποιότητας. Το λαθρεμπόριο ποτών εκτιμάται ότι έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις, παρότι δεν είναι διαθέσιμες ειδικές έρευνες για το μέγεθός του. Σύμφωνα με φορείς της αγοράς αλκοολούχων ποτών, αλλά και με βάση στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, εκτιμάται ότι το λαθρεμπόριο ποτών στην Ελλάδα κυμαίνεται περίπου στο 11% της συνολικής αγοράς. Το ποσοστό αυτό μεταφράζεται σε περίπου 410 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, δηλαδή 5,1 εκ. φιάλες, οι οποίες διακινούνται χωρίς την είσπραξη ΕΦΚ ή/και ΦΠΑ. Με βάση το ανωτέρω ποσοστό παράνομων προϊόντων, η απώλεια φορολογικών εσόδων από τη μη καταβολή του ΕΦΚ προσεγγίζει τα €31,1 εκ. (χωρίς τα έσοδα από ΦΠΑ και χωρίς να συμπεριλαμβάνεται το τσίπουρο διήμερων). Επιπλέον, οι απώλειες από ΦΠΑ σε όλα τα κανάλια διανομής εκτιμώνται στα €27,5 εκ., διαμορφώνοντας τις συνολικές απώλειες στα €58,6 εκ.

Αναφορικά με το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο), οι οικονομικές επιπτώσεις από το παράνομο εμπόριο εκτιμάται ότι λαμβάνουν επίσης μεγάλες διαστάσεις, καθώς ο όγκος τσίπουρου που διακινείται παράνομα είναι αρκετά μεγάλος. Το επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο, το οποίο φορολογείται με το ίδιο καθεστώς όπως και το ούζο, συνεισέφερε στα φορολογικά έσοδα €15,1 εκ. το 2018, ενώ το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών με το ειδικό φορολογικό καθεστώς (€0,59 ανά λίτρο τελικού προϊόντος) απέδωσε περίπου €2,6 εκ. το 2018. Οι απώλειες από ΕΦΚ προσεγγίζουν τα €45,8 εκ. ετησίως ή και τα €91,7 εκ. αν ληφθεί υπόψη σχετικό πόρισμα του Υπουργείου Οικονομικών. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι εκτιμώμενες απώλειες εσόδων είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

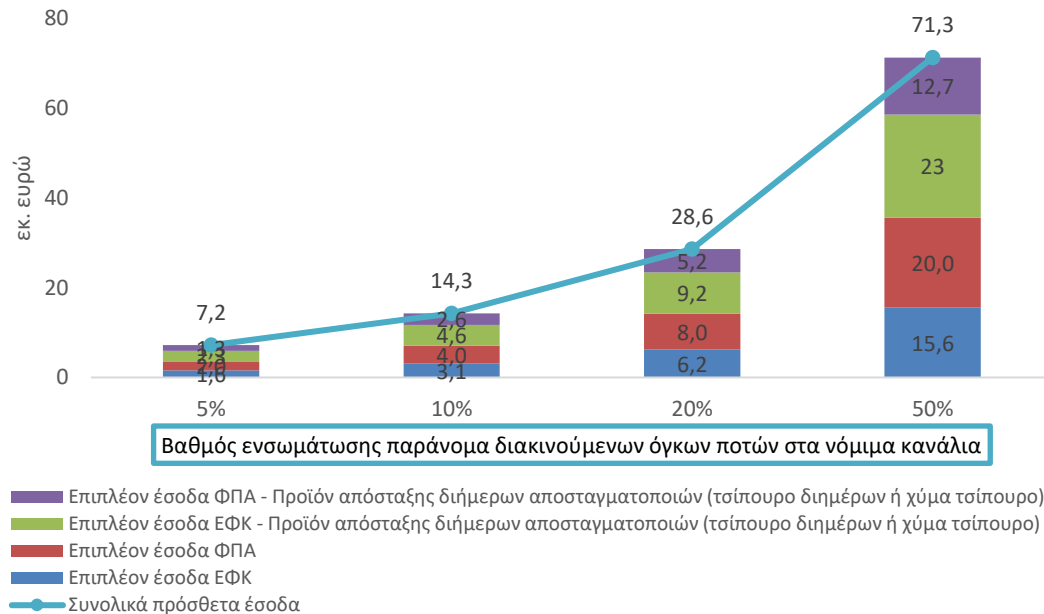
Ο περιορισμός του λαθρεμπορίου αλκοολούχων ποτών με τον περιορισμό των κινήτρων (π.χ. μέσω μείωσης του ΕΦΚ), αλλά και με συντονισμένους ελέγχους, εκτιμάται ότι θα αποφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη στα φορολογικά έσοδα, τη δημόσια υγεία, τη βιωσιμότητα πολλών επιχειρήσεων και την απασχόληση, ενδυναμώνοντας το πλαίσιο λειτουργίας των υγιών επιχειρήσεων.

**Ενδεικτικά, ο περιορισμός του λαθρεμπορίου ποτών κατά 20% εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε επιπλέον έσοδα €28,6εκ. από ΕΦΚ (€17,4 εκ.) και ΦΠΑ (€13,2 εκ.) ετησίως. Μεγαλύτερη βελτίωση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου (π.χ. μείωσή του κατά 50%) και μεταφορά αυτών των ποσοτήτων κατανάλωσης στη νόμιμη αγορά, θα μπορούσε να οδηγήσει σε πρόσθετα έσοδα €71,3 εκ. από ΕΦΚ και ΦΠΑ.**

Παράλληλα, οι μεγάλες απώλειες φορολογικών εσόδων και οι κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία που πηγάζουν από το τμήμα της παράνομης παραγωγής και εμπορίας του **τσίπουρου** επιτάσσουν άμεσα μέτρα εντατικών ελέγχων για τον μετριασμό του φαινομένου. Ο περιορισμός της παράνομης εμπορίας του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο), με τη λήψη μέτρων (ενδεικτικά κατά 10% ετησίως), αναμένεται να αποδώσει επιπλέον **€7,2 εκ.** ετησίως από ΕΦΚ (€4,6 εκ.) και ΦΠΑ (€2,6 εκ.). Σημειώνεται ότι ο υπολογισμός για την εξασφάλιση περισσότερων εσόδων στηρίζεται στη συντηρητική εκτίμηση ότι το παράνομο εμπόριο αντιστοιχεί σε 1.027 χιλ. 9λιτρα κιβώτια. Με την υπόθεση ότι το παράνομο εμπόριο είναι μεγαλύτερης έκτασης και προσεγγίζει τις ποσότητες του πορίσματος του Υπουργείου Οικονομικών (2.000 χιλ. 9λιτρα κιβώτια), μια βελτίωση

κατά 10% θα οδηγούσε σε εξασφάλιση πόρων κατά €14,4 εκ. ετησίως από ΕΦΚ (€9,2 εκ.) και ΦΠΑ (€5,2 εκ.).

### Διάγραμμα 2. Πρόσθετα δυνητικά οφέλη από τις παρεμβάσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών (ετήσια βελτίωση)



### Σύγκλιση ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ

Στη μελέτη εκτιμήθηκε η δυνητική επίδραση της μείωσης του ΕΦΚ στις πωλήσεις των νόμιμων αλκοολούχων ποτών, με δύο τρόπους. Πρώτον, με μια άμεση (εφάπαξ) μείωση του ΕΦΚ κατά περίπου €720 και, δεύτερον, με σταδιακή μείωση του ΕΦΚ μέχρι το 2023, με ελάφρυνση κατά €240 ετησίως, ώστε να προσεγγίσει ο ΕΦΚ τον μέσο όρο της ΕΕ (**€1.800 / 100 lt** αιθυλικής αλκοόλης). Αντίστοιχη μείωση εκτιμήθηκε και στον ΕΦΚ για το ούζο και το τσίπουρο (στο ήμισυ, **€900 / 100 lt** αιθυλικής αλκοόλης). Στόχος της μείωσης του ΕΦΚ δεν είναι η επέκταση της αγοράς, αλλά η μείωση του παράνομου εμπορίου και η αντικατάσταση της κατανάλωσης που δεν καταγράφεται με νόμιμη κατανάλωση. Η νόμιμη κατανάλωση εκτιμάται ότι συνεισφέρει σε πιο ελεγχόμενη και ασφαλή κατανάλωση, ενώ παράλληλα τονώνει τα φορολογικά έσοδα και ενδυναμώνει το νόμιμο τμήμα της αγοράς, δημιουργώντας ένα πιο εύρωστο επιχειρηματικό περιβάλλον, με συγκράτηση ή και ενίσχυση της απασχόλησης.

Στο πλαίσιο αυτό εξετάστηκε η επίδραση της μείωσης του ΕΦΚ στα βασικά μεγέθη του κλάδου, όπως η επίσημη καταγεγραμμένη κατανάλωση, η απασχόληση αλλά και το ΑΕΠ που δημιουργείται, ενώ αναλύθηκε και η επίδραση στα φορολογικά έσοδα. Στις παραπάνω επιδράσεις θα πρέπει να συνηγορηθούν και τα αποτελέσματα της μείωσης του ΕΦΚ στη συρρίκνωση του παράνομου εμπορίου, στη δημόσια υγεία και στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, χωρίς ωστόσο να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν με ακρίβεια.

Η άμεση μείωση του ΕΦΚ στα €1.800, ανάλογα με τις υποθέσεις εκτιμάται ότι θα ενισχύει πωλήσεις νόμιμων αλκοολούχων ποτών ακόμη και κατά 719 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, τονώνοντας όλες τις κατηγορίες ποτών. Σημειώνεται ότι στο τσίπουρο ο ΕΦΚ θα παραμείνει στο ήμισυ του βασικού συντελεστή, με αποτέλεσμα να μειωθεί η απόσταση των τιμών μεταξύ του εμφιαλωμένου τσίπουρου και των υπόλοιπων κατηγοριών τσίπουρου, διορθώνοντας ως ένα βαθμό αυτή τη στρέβλωση. Ειδικότερα, η μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα ενισχύσει το ΑΕΠ που δημιουργείται από την ευρύτερη αλυσίδα

αξίας έως και €128 εκ., ενώ η τόνωση της απασχόλησης θα προσεγγίζει τις 3,6 χιλ. θέσεις. Στο σκέλος των φορολογικών εσόδων, η μείωση του ΕΦΚ περιορίζει τα έσοδα από ΕΦΚ, αλλά οδηγεί σε αύξηση των εσόδων από τον ΦΠΑ λόγω επέκτασης της νόμιμης αγοράς, καθώς και τα έσοδα από τη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, με αποτέλεσμα το ισοζύγιο εσόδων να φτάνει από αρνητικό -€13,7 εκ., σε θετικό €8,0 εκ.

Στην περίπτωση της σταδιακής μείωσης του ΕΦΚ, η μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα ενισχύσει τις νόμιμες πωλήσεις κατά 232 χιλ. 9λιτρα κιβώτια το 2021 και κατά 548 και 970 χιλ. αντίστοιχα το 2022-2023. Τα έσοδα του Κράτους αναμένονται αυξημένα την 3ετία 2021-2023, κατά €62,6 εκ. σε σύγκριση με το σενάριο μη μείωσης του ΕΦΚ. Η μείωση του συντελεστή ΕΦΚ θα προκαλέσει πτώση των εσόδων από αυτή την κατηγορία, αλλά αναμένεται σημαντική αύξηση στα έσοδα από ΦΠΑ λόγω επέκτασης της νόμιμης αγοράς, καθώς και αυξημένα φορολογικά έσοδα από το εισόδημα επιχειρήσεων και εργαζομένων. Ο ΕΦΚ μειώνεται κατά €67,6 εκ., στην 3ετία δηλαδή πτώση κατά περίπου 7,5%, κάθε έτος κατά μέσο όρο, έναντι μείωσης του συντελεστή 11% ετησίως. Η σχετικά μικρότερη ποσοστιαία μείωση οφείλεται στην άνοδο της νόμιμης αγοράς. Τα έσοδα από ΦΠΑ αναμένεται να ενισχυθούν κατά €87,9 εκ. παρά το γεγονός ότι είναι φόρος επί της συναλλαγής και άρα επηρεάζεται από την τιμή των προϊόντων, η οποία θα είναι μειωμένη. Η φορολογία των επιχειρήσεων αναμένεται να ενισχυθεί λόγω διευρυσμένων κύκλων εργασιών από την επέκταση της αγοράς, κατά €11,5 εκ. στην 3ετία 2021-2023, ενώ εκτιμάται αύξηση των εσόδων από τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, κατά €30,8 εκ. λόγω ενίσχυσης της απασχόλησης.

Οι επιδράσεις στην οικονομία είναι υπολογίσιμες, καθώς από τη μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα τονωθεί το ΑΕΠ από την ευρύτερη αλυσίδα αξίας που δημιουργεί η αγορά ποτών κατά σχεδόν €385 εκ. την περίοδο 2021-2023, λόγω μείωσης του ΕΦΚ σε σύγκριση με το σενάριο χωρίς τη μείωση του φόρου. Η σημαντικότερη επίδραση θα προέλθει από την εστίαση, με επέκταση κατά €271 εκ. στην 3ετία, ενώ θετική συνεισφορά θα προέλθει και από την παραγωγή αλκοολούχων ποτών. Η απασχόληση εκτιμάται ενισχυμένη έως και κατά 11 χιλ. θέσεις εργασίας την περίοδο 2021-2023 περισσότερο σε σύγκριση με το σενάριο χωρίς μείωση του ΕΦΚ.

### Διαπιστώσεις και μέτρα πολιτικής

Οι επιχειρήσεις του κλάδου αλκοολούχων ποτών έπειτα από μια περίοδο ραγδαίας πτώσης της ζήτησης, κλιμάκωσης φορολογικών συντελεστών, υψηλού κόστους χρηματοδότησης, σημαντικούς πιστωτικούς περιορισμούς, ρυθμιστικές αρρυθμίες κ.ά., είχαν αρχίσει σταδιακά τα τελευταία έτη να σημειώνουν βελτίωση των μεγεθών τους, χωρίς ωστόσο να αναπληρώνεται το χαμένο έδαφος της περιόδου της ύφεσης 2008-2013. Η πανδημία που ξέσπασε στις αρχές του 2020, ανέστειλε την αναπτυξιακή δυναμική ολόκληρης της οικονομίας και είχε σημαντική επίπτωση στον κλάδο αλκοολούχων ποτών.

Η συρρίκνωση της αγοράς έχει συμπιέσει τα μεγέθη του κλάδου σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τα επίπεδα πριν το 2010, ενώ παράλληλα η αγορά έχει αναδιαταχθεί, με μεταβολή των μεριδίων ανάμεσα στις διαφορετικές κατηγορίες ποτών. Βασική αιτία ήταν η συρρίκνωση των εισοδημάτων και η αύξηση των φορολογικών συντελεστών, οι οποίοι επιβαρύνουν ορισμένες κατηγορίες ποτών, δυσανάλογα. Οι τάσεις αυτές τείνουν να παγιωθούν, καθώς η νόμιμη αγορά κινείται σε χαμηλά επίπεδα. Οι συνεπείς επιχειρήσεις έχουν ανταγωνιστικό μειονέκτημα, καθώς σταδιακά η νόμιμη δραστηριότητα παραγωγής και διανομής αλκοολούχων ποτών μεταφέρεται στον κύκλο της παραοικονομίας (παράνομο εμπόριο, αγορές από γειτονικές χώρες, νοθεία). Έτσι, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου έχουν να αντιμετωπίσουν ένα περιβάλλον υπερβολικής φορολόγησης και πιέσεων από το παράνομο εμπόριο, το οποίο υπονομεύει τη λειτουργία τους και παρεμποδίζει τις όποιες δυνατότητες ανάπτυξής τους.

Οι προκλήσεις που καλείται πλέον να αντιμετωπίσει ο κλάδος, σχετίζονται με το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, καθώς η πανδημία έχει ανατρέψει τα δεδομένα, με σημαντική αβεβαιότητα μάλιστα για τα επόμενα έτη. Έτσι, η πανδημία οδήγησε όχι μόνο σε μείωση της ζήτησης και της παραγωγής, αλλά ενδεχομένως να οξύνει περαιτέρω τα στοιχεία του κλάδου, καθώς η αναμικτή ζήτηση, η κατακόρυφη πτώση των τουριστικών ροών, και το μερικό κλείσιμο της εστίασης, αναμένεται να συρρικνώσουν τα μεγέθη της νόμιμης κατανάλωσης, με μη μετρήσιμες προεκτάσεις στο παράνομο εμπόριο.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, εκτιμάται ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα στήριξης των νόμιμων επιχειρήσεων της ευρύτερης αλυσίδας αξίας του κλάδου ποτών, τόσο βραχυπρόθεσμα για να στηριχτεί άμεσα η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, όσο και μεσοπρόθεσμα.

### **Μέτρα Πολιτικής**

#### **1. Σύγκλιση της Φορολογίας των Αλκοολούχων με τον Ευρωπαϊκό Μ.Ο.**

Αναδιάρθρωση φορολογικού πλαισίου μέσω της μείωσης συντελεστών στα αλκοολούχα ποτά και σύγκλιση με τον μέσο όρο της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις της ΕΕ, ενώ διαθέτει αρκετά υψηλότερο ΕΦΚ, από όμορες χώρες μέλη τη ΕΕ, δημιουργώντας ισχυρά κίνητρα λαθρεμπορίας. Συγκεκριμένα, προτείνεται η μείωση του ΕΦΚ στα €1.800 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης (με αντίστοιχη προσαρμογή για τον εφαρμοζόμενο ΕΦΚ στο ούζο και στο εμφιαλωμένο τσίπουρο), από €2.550 που ισχύει σήμερα, προκειμένου να στηριχθεί ο κλάδος και η υγιής επιχειρηματικότητα, καθώς και ως ανάχωμα στο παράνομο εμπόριο, που ευνοείται από την υψηλή φορολογία. Η μείωση μπορεί να γίνει άμεσα, ώστε να προκαλέσει ένα θετικό σοκ στην αγορά αλκοολούχων ποτών, η οποία βρίσκεται σε εξαιρετικά δυσμενή θέση εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης, είτε σταδιακά υπό μια πιο μεσοπρόθεσμη οπτική για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου. Με την άμεση μείωση στα €1.800, και ανάλογα με τις υποθέσεις, εκτιμάται ότι προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα σε ετήσια βάση:

- Ενίσχυση του ΑΕΠ από €28 εκ. έως €128 εκ.
- Αύξηση της απασχόλησης σε όλη την αλυσίδα αξίας έως και 3,6 χιλ. θέσεις
- Μεταβολή εσόδων από ΦΠΑ από €25,2 εκ. έως €29,3 εκ.
- Μεταβολή εσόδων από ΕΦΚ από -€45,4 εκ. έως €-29,2 εκ.
- Συνολική μεταβολή εσόδων (ΕΦΚ, ΦΠΑ, φόροι εισοδήματος) από -€13,7 εκ. έως €8,0 εκ.

Στα παραπάνω δεν έχει συνυπολογιστεί η ενίσχυση των εσόδων από τον εξορθολογισμό της αγοράς και τη μείωση των κινήτρων λαθρεμπορίου, όπου με πολύ συντηρητικές παρεμβάσεις μπορούν να αποδώσουν €28,6 εκ. ετησίως. Μπορεί, επομένως, με αρκετή ασφάλεια να θεωρηθεί ότι η σύγκλιση του ΕΦΚ με τον μέσο όρο της ΕΕ, δεν θα επηρεάσει τα *συνολικά φορολογικά έσοδα*, ενισχύοντας συγχρόνως το ΑΕΠ και την απασχόληση.

Η σύγκλιση του ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ υπολογίζεται θα τονώσει το ΑΕΠ τα κρατικά έσοδα και μπορεί να γίνει σταδιακά. Για την τριετία 2021-2023 εκτιμάται:

- Ενίσχυση ΑΕΠ κατά €400 εκατ. κυρίως στην εστίαση (HORECA), με επίδραση στο ΑΕΠ κατά €276 εκατ. στην 3ετία.
- Τα έσοδα του Κράτους θα είναι συνολικά αυξημένα κατά €65,9 εκατ.
- Αύξηση των εσόδων από φόρο εισοδήματος φυσικών (+€31,5 εκατ.) και νομικών (+ €11,4 εκατ.) προσώπων.
- Αύξηση των εσόδων από ΦΠΑ κατά €87,6 εκατ.
- Ενίσχυση απασχόλησης με περισσότερες από 8 χιλ. θέσεις εργασίας την περίοδο 2021-2023, κυρίως στον τομέα HORECA.

## **2. Μείωση ΦΠΑ αλκοολούχων ποτών στο 13% στον κλάδο καφεστίασης-τουρισμού**

Μείωση ΦΠΑ αλκοολούχων ποτών στο 13% στον κλάδο καφεστίασης-τουρισμού για μετριασμό των απωλειών λόγω της πανδημίας. Η εφαρμογή του μέτρου προτείνεται να είναι ίδια με τα υπόλοιπα προϊόντα που ωφελούνται από τον μειωμένο ΦΠΑ στην εστίαση, δηλαδή Νοέμβριος 2020-Απρίλιος 2021. Το μέτρο αποτελεί ένα βραχυπρόθεσμο μέτρο ανακούφισης των επιχειρήσεων και εκτιμάται ότι μπορεί να διασώσει θέσεις απασχόλησης και να ενισχύσει την ευρύτερη αλυσίδα αξίας. Με βάση τους υπολογισμούς το μέτρο αναμένεται να τονώσει τις πωλήσεις κατά 14,4%, να ενισχύσει το ΑΕΠ κατά €67 εκ. και την απασχόληση κατά 1.900 θέσεις εργασίας.

## **3. Βελτίωση ψηφιακών λειτουργιών των υπηρεσιών ελέγχου & εποπτείας των αλκοολούχων ποτών**

Προτείνεται:

- Η καθολική ένταξη στο πιλοτικό σύστημα LOTify, παραγωγών, διακινητών, εισαγωγέων αλκοολούχων ποτών. Το LOTify αποτελεί ελληνική καινοτομία σε όλη την ΕΕ ως προς την ψηφιακή ιχνηλασιμότητα των αλκοολούχων ποτών (εφαρμόζεται ήδη πιλοτικά).
- Δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου διήμερων αποσταγματοποιών και αμβυκούχων με δυνατότητα διασταύρωσης των στοιχείων παραγωγής, στοκ, σημείων πωλήσεων.

Με το LOTify επιτυγχάνεται μείωση του λαθρεμπορίου, των νοθευμένων & των παρανόμων εισαγωγών με άμεση ανάκτηση δημοσίων εσόδων από διασυνοριακές αγορές με παράλληλη βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης χωρίς πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση.

## **4. Υποστήριξη στην Παραγωγή α) Γεωγραφικών Ενδείξεων και β) προϊόντων αυξημένης προστιθέμενης αξίας και εξαγωγικού προσανατολισμού**

Θέσπιση προγράμματος προβολής προϊόντων Γεωγραφικών Ενδείξεων σε χώρες εντός & εκτός ΕΕ, οι οποίες είναι συνδεδεμένες με κάθε χώρα και έχουν εξ ορισμού ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, με σκοπό την τόνωση των εξαγωγών, μέσω διερεύνησης των ξένων αγορών. Στο πλαίσιο αυτό θα βοηθούσε η χρηματοδότηση προγράμματος Στρατηγικής Εισόδου σε Αγορές εντός και Εκτός ΕΕ, καθώς πολλές ελληνικές επιχειρήσεις είναι μικρές ή πολύ μικρές, χωρίς εύκολη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και στην πληροφόρηση για τα κανάλια διανομής στο εξωτερικό. Η ενδυνάμωση των Γεωγραφικών Ενδείξεων δημιουργεί θέσεις απασχόλησης ή και καλύτερα αμειβόμενες θέσεις στην ευρύτερη αλυσίδα αξίας (πρωτογενής τομέας, μεταποίηση, εμπόριο).

## **5. One Stop Shop για επενδύσεις των εταιρειών**

Διευκόλυνση Νέων Επενδύσεων & Επεκτάσεων, ενώ οι υποβολές των μελετών θα μπορούσαν να διεκπεραιώνονται ηλεκτρονικά. Άλλωστε η πανδημία έχει στρέψει πολλές υπηρεσίες του δημοσίου προς την ηλεκτρονική διεύθυνση. Η υποβολή όλων των στοιχείων μιας επένδυσης να γίνεται σε ένα φορέα, ο οποίος θα διαχειρίζεται στη συνέχεια όλες τις απαιτούμενες ενέργειες.

## **6. Ρύθμιση Παραγωγής και Διακίνησης στα Χύμα διακινούμενα αποστάγματα**

Αναμόρφωση Θεσμικού πλαισίου χύμα αποσταγμάτων. Τα χύμα διακινούμενα αποστάγματα και το καθεστώς τους εκτιμάται ότι αποτελεί το πεδίο πάνω στο οποίο αναπτύσσεται το λαθρεμπόριο αλκοολούχων, μέσω δυσανάλογης φορολόγησης και μη αποτελεσματικής ρυθμιστικής θωράκισης. Αυτό έχει επιπτώσεις στη βιωσιμότητα των επίσημων αποσταγματοποιών, στα έσοδα του κράτους αλλά και στην υγεία του καταναλωτή καθώς τα προϊόντα αυτά δεν ελέγχονται. Προτείνεται λοιπόν η θέσπιση:

- α. κινήτρων και χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης σε παραδοσιακούς αμβυκούχους, ώστε να ενταχθούν στα τυποποιημένα προϊόντα αλκοολούχων

- β. ηλεκτρονικής παρακολούθησης των παραγομένων χύμα αποσταγμάτων από το στάδιο της υποβολής της αίτησης από το δικαιούχο μέχρι το κομμάτι της απόσταξης, σημείου και ποσότητας αποθήκευσης, καθώς και σημείου διακίνησης στην εστίαση.

Με βάση τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων του κλάδου σχετικά με τις διακινούμενες ποσότητες, η ένταξη στην «λευκή» οικονομία των χύμα αποσταγμάτων υπολογίζεται πως μπορεί να προσθέσει έως και €137 εκ. στα ετήσια φορολογικά έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ. Επιπλέον, η τυποποίηση των χύμα προϊόντων θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας στην επίσημη οικονομία και σε συνδεδεμένους κλάδους, συσκευασία, μεταφορές, marketing κ.λπ., ενώ η μείωση του παράνομου εμπορίου ενισχύει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές των μικρομεσαίων και κυρίως των μικρών επιχειρήσεων, τονώνοντας τη ζήτηση και μειώνοντας τον αθέμιτο ανταγωνισμό.



## 2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε προηγούμενη μελέτη του IOBE, (Φεβρουάριος 2018), καταγράφηκαν η συμβολή του ευρύτερου κλάδου των Αλκοολούχων Ποτών στην ελληνική οικονομία και οι παράγοντες που επηρεάζουν την πορεία της αγοράς αλκοολούχων ποτών και την επιχειρηματική δραστηριότητα στον κλάδο. Αναλύθηκε, επίσης, το πλαίσιο φορολόγησης των αλκοολούχων ποτών και αναδείχθηκαν οι αιτίες και οι επιπτώσεις του παράνομου εμπορίου στη λειτουργία της αγοράς, στις προοπτικές των νόμιμων επιχειρήσεων του κλάδου και στα δημόσια έσοδα.

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση και ανάλυση των πιο πρόσφατων δεδομένων και εξελίξεων που αφορούν τον κλάδο των αλκοολούχων ποτών, καθώς και η ανάλυση των επιδράσεων στα μεγέθη της αγοράς από τη σταδιακή μείωση του ΕΦΚ, ως ένα επιπλέον εργαλείο αντιμετώπισης των πολύ δυσμενών επιπτώσεων της πανδημίας του ιού COVID-19, η οποία ανέτρεψε την οικονομική δραστηριότητα.

Ειδικότερα, στη μελέτη παρουσιάζονται, αρχικά, τα **βασικά χαρακτηριστικά και μεγέθη** του κλάδου αλκοολούχων ποτών (Οριοθέτηση, βασικά μεγέθη, συμβολή στην οικονομία κ.λπ.) και οι κύριες τάσεις και εξελίξεις στον κλάδο αλκοολούχων ποτών (Εξέλιξη πωλήσεων, χρηματοοικονομικά αποτελέσματα, προσδιοριστικοί παράγοντες αγοράς, σύνδεση με άλλους κλάδους όπως ο τουρισμός κ.λπ.). Παράλληλα αποτυπώνονται οι επιπτώσεις της κρίσης στον κλάδο μέχρι το 2019, αλλά και οι πλέον πρόσφατες εξελίξεις λόγω της πανδημίας. Στη συνέχεια, αναλύεται η **φορολογική πολιτική και δημοσιονομικό αποτέλεσμα** (Κοινοτικό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο, φορολογικά έσοδα, συγκρίσεις με άλλες χώρες, επίπτωση στις τιμές), και ειδικότερα οι εξελίξεις αναφορικά με την παραπομπή της ελληνικής οικονομίας στο Ευρωπαϊκό δικαστήριο για τη μείωση στον ΕΦΚ στο τσίπουρο, και η τροποποίηση της οδηγίας η οποία έλαβε χώρα μέσα στο 2020. Η **ανάλυση των στρεβλώσεων** στη λειτουργία της αγοράς αλκοολούχων ποτών και στα φορολογικά έσοδα, λόγω του μεγέθους του παράνομου εμπορίου αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, αλλά και τα δυνητικά οφέλη στον κλάδο και στην οικονομία από τη σταδιακή συρρίκνωσή του παρουσιάζονται σε επόμενο τμήμα. Η μελέτη καταλήγει με την παράθεση **εργαλείων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων** των στρεβλώσεων της αγοράς και της οικονομικής κρίσης στον κλάδο αλκοολούχων ποτών, με εξέταση εναλλακτικών σεναρίων αναπροσαρμογής του φορολογικού πλαισίου, στοχεύοντας στην τόνωση του ΑΕΠ, της απασχόλησης και των φορολογικών εσόδων.



### 3 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΩΝ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ

#### 3.1 Οριοθέτηση των προϊόντων και του κλάδου των αλκοολούχων ποτών

Στην κατηγορία των αλκοολούχων ποτών<sup>3</sup> περιλαμβάνονται όλα τα ποτά που περιέχουν τουλάχιστον 15 βαθμούς αιθυλικής αλκοόλης και αντιμετωπίζουν κοινό φορολογικό πλαίσιο. Στις επιμέρους κατηγορίες ανήκουν το Ουίσκι, τα Λευκά Ποτά (βότκα, τζιν, ρούμι, τεκίλα), τα Λικέρ, το Κονιάκ / Brandy, τα RTD'S (Ready-to-Drink Cocktails), το Ούζο και το Τσίπουρο. Τα αλκοολούχα ποτά εντάσσονται στην ευρύτερη κατηγορία των οινοπνευματωδών ποτών, στην οποία περιλαμβάνονται όλες οι κατηγορίες ποτών που εμπεριέχουν αιθυλική αλκοόλη, όπως το κρασί και η μπίρα.

Από την πλευρά της προσφοράς θεωρούμε ότι στον ευρύτερο κλάδο των αλκοολούχων ποτών εντάσσονται οι παρακάτω κλάδοι / ομάδες επιχειρήσεων:

- Παραγωγοί αλκοολούχων ποτών
- Αντιπρόσωποι διεθνών οίκων παραγωγής αλκοολούχων ποτών
- Χονδρικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών
- Μεγάλες και μεσαίες αλυσίδες και καταστήματα λιανικού εμπορίου τροφίμων και ποτών
- Ειδικευμένο λιανικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών (π.χ. κάβες)
- Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο κλάδο Ξενοδοχείων – Εστιατορίων (εστιατόρια, bar, clubs, live, café-bar κ.λπ.) οι οποίες διαθέτουν αλκοολούχα ποτά στους τελικούς καταναλωτές για επιτόπια κατανάλωση.

Η ταξινόμηση αυτή διαφοροποιείται από την παραδοσιακή «στενότερη» οριοθέτηση του κλάδου, σύμφωνα με την οποία στον κλάδο περιλαμβάνονται άμεσα μόνον οι δύο πρώτες ομάδες επιχειρήσεων, ως βασικοί προμηθευτές αλκοολούχων ποτών στην αγορά<sup>4</sup>. Ωστόσο, η διαφοροποίηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη, καθώς ένας από τους κύριους στόχους της μελέτης είναι η ανάλυση του συνολικού αντίκτυπου του κλάδου των αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία και των επιπτώσεων που προκαλούνται από το υφιστάμενο σύστημα φορολόγησης των αλκοολούχων ποτών. Για τον λόγο αυτό, στην παρούσα ανάλυση περιλαμβάνονται και οι κλάδοι που διαμεσολαβούν μεταξύ της παραγωγής και της διάθεσης των προϊόντων στους τελικούς καταναλωτές.

<sup>3</sup> Σε ορισμένες περιπτώσεις το ούζο και το τσίπουρο ως ελληνικά αποστάγματα, που έχουν διαφορετική φορολογική μεταχείριση, παρουσιάζονται ξεχωριστά.

<sup>4</sup> Η προσέγγιση που ακολουθείται ως προς την οριοθέτηση του κλάδου διαφοροποιείται και από την επίσημη στατιστική ταξινόμηση (ΣΤΑΚΟΔ 2008) που χρησιμοποιεί η Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ), σύμφωνα με την οποία η παραγωγή ποτών συνιστά διαφορετικό κλάδο από το εισαγωγικό εμπόριο ποτών από το εξωτερικό, το οποίο και εντάσσεται στο χονδρικό εμπόριο ποτών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών διακρίνεται σε τέσσερα βασικά επίπεδα (Διάγραμμα 3.1):

- Στο πρώτο επίπεδο περιλαμβάνεται η παραγωγή και εισαγωγή αλκοολούχων ποτών,
- Στο δεύτερο επίπεδο βρίσκονται τα ενδιάμεσα κανάλια διανομής (χονδρικό εμπόριο) (Διάγραμμα 3.2),
- Στο τρίτο επίπεδο περιλαμβάνονται τα τελικά σημεία λιανικής πώλησης αλκοολούχων ποτών προς οικιακή (off trade – supermarkets, κάβες), και
- Στο τέταρτο επίπεδο περιλαμβάνονται τα τελικά σημεία λιανικής πώλησης αλκοολούχων ποτών προς επιτόπια κατανάλωση (HORECA – Hotels – Restaurants – Cafes) (on trade - Μπαρ, Εστιατόρια, Ξενοδοχεία κ.ά.).

Η διάκριση αυτή δεν είναι απόλυτη, καθώς σημεία λιανικής πώλησης όπως οι μεγάλες αλυσίδες supermarket, συχνά αποτελούν προμηθευτές τελικών σημείων πώλησης προς επιτόπια κατανάλωση. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, οι πωλήσεις αλκοολούχων ποτών αποτελούν τμήμα των συνολικών πωλήσεων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα επίπεδα χονδρικής και λιανικής πώλησης. Κατά το τμήμα αυτό θεωρούμε ότι η δραστηριότητά τους περιλαμβάνεται στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών.

**Διάγραμμα 3.1. Τα τέσσερα επίπεδα του κλάδου αλκοολούχων ποτών**



### 3.2 Η αλυσίδα αξίας του κλάδου αλκοολούχων ποτών

Στο Διάγραμμα 3.2 αποτυπώνεται πιο αναλυτικά η δομή του κλάδου και παρατίθενται εκτιμήσεις σχετικά με την κατανομή των πωλήσεων σε κάθε επίπεδο της αλυσίδας αξίας (εφοδιασμού). Στο πρώτο επίπεδο, περιλαμβάνονται οι εταιρείες παραγωγής αλκοολούχων ποτών και οι εισαγωγικές εταιρείες, οι οποίες εισάγουν, παράγουν και διαθέτουν αλκοολούχα ποτά με ισχυρά εμπορικά σήματα, τα οποία στηρίζουν μέσω διαφήμισης και προωθητικών ενεργειών και διαθέτουν στην αγορά έχοντας αναπτύξει οργανωμένα δίκτυα διανομής (παραδοσιακό χονδρικό εμπόριο, καταστήματα Cash & Carry, μεγάλα καταστήματα λιανικής).

Το παραδοσιακό χονδρικό εμπόριο και τα καταστήματα Cash & Carry διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην αλυσίδα εφοδιασμού των αλκοολούχων ποτών, καθώς τροφοδοτούν μεγάλο τμήμα της αγοράς λιανικής και το μεγαλύτερο τμήμα των σημείων επιτόπιας κατανάλωσης. Εκτιμάται ότι οι παραγωγοί και οι εισαγωγείς διακινούν περίπου το 55% του όγκου των πωλήσεών τους μέσω χονδρεμπόρων, ενώ πωλούν το 15% σε καταστήματα Cash & Carry από τα οποία προμηθεύονται αλκοολούχα ποτά ένα μέρος των καταστημάτων λιανικής πώλησης και των σημείων επιτόπιας κατανάλωσης. Το υπόλοιπο 30% περίπου του

όγκου των πωλήσεων τους διατίθεται απευθείας σε μεγάλα καταστήματα λιανικής, από τα οποία στη συνέχεια προμηθεύονται οι μικρότεροι λιανέμποροι, τα παραδοσιακά καταστήματα λιανικής (περίπτερα, ψιλικατζίδικα) και τμήμα των σημείων επιτόπιας κατανάλωσης.

Η αγορά αλκοολούχων ποτών περιλαμβάνει δύο βασικά τμήματα:

- την αγορά / κανάλι **off trade (Λιανική)**, δηλαδή την αγορά στην οποία διατίθενται αλκοολούχα ποτά για οικιακή κυρίως κατανάλωση (μέσω Mini & Super Markets, παραδοσιακής λιανικής κ.ά.) και
- την αγορά / κανάλι **on trade (HORECA)**, στην οποία διατίθενται αλκοολούχα ποτά προς επιτόπια κατανάλωση (Εστιατόρια, Μπαρ, Ξενοδοχεία κ.ά.).

Η αγορά off trade εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύει το 38% του συνολικού όγκου πωλήσεων αλκοολούχων ποτών, με το υπόλοιπο 62% να αφορά στην επιτόπια κατανάλωση.

### Διάγραμμα 3.2. Αλυσίδα αξίας κλάδου αλκοολούχων ποτών



Πηγή: Εκτιμήσεις επιχειρήσεων του κλάδου.

### 3.3 Βασικά οικονομικά μεγέθη κλάδου αλκοολούχων ποτών

Μια εικόνα για το μέγεθος κάθε τμήματος της αλυσίδας αξίας του κλάδου των αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα παρουσιάζει ο Πίνακας 3.1<sup>5</sup>. Αξίζει να επισημάνουμε τον μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο και στους κλάδους που συνδέονται με την επιτόπια κατανάλωση αλκοολούχων ποτών (δραστηριότητες παροχής ποτών). Αυτό συνεπάγεται ότι οι κλάδοι της παραγωγής / εισαγωγής αλκοολούχων ποτών, στους οποίους δραστηριοποιείται αρκετά μικρότερος αριθμός επιχειρήσεων, διασυνδέονται με ένα υπολογίσιμο τμήμα της οικονομίας. Συνεπώς, οι εξελίξεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών επηρεάζουν και τους κλάδους που βρίσκονται στο ενδιάμεσο και στο τελικό στάδιο της εφοδιαστικής αλυσίδας. Το μέγεθος της επίδρασης εξαρτάται από τη βαρύτητα που έχουν οι πωλήσεις αλκοολούχων ποτών στην οικονομική δραστηριότητα και στην

<sup>5</sup> Τα τελευταία διαθέσιμα επίσημα στοιχεία αφορούν στο 2017.

απασχόληση των διασυνδεδεμένων με την παραγωγή και εισαγωγή αλκοολούχων ποτών κλάδων.

Τα στοιχεία για τον αριθμό των επιχειρήσεων και τον κύκλο εργασιών μεταξύ 2008-2018 αποτυπώνουν αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων στο τμήμα της παραγωγής αλκοολούχων ποτών, αλλά πτώση στους διασυνδεδεμένους κλάδους, δηλαδή στα κανάλια χονδρικής και λιανικής πώλησης (Πίνακας 3.1). Στα κανάλια επιτόπιας κατανάλωσης (55.1, 56.2) σημειώνεται αύξηση επιχειρήσεων, και μείωση στους κλάδους 56.1 και 56.3, ενώ ο κύκλος εργασιών παρουσιάζεται μειωμένος με εξαίρεση τα ξενοδοχεία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων που εμφανίζεται στα κανάλια διανομής για επιτόπια κατανάλωση, δεν αφορούν αποκλειστικά καταστήματα που εμπορεύονται αλκοολούχα ποτά. Σημαντική αύξηση της απασχόλησης καταγράφεται στις δραστηριότητες παροχής ποτών, αλλά και στα ξενοδοχεία και εστιατόρια.

**Πίνακας 3.1. Βασικά μεγέθη εφοδιαστικής αλυσίδας κλάδου αλκοολούχων ποτών (2008-2018)**

Κλάδος	Αριθμός Επιχειρήσεων			Κύκλος Εργασιών (σε εκ. €)			Αριθμός Εργαζομένων		
	2008	2018	<u>Δ 08-18</u>	2008	2018	<u>Δ 08-18</u>	2008	2018	<u>Δ 08-18</u>
<b>11.01: Απόσταση, ανακαθαρισμός και ανάμιξη αλκοολούχων ποτών</b>	258	329	<u>71</u>	91	155,2	<u>64</u>	489	712	<u>223</u>
<b>11.04: Απόσταση άλλων αλκοολούχων ποτών</b>	5	38	<u>33</u>	4	7	<u>3</u>	8	69	<u>61</u>
<b>46.34: Χονδρικό εμπόριο ποτών</b>	2.647	2.220	<u>-427</u>	3.387	2.239	<u>-1.148</u>	7.426	7.867	<u>441</u>
<b>47.1: Λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα (Μεγάλα καταστήματα γενικών πωλήσεων)</b>	27.564	15.477	<u>-12.087</u>	15.837	13.568	<u>-2.270</u>	66.080	100.273	<u>34.193</u>
<b>47.25: Λιανικό εμπόριο ποτών σε ειδικευμένα καταστήματα</b>	1.730	814	<u>-916</u>	677	158	<u>-519</u>	2.095	1.075	<u>-1.020</u>
<b>55.1: Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα με ή χωρίς εστιατόριο</b>	7.672	8.021	<u>349</u>	3.135	5.831	<u>2.696</u>	51.675	117.465	<u>65.790</u>
<b>56.1: Δραστηριότητες εστιατορίων και κινητών μονάδων εστίασης</b>	46.284	39.978	<u>-6.306</u>	5.110	3.959	<u>-1.151</u>	73.351	204.843	<u>131.492</u>
<b>56.2: Υπηρεσίες τροφοδοσίας για εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης</b>	2.756	3.521	<u>765</u>	317	303,4	<u>-14</u>	3.859	9.383	<u>5.524</u>
<b>56.3: Δραστηριότητες παροχής ποτών</b>	36.634	35.483	<u>-1.151</u>	2.425	1.762	<u>-663</u>	39.584	140.113	<u>100.529</u>

Πηγή: Eurostat, SBS, Εκτιμήσεις IOBE (εισαγωγείς / αντιπρόσωποι), Δ 08-18: Απόλυτη διαφορά μεταξύ 2008 και 2018.

<sup>1</sup>Οι κωδικοί αριθμοί μπροστά από την ονομασία των κλάδων αντιστοιχούν στη στατιστική τους ταξινόμηση.

<sup>2</sup>Οι εισαγωγείς / αντιπρόσωποι περιλαμβάνονται στον κλάδο χονδρικού εμπορίου ποτών.

<sup>3</sup>Το μη εξειδικευμένο λιανικό εμπόριο περιλαμβάνει τα περίπτερα, παντοπωλεία, καταστήματα γενικού εμπορίου τροφίμων, ποτών και καπνού.

Στον κλάδο παραγωγής αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται εταιρείες διαφορετικής μορφής νομικής και επιχειρησιακής οργάνωσης και ποικιλίας παραγόμενων προϊόντων. Οι επιχειρήσεις αυτές παράγουν κυρίως εγχώρια (τοπικά) αποστάγματα, όπως ούζο, τσίπουρο, μπράντι και λικέρ, και μικρές ποσότητες άλλων αλκοολούχων ποτών.

Εκτός από τους επίσημους παραγωγούς, μεγάλο μέρος της παραγωγής αποσταγμάτων πραγματοποιείται για προσωπική κατανάλωση, αλλά και για εμπορία σε μορφή χύμα. Εκτιμάται ότι, τέτοια δραστηριότητα εμφανίζουν περίπου 30.000 διήμεροι αποσταγματοποιοί, οι οποίοι παράγουν χύμα, μη τυποποιημένο τσίπουρο σε άμβυκες που δεν ξεπερνούν τα 130 λίτρα και δεν ελέγχονται από το Γενικό Χημείο του Κράτους, ενώ υπόκεινται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς. Η παραγωγή αποσταγμάτων, κυρίως προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο), για προσωπική χρήση ή για διάθεση στον κοινωνικό περίγυρο των παραγωγών και σε μικρά καταστήματα λιανικού εμπορίου και εστίασης, έχει λάβει ευρεία έκταση, γεγονός που συνιστά αθέμιτο ανταγωνισμό για τις επιχειρήσεις του κλάδου και συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων όταν δεν αποδίδεται ο προβλεπόμενος ειδικός φόρος κατανάλωσης.

### 3.3.1 Ο αντίκτυπος του κλάδου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία

Ο συνολικός αντίκτυπος του κλάδου στην ελληνική οικονομία εκτιμήθηκε με τη χρήση ενός υποδείγματος εισροών – εκροών (input – output model) για την ελληνική οικονομία, το οποίο αναγνωρίζει εμφανώς τις διασυνδέσεις μεταξύ των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας<sup>6</sup>. Στο υπόδειγμα εκτιμάται ότι η μεταβολή της εγχώριας τελικής δαπάνης κατανάλωσης έχει πολλαπλασιαστική επίδραση στην οικονομία. Οι κλάδοι μιας οικονομίας αλληλεπιδρούν, καθώς κάθε κλάδος χρησιμοποιεί ως εισροή στην παραγωγική του διαδικασία προϊόντα και υπηρεσίες από άλλους κλάδους.

Η ανάλυση στηρίχθηκε αρχικά στον υπολογισμό της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης για αγορά αλκοολούχων ποτών για το 2019<sup>7</sup>. Στη συνέχεια, με τη χρήση των σχετικών πολλαπλασιαστών που προκύπτουν από το υπόδειγμα εισροών – εκροών, εκτιμήθηκε η άμεση, έμμεση και προκαλούμενη επίδραση που έχει στην οικονομία η καταναλωτική δαπάνη αλκοολούχων ποτών.

Η **άμεση επίδραση** αναφέρεται στο οικονομικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τη δραστηριότητα του κλάδου χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι διασυνδέσεις του με άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

Η **έμμεση επίδραση** προκύπτει όταν ληφθούν υπόψη οι παραγωγικές διασυνδέσεις και οι χρηματικές ροές μεταξύ των κλάδων της οικονομίας. Η δραστηριότητα ενός κλάδου επηρεάζει τους κλάδους με τους οποίους συνδέεται και συναλλάσσεται, καθώς απαιτεί εισροές προϊόντων και υπηρεσιών από τους κλάδους οι οποίοι τον προμηθεύουν. Η δαπάνη για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών αποτελεί εισόδημα για τους προμηθευτές του κλάδου, το οποίο δεν θα είχε δημιουργηθεί χωρίς την αρχική ζήτηση του υπό εξέταση κλάδου. Επιπλέον, οι προμηθευτές του κλάδου θα πρέπει να προμηθευτούν εισροές από τους δικούς τους προμηθευτές, δαπανώντας για τον σκοπό αυτό χρήματα τα οποία αποτελούν εισόδημα για τους προμηθευτές τους κ.ο.κ. Η τελική έμμεση επίδραση στην

<sup>6</sup> Το υπόδειγμα στηρίζεται σε υποθέσεις (π.χ. σταθερές οικονομίες κλίμακας, σταθερές σχέσεις υποκατάστασης μεταξύ των εισροών). Επιπρόσθετα υποθέτει ότι υπάρχει επαρκής υπερβάλλουσα δυναμικότητα για να ικανοποιήσει την πρόσθετη ζήτηση, ενώ η ανάλυση είναι στατική. Στη μελέτη χρησιμοποιήθηκαν οι πίνακες από την Eurostat για το έτος 2010 (ESA 95 Input-Output tables).

<sup>7</sup> Οι υποθέσεις στις οποίες στηρίχθηκε ο υπολογισμός της καταναλωτικής δαπάνης παρουσιάζονται στο παράρτημα της μελέτης.

οικονομία είναι το συνολικό αποτέλεσμα το οποίο προκύπτει από αυτή την αλυσίδα οικονομικών διασυνδέσεων.

Η **προκαλούμενη επίδραση** αναφέρεται στην επίδραση η οποία προκαλείται από τη μεταβολή της καταναλωτικής δαπάνης (ιδιωτική κατανάλωση) των εργαζομένων στους κλάδους που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την εξεταζόμενη μεταβολή της τελικής ζήτησης. Οι εργαζόμενοι μισθοδοτούνται και δαπανούν στη συνέχεια το μισθό τους για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, δημιουργώντας έτσι εισόδημα για τους κλάδους και τις επιχειρήσεις που παρέχουν αυτά τα αγαθά και υπηρεσίες. Η αυξημένη ζήτηση για τα προϊόντα των κλάδων της οικονομίας που συμμετέχουν στην αλυσίδα εφοδιασμού των καταναλωτικών αγαθών προκαλεί αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης στους κλάδους αυτούς.

Η αξία παραγωγής και η δαπάνη κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών (χωρίς ΦΠΑ) για τον κλάδο και τα κανάλια διανομής του αποτελούν τα βασικά στοιχεία εισόδου του υποδείγματος. Για λόγους συνέπειας με τη δομή του υποδείγματος εισροών – εκροών, αλλά και για τον ποσοτικό προσδιορισμό της επίδρασης των επιμέρους σταδίων της αλυσίδας αξίας, διακρίναμε την τελική δαπάνη κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα σε τέσσερις συνιστώσες, με έτος αναφοράς το 2016:

- Αξία παραγωγής αλκοολούχων ποτών που διατίθενται μέσω καταστημάτων λιανικού εμπορίου και καταστημάτων εστίασης (HORECA), εκτιμημένη σε τιμές παραγωγού.
- Εμπορικό κέρδος (περιθώριο κέρδους) των καταστημάτων χονδρικού εμπορίου από την πώληση αλκοολούχων ποτών.
- Εμπορικό κέρδος (περιθώριο κέρδους) των καταστημάτων λιανικού εμπορίου από την πώληση αλκοολούχων ποτών.
- Δαπάνη κατανάλωσης σερβιριζόμενων αλκοολούχων ποτών στα σημεία εστίασης (HORECA)<sup>8</sup>.

Ο συνολικός αντίκτυπος του κλάδου των αλκοολούχων ποτών στην οικονομία επιμερίζεται στα τέσσερα βασικά στάδια, δηλαδή την παραγωγή, τη χονδρική και λιανική πώληση, καθώς και τη διάθεση στα κανάλια επιτόπιας κατανάλωσης. Από τις εκτιμήσεις μας προκύπτει ότι η συνολική συνεισφορά του κλάδου των αλκοολούχων ποτών είναι ιδιαίτερα σημαντική, τόσο σε όρους ΑΕΠ και εισοδήματος, όσο και σε όρους απασχόλησης.

Συγκεκριμένα, το 2019 η συνολική επίδραση (άμεση, έμμεση και προκαλούμενη) στο ΑΕΠ προσεγγίζει το €2,3 δισεκ., ενώ οι φόροι και οι εισφορές που δημιουργούνται φτάνουν τα €517 εκ. Τα εισοδήματα από εργασία προσεγγίζουν τα €480 εκ. και περιλαμβάνουν τις αμοιβές των εργαζομένων στην αλυσίδα εφοδιασμού αλκοολούχων ποτών (παραγωγή, χονδρικό εμπόριο, μπαρ, εστιατόρια, ξενοδοχεία, supermarkets, mini market, κ.ά.), όσο και τα εισοδήματα που προκύπτουν από τις δραστηριότητες που δημιουργούν όλοι αυτοί οι

---

<sup>8</sup> Η αξία των αλκοολούχων ποτών (σε τιμές παραγωγού) που καταναλώνονται στη HORECA, καθώς και το αντίστοιχο περιθώριο χονδρικού εμπορίου αφαιρούνται από τη δαπάνη κατανάλωσης για να αποφευχθεί η διπλή μέτρηση της επίδρασής τους.



κρίκοι μέσω της κατανάλωσης τους. Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική επίδραση αφορά στην απασχόληση που απορρέει από τον κλάδο των αλκοολούχων ποτών, η οποία εκτιμάται σε 66,5 χιλ. εργαζόμενους.

Η επιτόπια κατανάλωση (HORECA) έχει σαφώς μεγαλύτερο οικονομικό αντίκτυπο σε σχέση με τα υπόλοιπα τμήματα της αλυσίδας εφοδιασμού, καθώς αποτελεί την κύρια αγορά διάθεσης αλκοολούχων ποτών, ενώ και οι δαπάνες των καταναλωτών είναι σημαντικά υψηλότερες λόγω του υψηλότερου μικτού περιθωρίου με το οποίο λειτουργεί η συγκεκριμένη αγορά.

**Πίνακας 3.2. Συνολική επίδραση κλάδου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία (2019)**

σε εκ. ευρώ		Άμεση	Έμμεση	Προκαλούμενη	Συνολική
<b>Παραγωγή αλκοολούχων ποτών</b>	ΑΕΠ	45	51	75	171
	Εισόδημα από εργασία	10	11	15	36
	Φόροι και εισφορές	4	4	26	34
	Απασχόληση (άτομα)	733	2.250	1.716	4.699
<b>Χονδρικό Εμπόριο</b>	ΑΕΠ	35	23	63	121
	Εισόδημα από εργασία	13	4	13	30
	Φόροι και εισφορές	6	5	22	33
	Απασχόληση (άτομα)	1.027	360	1.440	2.827
<b>Λιανικό Εμπόριο</b>	ΑΕΠ	20	14	40	73
	Εισόδημα από εργασία	9	2	8	19
	Φόροι και εισφορές	4	3	14	20
	Απασχόληση (άτομα)	1.844	158	908	2.910
<b>HORECA</b>	ΑΕΠ	718	420	820	1.959
	Εισόδημα από εργασία	124	105	166	395
	Φόροι και εισφορές	92	57	281	430
	Απασχόληση (άτομα)	24.001	13.320	18.792	56.113
		<b>Άμεση</b>	<b>Έμμεση</b>	<b>Προκαλούμενη</b>	<b>Συνολική</b>
<b>Σύνολο</b>	ΑΕΠ	818	508	998	2.324
	Εισόδημα από εργασία	157	122	201	480
	Φόροι και εισφορές	106	69	342	517
	Απασχόληση (άτομα)	<b>27.605</b>	<b>16.089</b>	<b>22.855</b>	<b>66.549</b>

Πηγή: Ανάλυση IOBE.

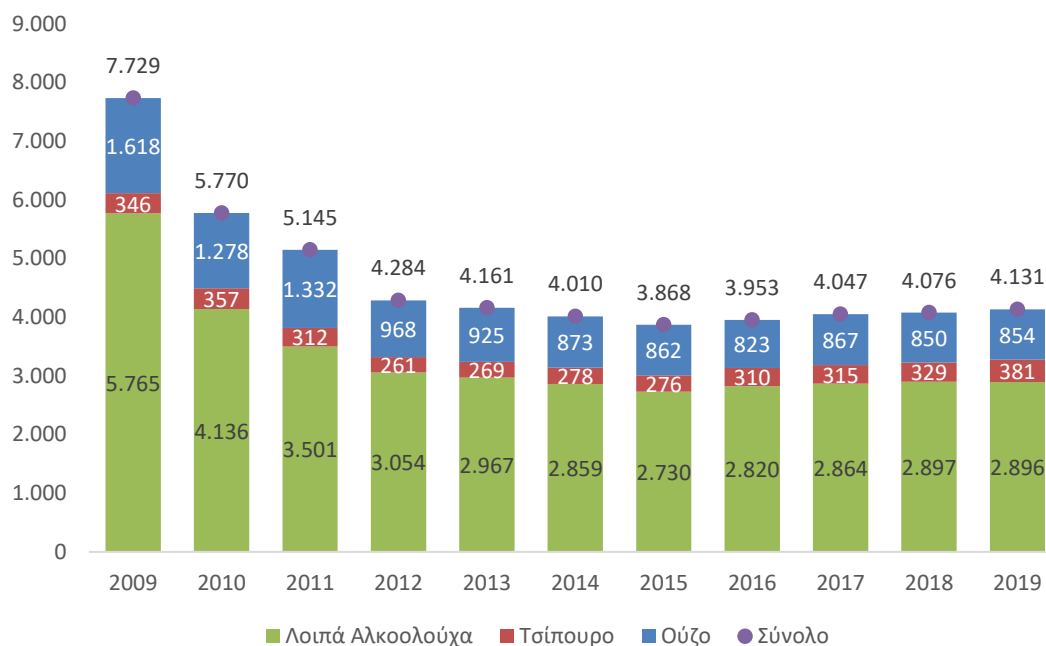


## 4 ΚΥΡΙΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ

### 4.1 Εξέλιξη καταγεγραμμένων πωλήσεων

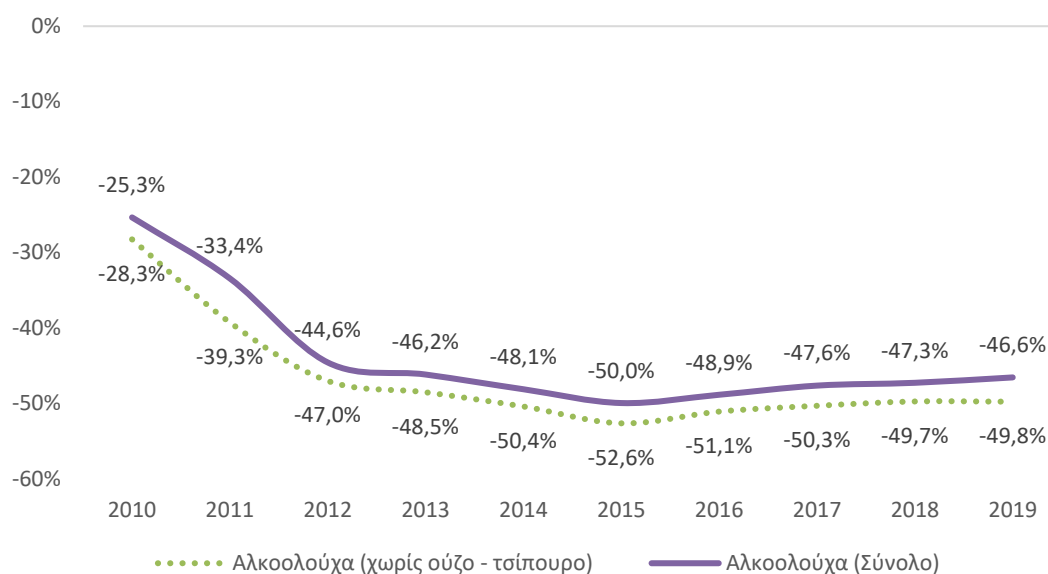
Οι καταγεγραμμένες πωλήσεις αλκοολούχων ποτών παρουσιάζουν σταθεροποιητικές τάσεις την περίοδο 2016-2019, έπειτα από την σημαντική πτώση της περιόδου 2009-2012, καθώς σταθεροποιήθηκε το εισόδημα, με μικρές αυξήσεις από το 2017. Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις για το 2019 εκτιμώνται στα 4,1 εκ. 9λιτρα κιβώτια, έναντι 7,7 εκ. 9λιτρα κιβώτια το 2009 (Διάγραμμα 4.1). Στην κατηγορία των λοιπών αλκοολούχων (χωρίς τσίπουρο και ούζο) η κατανάλωση διαμορφώθηκε το 2019 στα 2,9 εκ. 9λιτρα κιβώτια, έναντι 5,8 εκ. το 2009. Στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο καταγράφεται αύξηση, τόσο σε σύγκριση με το 2018 όσο και με το 2009, από 346 χιλ. το 2009 σε 381 χιλ. 9λιτρα κιβώτια το 2019, ενώ στο ούζο η κατανάλωση μειώθηκε κατά το ήμισυ, δηλαδή στα 854 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, από 1,6 εκ. 9λιτρα κιβώτια το 2009.

**Διάγραμμα 4.1. Πωλήσεις αλκοολούχων ποτών 2009-2019**



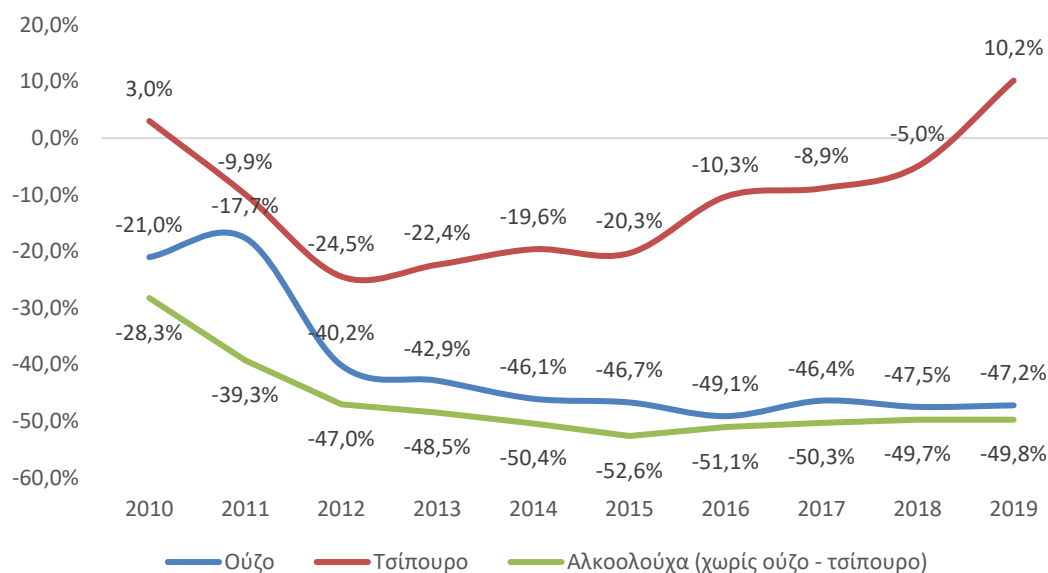
**Πηγή:** Υπουργείο Οικονομικών, Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση IOBE.

Η σωρευτική πτώση των αλκοολούχων ποτών ήταν -46,6% την περίοδο 2009-2019 στην επίσημα καταγεγραμμένη κατανάλωση, με το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης να εντοπίζεται μεταξύ 2010 και 2012 (Διάγραμμα 4.2), κυρίως λόγω πτώσης των εισοδημάτων και της αύξησης των συντελεστών ΕΦΚ και ΦΠΑ. Η υποχώρηση των πωλήσεων αλκοολούχων ποτών, χωρίς το τσίπουρο και το ούζο, είναι εντονότερη, -49,8% την ίδια περίοδο, καταδεικνύοντας τη διαφορετική ένταση με την οποία επηρεάστηκαν οι επιμέρους κατηγορίες αλκοολούχων ποτών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στο τσίπουρο δεν περιλαμβάνεται η κατανάλωση του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο), καθώς και το παράνομο τσίπουρο.

**Διάγραμμα 4.2. Σωρευτική Μεταβολή ανά κατηγορία αλκοολούχων ποτών**

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση IOBE.

Ανά κατηγορία, η κατανάλωση στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο είναι αυξημένη το 2019 κατά 10,2% το 2019 σε σύγκριση με το 2009, με την αύξηση να σημειώνεται σε σύγκριση με το 2018, ενώ την προηγούμενη περίοδο η πτώση ήταν πολύ πιο περιορισμένη από τις υπόλοιπες κατηγορίες ποτών. Στην κατηγορία του εμφιαλωμένου ούζου οι πωλήσεις είναι οι μισές σε σύγκριση με το 2009, όπως και στα υπόλοιπα αλκοολούχα ποτά.

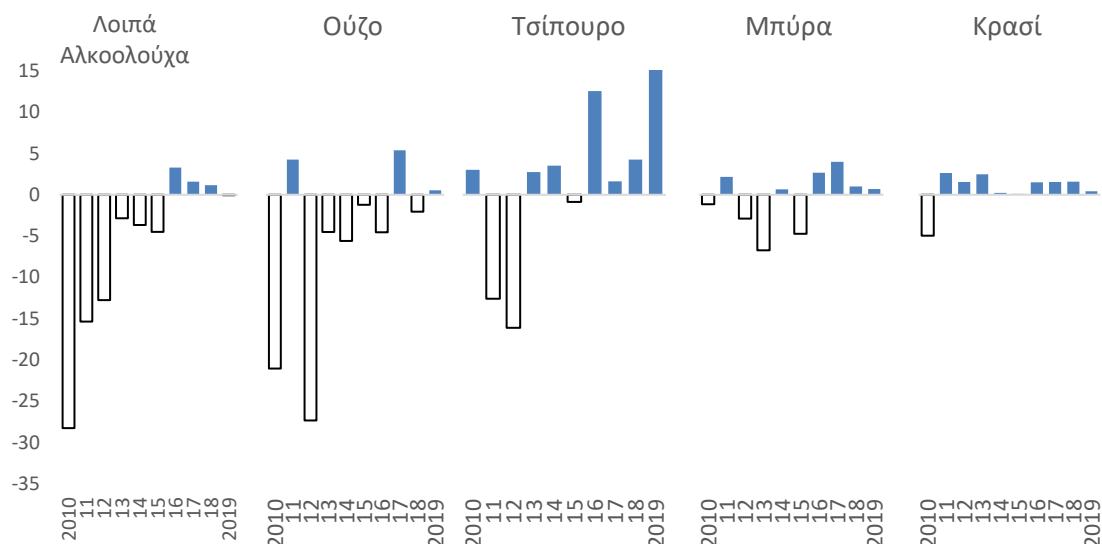
**Διάγραμμα 4.3. Σωρευτική Μεταβολή ανά κατηγορία αλκοολούχων ποτών**

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση IOBE.

Οι ετήσιες μεταβολές (Διάγραμμα 4.4) ήταν σαφώς εντονότερες στα αλκοολούχα ποτά (χωρίς ούζο και τσίπουρο) και στο ούζο με τα περισσότερα έτη να καταγράφονται αρνητικές μεταβολές. Στο εμφιαλωμένο επίσημο τσίπουρο, μετά τις μειώσεις του 2011-2012,

καταγράφονται θετικές μεταβολές, ενώ στην μπίρα και στο κρασί οι ετήσιες μεταβολές στις πωλήσεις είναι ηπιότερες και τα περισσότερα έτη θετικές. Εκτιμάται ότι η διαφορετική εξέλιξη των πωλήσεων επηρεάζεται και από τη διαφορά στους φορολογικούς συντελεστές, μεταξύ άλλων παραγόντων, καθώς σε ένα περιβάλλον μείωσης των εισοδημάτων που γνώρισε η ελληνική οικονομία, οι μεταβολές στις σχετικές τιμές μεταξύ των κατηγοριών ποτών προκαλούν ακόμα μεγαλύτερη υποκατάσταση.

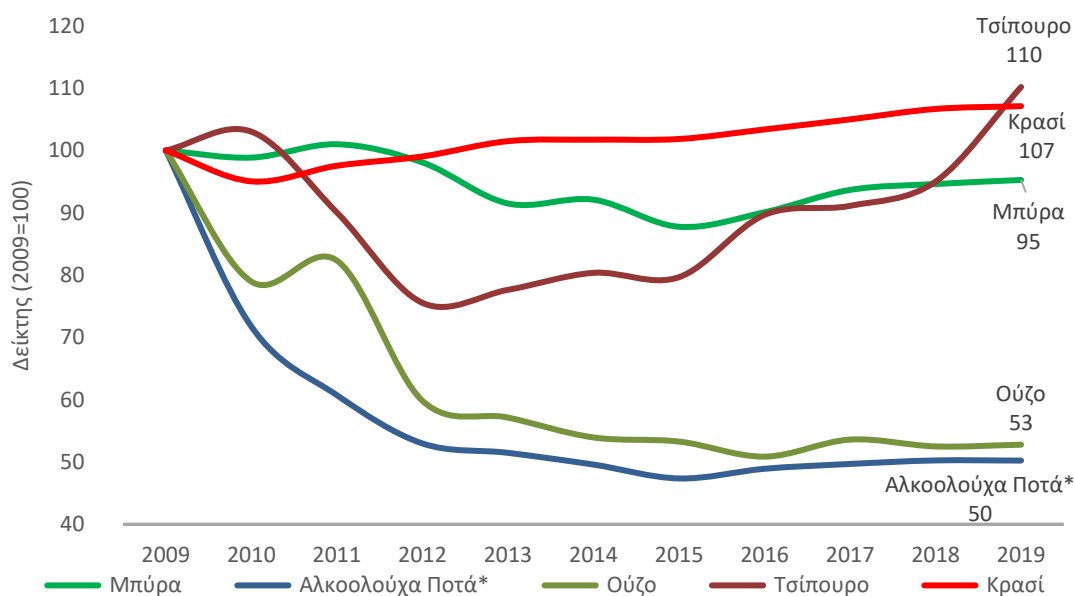
**Διάγραμμα 4.4. Μεταβολή όγκου πωλήσεων οινοπνευματωδών ποτών (% ετήσια μεταβολή)**



**Πηγή:** Γενικό Χημείο Κράτους, IWSR, Ανάλυση IOBE. Τα στοιχεία αφορούν ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές σε κάθε κατηγορία

Περιλαμβάνοντας την ευρύτερη κατηγορία οινοπνευματωδών, με κρασί και μπίρα, οι μεταβολές την περίοδο 2009-2019 έχουν οδηγήσει σε αυξημένες πωλήσεις στο κρασί, κατά 7% αυξημένες σε σύγκριση με το 2009, ενώ η μπίρα υπολείπεται κατά 5% των πωλήσεων του 2009, καθώς οι μειωμένες πωλήσεις αναπληρώθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Στο εμφιαλωμένο τσίπουρο, οι πωλήσεις είναι κατά 10% υψηλότερες, έναντι των επιπέδων του 2009, καθώς αντισταθμίστηκαν οι μειώσεις της προηγούμενης περιόδου, σημειώνοντας μάλιστα και αύξηση τα τελευταία έτη. Αντίθετα στο ούζο και στα υπόλοιπα αλκοολούχα οι πωλήσεις παραμένουν σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα, έναντι του 2009 (Διάγραμμα 4.5).

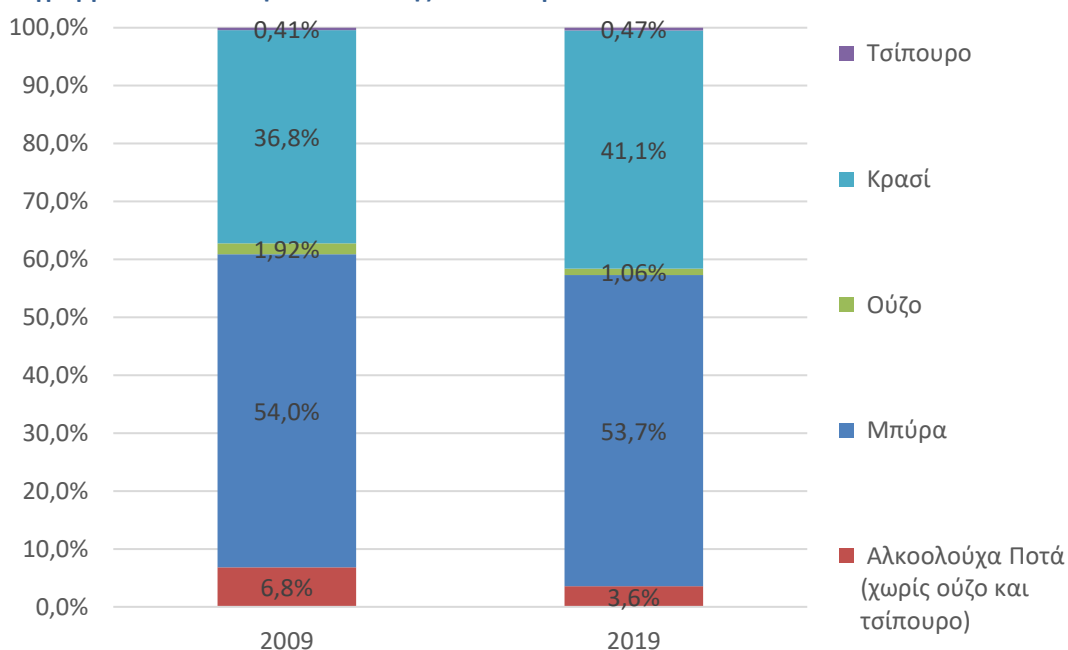
Διάγραμμα 4.5. Σωρευτική μεταβολή όγκου πωλήσεων οινοπνευματωδών ποτών, 2009-2019



**Πηγή:** Γενικό Χημείο Κράτους, IWSR, Ανάλυση IOBE. Τα στοιχεία αφορούν ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές σε κάθε κατηγορία, \*χωρίς ούζο και τσίπουρο

Ως αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων, το σχετικό μερίδιο των αλκοολούχων (χωρίς ούζο και τσίπουρο) στο σύνολο των οινοπνευματωδών ποτών μειώθηκε από 6,8% το 2009, σε 3,6% το 2019. Το μερίδιο της μπύρας παρέμεινε υψηλά, με μικρή πτώση, στο 53,7%, ενώ στο κρασί το σχετικό μερίδιο αυξήθηκε σε 41,1% από 36,8% το 2009. Τέλος, το μερίδιο του ούζου περιορίστηκε σε 1,06% από 1,92%, ενώ το μερίδιο του τσίπουρου αυξήθηκε οριακά.

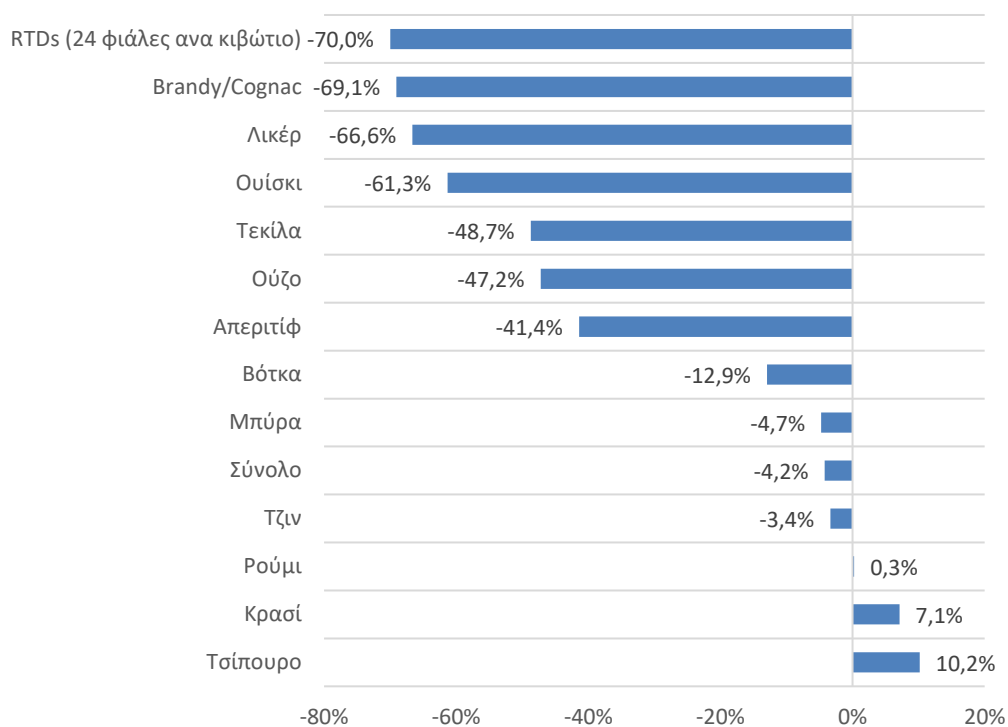
Διάγραμμα 4.6. Σύνθεση κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών



**Πηγή:** Γενικό Χημείο Κράτους, Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, Ανάλυση IOBE.

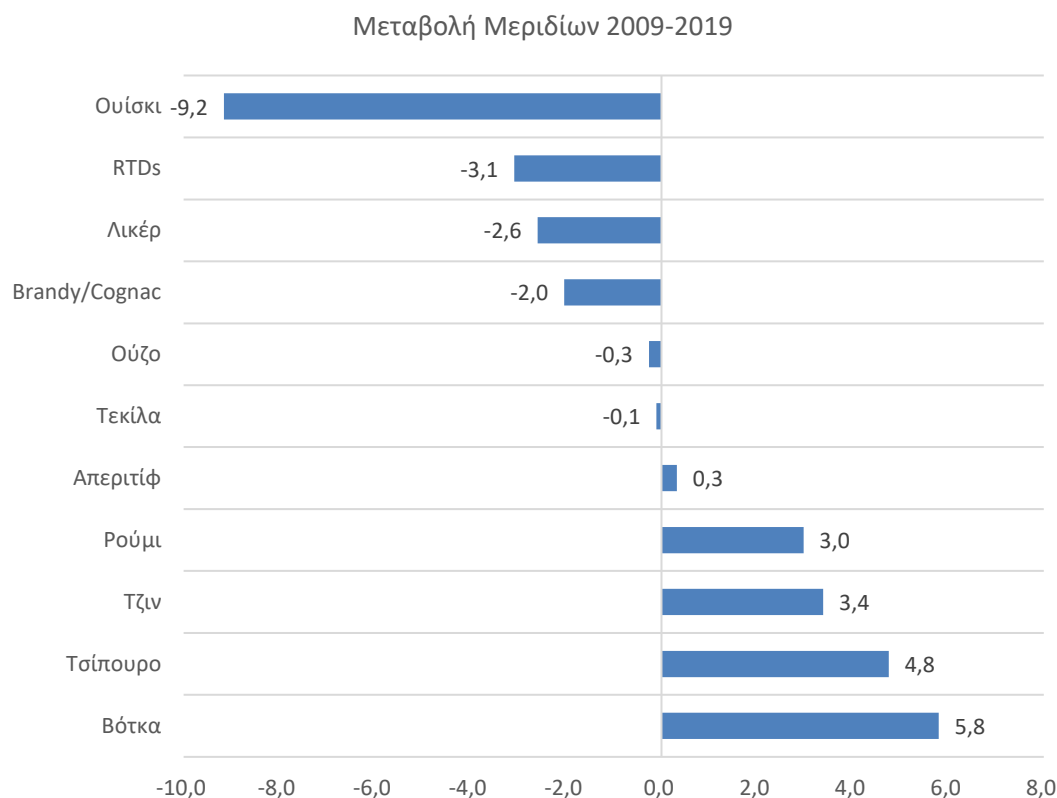
Εστιάζοντας στην κατηγορία των αλκοολούχων ποτών, προκύπτει ότι η μείωση της κατανάλωσης ξεπερνά το 50%, στις κατηγορίες Μπράντι, RTDs, Λικέρ και Ουίσκι, ενώ σχεδόν η μισή κατανάλωση καταγράφεται σε Τεκίλα και Ούζο. Σε Κρασί και Τσίπουρο η κατανάλωση είναι αυξημένη μεταξύ 2009-2019, ενώ οριακά υψηλότερη κατανάλωση σημειώνεται στο Ρούμι. Σημειώνεται ότι τα λευκά ποτά (Βότκα, Τζιν και Ρούμι), εκτός Τεκίλας, καταγράφουν καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με τις υπόλοιπες κατηγορίες ποτών.

**Διάγραμμα 4.7. Σωρευτική % μεταβολή 2009-2019 (9lt κιβώτια) αλκοολούχων ποτών**



**Πηγή:** Γενικό Χημείο Κράτους, IWSR, Ανάλυση IOBE.

Οι παραπάνω μεταβολές είχαν ως αποτέλεσμα την ανακατανομή των μεριδίων ανάμεσα στα αλκοολούχα ποτά. Σημαντική υποχώρηση καταγράφεται στο Ουίσκι, όπου το σχετικό μερίδιο μειώθηκε κατά 9,2 εκατοστιαίες μονάδες την περίοδο 2009-2019, ενώ ακολουθεί η κατηγορία RTD's με απώλειες 3,1 μονάδων. Στον αντίποδα, η βότκα και το εμφιαλωμένο τσίπουρο κέρδισαν από 5,8 και 4,8 μονάδες αντίστοιχα, ενώ τα λευκά ποτά εν γένει αύξησαν οριακά το μερίδιό τους λόγω της σχετικά πιο συγκρατημένης μείωσης της κατανάλωσης.

**Διάγραμμα 4.8. Μεταβολή σύνθεσης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών σε εκατοστιαίες μονάδες (09-19)**

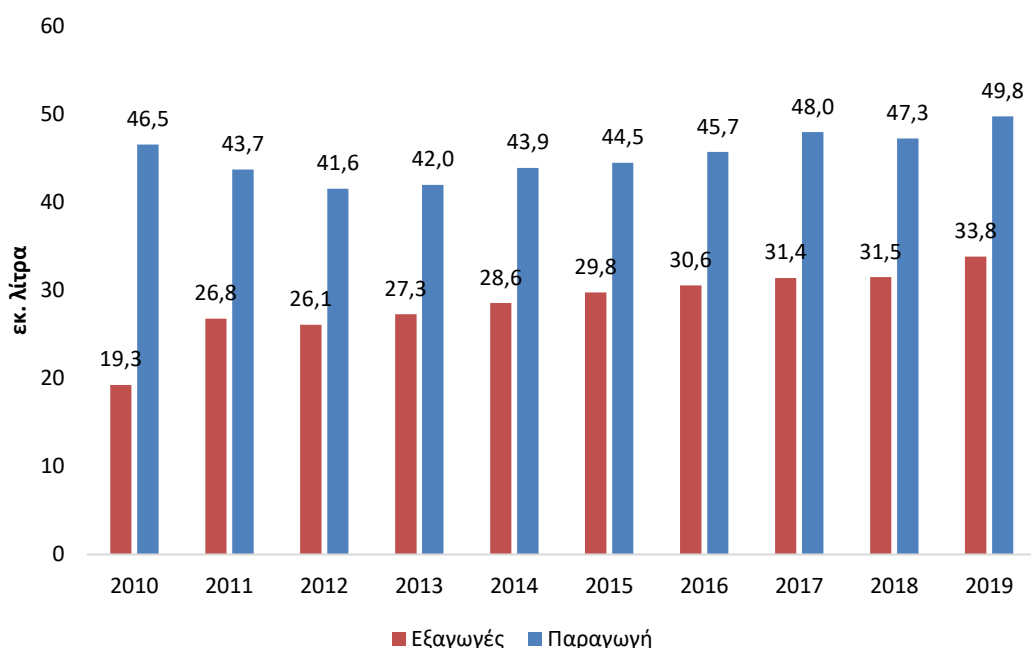
Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση IOBE.

#### 4.2 Εγχώρια παραγωγή αλκοολούχων ποτών

Η εγχώρια παραγωγή αποσταγμάτων και άλλων αλκοολούχων ποτών διαμορφώθηκε το 2019 σε 49,8 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος, με αυξητική τάση από το 2012, καταφέροντας να έχει μικρές απώλειες σε μια περίοδο που η εγχώρια ζήτηση υποχώρησε δραστικά (Διάγραμμα 4.9). Αυτό οφείλεται κυρίως στη στροφή που επέδειξαν οι επιχειρήσεις του κλάδου προς τις εξαγωγές, οι οποίες αυξήθηκαν σταδιακά μέχρι το 2019, στα 33,8 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος, ενώ σημαντική άνοδος καταγράφηκε το 2019. Οφείλεται, επίσης, στη μικρότερη υποχώρηση της κατανάλωσης εγχώριων ποτών σε σύγκριση με την υποχώρηση της κατανάλωσης εισαγόμενων αλκοολούχων ποτών (-6,5% έναντι -25,6% αντίστοιχα την περίοδο 2010-2019) (Διάγραμμα 4.10).

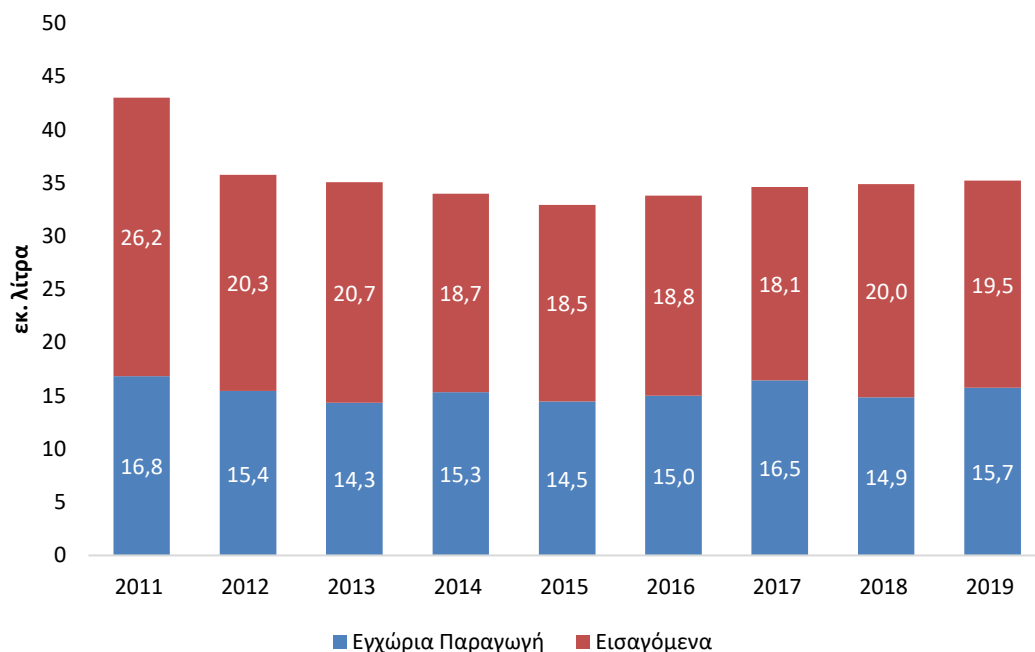


Διάγραμμα 4.9. Εγχώρια παραγωγή αλκοολούχων ποτών (σε εκ. λίτρα)



Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ. \*Προσαρμογή αρχικών δεδομένων με αναγωγή ενός λίτρου αιθυλικής αλκοόλης σε 2,5 λίτρα τελικού προϊόντος (40% vol).

Διάγραμμα 4.10. Εξέλιξη εγχώριας κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών με κριτήριο την προέλευση (σε εκ. λίτρα)

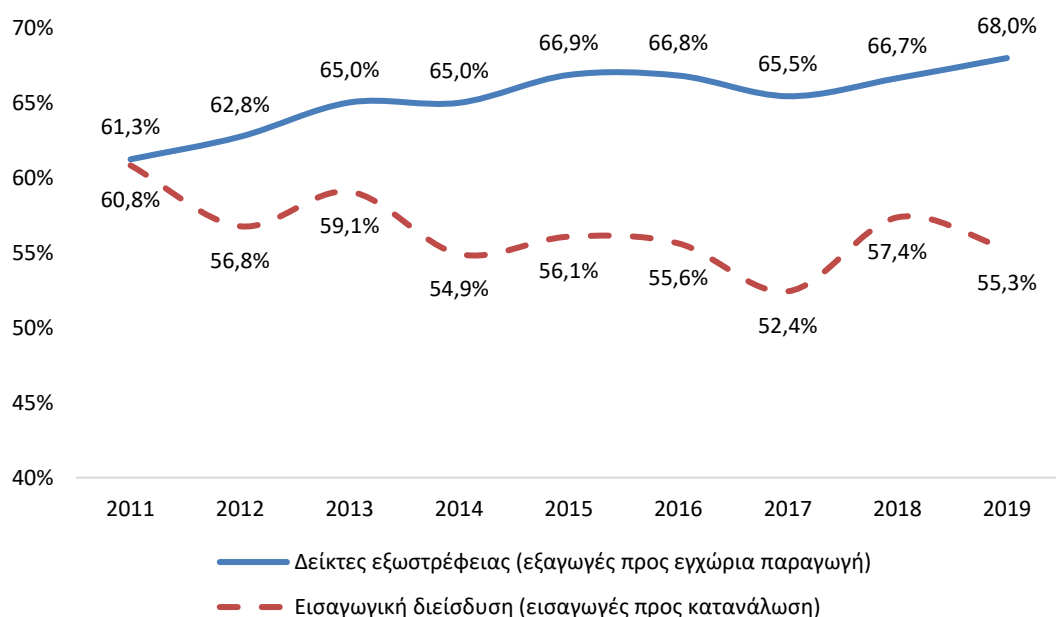


Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Προσαρμογή αρχικών δεδομένων με αναγωγή ενός λίτρου αιθυλικής αλκοόλης σε 2,5 λίτρα τελικού προϊόντος (40% vol).

Οι εξελίξεις αυτές αντανακλώνται στους δείκτες εξωστρέφειας (εξαγωγές προς εγχώρια παραγωγή) και εισαγωγικής διείσδυσης (εισαγωγές προς κατανάλωση), όπου ο μεν πρώτος

σημείωσε αύξηση από 61,3% σε 68,0%, ενώ ο δεύτερος μειώθηκε από 60,8% σε 55,3% (Διάγραμμα 4.11).

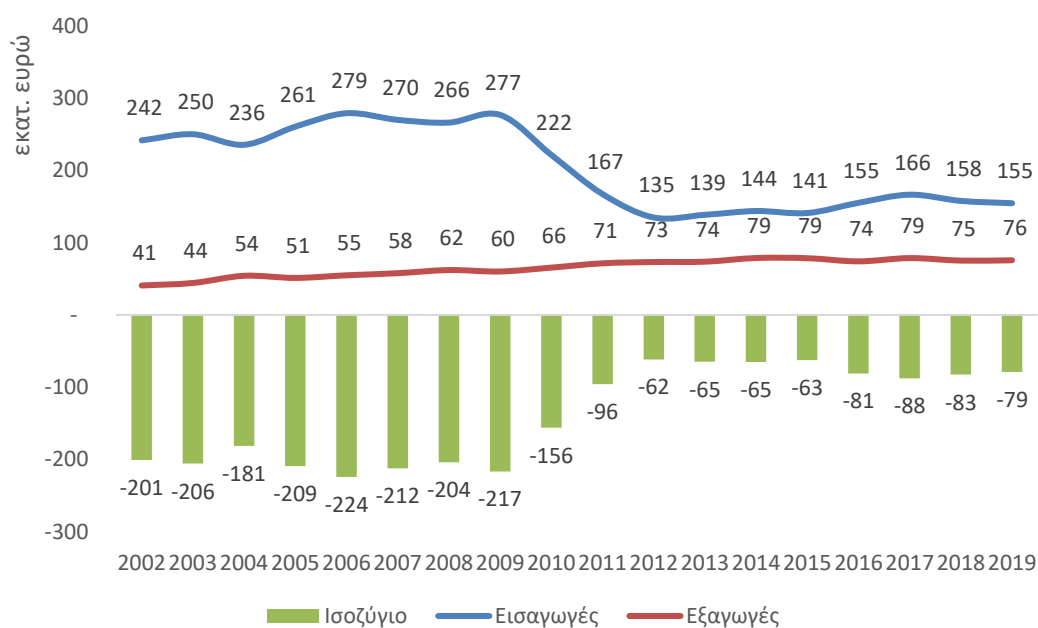
**Διάγραμμα 4.11. Δείκτες εξωστρέφειας και εισαγωγικής διείσδυσης**



**Πηγή:** Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση IOBE.

Σε όρους αξίας, οι εξαγωγές αλκοολούχων ποτών διαμορφώθηκαν σε €76 εκ. το 2019, έναντι €60 εκ. το 2009, μεταβολή που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 26% (Διάγραμμα 4.12). Αντίθετα, οι εισαγωγές συρρικνώθηκαν κατά 44% σε €155 εκ. το 2019 από €277 εκ. το 2009.

**Διάγραμμα 4.12. Εξαγωγές και εισαγωγές αλκοολούχων ποτών σε αξία (εκ. ευρώ)**

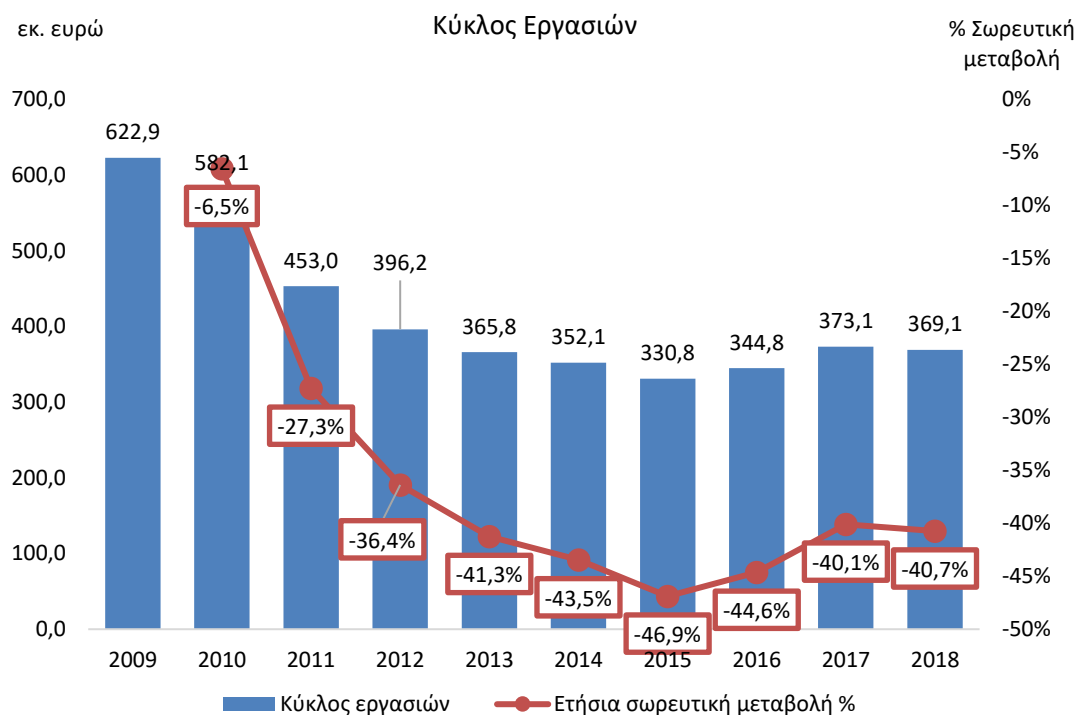


**Πηγή:** Eurostat, EU Trade By CPA\_2008, Κωδικοί 11.01: Απόσταση, ανακαθαρισμός και ανάμιξη αλκοολούχων ποτών & 11.04: Απόσταση άλλων αλκοολούχων ποτών

### 4.3 Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα κλάδου

Οι επιπτώσεις της ραγδαίας υποχώρησης της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών αποτυπώνεται και στους δημοσιευμένους ισολογισμούς των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στους τομείς παραγωγής και χονδρικού εμπορίου ποτών. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων παραγωγής και των εισαγωγικών εταιρειών του κλάδου (χωρίς ΕΦΚ) είναι μειωμένος κατά 40,7% το 2018 σε σχέση με το 2009 (Διάγραμμα 4.13), καθώς διαμορφώθηκε στα €369,1 εκ. το 2018, έναντι €622,9 εκ. το 2009.

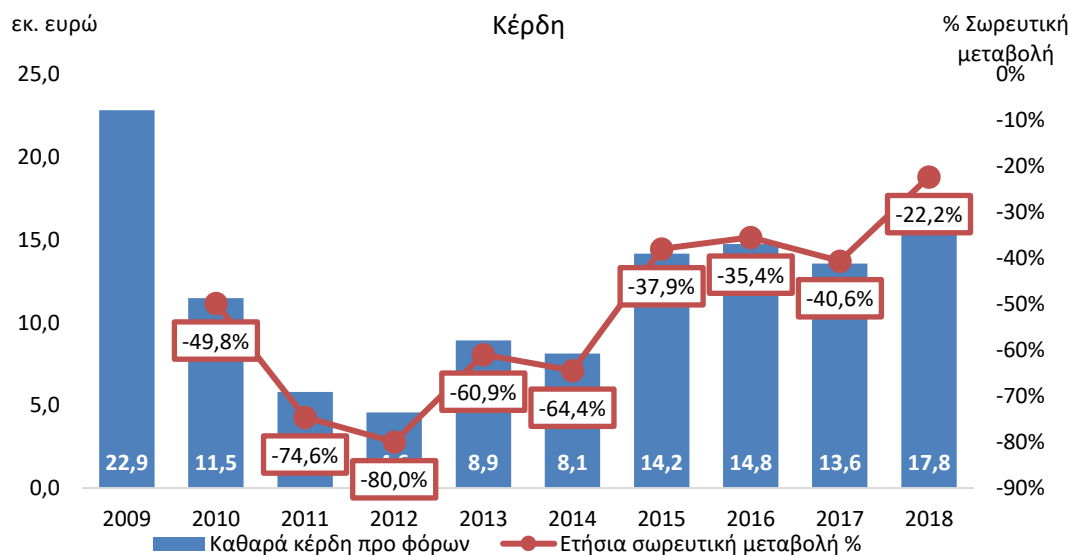
**Διάγραμμα 4.13. Κύκλος Εργασιών εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων ποτών**



**Πηγή:** Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Τα στοιχεία προέρχονται από τις εισαγωγικές εταιρείες και τους παραγωγούς

Τα καθαρά κέρδη διαμορφώθηκαν το 2018 σε €17,8 εκ. – χαμηλότερα κατά 22% σε σύγκριση με το 2009 (Διάγραμμα 4.14). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα κέρδη ενισχύονται από το 2015, καθώς την περίοδο 2011-2014 κινήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα.

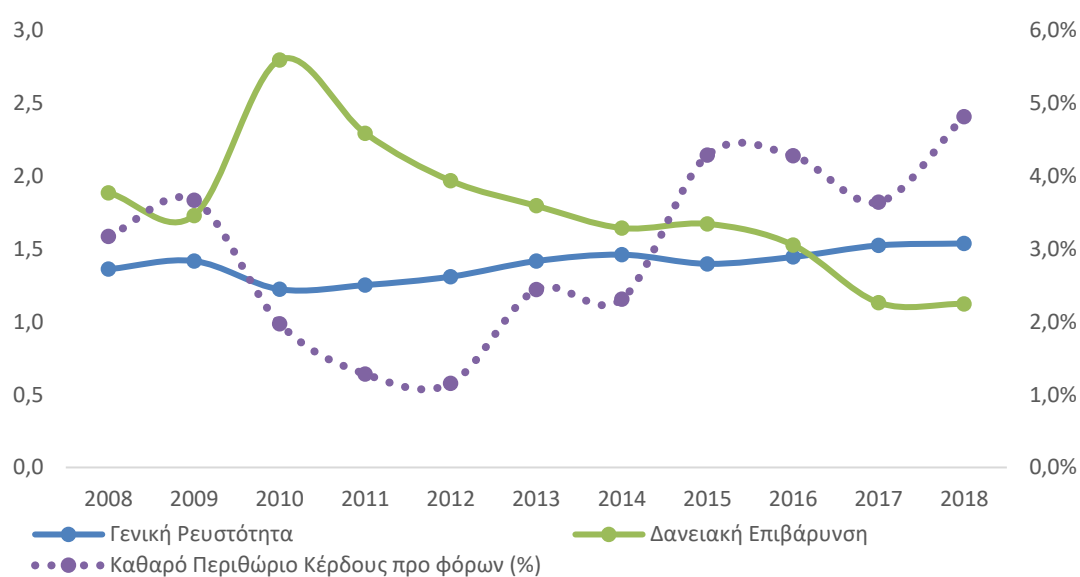
**Διάγραμμα 4.14. Καθαρά κέρδη εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων ποτών**



**Πηγή:** Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE, Τα στοιχεία προέρχονται από τις εισαγωγικές εταιρείες και τους παραγωγούς

Το καθαρό περιθώριο κέρδους των εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων βαίνει αυξανόμενο από το 2012, με διακυμάνσεις, ενώ το 2018 διαμορφώθηκε στο 4,8%, έναντι 3,7% το 2009. Ο έγκαιρος περιορισμός των υποχρεώσεων επέτρεψε την περαιτέρω μείωση της δανειακής επιβάρυνσης των εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων ποτών, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στο 1,1, έναντι 2,8 το 2010 (Διάγραμμα 4.15).

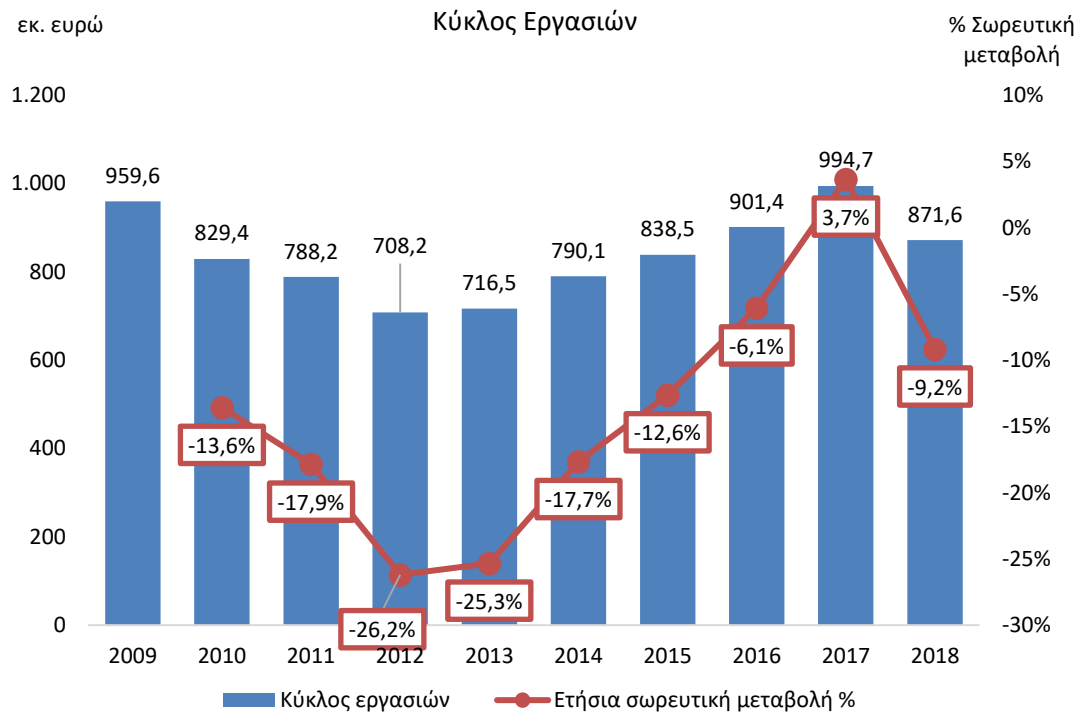
**Διάγραμμα 4.15. Αριθμοδείκτες Εισαγωγικών Εταιριών**



**Πηγή:** Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου ποτών ο κύκλος εργασιών (χωρίς ΕΦΚ) διαμορφώθηκε το 2018 σε €871,6 εκ. έναντι €959,6 εκ. το 2009<sup>9</sup> (Διάγραμμα 4.16). Τα συνολικά αποτελέσματα του κλάδου ήταν θετικά στα €21,8 εκ. το 2018, έναντι κερδών €15,0 εκ. το 2009, εξέλιξη αναμενόμενη λόγω της ταυτόχρονης συρρίκνωσης των ζημιών των ζημιογόνων επιχειρήσεων και ενίσχυσης των κερδών των κερδοφόρων επιχειρήσεων.

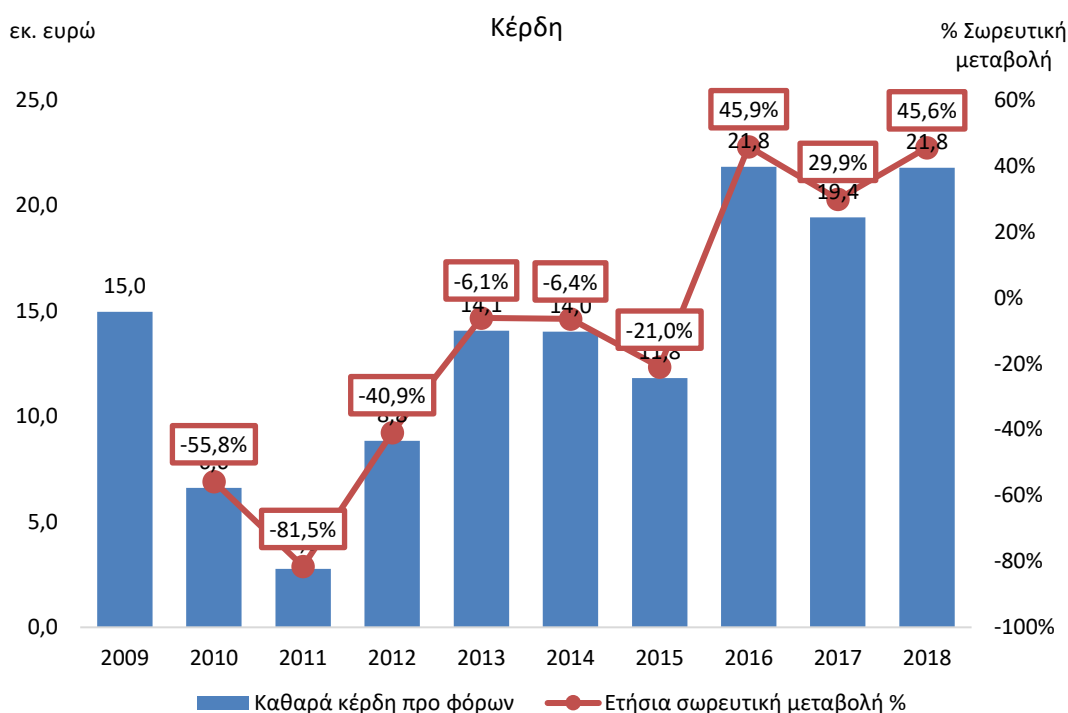
**Διάγραμμα 4.16. Κύκλος Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο ποτών**



Πηγή: Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

<sup>9</sup> Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το δείγμα των επιχειρήσεων δεν είναι σταθερό.

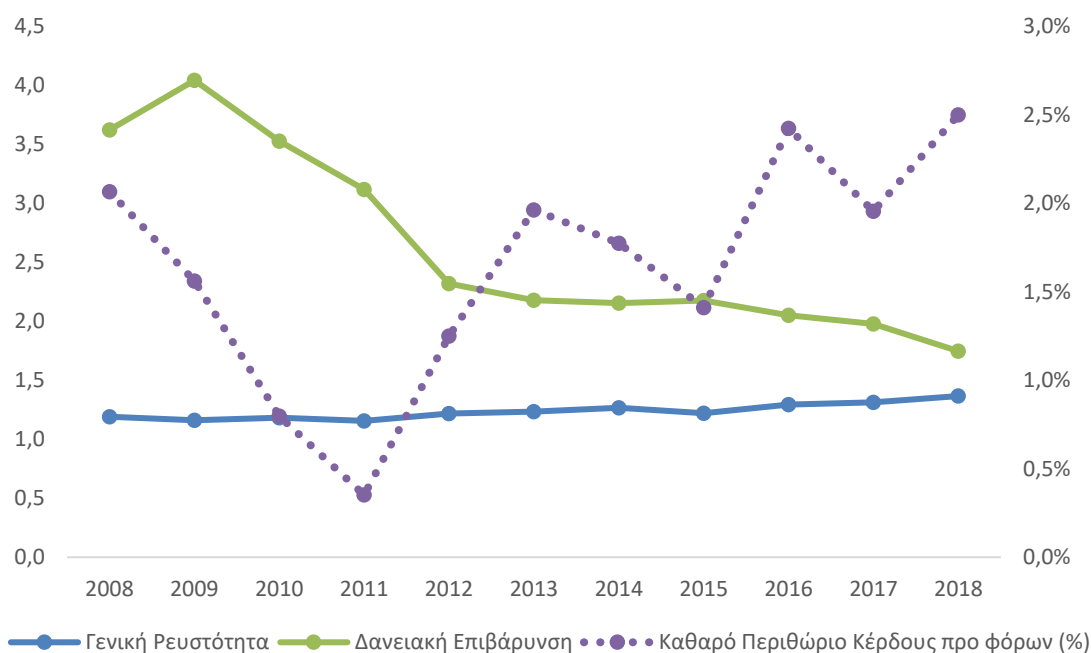
Διάγραμμα 4.17. Κέρδη επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών



Πηγή: Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου ποτών το καθαρό περιθώριο κέρδους αυξήθηκε στο 2,5% το 2018, έναντι 1,6% το 2009, ενώ περαιτέρω βελτίωση παρατηρείται στη δανειακή επιβάρυνση ως αποτέλεσμα του περιορισμού των υποχρεώσεων (Διάγραμμα 4.18).

Διάγραμμα 4.18. Αριθμοδείκτες επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών

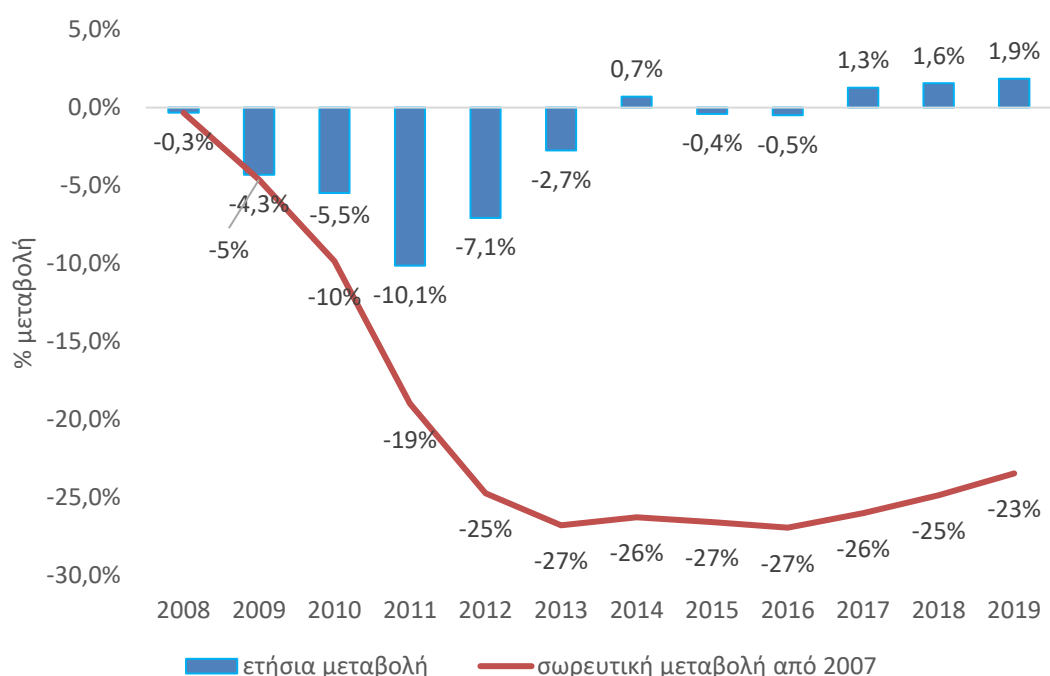


Πηγή: Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

#### 4.4 Κύριοι προσδιοριστικοί παράγοντες αγοράς αλκοολούχων ποτών

Η ελληνική οικονομία σταθεροποιείται μετά το 2016 παρουσιάζοντας αύξηση του ΑΕΠ την περίοδο 2017-2019, όχι όμως ακόμα σε ρυθμούς ικανοποιητικούς για σύγκλιση με την ΕΕ (Διάγραμμα 4.19). Η απώλεια εισοδήματος της περιόδου 2008-2013 κατά 26% δημιούργησε μεγάλο χάσμα με την υπόλοιπη Ευρώπη η οποία παρουσιάζει υψηλότερους ρυθμούς μεγέθυνσης, με αποτέλεσμα να απαιτείται μακρά περίοδος ισχυρών ρυθμών για την κάλυψη της απόστασης. Το κατά κεφαλήν εισόδημα (σε ισοδύναμα αγοραστικής δύναμης) της Ελλάδας αποκλίνει κατά 32 μονάδες από τον μέσο όρο της ΕΕ, έναντι 6 μονάδων το 2008, γεγονός που δείχνει ότι η Ελλάδα θα πρέπει να μεγεθύνεται κατά 7 μονάδες περισσότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ για μια 10ετία για την επαναφορά της απόστασης με την ΕΕ του κατά κεφαλήν εισοδήματος στα επίπεδα του 2008.

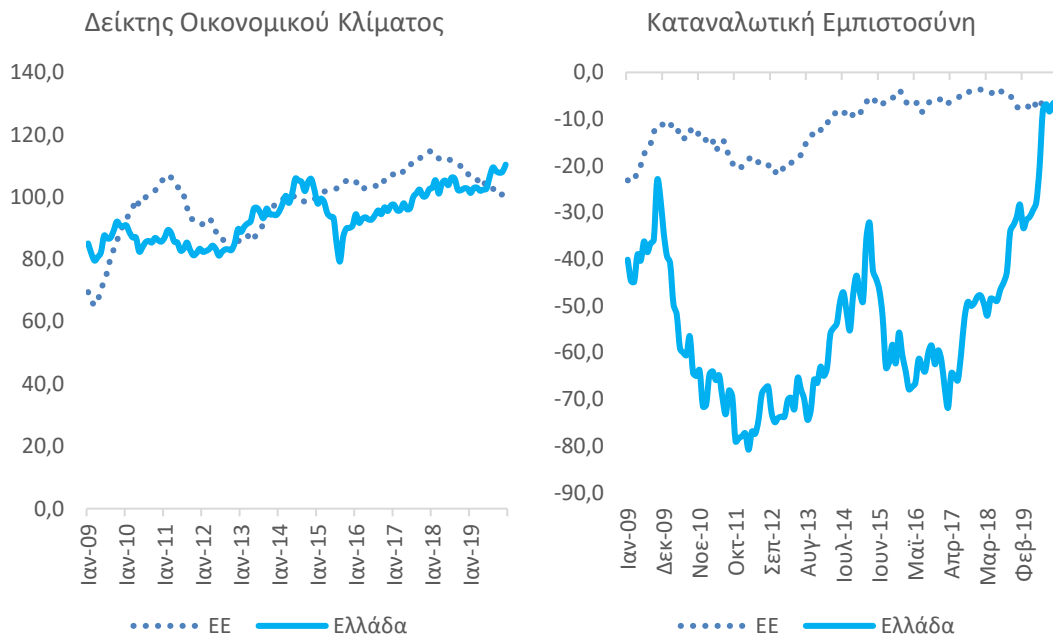
**Διάγραμμα 4.19. Ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ (%)**



Πηγή: Eurostat.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος και η καταναλωτική εμπιστοσύνη επίσης παρουσιάζουν σταθεροποιητικές τάσεις και βελτίωση τα τελευταία έτη, με σύγκλιση προς το μέσο όρο της ΕΕ. Την προηγούμενη 10ετία οι αρνητικές εξελίξεις στην οικονομία με τη μείωση των εισοδημάτων, την αύξηση της ανεργίας και τις συνεχείς αυξήσεις των φόρων είχαν επηρεάσει σαφώς αρνητικά την καταναλωτική εμπιστοσύνη, η οποία βρισκόταν σε απόκλιση με τον μέσο όρο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

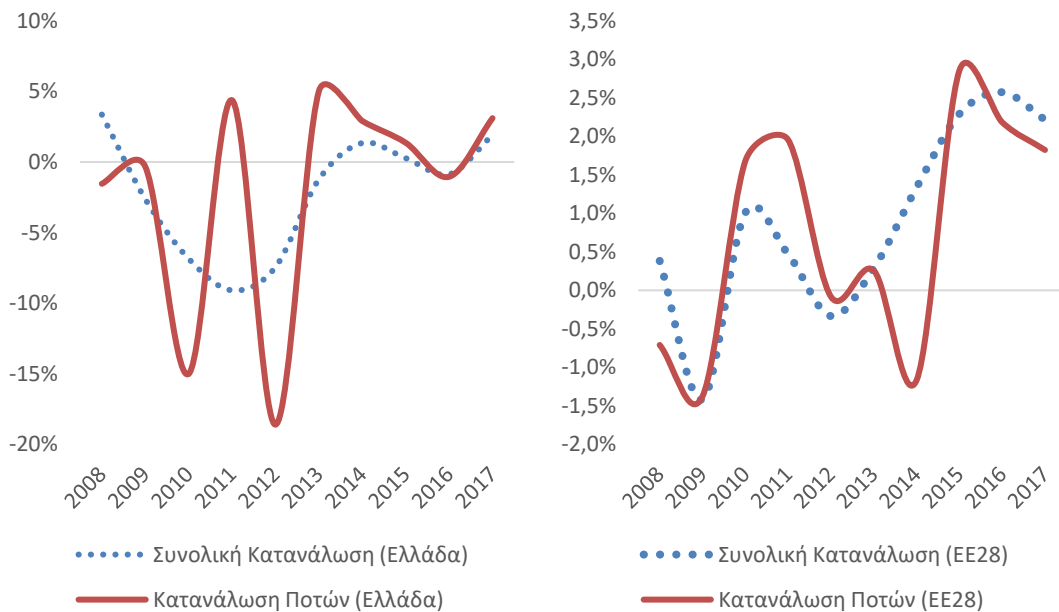
**Διάγραμμα 4.20. Δείκτης Οικονομικού Κλίματος και Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**



Πηγή: DG ECFIN.

Η πτώση στην καταναλωτική εμπιστοσύνη αντανακλάται στη δαπάνη των νοικοκυριών, όπως επιβεβαιώνεται από τα επίσημα στοιχεία για την πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης. Η δαπάνη για οινοπνευματώδη ποτά κατέγραψε άνοδο το 2017 στην Ελλάδα, σε ακολουθία της συνολικής κατανάλωσης, παρουσιάζοντας εξαιρετικά απότομες διακυμάνσεις όμως τα προηγούμενα έτη, ενδεικτικό της ευαισθησίας της κατανάλωσης σε μεταβολές της φορολογίας και των οικονομικών συνθηκών.

**Διάγραμμα 4.21. % μεταβολή κατανάλωσης, Ελλάδα και ΕΕ28, (2015=100)**

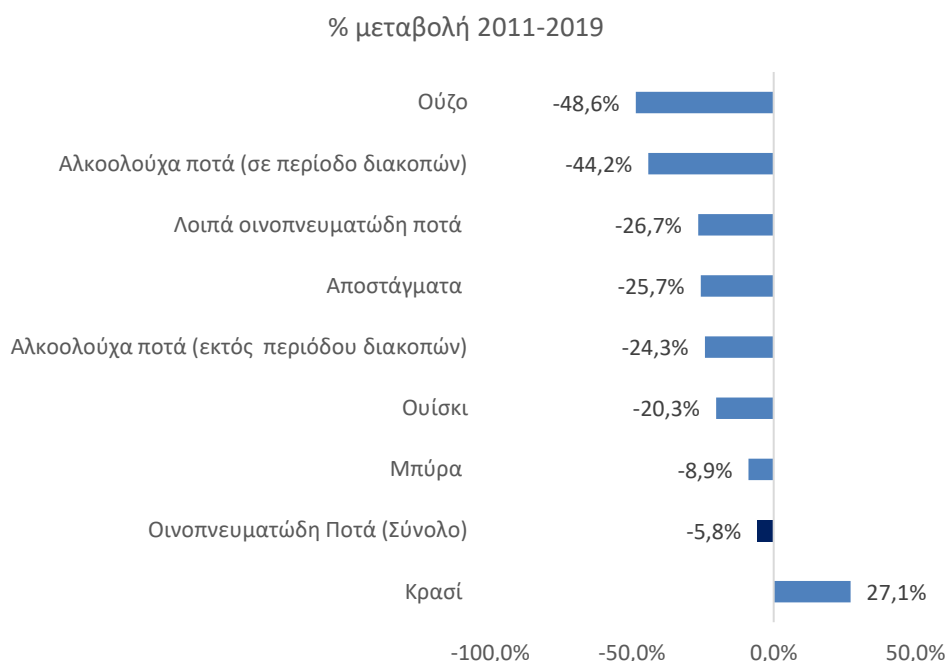


Πηγή: Eurostat.



Συνολικά, η μέση δαπάνη των νοικοκυριών για την αγορά οινοπνευματωδών ποτών μεταξύ των ετών 2011-2019 μειώθηκε κατά 5,8 %, ενώ η δαπάνη για αλκοολούχα ποτά μειώθηκε με σαφώς μεγαλύτερη ένταση (-25,7%). Η αύξηση στο κρασί κατά 27,1% την ίδια περίοδο, αλλά και η ήπια κάμψη στη δαπάνη για μπίρα, αποτελούν ένδειξη υποκατάστασης που έχει συντελεστεί στις καταναλωτικές επιλογές οινοπνευματωδών ποτών, λόγω της σημαντικής κλιμάκωσης των φορολογικών συντελεστών και των μεταβολών στα εισοδήματα. Σημαντική πτώση, κατά 44,2%, παρατηρείται και στη δαπάνη των νοικοκυριών για επιτόπια κατανάλωση ποτών.

**Διάγραμμα 4.22. Μεταβολή μέσης μηνιαίας δαπάνης νοικοκυριών για οινοπνευματώδη ποτά 2011-2019**



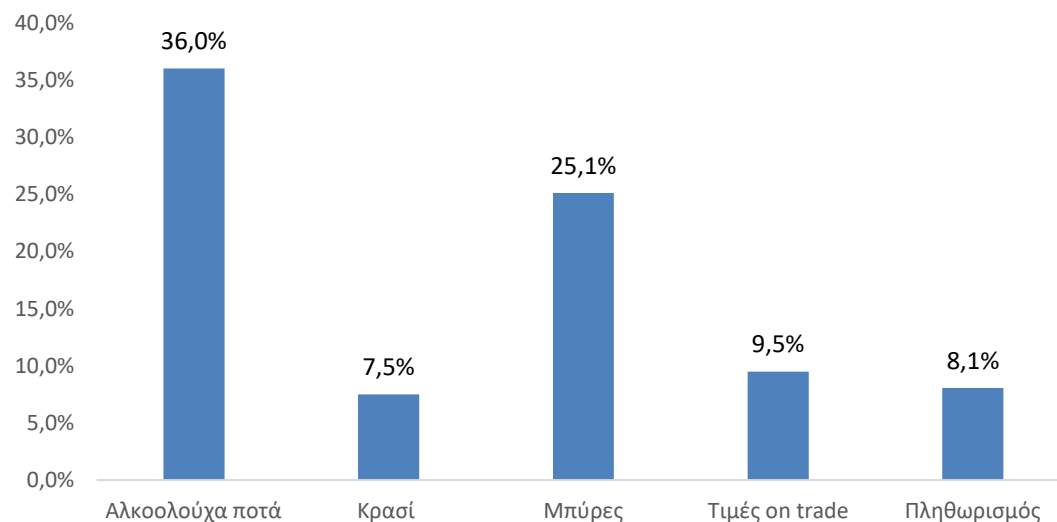
**Πηγή:** ΕΛΣΤΑΤ., Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών.

Ένας επιπλέον παράγοντας που προσδιόρισε τις εξελίξεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών ήταν οι τιμές των αλκοολούχων ποτών. Οι τιμές λόγω των διαδοχικών αυξήσεων του ΕΦΚ και του συντελεστή ΦΠΑ, σημείωσαν κατακόρυφη άνοδο το 2010, σε αντίθεση με τις τιμές υποκατάστατων οινοπνευματωδών ποτών, οι οποίες είτε παρουσίασαν πιο ομαλή αύξηση (μπύρα) λόγω μικρότερης επίπτωσης από την αύξηση του ειδικού φόρου, είτε είχαν μια φυσιολογική πορεία (κρασί), σύμφωνη με την τάση των προηγούμενων ετών, λόγω της μη επιβολής ειδικού φόρου κατανάλωσης.

Έτσι, εξαιτίας των αυξήσεων του ΕΦΚ αλλά και του ΦΠΑ, οι τιμές αλκοολούχων ποτών στη λιανική αγορά (off-trade) ήταν υψηλότερες κατά 36% το 2019 σε σύγκριση με το 2009. Στις υπόλοιπες κατηγορίες ποτών η αύξηση των τιμών ήταν αρκετά χαμηλότερη: Στο κρασί οι τιμές αυξήθηκαν κατά 7,5%, έναντι υψηλότερης αύξησης μέχρι το 2018, λόγω της κατάργησης του ΕΦΚ στο κρασί, ενώ στην μπίρα η αύξηση του ΕΦΚ οδήγησε σε άνοδο των τιμών κατά 25,1% (Διάγραμμα 4.23). Σημειώνεται ότι η αύξηση πραγματοποιήθηκε κυρίως

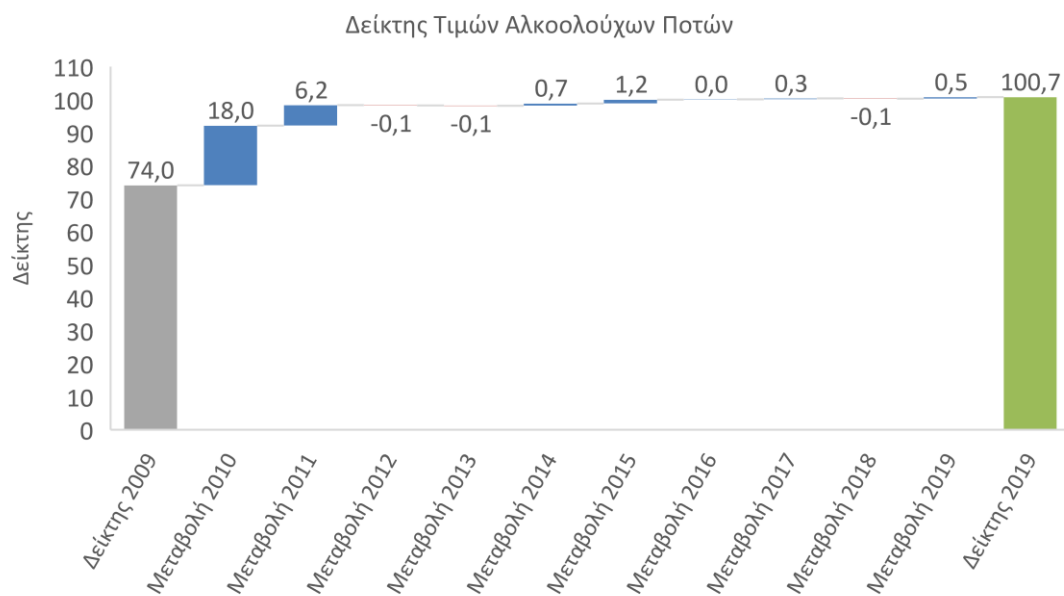
το 2010-2011, ενώ κατόπιν ο δείκτης τιμών παρέμεινε στα υψηλά επίπεδα που είχαν ήδη διαμορφωθεί (Διάγραμμα 4.24).

**Διάγραμμα 4.23 Δείκτες Τιμών Οινοπνευματωδών ποτών (% μεταβολές 2009-2019)**



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, (Έτος βάσης: 2015=100).

**Διάγραμμα 4.24 Εξέλιξη δείκτη τιμών αλκοολούχων ποτών 2009-2019**

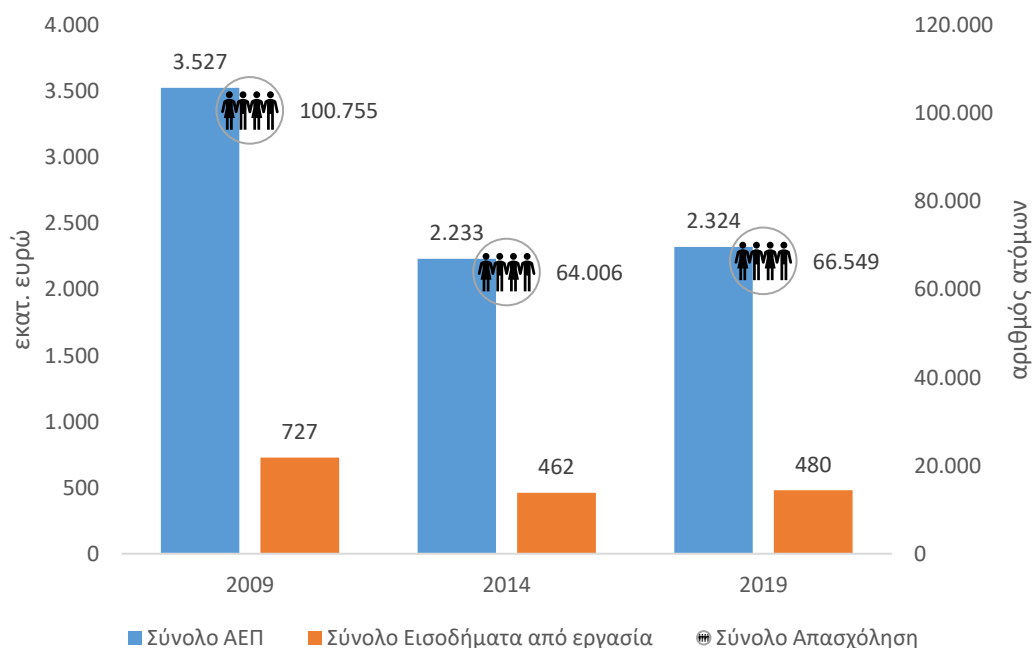


Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, (Έτος βάσης: 2015=100).

#### 4.5 Οι επιπτώσεις της κρίσης στην αγορά αλκοολούχων ποτών

Η ραγδαία πτώση των πωλήσεων αλκοολούχων ποτών είχε ευρύτερες αρνητικές επιπτώσεις στο σύνολο της οικονομίας. Η εκτίμηση των επιπτώσεων πραγματοποιείται με τη χρήση του υποδείγματος εισροών – εκροών που παρουσιάστηκε σε προηγούμενο τμήμα. Η μείωση της δαπάνης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών επηρέασε τόσο το ΑΕΠ όσο και την απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, **η μείωση της δαπάνης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών μέχρι το 2019, οδήγησε σε μείωση του ΑΕΠ στην ελληνική οικονομία κατά €1,2 δισεκ. σε σύγκριση με το 2009.**

**Διάγραμμα 4.25. Επίδραση κλάδου στην ελληνική οικονομία**



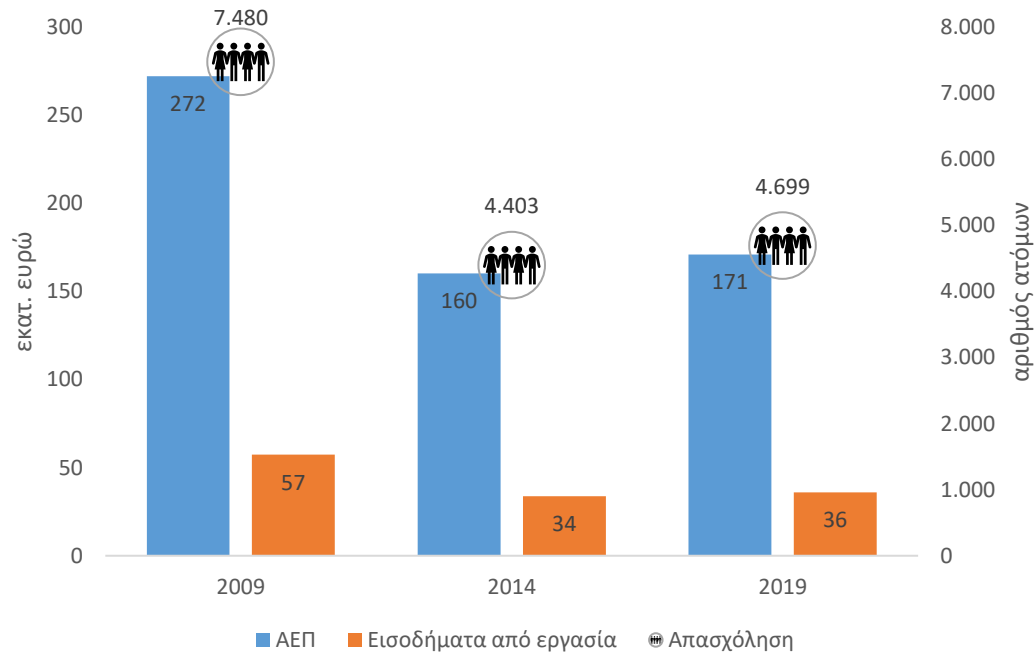
Πηγή: Ανάλυση IOBE.

Η απασχόληση εκτιμάται μειωμένη κατά 34 χιλ. θέσεις εργασίας (από 100,8 σε 66,5 χιλιάδες θέσεις εργασίας), από τις άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες επιπτώσεις που δημιουργήθηκαν, λόγω της μείωσης της δαπάνης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών. Έτσι, το ΑΕΠ αλλά και η απασχόληση που δημιουργούνται συνολικά από τον κλάδο αλκοολούχων ποτών, εκτιμάται ότι μειώθηκε άνω του 30% μεταξύ 2009-2019 ενώ σημειώνεται ότι μέχρι το 2014 η πτώση των μεγεθών ήταν ακόμα ισχυρότερη, καθώς η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας μετά το 2017 είχε θετική επίδραση στην προστιθέμενη αξία και την απασχόληση του κλάδου.

Ο επιμερισμός των επιπτώσεων από τη μείωση της δαπάνης κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών στα επιμέρους κανάλια διανομής αλκοολούχων ποτών, οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας στα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας αλκοολούχων ποτών επηρέασε το σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Στην **παραγωγή αλκοολούχων ποτών** το ΑΕΠ είναι κατά €101 εκ. μειωμένο, λόγω της υποχώρησης της παραγωγής αλκοολούχων ποτών, ενώ η απασχόληση μειώθηκε κατά 2,8 χιλ. θέσεις (Διάγραμμα 4.26).

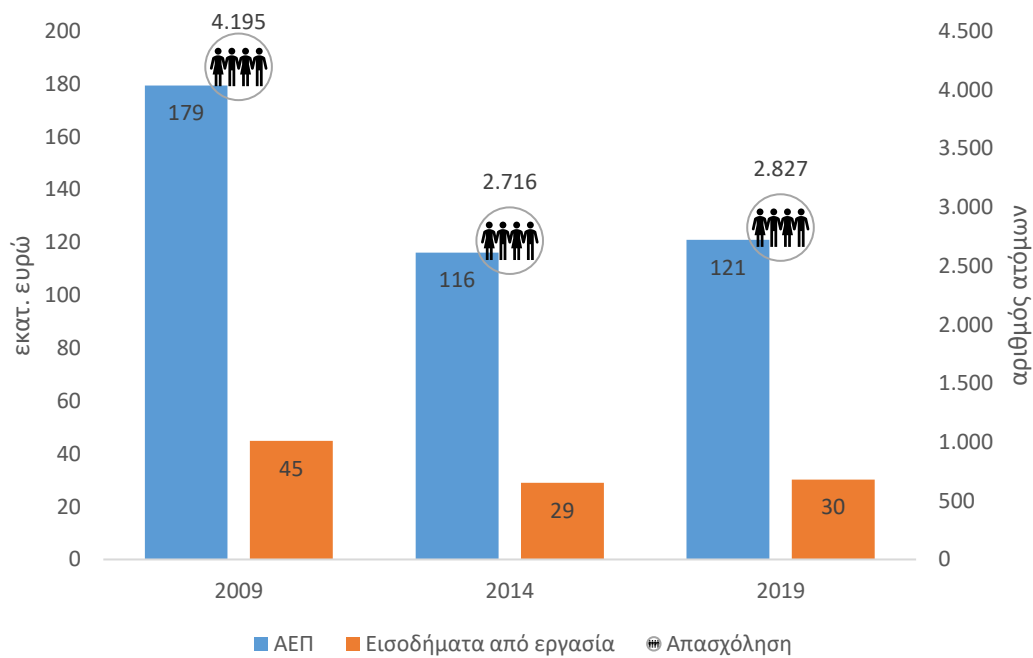
**Διάγραμμα 4.26. Επίδραση κλάδου παραγωγής αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία**



**Πηγή:** Ανάλυση IOBE.

Η απασχόληση που άμεσα ή έμμεσα συνδέεται με το χονδρικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών μειώθηκε κατά περίπου 1,4 χιλ. άτομα την περίοδο 2009-2019, ενώ το ΑΕΠ υποχώρησε κατά €59 εκ.

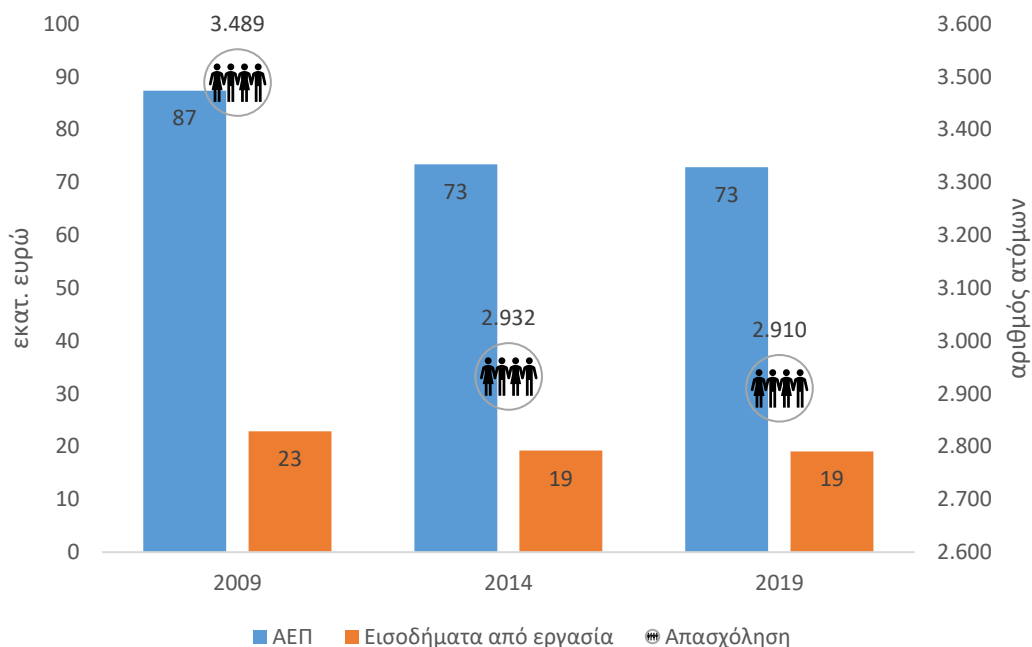
Διάγραμμα 4.27. Επίδραση χονδρικού εμπορίου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία



Πηγή: Ανάλυση IOBE.

Στο λιανικό εμπόριο οι θέσεις απασχόλησης είναι μειωμένες κατά 580 θέσεις μεταξύ 2009 και 2019, ενώ το ΑΕΠ υποχώρησε κατά €4 εκ. (Διάγραμμα 4.28), καθώς στο λιανικό εμπόριο τα ποσοστά κέρδους είναι σχετικά χαμηλά.

Διάγραμμα 4.28. Επίδραση λιανικού εμπορίου αλκοολούχων ποτών στην ελληνική οικονομία

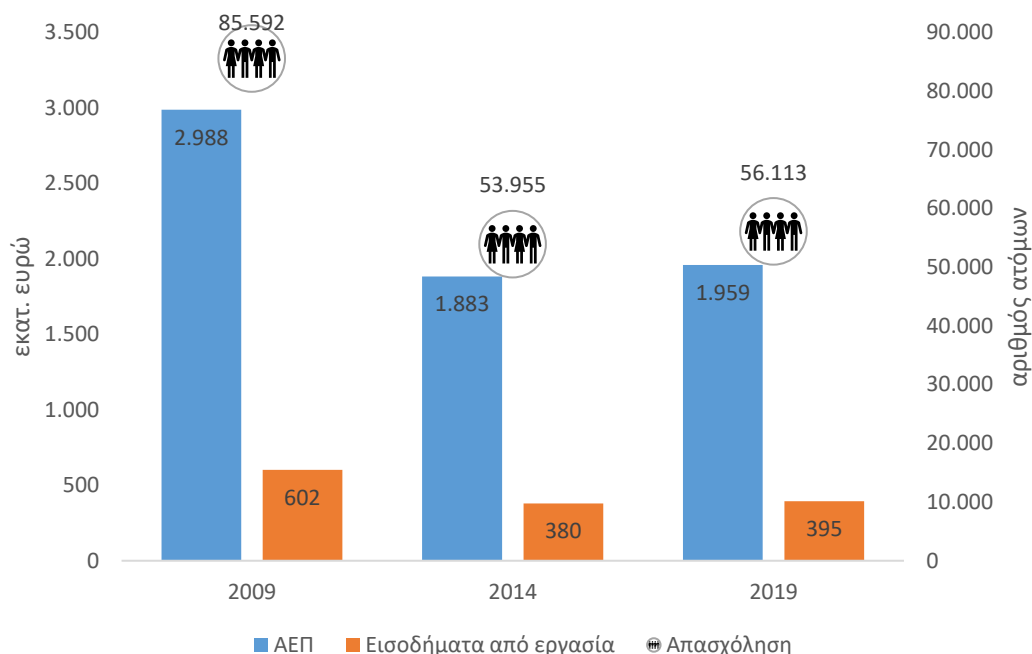


Πηγή: Ανάλυση IOBE.

Τέλος, από τη μείωση της δαπάνης για επιτόπια κατανάλωση αλκοολούχων ποτών (HORECA) μεταξύ 2009-2019 εκτιμάται ότι χάθηκαν περίπου 29,5 χιλ. θέσεις εργασίας, ενώ οι απώλειες

στο ΑΕΠ προσεγγίζουν το €1,1 δισεκ., ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι απώλειες ήταν ισχυρότερες μέχρι το 2014, όταν και η άνοδος του τουρισμού μετρίασε τις αρνητικές επιπτώσεις της ύφεσης.

**Διάγραμμα 4.29. Επίδραση κλάδου εστίασης (HORECA) στην ελληνική οικονομία**

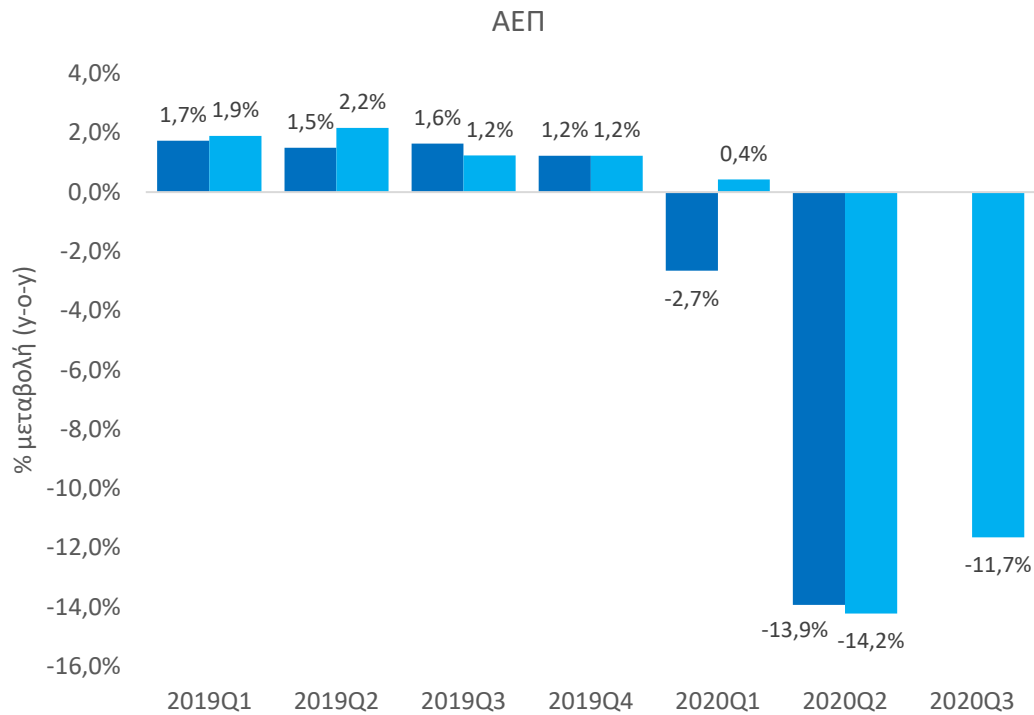


Πηγή: Ανάλυση IOBE.

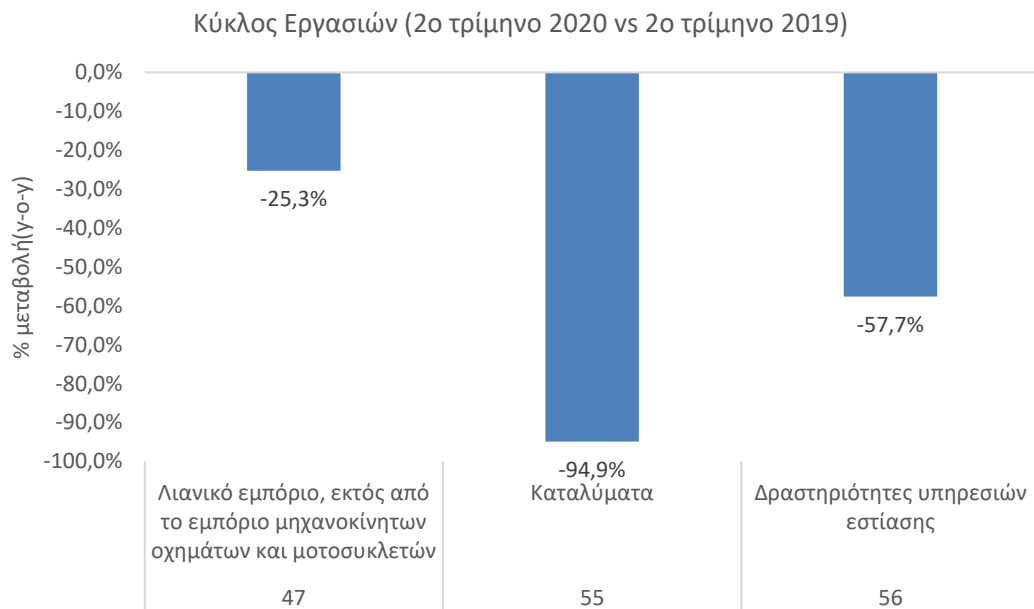
#### 4.6 Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στον κλάδο αλκοολούχων

Οι επιπτώσεις στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών μέχρι το 2019 εξετάζονται υπό το πρίσμα της μείωσης του εισοδήματος και της αύξησης της ανεργίας, της κλιμάκωσης των συντελεστών ΕΦΚ, ΦΠΑ και τελικά των τιμών, αλλά και των ευρύτερων εξελίξεων στην οικονομία. Η πανδημία που ξέσπασε στις αρχές του 2020 αποτελεί ένα πρόσθετο σοκ στην οικονομία, αυτή τη φορά εξωγενές, όπου επηρέασε την οικονομική δραστηριότητα με σφοδρότητα, καθώς επηρέασε τόσο τη ζήτηση όσο και την προσφορά των περισσότερων οικονομιών. Ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών που εντάσσεται στο ευρύτερο οικοσύστημα της επιτόπιας αγοράς, δηλαδή εστίαση και τουρισμό, δέχτηκε ακόμα μεγαλύτερο πλήγμα, λόγω της καθολικής απαγόρευσης της κυκλοφορίας αρχικά και κατόπιν της μερικής άρσης των περιορισμών. Το ΑΕΠ στην Ελλάδα συρρικνώθηκε στο δεύτερο τρίμηνο του 2020 κατά 14,2% και στην ΕΕ κατά 13,9% τη μεγαλύτερη πτώση από τότε που καταγράφονται στοιχεία σε τριμηνιαία βάση (1995), ενώ στο τρίτο τρίμηνο το ΑΕΠ υποχώρησε κατά 11,7%. Η πτώση αυτή αντανάκλα τη μεγάλη υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας σε όλη την οικονομία (Διάγραμμα 4.30) αλλά ειδικότερα οι κλάδοι που σχετίζονται με τα ποτά, όπως το εμπόριο, τα ξενοδοχεία αλλά και η εστίαση, καταγράφουν σημαντικές απώλειες του κύκλου εργασιών (Διάγραμμα 4.31). Σημειώνεται ότι η εφαρμογή του γενικού lockdown έλαβε χώρα στα μέσα Μαρτίου, ενώ η σταδιακή άρση ξεκίνησε από τον Μάιο, με τον τουρισμό να επαναλειτουργεί ουσιαστικά από τις αρχές Ιουλίου.

Διάγραμμα 4.30. Ετήσια % μεταβολή ΑΕΠ ανά τρίμηνο, Ελλάδα και ΕΕ



Πηγή: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ.

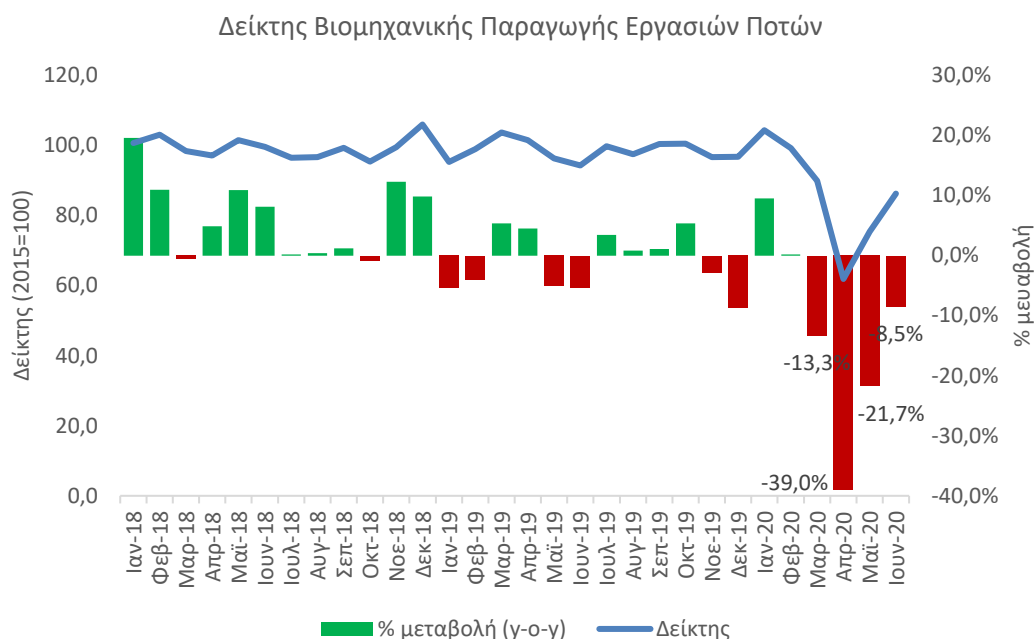
Διάγραμμα 4.31. Μεταβολή κύκλου εργασιών των Επιχειρήσεων σε Αναστολή Λειτουργίας (2<sup>ο</sup> τρίμηνο 2020)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

Στην παραγωγή ποτών ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής υποχωρεί από τον Μάρτιο κατά 13,3%, ενώ εντονότερη πτώση σημειώθηκε τον Απρίλιο κατά 40% περίπου, μήνα όταν είχε επιβληθεί γενικό lockdown σε όλη τη διάρκεια του μήνα. Η σταδιακή άρση των περιορισμών

από τον Μάιο συρρίκνωσε τα πολύ αρνητικά πρόσημα, ωστόσο η παραγωγή ποτών παρέμεινε χαμηλότερα από πέρυσι.

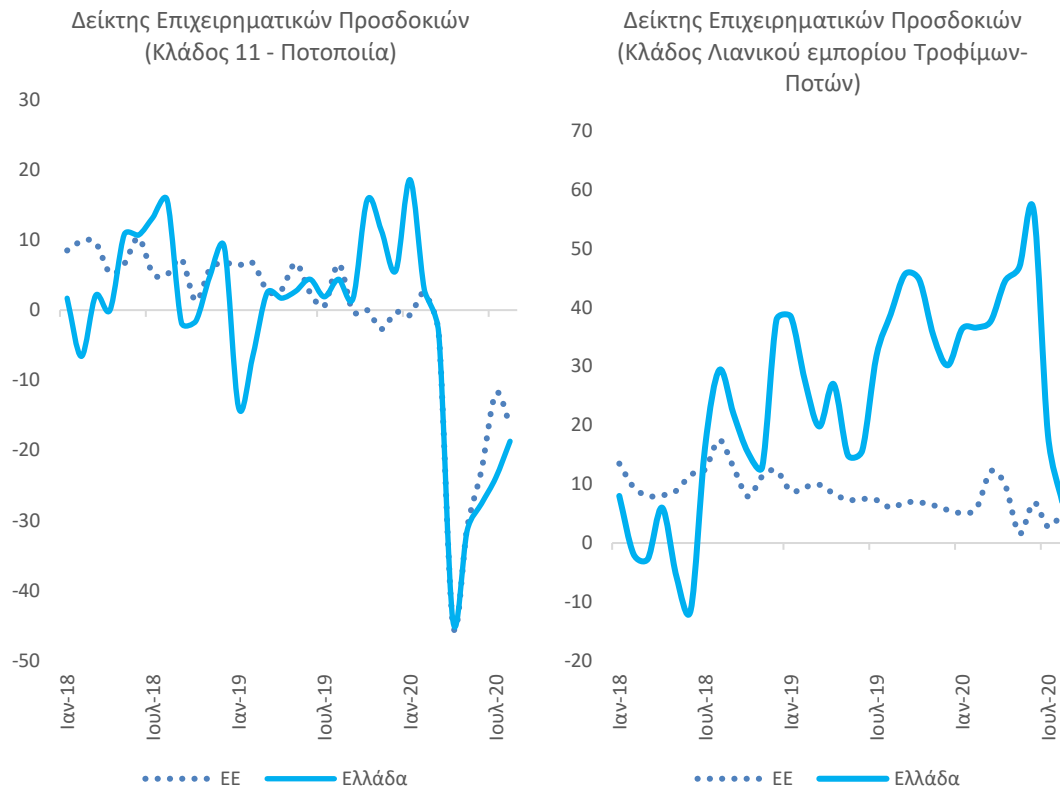
**Διάγραμμα 4.32. Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής Εργασιών Ποτών**



Πηγή: Eurostat.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες του κλάδου παραγωγής υποχώρησαν σημαντικά στη διάρκεια της πανδημίας, με αντίστοιχη κάμψη και στο μέσο όρο της ΕΕ, ενώ μετά τον Μάιο καταγράφεται σχετική διόρθωση, με τις προσδοκίες όμως να παραμένουν αρνητικές. Στο λιανικό εμπόριο, όπου ενσωματώνονται και οι κλάδοι τροφίμων, οι οποίοι ήταν από τους λίγους κλάδους με συνεχή και διευρυμένη λειτουργία, οι επιχειρηματικές προσδοκίες παρουσίαζαν αυξητική τάση μέχρι τον Ιούνιο, ενώ τον Ιούλιο σημειώθηκε απότομη πτώση.

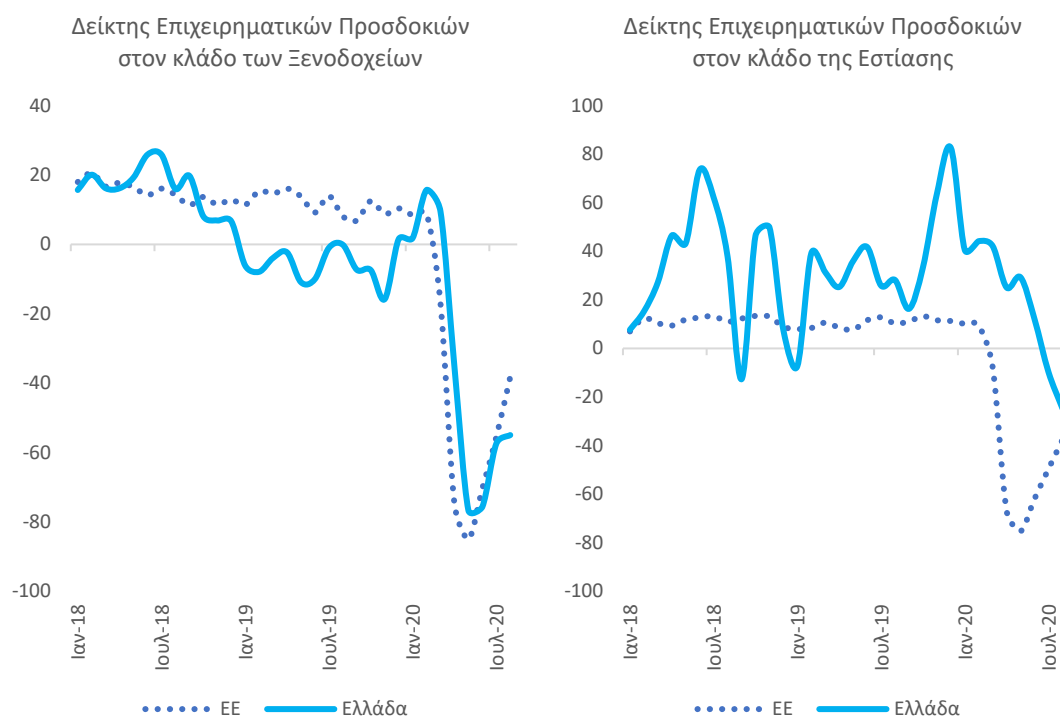


**Διάγραμμα 4.33. Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στην παραγωγή και διάθεση αλκοολούχων ποτών**

**Πηγή:** DG ECFIN.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα καταλύματα και στην εστίαση, δηλαδή στους τόπους επιτόπιας κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών επηρεάστηκαν δυσμενώς από την πανδημία, σε ίδια ένταση στα καταλύματα όπως και η υπόλοιπη Ευρώπη. Στην εστίαση, σημειώθηκε πτωτική τάση των προσδοκιών αλλά παρέμειναν σε θετικό έδαφος μέχρι τον Ιούνιο, ενδεχομένως λόγω του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων που απάντησαν εν μέσω γενικού lockdown.

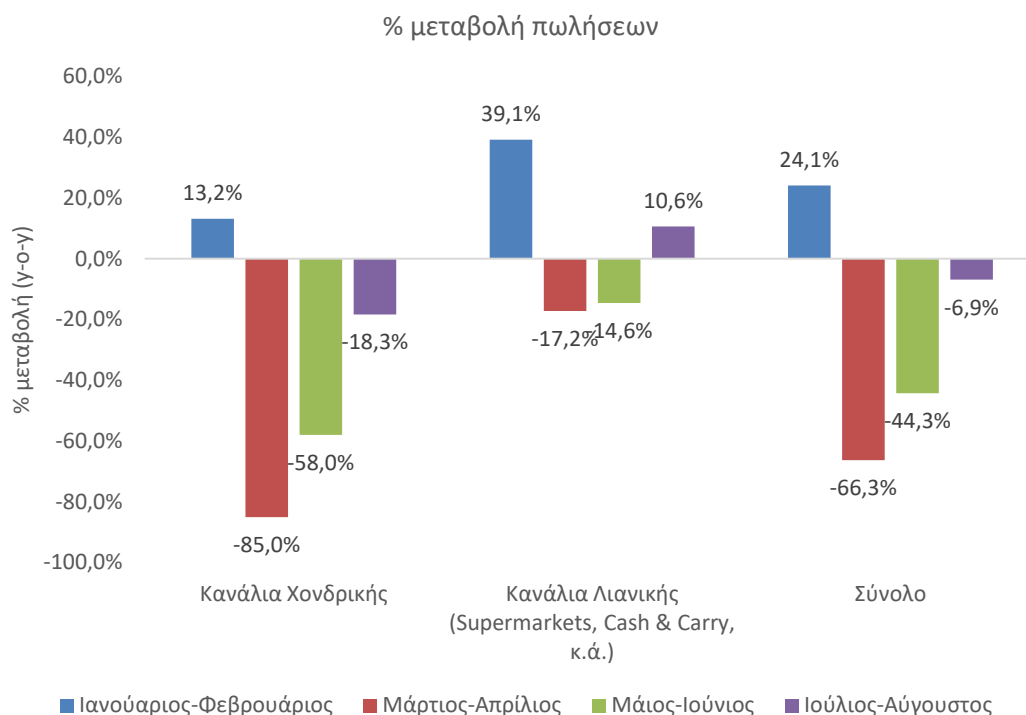
Διάγραμμα 4.34. Δείκτης Προσδοκιών στα καταλύματα και στην εστίαση



Πηγή: DG ECFIN.

Οι πωλήσεις αλκοολούχων ποτών ήταν λογικό να υποχωρήσουν στη διάρκεια της πανδημίας, λόγω της απαγόρευσης της επιτόπιας κατανάλωσης. Μέχρι και τον Φεβρουάριο οι πωλήσεις κατέγραφαν άνοδο, τόσο στα κανάλια χονδρικής όσο και στη λιανική, όπου η κατανάλωση την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου ήταν κατά 39,1% αυξημένη σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Η πανδημία και το γενικό Lockdown από τα μέσα Μαρτίου αντέστρεψε την τάση του πρώτου διμήνου, με αποτέλεσμα οι πωλήσεις να μειωθούν κατακόρυφα στα κανάλια χονδρικής κατά 85%, ενώ ηπιότερη πτώση σημειώθηκε στη λιανική. Η περίοδος μετά την μερική άρση των περιορισμών, δηλαδή μετά τον Μάιο, συνδυάστηκε με εξασθένιση των πολύ αρνητικών εξελίξεων, κυρίως στα κανάλια χονδρικής, καθώς οι πωλήσεις ήταν μειωμένες κατά 58%, ενώ τους καλοκαιρινούς μήνες η πτώση περιορίστηκε στο -18,3%, με τα κανάλια λιανικής να καταγράφουν αύξηση 10,6% (Διάγραμμα 4.35).

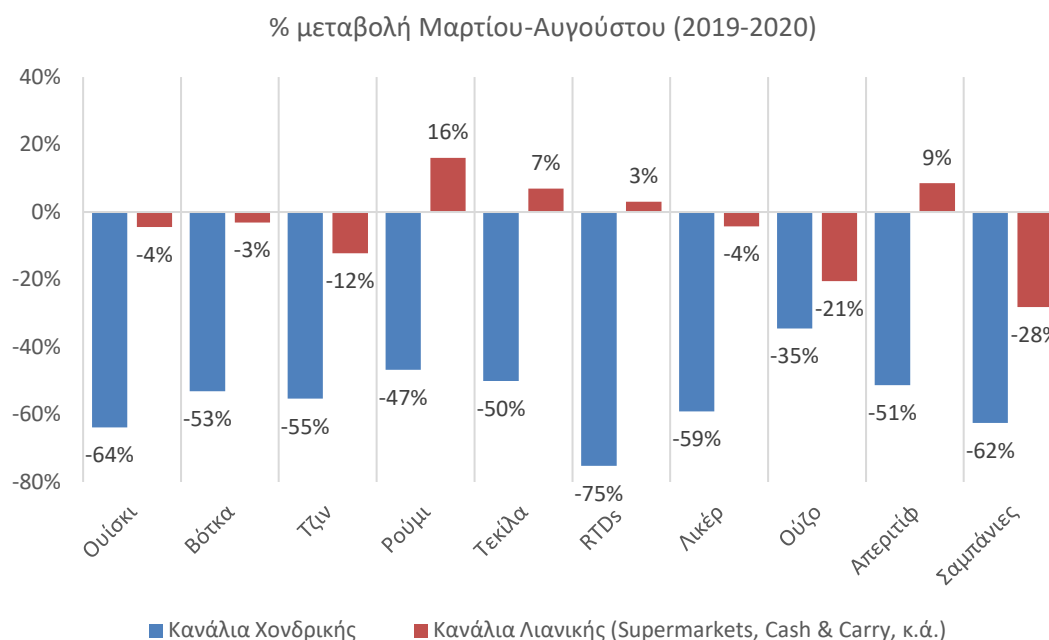
Διάγραμμα 4.35. Εξέλιξη πωλήσεων ανά δίμηνο 2019 vs 2020



Πηγή: ΕΝΕΑΠ.

Για το χρονικό διάστημα Μαρτίου-Αυγούστου κατά το οποίο εφαρμόστηκαν περιοριστικά μέτρα που περιορίζουν την κατανάλωση ποτών, σημαντική υποχώρηση σημειώθηκε στην κατηγορία των RTD's, ούισκι και σαμπάνιες, ποτά που συνήθως καταναλώνονται στην ontrade αγορά, δηλαδή στην εστίαση, σε καφέ μπαρ και στα ξενοδοχεία. Σχετικά περιορισμένη πτώση κατέγραψε το ούζο, με -35% μεταβολή στα κανάλια χονδρικής και το ρούμι με -47%. Σημειώνεται ότι στα κανάλια λιανικής ορισμένες κατηγορίες ποτών κατέγραψαν άνοδο στο διάστημα Μαρτίου-Αυγούστου, σε σύγκριση με το 2019, όπως το ρούμι, τα απεριτίφ, η τεκίλα και τα RTD's. Οι διαφορές μεταξύ χονδρικής και λιανικής, ενδεχομένως να οφείλονται στο γεγονός ότι τα κανάλια λιανικής (σούπερμάρκετ, κ.ά.) παρέμειναν ανοικτά σε όλη τη διάρκεια της πανδημίας εξυπηρετώντας κυρίως την κατανάλωση πολιτών κατ'οίκον, ενώ η χονδρική πώληση που τροφοδοτεί κυρίως μικρά ή μεγάλα καταστήματα εστίασης και μπαρ ατόνησε λόγω κλεισίματος των καταστημάτων αυτών.

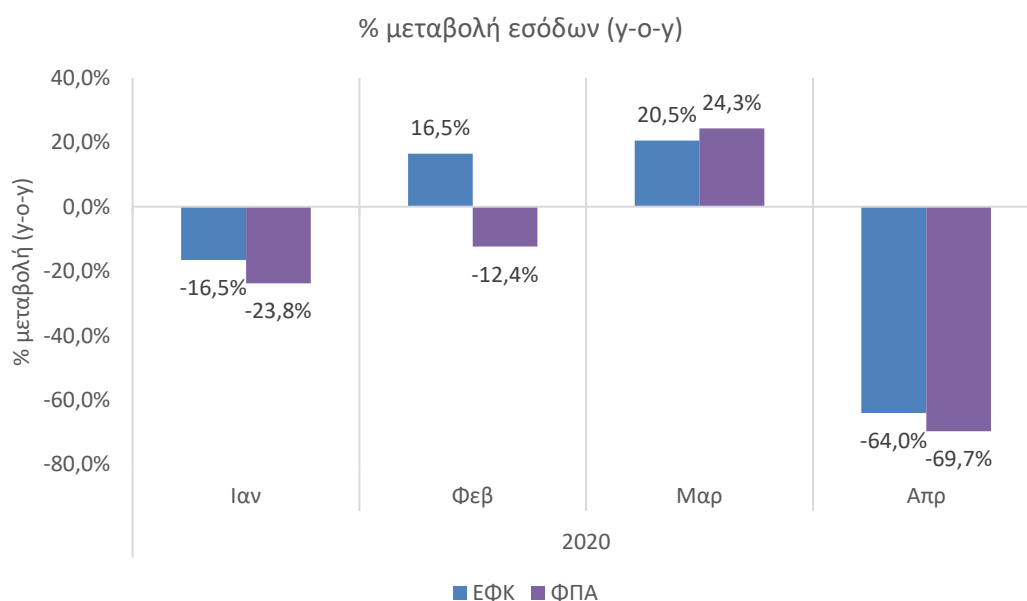
Διάγραμμα 4.36. Μεταβολή πωλήσεων στη διάρκεια της πανδημίας ανά κατηγορία ποτού



Πηγή: ΕΝΕΑΠ.

Η μείωση των πωλήσεων αποτυπώθηκε και στα φορολογικά έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ αλκοολούχων ποτών. Τον Απρίλιο τα έσοδα από ΕΦΚ ήταν μειωμένα κατά 64% σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2019, ενώ τα έσοδα από ΦΠΑ κατά 69,7%. Λόγω της ετεροχρονισμένης καταβολής ΕΦΚ από τις επιχειρήσεις, σε σύγκριση με τις πωλήσεις, εκτιμάται ότι τα έσοδα Μαΐου θα σημειώσουν ισχυρότερη πτώση, καθώς θα αφορούν τις πωλήσεις Απριλίου που ήταν αρκετά μειωμένες.

Διάγραμμα 4.37. Μεταβολή φορολογικών εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ



Πηγή: ΓΛΚ.

Συνολικά για το 2020 οι επιπτώσεις της πανδημίας και του lockdown στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών μπορούν να προσεγγιστούν μέσω τριών βασικών καναλιών που εκτιμάται ότι έχουν επηρεάσει και θα συνεχίσουν, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, να επηρεάζουν τις πωλήσεις αλκοολούχων ποτών.

### ΑΕΠ

Επίδραση της μείωσης ή της απώλειας εισοδήματος στην κατ' οίκον κατανάλωση αλκοολούχων (supermarkets, κάβες, κ.ά.). Για την εκτίμηση της κατ' οίκον κατανάλωσης χρησιμοποιείται ως μεταβλητή το ΑΕΠ, δηλαδή εξετάζεται η εξέλιξη του ΑΕΠ με βάση τις εκτιμήσεις εγχωρίων και διεθνών οργανισμών για το 2020-2023. Επιπλέον γίνονται υποθέσεις εισοδηματικής ελαστικότητας, εξετάζοντας δηλαδή το βαθμό που η μείωση του εισοδήματος επηρεάζει την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών.

- ✓ Μείωση διαθέσιμου εισοδήματος Ελλήνων
- ✓ Αύξηση ανεργίας

### Εστίαση

Επίδραση του κλεισίματος των καταστημάτων εστίασης (επιτόπια αγορά HORECA – Ξενοδοχεία, Εστιατόρια, Καφέ-Μπαρ) για το πρώτο κύμα της κρίσης της πανδημίας, και το καθεστώς επαναλειτουργίας τους κατόπιν. Για την επιτόπια κατανάλωση, δηλαδή την αγορά HORECA που αφορά την εστίαση σε μεγάλο βαθμό και τα ξενοδοχεία, συνεκτιμώνται τα πραγματικά στοιχεία του πρώτου 4μηνου του έτους, ενώ για το υπόλοιπο διάστημα του έτους καθορίζονται δύο διαφορετικά σενάρια μείωσης της κίνησης στα καταστήματα.

- ✓ Λειτουργία καταστημάτων εστίασης (καθεστώς επαναλειτουργίας τους, χώροι, περιορισμοί, κ.ά.)

### Τουρισμός

Επίδραση της μειωμένης τουριστικής κίνησης στην κατανάλωση αλκοολούχων. Για την τουριστική κίνηση, χρησιμοποιούνται τα πραγματικά στοιχεία τουριστών για το 2019, της μέσης κατανάλωσης αλκοολούχων ανά τουρίστα και πραγματοποιούνται υποθέσεις για τις δυνητικές ροές τουριστών το 2020.

- ✓ Κλείσιμο ξενοδοχείων και καθεστώς επαναλειτουργίας τους
- ✓ Μεταβολή εισοδημάτων αλλοδαπών
- ✓ Διαδικασίες ταξιδιών για τους αλλοδαπούς
- ✓ Διαδικασίες υποδοχής τουριστών εκ μέρους των ελληνικών αρχών

Οι τουριστικές ροές, ενσωματώνουν τη μεταβολή του εισοδήματος στο εξωτερικό, το κλείσιμο των συνόρων για τους ταξιδιώτες από συγκεκριμένες χώρες, κ.λπ. Από την 1η Ιουλίου επιτρέπεται κανονικά η δυνατότητα εισόδου στην Ελλάδα για όλους τους μόνιμους κατοίκους της «ΕΕ+». Η κατηγορία ΕΕ+ περιλαμβάνει τις χώρες της συνθήκης Schengen, στις οποίες προστίθενται η Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος και Ρουμανία, οι συνδεδεμένες στο Schengen χώρες, δηλαδή η Ισλανδία, Νορβηγία, Ελβετία, Λιχτενστάιν, καθώς και η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, για ένα διάστημα δεν εκτελούνταν απευθείας πτήσεις από τη Βρετανία προς την Ελλάδα και οι Βρετανοί τουρίστες μπορούσαν να έρθουν στην Ελλάδα μέσω τρίτων χωρών. Εκτός από τη λίστα των ευρωπαϊκών κρατών, η ΕΕ εξέδωσε κατάλογο

τρίτων χωρών από τις οποίες με βάση ορισμένα επιδημιολογικά κριτήρια η κάθε χώρα μπορεί να δέχεται ταξιδιώτες. Σε αυτή περιλαμβάνονται η Αλγερία, Αυστραλία, Γεωργία, Ιαπωνία, Καναδάς, Μαρόκο, Μαυροβούνιο, Νέα Ζηλανδία, Νότιος Κορέα, Ρουάντα, Σερβία, Ουρουγουάη, Ταϊλάνδη και η Τυνησία. Η σύσταση αφορά και όσους προέρχονται από την Ανδόρα, το Μονακό, το Σαν Μαρίνο και το Βατικανό. Με βάση τα παραπάνω, βρέθηκαν εκτός της λίστας της ΕΕ με τις χώρες από τις οποίες επιτρέπονται επισκέπτες βασικοί τουριστικοί εταίροι της Ελλάδας, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία, η Τουρκία καθώς και η Βραζιλία, πρωτίστως λόγω των πολλών κρουσμάτων που καταγράφονται στις χώρες αυτές. Πέρα από τις άμεσες αρνητικές επιδράσεις των περιορισμών που εφαρμόστηκαν στις διεθνείς επιβατικές μετακινήσεις στη δραστηριότητα του τουριστικού τομέα, η πτώση του εισοδήματος στις χώρες από τις οποίες η Ελλάδα θα δέχεται ταξιδιώτες αναμένεται να μειώσει τις τουριστικές ροές, αλλά και τις κατά κεφαλήν τουριστικές εισπράξεις.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις διαφόρων οργανισμών, το ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας προβλέπεται ότι θα υποχωρήσει από -4,7% έως και -10% το 2020, ενώ οι τουριστικές ροές εκτιμάται ότι θα έχουν ραγδαία πτώση, τόσο από τα μέτρα περιορισμού, όσο και από την πτώση των εισοδημάτων στις υπόλοιπες χώρες.

Οργανισμός	Μεταβολή ΑΕΠ 2020
Ευρωπαϊκή Επιτροπή	-9,7%
ΔΝΤ	-10,0%
Υπουργείο Οικονομικών	-4,7% έως -7,9%
ΙΟΒΕ	-5,0% έως -9,0%
Τράπεζα της Ελλάδος	-4,0% έως -8,0%

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) εξέτασε διάφορα σενάρια στις αρχές του καλοκαιριού του 2020, σύμφωνα με τα οποία οι αφίξεις αναμένονταν να μειωθούν από -58% έως -78% το 2020 σε παγκόσμιο επίπεδο, ανάλογα με τον χρόνο και τη διαδικασία με την οποία θα αρθούν οι περιορισμοί στις μετακινήσεις μεταξύ των χωρών. Καταγράφηκε ωστόσο, και το δυσμενέστατο σενάριο πλήρους απαγόρευσης των αφίξεων, δηλαδή οι τουριστικές ροές να εκμηδενιστούν. Η κατανάλωση αλκοόλ κάθε ταξιδιώτη υπολογίζεται με βάση την κατανάλωση που πραγματοποιεί στη χώρα του (με βάση την πρακτική του ΠΟΥ). Στην ανάλυση μας εκτιμάται ότι η κατανάλωση εν μέσω διακοπών, είναι κατά 20% περισσότερη. Το 2019 η κατανάλωση αιθυλικής αλκοόλης από Τουρίστες προσέγγισε τα 5,4 εκ. λίτρα. Εξαιρώντας μπίρα και κρασί, η κατανάλωση από τουρίστες αλκοολούχων προσέγγισε το 1 εκ. λίτρα αιθυλικής αλκοόλης το 2019, σε σύνολο κατανάλωσης 13,5 εκ., δηλαδή το 7,4%. Σε επίπεδο 9λιτρων κιβωτίων, η κατανάλωση τουριστών προσέγγισε τα 296 χιλ. κιβώτια το 2019, σε σύνολο 4.131 κιβωτίων επίσημης κατανάλωσης.

Τα στοιχεία για το μερίδιο του πληθυσμού άνω των 15 ετών έχουν αντληθεί από την Eurostat, ενώ οι ταξιδιώτες και η μέση διάρκεια παραμονής τους από την Τράπεζα της Ελλάδος. Τα στοιχεία μέσης κατανάλωσης προέρχονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

Διάγραμμα 4.38. Κατανάλωση Τουριστών 2019

	Ταξιδιώτες	Ταξιδιώτες (ηλικίας +15)	Μέση ημέρα διαρ- κεια (σε ημέρ- ες)	Μέση κατανάλωση αλκοολούχων (ηλικίας άνω των 15)	Μέση κατανάλω- ση αλκοολούχων (ηλικίας άνω των 15) ανά ημέρα	Κατανάλωση τουριστών με βάση τη μέση διάρκεια παραμονής (λίτρα αιθυλικής)
<b>Αυστρία</b>	582.964	478.030	8,8	11,6	0,038	160.478,2
<b>Βέλγιο</b>	587.720	481.930	8,7	12,1	0,040	167.546,0
<b>Γαλλία</b>	1.541.793	1.264.270	8,4	12,6	0,041	439.764,4
<b>Γερμανία</b>	4.026.286	3.301.555	9,3	13,4	0,044	1.347.928,5
<b>Ισπανία</b>	282.868	231.952	8,6	10,0	0,033	65.638,1
<b>Ιταλία</b>	1.553.172	1.273.601	8,1	7,5	0,025	254.949,0
<b>Κύπρος</b>	800.720	656.590	9,0	10,8	0,036	210.515,6
<b>Ολλανδία</b>	817.846	670.634	9,3	8,7	0,029	177.608,3
<b>Δανία</b>	307.624	252.252	8,3	10,4	0,034	71.795,0
<b>Ην. Βασίλειο</b>	3.499.325	2.869.447	8,7	11,5	0,038	940.905,7
<b>Ρουμανία</b>	1.378.127	1.130.064	6,4	12,7	0,042	303.802,6
<b>Σουηδία</b>	412.440	338.201	8,9	9,2	0,030	91.156,3
<b>Τσεχία</b>	402.081	329.706	8,1	14,4	0,047	125.712,5
<b>Αλβανία</b>	944.489	774.481	3,5	7,5	0,025	66.950,0
<b>Αυστραλία</b>	338.561	277.620	13,5	10,6	0,035	130.932,8
<b>Ελβετία</b>	540.488	443.200	9,0	11,5	0,038	150.397,9
<b>ΗΠΑ</b>	1.178.988	966.770	10,6	9,8	0,032	329.101,9
<b>Καναδάς</b>	320.995	263.216	12,6	8,9	0,029	97.130,9
<b>Ρωσία</b>	582.880	477.962	10,4	11,7	0,038	191.998,3
<b>Κρουαζιέρα</b>	2.656.181	2.178.069	1,5	10,8	0,035	118.724,5
<b>Σύνολο</b>	<b>34.004.558</b>	<b>27.883.738</b>				<b>5.443.036,3</b>

Πηγή: Στοιχεία Τουριστών ΤτΕ, Στοιχεία μέσης κατανάλωσης από Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, Στοιχεία Πληθυσμού +15 Eurostat

Σε όλα τα παραπάνω καθορίζονται 2 σενάρια, ένα ήπιο και ένα δυσμενέστερο, με την υπόθεση ότι το σενάριο Α συνδυάζει ήπια προσαρμογή και στους τρεις παράγοντες επιρροής (ΑΕΠ, εστίαση, τουρισμός), ενώ το σενάριο Β δυσμενέστερη. Εκτιμάται ότι η ύφεση στο σενάριο Α λειτουργεί συμπληρωματικά με το σενάριο Α για τη λειτουργία των καταστημάτων και το σενάριο Α για τις τουριστικές ροές, δηλαδή αναμένεται ύφεση -7,5%, πτώση 30% στην κίνηση στην επιτόπια κατανάλωση –HORECA και μείωση τουριστών κατά -50%. Αντίστοιχα και για το σενάριο Β, όπως αποτυπώνονται στον επόμενο πίνακα.

**Υποθέσεις για ΑΕΠ (για την κατ' οίκον κατανάλωση)**

- Σενάριο Α: Μείωση -7,5%
  - Σενάριο Β: Μείωση -10,0%
- Εισοδηματική ελαστικότητα: 1,1

**Υποθέσεις για λειτουργία της εστίασης (για την επιτόπια κατανάλωση –HORECA)**

- Σενάριο Α: Μείωση -30% της κίνησης στα καταστήματα εστίασης
- Σενάριο Β: Μείωση -60% της κίνησης στα καταστήματα εστίασης

**Υποθέσεις για Τουρισμό**

- Σενάριο Α: Μείωση -50% τουριστικών ροών
  - Σενάριο Β: Μείωση -75% τουριστικών ροών
- Μέση διάρκεια διανυκτέρευσης 2019: 7 ημέρες  
Τουρίστες 2019: 34 εκ.

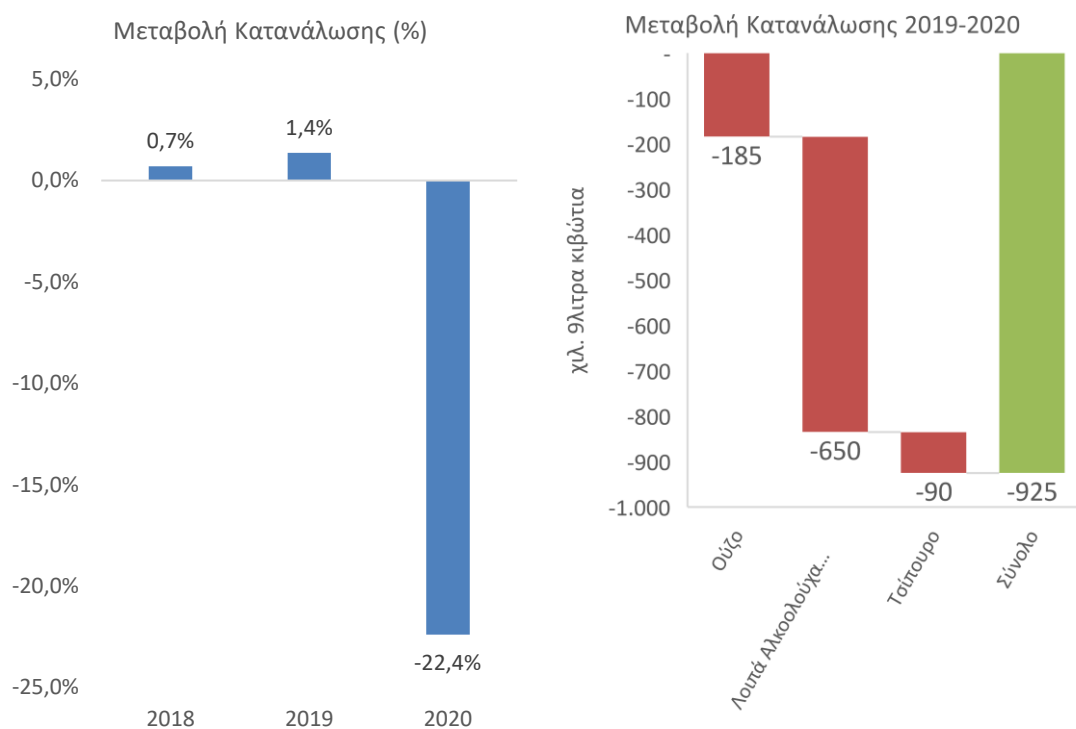
Μια επιπλέον υπόθεση που αφορά τις εξελίξεις με την πανδημία και τα αλκοολούχα είναι η αύξηση της τιμής της αλκοόλης ως πρώτη ύλη, λόγω της αυξημένης ζήτησης για την παρασκευή αντισηπτικών. Έτσι, εκτιμάται ότι σε όλα τα ποτά θα προκύψει αύξηση της τιμής αλκοόλης (πρώτης ύλης) από 0,7 σε 1,5 ευρώ περίπου, ενώ αναμένεται να σημειωθεί μετακύλιση +0,6 ευρώ ανά λίτρο ή 0,42 ευρώ ανά φιάλη. Η μετακύλιση θα εφαρμοστεί πλήρως στην οικιακή κατανάλωση και κατά το 1/3 στην επιτόπια αγορά (HORECA).



### Σενάριο A

Στο σενάριο A, η ύφεση της ελληνικής οικονομίας προσεγγίζει το -7,5% το 2020, ενώ η μείωση στην επιτόπια κατανάλωση έχει θεωρηθεί στο -30% και στις τουριστικές ροές στο -50%. Με βάση τα τρία αυτά κανάλια επίδρασης, η κατανάλωση αλκοολούχων εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά -22,4% το 2020, έπειτα από την αύξηση κατά 1,4% του 2019. Η μείωση αυτή μεταφράζεται σε πτώση κατά 925 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, με τα 650 χιλ. κιβώτια να αφορούν τα αλκοολούχα ποτά, 185 χιλ. το Ούζο και 90 χιλ. το Τσίπουρο (Διάγραμμα 4.39).

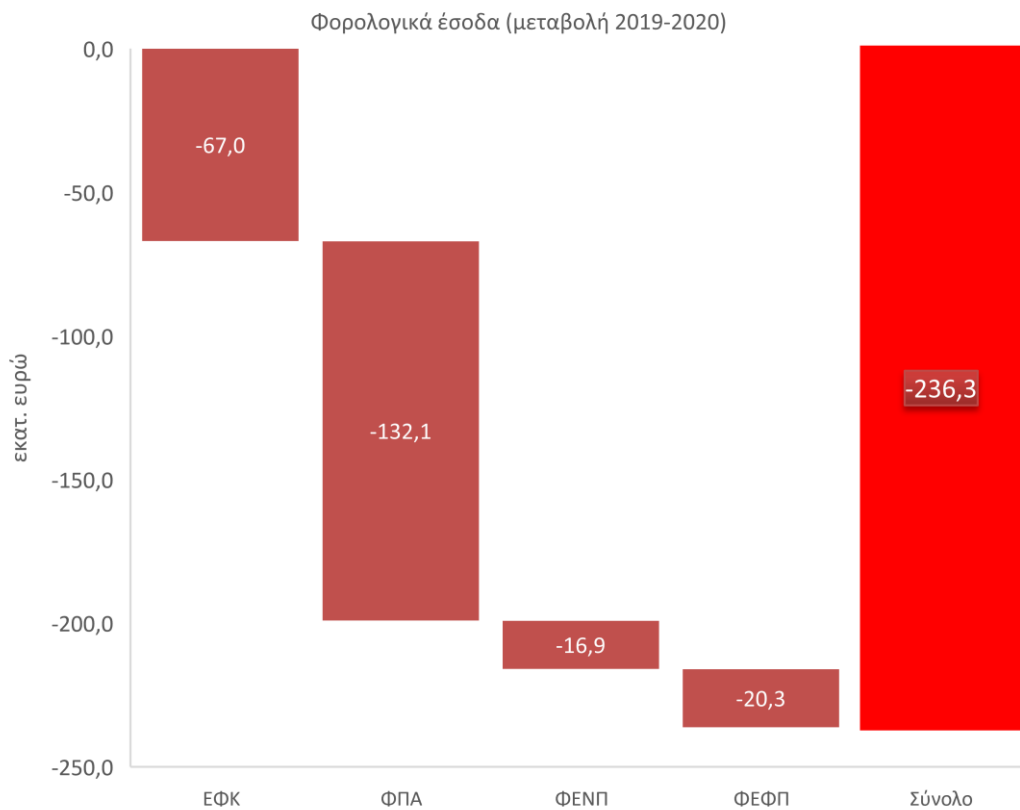
Διάγραμμα 4.39. Μεταβολή πωλήσεων, Σενάριο A



Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE.

Τα έσοδα από ΕΦΚ αναμένεται να μειωθούν κατά €67 εκ., λόγω πτώσης της αγοράς, ενώ ισχυρότερη πτώση εκτιμάται στα έσοδα από ΦΠΑ, τα οποία προβλέπεται να μειωθούν το 2020 κατά €132,1 εκ., σε σύγκριση με το 2019. Συνυπολογίζοντας τα έσοδα από φόρους εισοδήματος νομικών και φυσικών προσώπων στον πυρήνα του κλάδου, η συνολική πτώση φορολογικών εσόδων το 2020 εκτιμάται σε περίπου €236,2 εκ. Τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος εργαζομένων αφορούν μόνο την άμεση επίδραση, δηλαδή τους εργαζόμενους των επιχειρήσεων που σχετίζονται άμεσα με τα αλκοολούχα ποτά (Διάγραμμα 4.40).

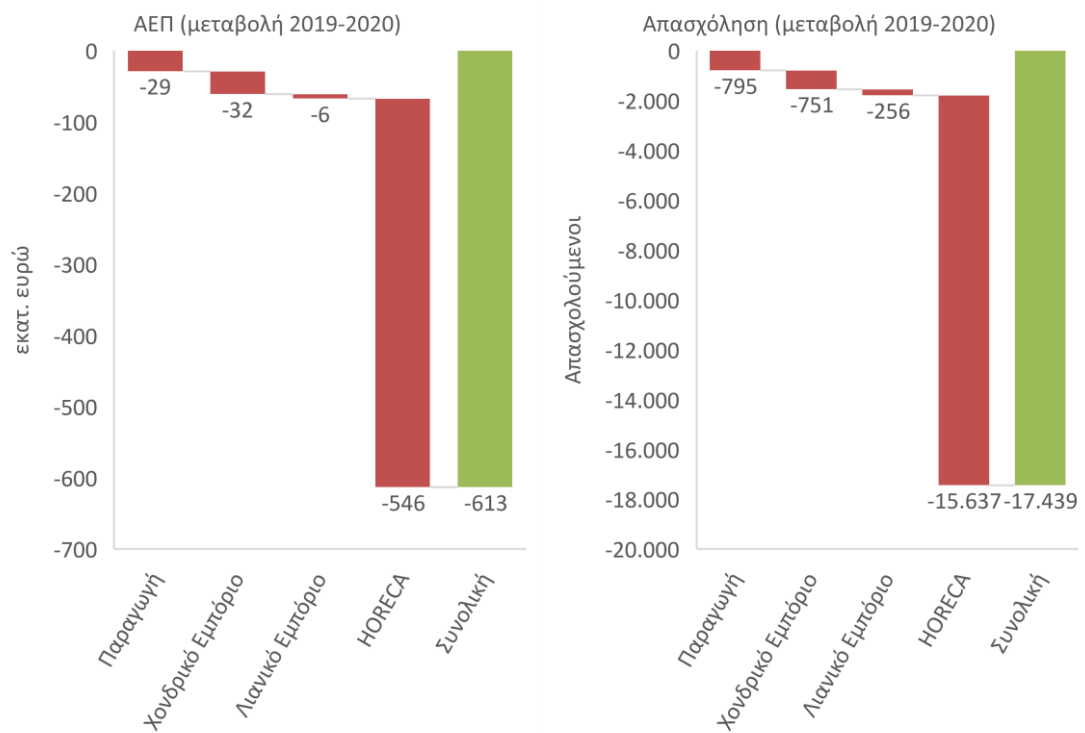
Διάγραμμα 4.40. Μεταβολή φορολογικών εσόδων το 2020, Σενάριο Α



**Πηγή:** Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ. ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Με βάση τις εξελίξεις στους τρεις βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών, αναμένεται συνολική μείωση κατά €613 εκ. στο ΑΕΠ, λόγω του περιορισμού της δραστηριότητας του κλάδου αλκοολούχων ποτών, από τις άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις του κλάδου. Αντίστοιχα, εκτιμάται ότι η απασχόληση θα μειωθεί κατά 17,4 χιλ., κυρίως από τη HORECA, η οποία είναι το τμήμα της αγοράς με τους πιο σημαντικούς περιορισμούς (Διάγραμμα 4.41).

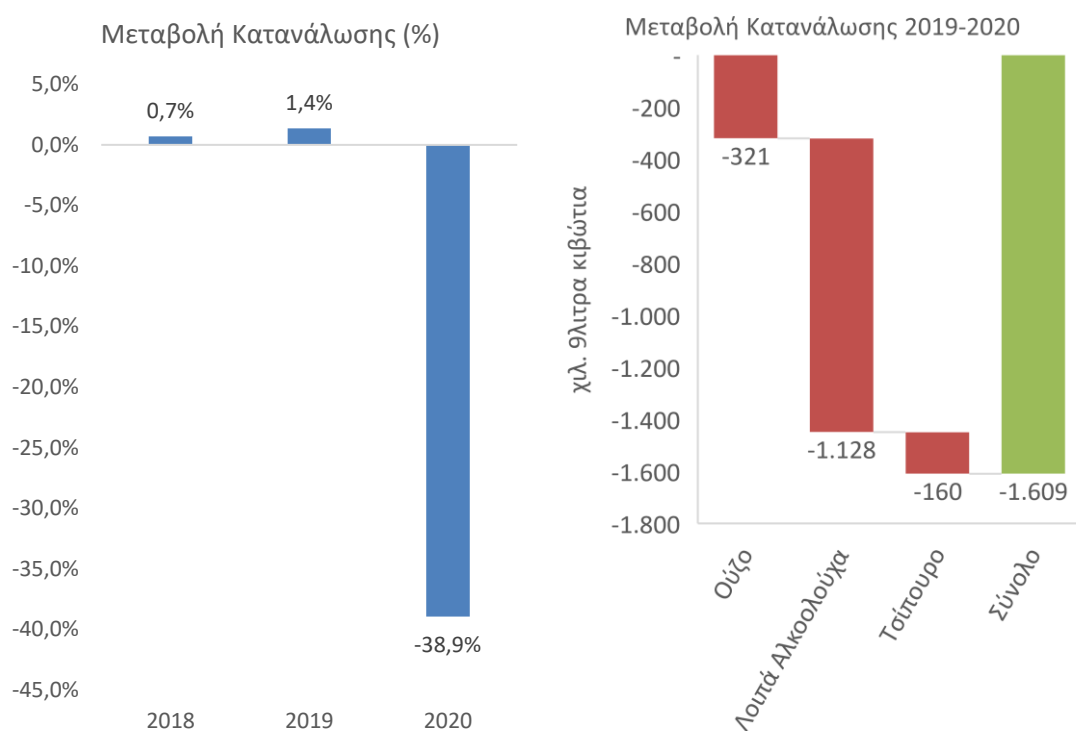
Διάγραμμα 4.41. ΑΕΠ και Απασχόληση, Σενάριο Α



Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE.

**Σενάριο Β**

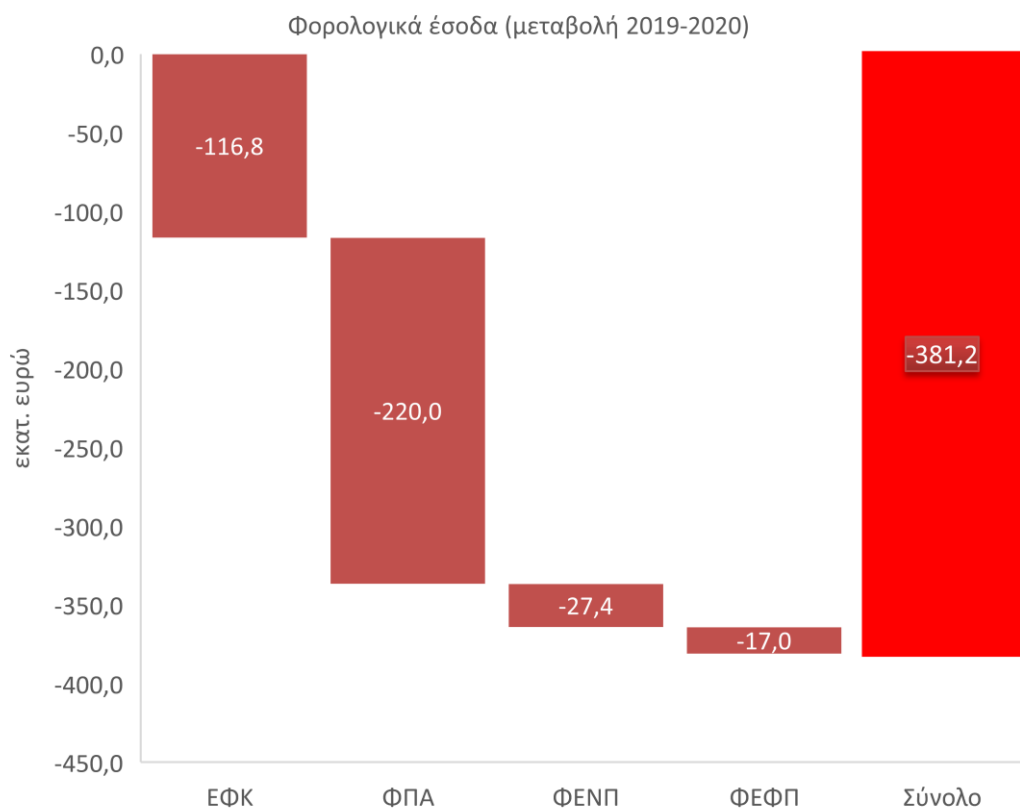
Το σενάριο Β ενσωματώνει μια βαθύτερη επιδείνωση των μεγεθών της οικονομίας, η οποία θα συμπαρασύρει και τα στοιχεία του κλάδου αλκοολούχων ποτών. Έτσι, στο σενάριο Β, θεωρείται μείωση του ΑΕΠ κατά -10%, μειωμένη δραστηριότητα των καταστημάτων εστίασης κατά -60% και μείωση των τουριστικών ροών κατά -75%. Με βάση τις υποθέσεις αυτές οι πωλήσεις θα σημειώσουν πτώση κατά -38,9%, υποχώρηση δηλαδή κατά 1.609 χιλ. 9λιτρα κιβώτια. Η κατηγορία των αλκοολούχων ποτών αναμένεται να σημειώσει πτώση κατά 1.128 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, ενώ η μείωση στο ούζο αγγίζει τα 321 χιλ.

**Διάγραμμα 4.42. Μεταβολή κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών στο Σενάριο Β**

**Πηγή:** Εκτιμήσεις IOBE.

Το κράτος αναμένεται να εισπράξει €381,2 εκ. λιγότερα το 2020, από τον κλάδο αλκοολούχων ποτών στο δυσμενέστερο σενάριο, με €116,8 εκ. μειωμένα έσοδα από ΕΦΚ και €220,0 εκ. από ΦΠΑ. Η αύξηση της ανεργίας κατά 28 χιλ. άτομα απαιτεί €22,4 εκ. με τη μορφή επιδομάτων για κάθε 45 ημέρες.

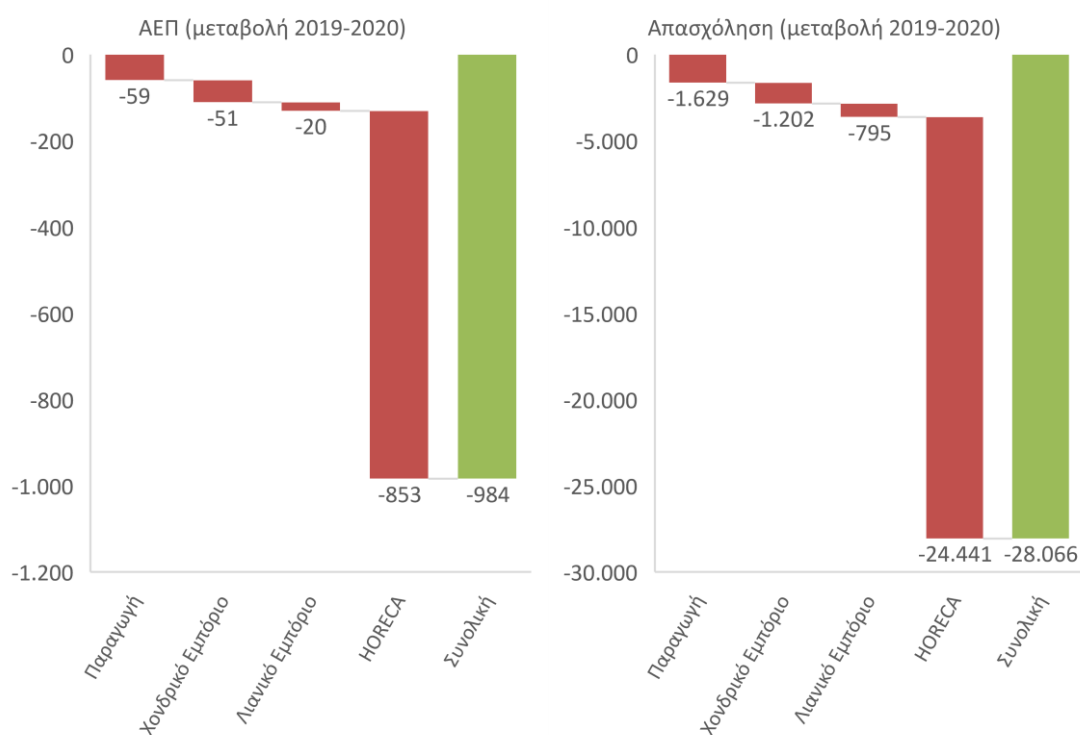
Διάγραμμα 4.43. Μεταβολή φορολογικών εσόδων το 2020, Σενάριο Β



**Πηγή:** Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ. ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Στην ευρύτερη αλυσίδα αξίας του κλάδου αλκοολούχων ποτών, η επιβεβαίωση του δυσμενέστερου αρνητικού σεναρίου εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε υποχώρηση του ΑΕΠ κατά περίπου €1 δισεκ. και σε μείωση της απασχόλησης κατά 28,1 χιλ. άτομα.

Διάγραμμα 4.44. ΑΕΠ και Απασχόληση, Σενάριο Β



Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE.

#### 4.6.1 Εκτιμήσεις 2020-2023

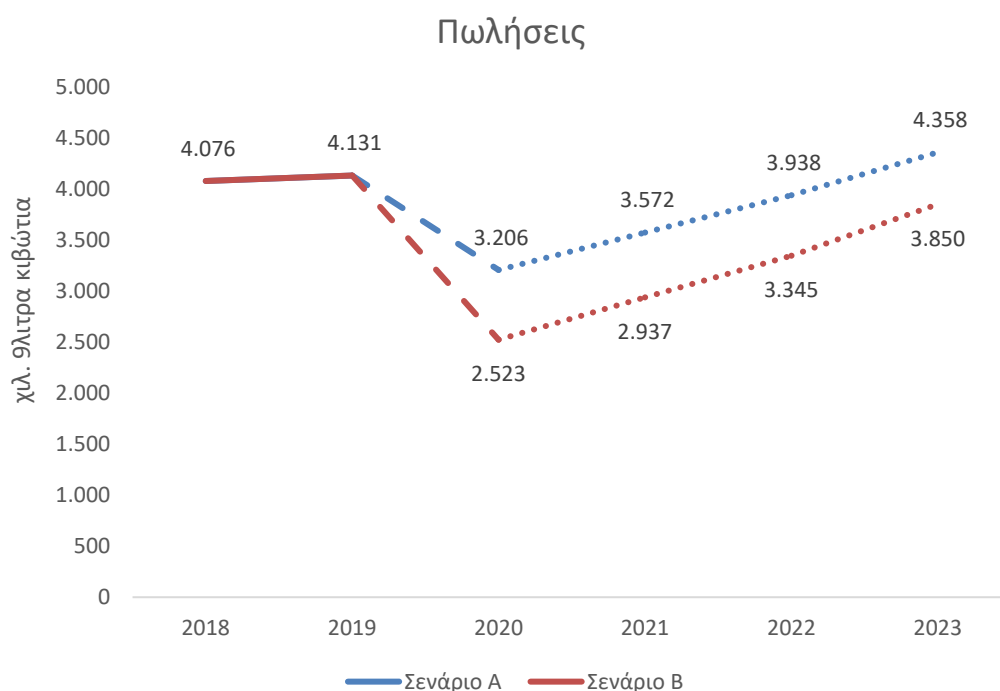
Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία υπολογίστηκαν οι δυνητικές επιπτώσεις στον κλάδο αλκοολούχων ποτών για την περίοδο 2020-2023. Οι εκτιμήσεις για την περίοδο 2020-2023 δομούνται με βάση τα τρία κανάλια επίδρασης που αναλύθηκαν προηγουμένως. Ο Πίνακας 4.1 παρουσιάζει τις υποθέσεις για τις τιμές των τριών βασικών παραγόντων επιρροής του κλάδου αλκοολούχων ποτών μέχρι το 2023 για τα δύο εξεταζόμενα σενάρια.

Πίνακας 4.1: Τιμές βασικών παραγόντων κλάδου αλκοολούχων ποτών, 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
<b>ΑΕΠ (Σενάριο Α)</b>	-7,5%	5,6%	2,0%	2,0%
<b>ΑΕΠ (Σενάριο Β)</b>	-10,0%	8,1%	2,0%	2,0%
<b>Καταστήματα (Σενάριο Α)</b>	-30%	+15%	+15%	+15%
<b>Καταστήματα (Σενάριο Β)</b>	-60%	+25%	+25%	+25%
<b>Τουριστικές ροές (Σενάριο Α)</b>	-50,0%	20,0%	25,0%	25,0%
<b>Τουριστικές ροές (Σενάριο Β)</b>	-75,0%	25,0%	32,5%	32,5%

Στο σενάριο Α η αγορά αλκοολούχων ποτών επανέρχεται στα επίπεδα των ετών 2018 και 2019 το 2023, ενώ αντίθετα, στο δυσμενέστερο Σενάριο Β, η αγορά παραμένει χαμηλότερα από τα επίπεδα του 2018-2019 την επόμενη 4ετία, σύμφωνα με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 4.45.

Διάγραμμα 4.45. Πωλήσεις 2020-2023



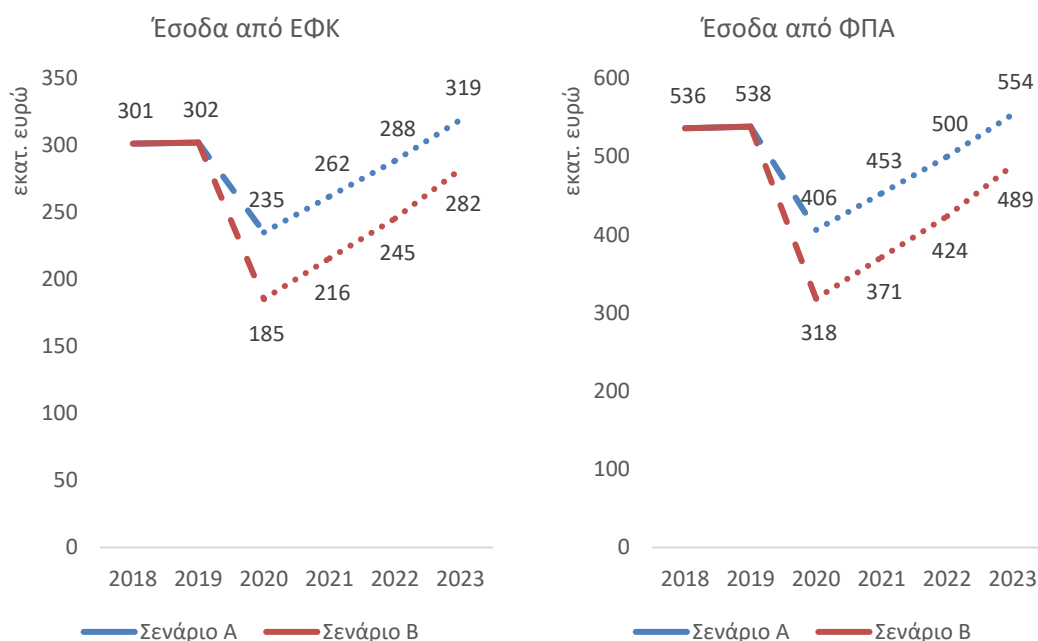
**Πηγή:** Εκτιμήσεις IOBE.

Αντίστοιχα στα φορολογικά έσοδα, στο Σενάριο A, τα έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ επανέρχονται στα επίπεδα του 2019 μετά το 2022. Στο Σενάριο B δεν αναμένεται την προσεχή 4ετία τα έσοδα να ανακάμψουν στα επίπεδα του 2019 (Διάγραμμα 4.46).

Η συμμετοχή του κλάδου στο ΑΕΠ αλλά και η απασχόληση δεν επανέρχονται στα επίπεδα του 2019 πριν από το 2023, στο Σενάριο A. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι ο κλάδος, λόγω του ισχυρού πλήγματος που δέχεται θα παρουσιάσει χαμηλά επίπεδα προστιθέμενης αξίας και απασχόλησης και τα επόμενα έτη, μειώνοντας αντίστοιχα και τα φορολογικά έσοδα που πηγάζουν από την ευρύτερη αλυσίδα αξίας των αλκοολούχων ποτών (Διάγραμμα 4.47).

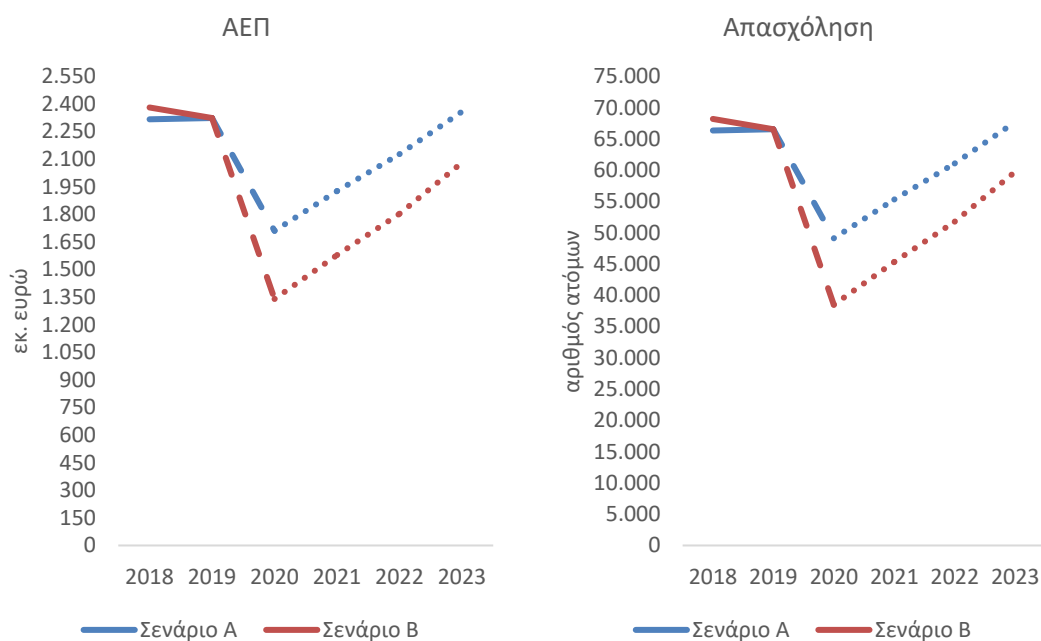
Στο σενάριο B οι πωλήσεις θα παραμείνουν το 2023 κατά 6,8% χαμηλότερα από τα επίπεδα του 2019, ενώ τα έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ θα έχουν αντίστοιχη πορεία, με απόκλιση από τα επίπεδα του 2019. Η απασχόληση στο σενάριο B θα είναι λιγότερη κατά 7 χιλ. θέσεις σε σύγκριση με το 2019.

**Διάγραμμα 4.46. Φορολογικά έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ**



Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

**Διάγραμμα 4.47. ΑΕΠ και Απασχόληση, 2020-2023**



Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.



## 5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ: ΣΤΡΕΒΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

### 5.1 Η φορολογική πολιτική στα αλκοολούχα ποτά

Σε διεθνές επίπεδο, η φορολόγηση των οινοπνευματωδών ποτών αποτελεί μια σημαντική πηγή δημοσίων εσόδων. Η επιβολή ειδικού φόρου στα οινοπνευματώδη ποτά δικαιολογείται από την προσπάθεια του κράτους να αποθαρρύνει την κατανάλωση τους, λόγω των αρνητικών συνεπειών που μπορεί να προκαλέσει στην υγεία των ατόμων η υπερβολική κατανάλωση, αλλά και των αρνητικών εξωτερικών οικονομικών που προκαλεί η κατανάλωσή τους σε τρίτους (π.χ. αυξημένες δαπάνες υγείας, τροχαία ατυχήματα). Στα οινοπνευματώδη ποτά, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, επιβάλλεται ειδικός φόρος κατανάλωσης (ΕΦΚΟΠ).

Η φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα οφείλει να ευθυγραμμίζεται με τις διατάξεις που προβλέπονται στις σχετικές κοινοτικές οδηγίες, οι οποίες έχουν εισαγάγει ρυθμίσεις σχετικά με τη δομή και το ύψος του ειδικού φόρου κατανάλωσης που επιβάλλουν τα κράτη μέλη στα οινοπνευματώδη ποτά, με στόχο τη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και τον ισότιμο ανταγωνισμό μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών οινοπνευματωδών ποτών.

Η Οδηγία 92/83/ΕΟΚ ορίζει τις κατηγορίες οινοπνευματωδών ποτών οι οποίες υπόκεινται σε επιβολή ειδικού φόρου, καθώς και τη βάση πάνω στην οποία υπολογίζεται ο ειδικός φόρος. Οι κατηγορίες που ορίζει η Οδηγία είναι η μπύρα, το κρασί, άλλα ποτά που υπόκεινται σε ζύμωση, η αιθυλική αλκοόλη (για χρήση στην ποτοποιία) και τα ενδιάμεσα προϊόντα. Περιλαμβάνει επίσης ειδικές διατάξεις που δίνουν τη δυνατότητα επιβολής μειωμένου ειδικού φόρου σε μικρές ζυθοποιίες και αποστακτήρια, σε συγκεκριμένα ποτά και σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές.

Περαιτέρω, η Οδηγία 92/84/ΕΟΚ προσδιόρισε τους ελάχιστους συντελεστές ειδικού φόρου που εφαρμόζονται στην αλκοόλη, στα αλκοολούχα ποτά, στη μπύρα και στο κρασί. Η τήρηση των ελάχιστων συντελεστών δίνει τη διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη για τον προσδιορισμό του τελικού ύψους του φόρου. Ο ελάχιστος συντελεστής στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης για την αλκοόλη και την αλκοόλη που περιέχεται στα ποτά ορίστηκε σε 550 ευρώ ανά εκατόλιτρο καθαρής αλκοόλης. Στα ενδιάμεσα προϊόντα, ο ελάχιστος συντελεστής ορίστηκε σε 45 ευρώ ανά εκατόλιτρο προϊόντος, στο κρασί ορίστηκε μηδενικός ελάχιστος συντελεστής και στη μπύρα 0,748 ευρώ ανά εκατόλιτρο ανά βαθμό Plato, ή 1,87 ευρώ ανά εκατόλιτρο ανά βαθμό αλκοόλης τελικού προϊόντος. Το 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεώρησε την οδηγία 92/83, λεπτομέρειας της οποίας αναφέρονται σε επόμενο τμήμα 5.5 Προϊόν Απόσταξης Διήμερων Αποσταγματοποιιών - Τσίπουρο Διημέρων.

### 5.2 Φορολογικό πλαίσιο οινοπνευματωδών- Ελλάδα

Στην Ελλάδα οι επιμέρους κατηγορίες οινοπνευματωδών ποτών έχουν διαφορετική φορολογική αντιμετώπιση. Ο υψηλότερος συντελεστής ΕΦΚ, ο οποίος υπολογίζεται επί 100 λίτρων αιθυλικής αλκοόλης του προϊόντος, εφαρμόζεται σε όλα τα αλκοολούχα ποτά (ουίσκι, βότκα, τζιν κ.ά.), πλην ούζου και τσίπουρου, όπου σε αυτά ο ΕΦΚ υπολογίζεται στο ήμισυ του

φόρου, ενώ το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διήμερων ή χύμα τσίπουρο) για προσωπική χρήση ή για περιορισμένη εμπορική εκμετάλλευση φορολογούνται με εφάπαξ κατ' αποκοπή φόρο ύψους 0,56 ανά λίτρο τελικού προϊόντος<sup>10</sup> ή €1,4 ανά λίτρο αιθυλικής αλκοόλης. Η μύρα φορολογείται με διαφορετικό τρόπο και με την αύξηση που σημειώθηκε τον Ιούνιο του 2016, ο φόρος στη μύρα διαμορφώθηκε στα ίδια επίπεδα σχεδόν με το ούζο και το τσίπουρο. Τέλος, από τον Ιανουάριο του 2019 καταργήθηκε ο φόρος €0,20 ανά λίτρο που είχε επιβληθεί στο κρασί από το 2016.

Τα αλκοολούχα ποτά έχουν υποστεί 8 αυξήσεις στη φορολογία από το 1998 με τις 4 από αυτές να έχουν λάβει χώρα μέσα σε 18 μήνες στο διάστημα 2009-2010 οδηγώντας σε υπερδιπλασιασμό του ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών από τα €1.135 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης το 2008, στα €2.550 με την τελευταία αύξηση τον Ιούλιο του 2010<sup>11</sup>. Η συνολική αύξηση του ΕΦΚ το 2010 ήταν 87% σε σχέση με το 2009 και 125% σε σχέση με το φορολογικό καθεστώς 2005-2008. Στην μύρα ο ΕΦΚ σημείωσε την ίδια περίοδο ανάλογη ποσοστιαία αύξηση, ωστόσο η αύξηση του 2016 διαμόρφωσε τη φορολογία στην μύρα στο ήμισυ του επιπέδου των αλκοολούχων ποτών (Διάγραμμα 5.1).

Εκτός, όμως, από την αύξηση του ΕΦΚ, από το 2010 έχει αυξηθεί και ο ΦΠΑ κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες (σε 24% από 19%). Η αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ, δημιουργεί περαιτέρω πιέσεις στην κατανάλωση αλκοολούχων ποτών, καθώς σε συνδυασμό με την αύξηση του ΕΦΚ, οι τελικές τιμές των αλκοολούχων ποτών κατέγραψαν σημαντική άνοδο (Πίνακας 5.1).

**Πίνακας 5.1. Μεταβολές φορολογικών συντελεστών στα οινοπνευματώδη ποτά**

Έτος / μήνας	Μεταβολή ΕΦΚ Αλκοολούχων	Μεταβολή ΕΦΚ Μπύρας	ΕΦΚ Κρασιού	Μεταβολή ΦΠΑ
1998	+1,50%			
1999	+8,70%			
2000	+3%	+3%		
2001		-3%*		
2005	+20%			19% από 18%
2009	+20%	+20,4%		
2010	Ιανουάριος	+20%	+19,9%	
	Μάρτιος	+20%	+20,2%	21% από 19%
	Μάιος	+30%	+32,7%	
	Ιούλιος			23% από 21%
2016	Ιανουάριος		0,20 €/lt	
	Ιούνιος		+92,3%	24% από 23%
2019			κατάργηση	

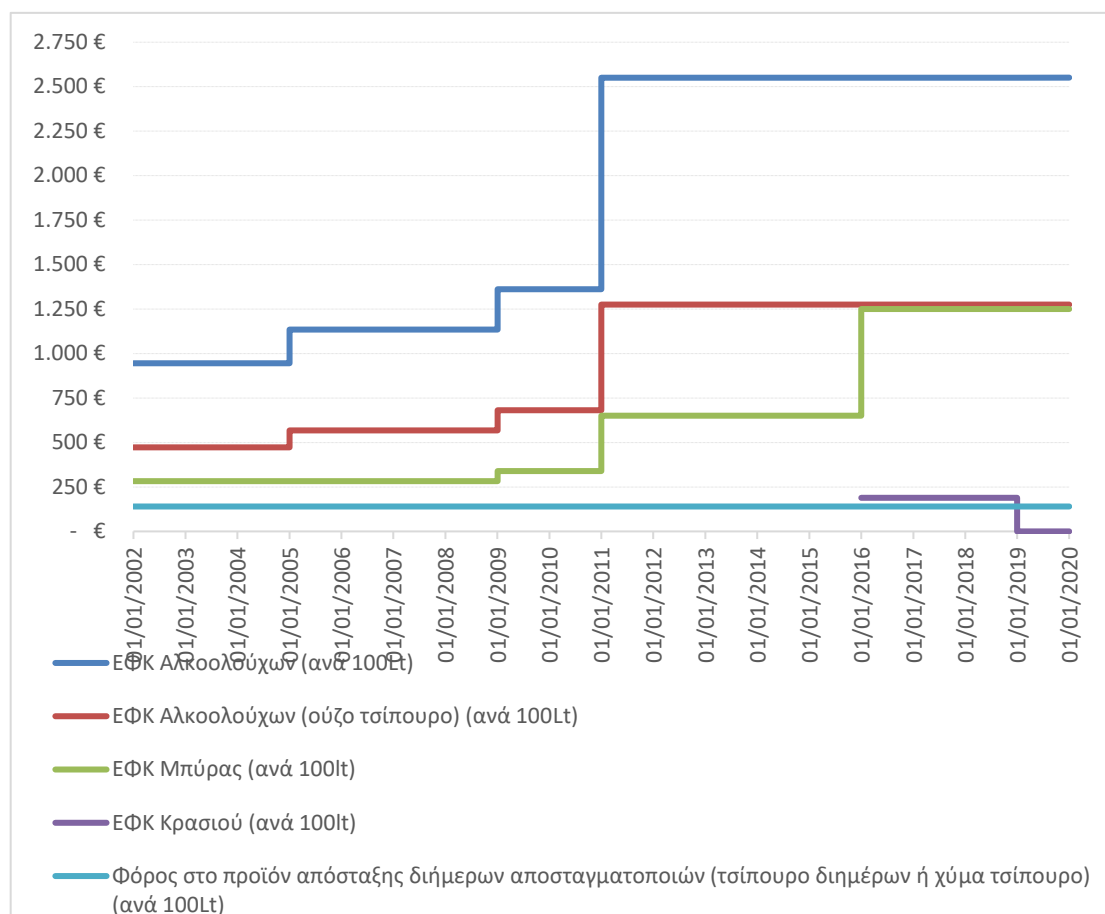
Πηγή: ΙΟΒΕ, Ανάλυση φορολογικής νομοθεσίας. \*Το 2001 αναιρέθηκε η αύξηση του 2000.

Έτσι, ο ΕΦΚ στα αλκοολούχα έχει κλιμακωθεί και παραμένει σε υψηλά επίπεδα από το 2010, συμπαρασύροντας και τον ΕΦΚ στο ούζο και τσίπουρο, καθώς υπολογίζεται στο 50% του ΕΦΚ στα αλκοολούχα. Ο ΕΦΚ στη μύρα αυξήθηκε το 2010 και το 2016, φτάνοντας όπως αναφέρθηκε το επίπεδο ούζου και εμφιαλωμένου τσίπουρου.

<sup>10</sup> Νόμος 2960/2001, Εναλλακτικά €0,59 ανά κίλο τελικού προϊόντος.

<sup>11</sup> Περιλαμβάνονται εισφορές για ταμείο χημικών και χαρτόσημο.

Διάγραμμα 5.1. Εξέλιξη ΕΦΚΟΠ\* 2002-2020

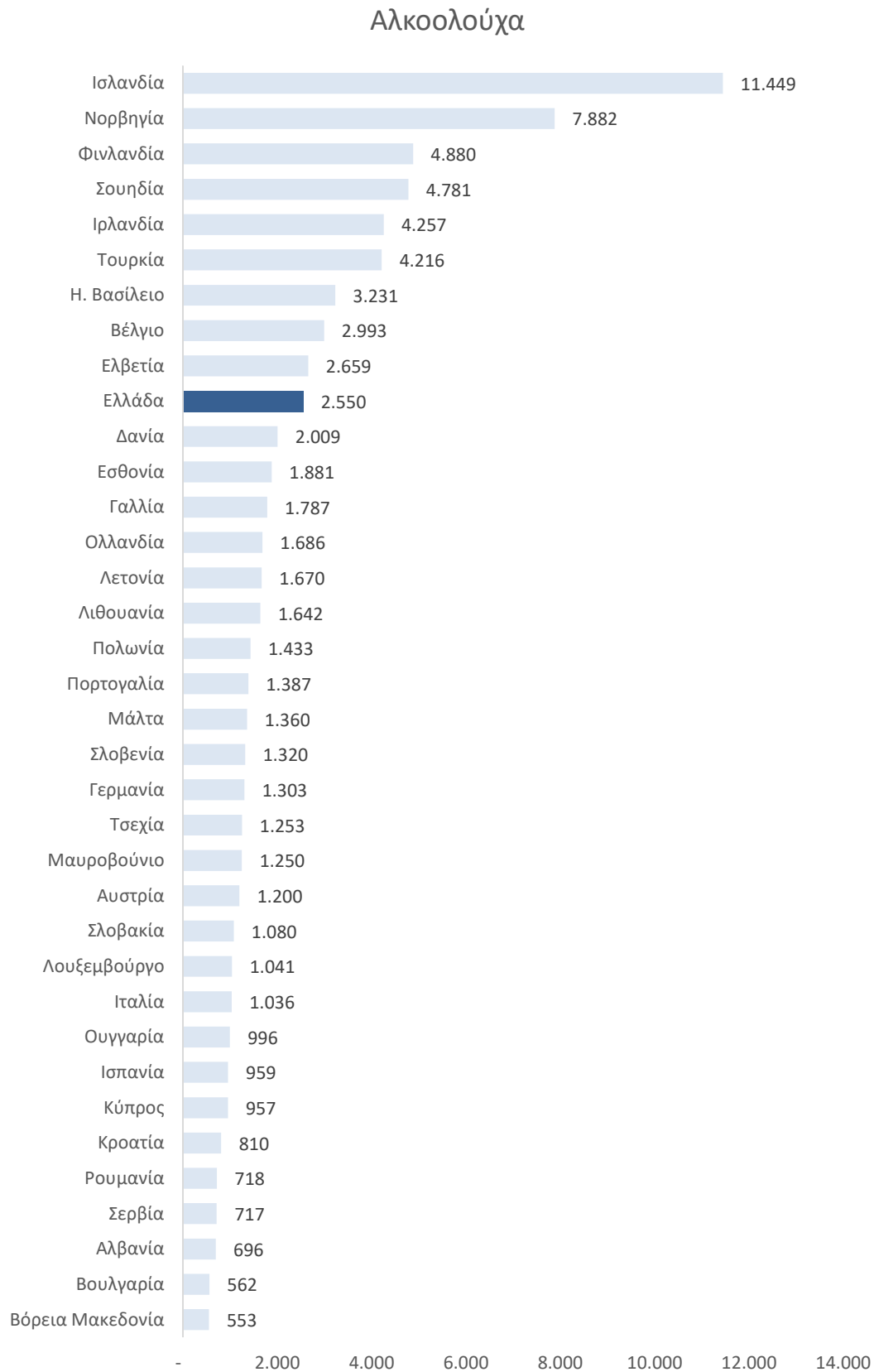


Πηγή: ΙΟΒΕ.

\*Η φορολογία για το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο) είναι €0,59 ανά λίτρο τελικού προϊόντος (περίπου €140/100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης). Στο κρασί επιβάλλεται ειδικός φόρος κατανάλωσης από το 2016, ο οποίος καταργήθηκε από 1/1/2019.

Ο ΕΦΚ αλκοολούχων στην Ελλάδα βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ, ενώ υψηλότερο συντελεστή παρουσιάζουν είτε βόρειες χώρες, όπου για κοινωνικούς λόγους επιβάλλουν υψηλούς συντελεστές στο αλκοόλ, είτε η Τουρκία, για θρησκευτικούς λόγους.

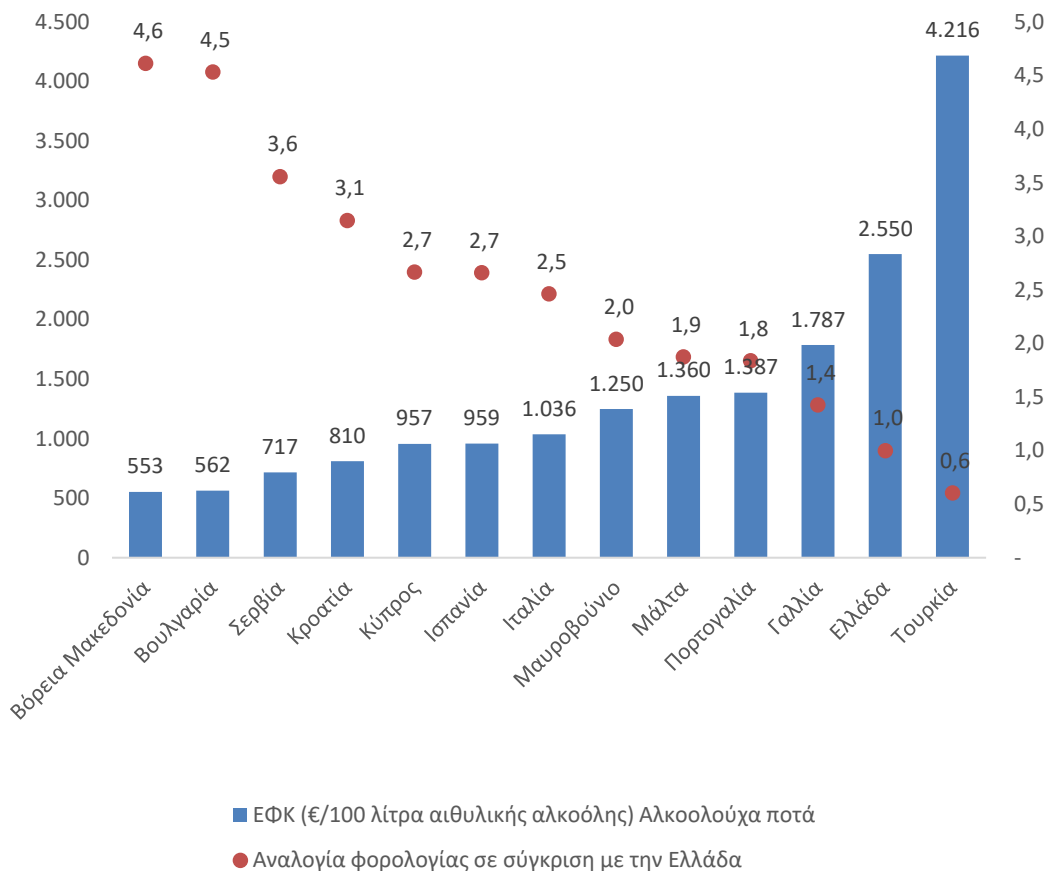
Διάγραμμα 5.2. Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης Αλκοολούχων Ποτών ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης ανά χώρα (Μάιος 2020)



Πηγή: Spirits Europe.

Ο ΕΦΚ ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης στην Ελλάδα σε σχέση με τον μέσο όρο των ανταγωνιστικών χωρών που ανήκουν στην ΕΕ (χωρίς την Τουρκία) και τείνουν να συγκλίνουν σε ένα κοινό φορολογικό πλαίσιο, είναι υψηλότερος κατά €1.500. Η Ελλάδα έχει τον υψηλότερο συντελεστή ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών, ανάμεσα σε γειτονικές και σε ανταγωνιστικές τουριστικές χώρες, κάτι που ευνοεί το διασυνοριακό παραεμπόριο και το λαθρεμπόριο. Για παράδειγμα ο ΕΦΚ στην Ελλάδα είναι κατά 4,5 φορές υψηλότερος σε σύγκριση με τις γειτονικές χώρες (Βουλγαρία και Βόρεια Μακεδονία), και κατά 3 φορές περίπου υψηλότερος από τη Σερβία και το Μαυροβούνιο. Σε σύγκριση με χώρες που προσφέρουν αντίστοιχο τουριστικό προϊόν, η Ελλάδα έχει κατά €783 υψηλότερο ΕΦΚ από την Γαλλία και κατά €1.500 περίπου από την Ιταλία, την Ισπανία και την Κύπρο. Συγκριτικά με τον μέσο όρο της ΕΕ, ο οποίος περιλαμβάνει και τις βόρειες χώρες που αντιμετωπίζουν διαφορετικά το θέμα του αλκοόλ, η Ελλάδα βρίσκεται στην 6<sup>η</sup> υψηλότερη θέση στην ΕΕ-28. Σημειώνεται ότι σε αρκετές χώρες καταγράφηκε αύξηση του ΕΦΚ στα αλκοολούχα το τελευταίο διάστημα, αφήνοντας όμως την απόσταση με την Ελλάδα σχεδόν ανεπηρέαστη, λόγω του πολύ υψηλού συντελεστή στην Ελλάδα. Η συγκυρία της πανδημίας έδειξε ότι σε πολλές περιπτώσεις χρειάζεται το εργαλείο των φορολογικών συντελεστών, με στόχο να αυξηθούν τα φορολογικά έσοδα, με την προϋπόθεση ότι το υφιστάμενο ύψος είναι χαμηλό ή στο μέσο όρο άλλων κρατών, δηλαδή δεν έχει εξαντληθεί δυνατότητα είσπραξης.

**Διάγραμμα 5.3. Ειδικός Φόρος αλκοολούχων ποτών (ανταγωνιστικών τουριστικά χωρών), Μάιος 2020**

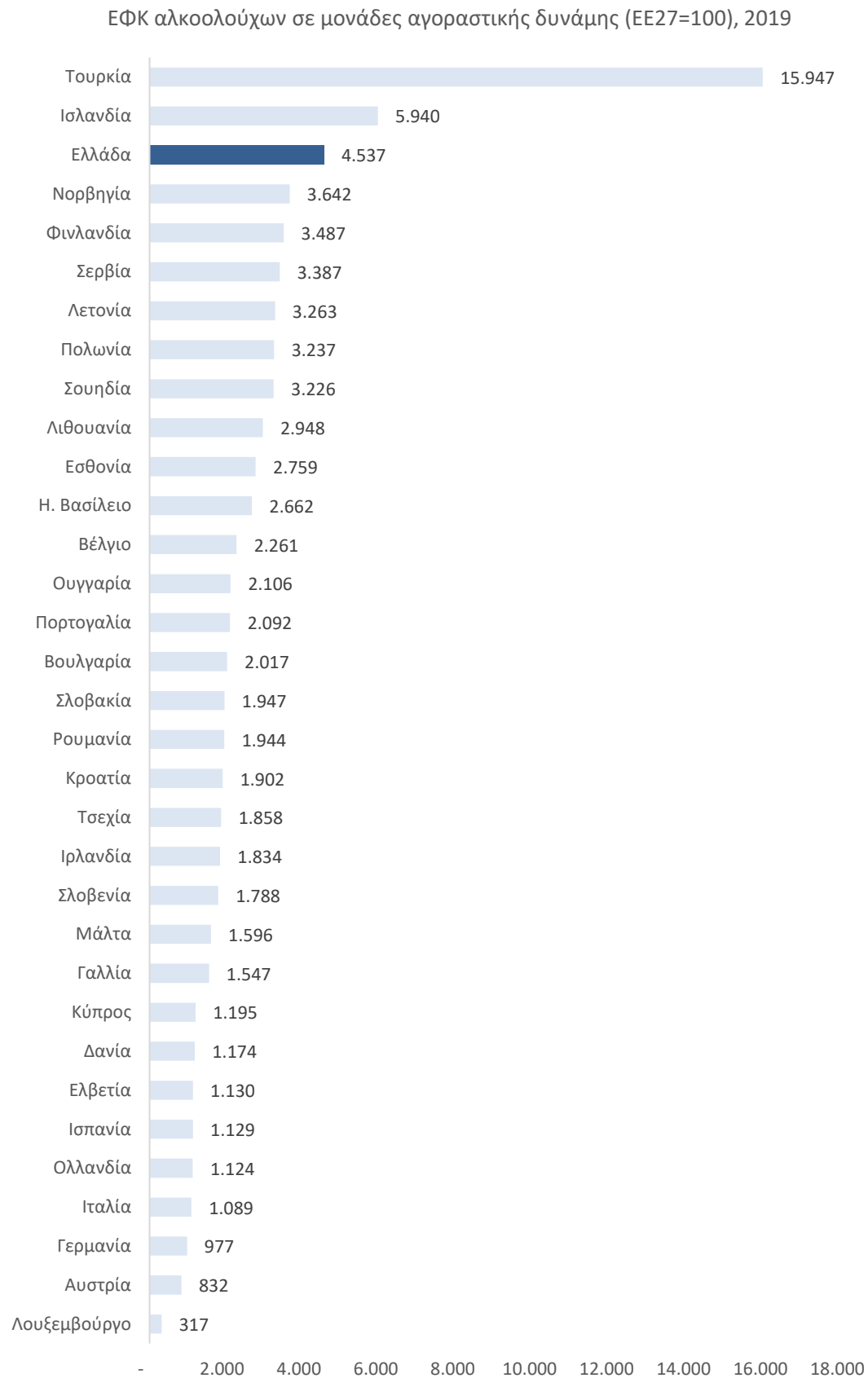


Πηγή: Spirits Europe

Στο ύψος του συντελεστή ΕΦΚ στα αλκοολούχα ποτά, αλλά και στις υπόλοιπες κατηγορίες ποτών, θα πρέπει να προσμετρηθεί η σχετική θέση της ελληνικής οικονομίας σε όρους εισοδήματος. Η μείωση του εισοδήματος ή ένα χαμηλό εισόδημα σε μια οικονομία οξύνει επιπλέον έναν υψηλό φορολογικό συντελεστή ή εναλλακτικά ένας ίδιος φορολογικός συντελεστής είναι αρκετά ηπιότερος σε μια οικονομία με υψηλότερο εισόδημα, δηλαδή η επιβάρυνση των καταναλωτών είναι σχετικά εντονότερη σε χώρες με υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές ή/και σε χώρες με χαμηλότερο επίπεδο εισοδήματος.

Στο Διάγραμμα 5.4 έχει υπολογιστεί ο ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών σε όλες τις χώρες, σταθμίζοντας με τη σχετική θέση του εισοδήματος κάθε χώρας ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ27. Η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη θέση ανάμεσα στις εξεταζόμενες χώρες και στην πρώτη θέση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με €4.537 φόρο, έναντι του ονομαστικού ΕΦΚ €2.550. Η υψηλή τιμή για την Ελλάδα σημαίνει ότι λόγω του χαμηλότερου εισοδήματος, ο ΕΦΚ επιβαρύνει δυσανάλογα τους καταναλωτές. Αντίστοιχα, σε χώρες με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα όπως το Ην. Βασίλειο και η Σουηδία, οι υψηλοί ΕΦΚ αλκοολούχων €2.662 στο Ην. Βασίλειο και €3.226 στη Σουηδία, εμφανίζονται ηπιότεροι σε σύγκριση με την ονομαστική τους τιμή (€3.231 στο Ην. Βασίλειο και €4.781 στη Σουηδία).

Διάγραμμα 5.4. Κατάταξη ΕΦΚ στα αλκοολούχα στην ΕΕ / μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα 2019

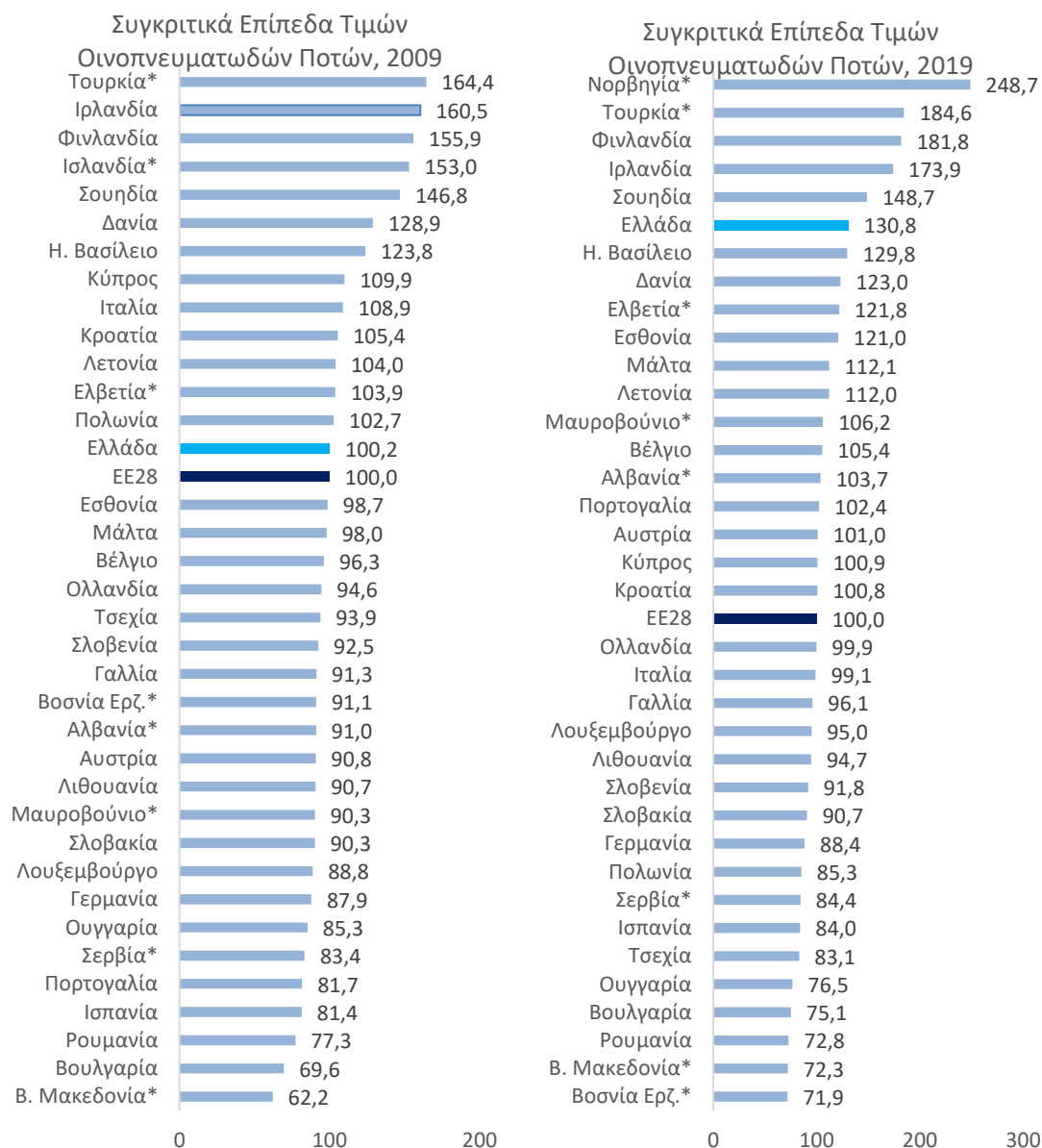


Πηγή: Spirits Europe, Eurostat, IOBE.

### 5.3 Φορολογία αλκοολούχων ποτών και τιμές λιανικής πώλησης

Ενδεικτικό των επιπτώσεων που είχαν στις τιμές οι διαδοχικές αυξήσεις του ΕΦΚ και του ΦΠΑ είναι το γεγονός ότι η τιμή λιανικής πώλησης καταγράφει σημαντική αύξηση μετά το 2009.

**Διάγραμμα 5.5. Συγκριτικά Επίπεδα Τιμών Οινοπνευματωδών Ποτών σε μονάδες αγοραστικής δύναμης<sup>12</sup>, 2008 και 2019**



Πηγή: Eurostat, \*οι χώρες εκτός ΕΕ για το 2008 και 2019.

<sup>12</sup> Οι Ισοδύναμες Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (PPP) χρησιμοποιούνται για να αναλύσουν τις διαφορές στα επίπεδα τιμών μεταξύ χωρών. Οι Ισοδύναμες Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης υποδηλώνουν πόσες μονάδες του εθνικού νομίσματος απαιτείται σε μια χώρα για να έχει αντίστοιχη αγοραστική δύναμη 1 ευρώ στην ΕΕ. Η ΕΕ28 δηλώνει το 100 με βάση το οποίο συγκρίνονται όλες οι υπόλοιπες χώρες.

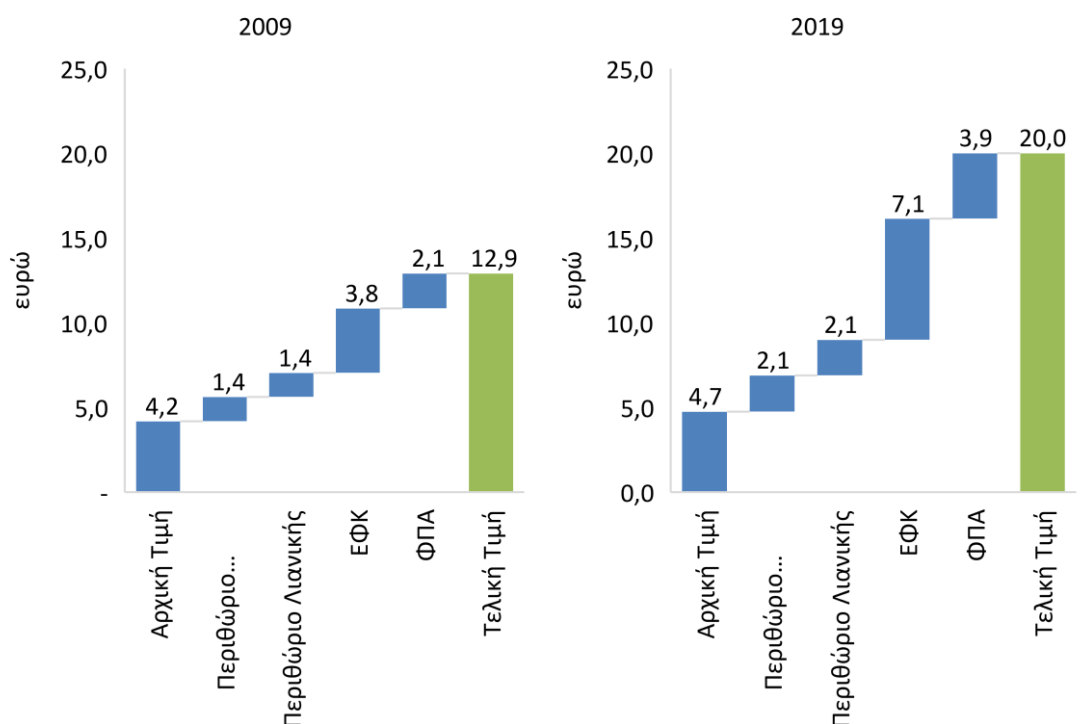


Έτσι, εκτός από τις στρεβλώσεις στην αγορά οινοπνευματωδών ποτών που προκλήθηκαν από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚΟΠ, η αύξηση των φόρων και των τιμών έχει πρόσθετες αρνητικές επιπτώσεις. Ειδικότερα, αυξάνει τα κίνητρα για διασυνοριακές αγορές (λαθρεμπόριο) αλκοολούχων ποτών από γειτονικές χώρες με χαμηλότερους συντελεστές ΕΦΚ και επιδεινώνει την ανταγωνιστικότητα του εγχώριου τουριστικού προϊόντος σε σύγκριση με ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η άνοδος των τιμών των αλκοολούχων ποτών ενίσχυσε τον πληθωρισμό και τα κίνητρα για διασυνοριακές αγορές από γειτονικές χώρες, καθώς οι τιμές λιανικής των οινοπνευματωδών ποτών στην Ελλάδα, ενώ βρίσκονταν ακριβώς στον μέσο όρο της ΕΕ το 2008, είναι πλέον υψηλότερες κατά 30,8% από το μέσο όρο στην ΕΕ-28, αλλά και σημαντικά υψηλότερες σε σύγκριση με γειτονικές χώρες και ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς. Βασική αιτία για τη διαφοροποίηση του επιπέδου τιμών είναι ο εμφανώς υψηλότερος συντελεστής ΕΦΚ που εφαρμόζεται στην Ελλάδα (Διάγραμμα 5.5).

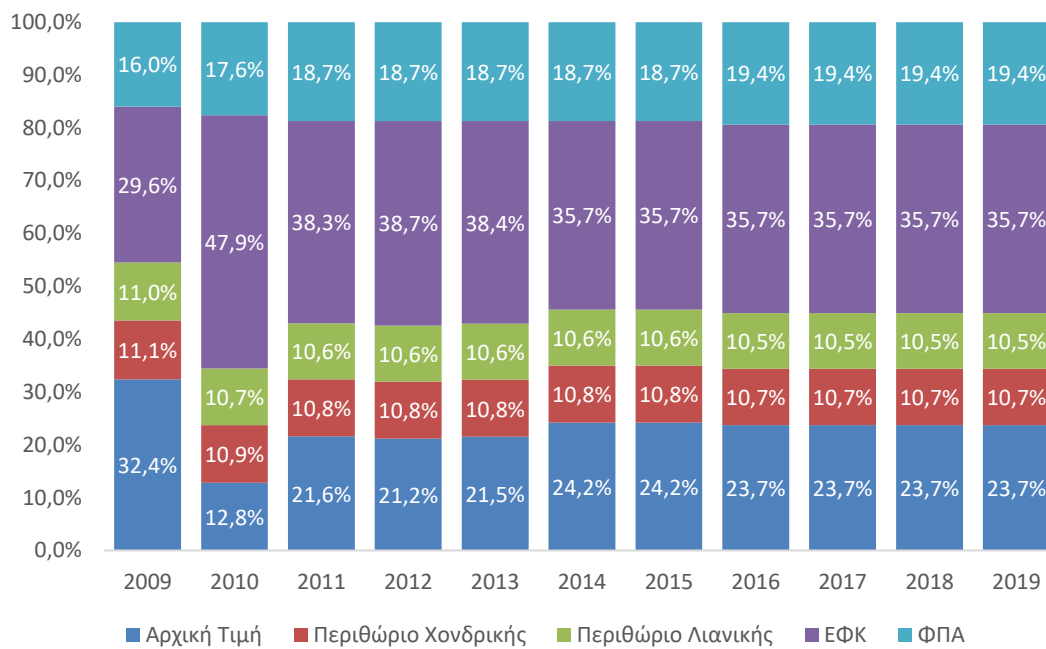
Συγκεκριμένα για ένα τυπικό αλκοολούχο ποτό με τιμή προ φόρων €4,2, η επιβάρυνση των φόρων έφτανε τα €5,87 το 2009, ενώ το 2019 τα €11, με αποτέλεσμα η τελική τιμή από €12,9 το 2009 αν προσεγγίζει πλέον τα €20 (Διάγραμμα 5.6). Το μερίδιο των φόρων αυξήθηκε σημαντικά, καθώς η συμμετοχή του ΕΦΚ στην τελική τιμή του τυπικού προϊόντος ανήλθε σε 35,7% το 2019, από 29,6% το 2009, καθώς αυξημένο μερίδιο έχει πλέον και ο ΦΠΑ. Η προ φόρων τιμή από τους προμηθευτές αποτελεί σχεδόν το 23,5% της τελικής τιμής (από περίπου 32,4% το 2009), ενώ η συμμετοχή του συνόλου των φόρων προσεγγίζει το 55,1% της τελικής τιμής.

**Διάγραμμα 5.6. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης αλκοολούχου ποτού (σε ευρώ)**



Πηγή: IWSR, IOBE.

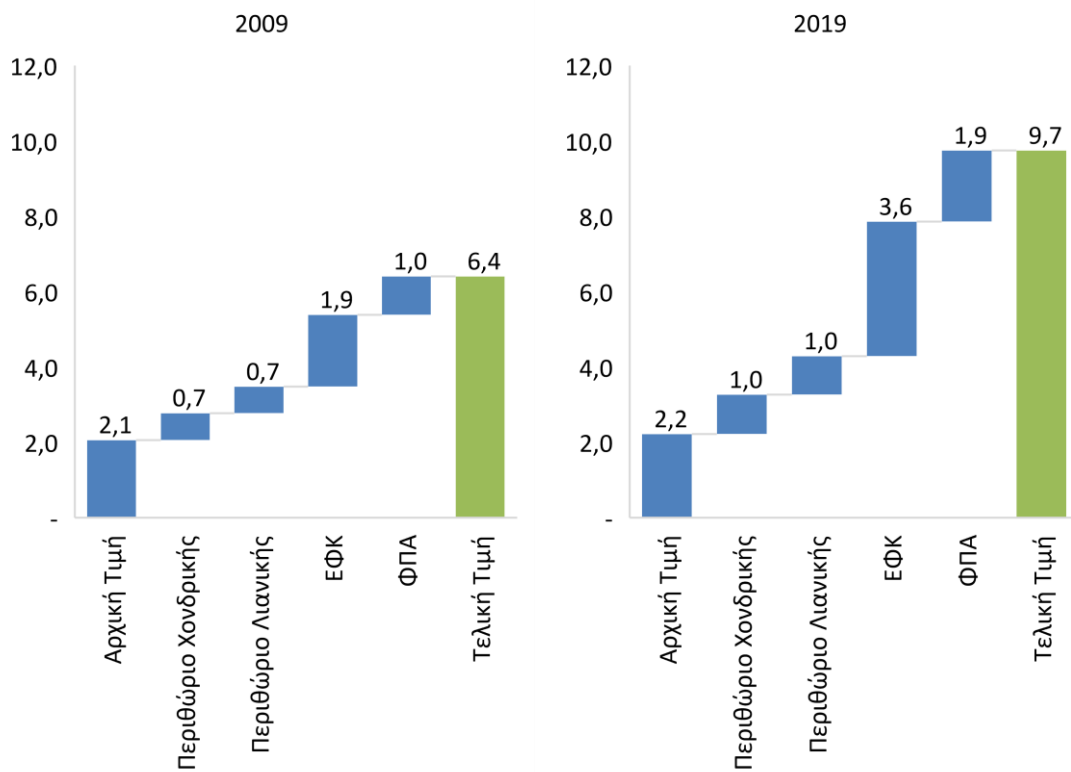
Διάγραμμα 5.7. Σύθεση τελικής τιμής ενός τυπικού αλκοολούχου ποτού



Πηγή: IWSR, IOBE.

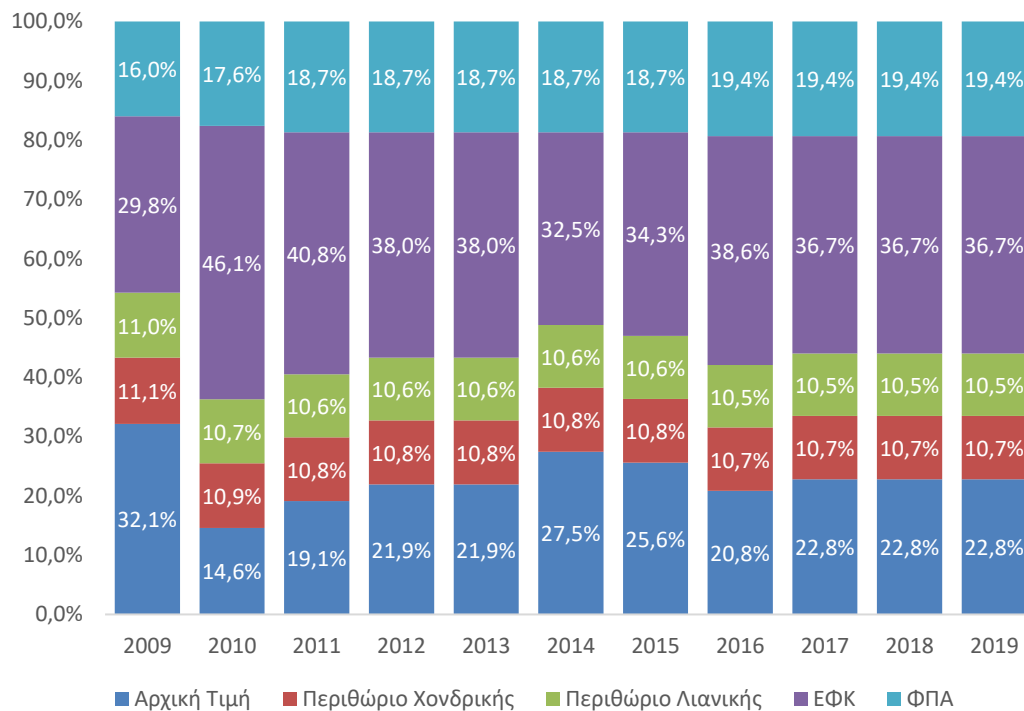
Μια αντιπροσωπευτική φιάλη ούζου κόστιζε €6,4 το 2009, ενώ το 2019 η τιμή της διαμορφώθηκε στα €9,7, κυρίως λόγω της αύξησης των φόρων. Έτσι, στην κατηγορία του Ούζου, οι φόροι (ΕΦΚ και ΦΠΑ) καλύπτουν το 56% της τελικής τιμής ενός τυπικού προϊόντος ούζου, ενώ η αρχική τιμή αφορά το 22,8%. Ο ΕΦΚ αποτελεί και πάλι το μεγαλύτερο τμήμα της τελικής τιμής, με 36,7% το 2019, ενώ το 2009 – προ της αύξησης των συντελεστών – ο ΕΦΚ αντανάκλούσε το 29,8% της τελικής τιμής.

Διάγραμμα 5.8. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης ούζου (700 ml) (σε ευρώ)



Πηγή: IWSR, IOBE.

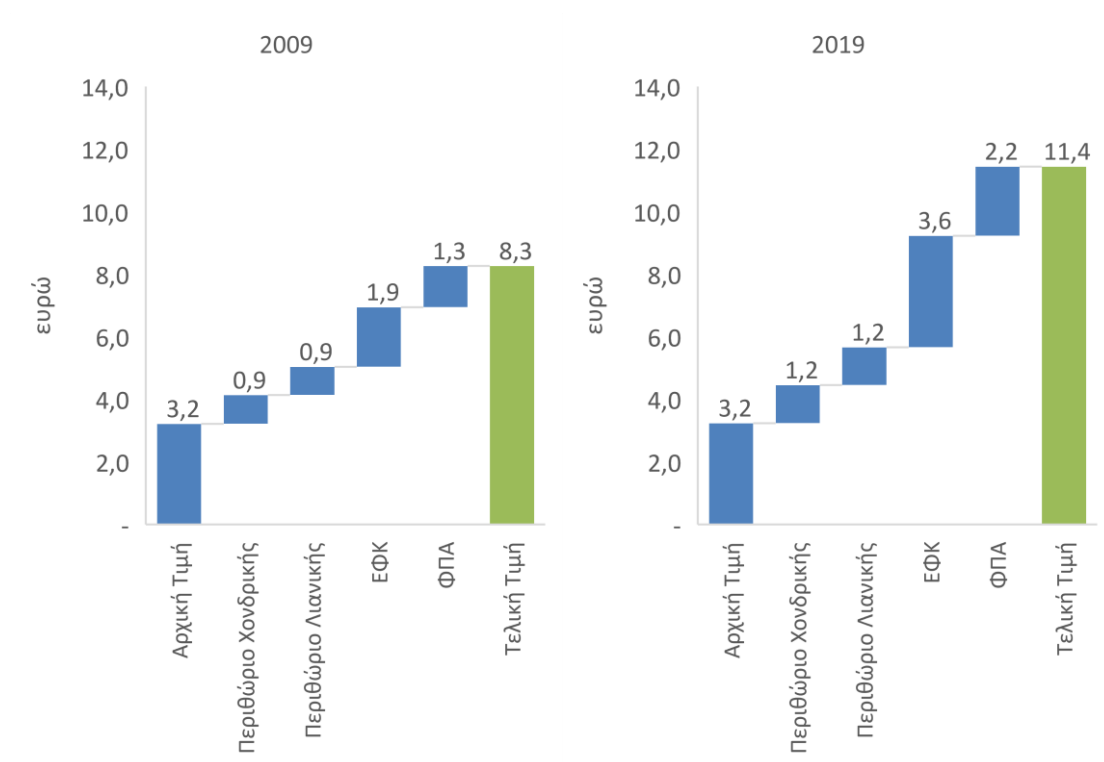
Διάγραμμα 5.9. Σύνθεση τελικής τιμής ούζου



Πηγή: IWSR, IOBE.

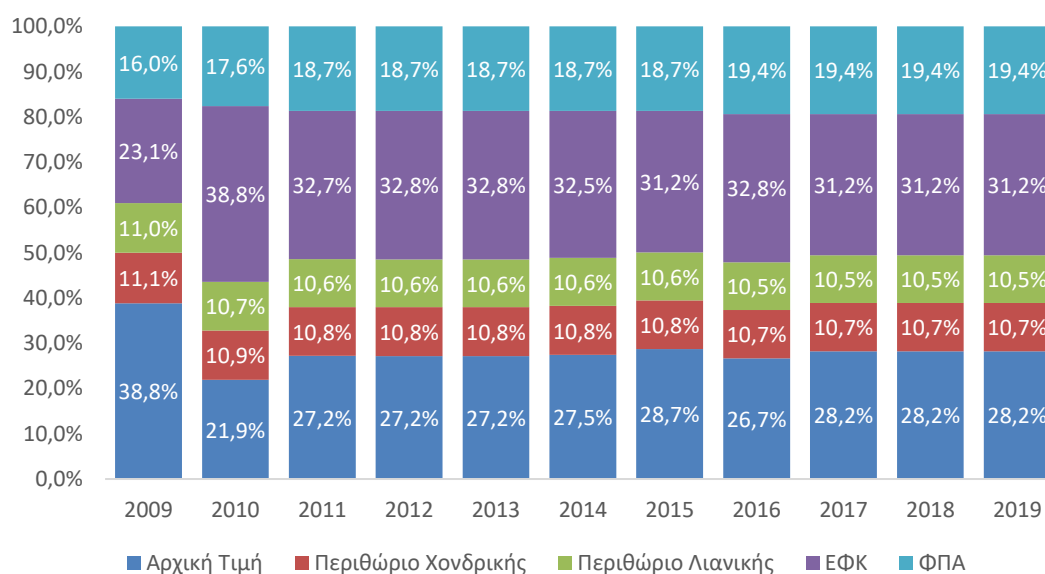
Αντίστοιχη εξέλιξη σημειώνεται και στην κατηγορία του επίσημου εμφιαλωμένου τσίπουρου (Διάγραμμα 5.10), όπου η τελική τιμή το 2009 ήταν €8,3, ενώ το 2019 διαμορφώθηκε στα €11,4. Ο ΕΦΚ έφτασε τα €3,6 το 2019, σχεδόν σε διπλάσιο επίπεδο έναντι του 2009. Οι αλλαγές αυτές μετέβαλλαν τη σύνθεση τιμής, με αποτέλεσμα η αρχική τιμή να καλύπτει το 28,2% της τελικής τιμής ενός προϊόντος, ενώ ο ΕΦΚ το 31,8%, έναντι 23,1% το 2009.

Διάγραμμα 5.10. Ενδεικτική δομή τιμής τσίπουρου (700 ml) (σε ευρώ)



Πηγή: IWSR, IOBE.

Διάγραμμα 5.11. Σύνθεση τελικής τιμής τσίπουρου



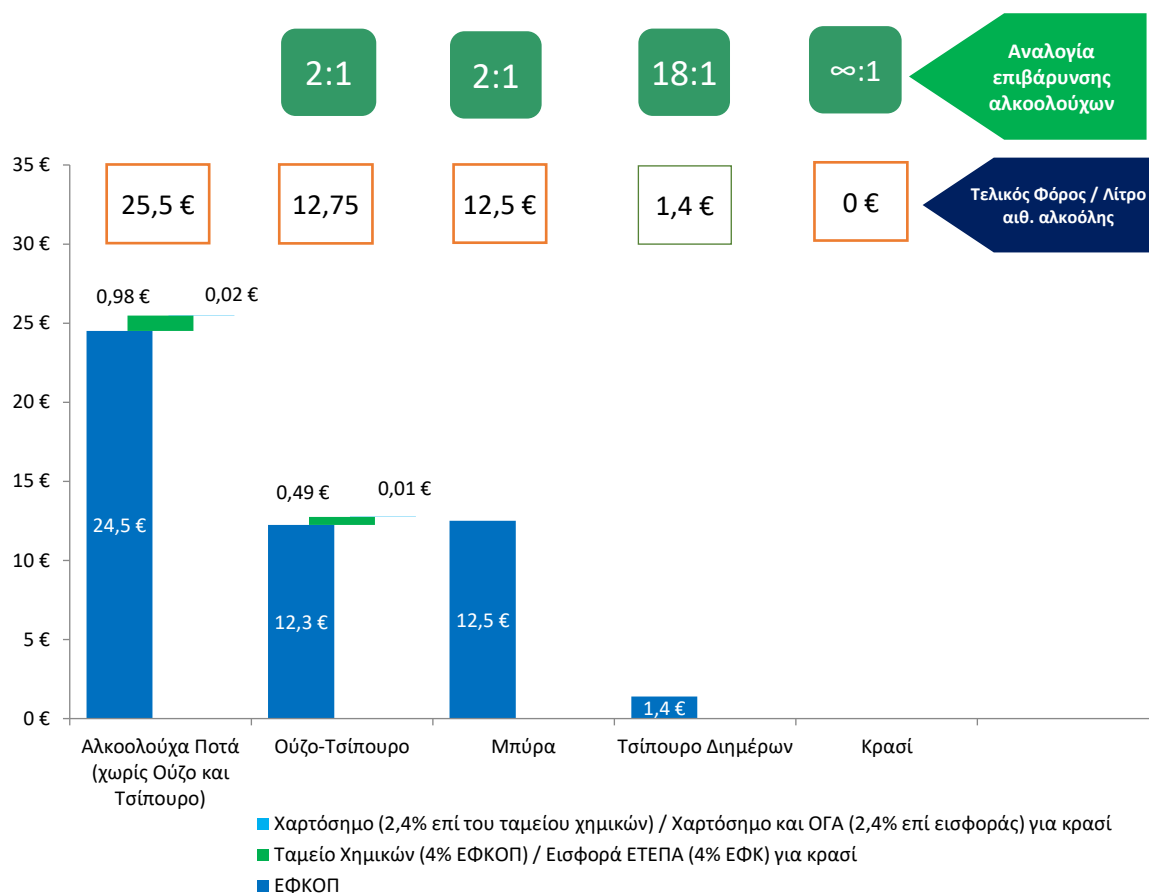
Πηγή: IWSR, IOBE.

#### 5.4 Η επίπτωση φόρου στις κατηγορίες οινοπνευματωδών ποτών

Η φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στα οινοπνευματώδη ποτά (αλκοολούχα ποτά, ούζο τσίπουρο και μπίρα), δημιουργεί ορισμένες διακρίσεις μεταξύ των προϊόντων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο ΕΦΚ που επιβάλλεται στα αλκοολούχα ποτά (εκτός ούζου και τσίπουρου) είναι διπλάσιος έναντι του αντίστοιχου φόρου στο εμφιαλωμένο ούζο, στο τσίπουρο και πλέον στην μπίρα. Περαιτέρω, υπάρχει μεγάλη διαφορά στη φορολόγηση εμφιαλωμένου τσίπουρου και προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο) (ο φορολογικός συντελεστής στο προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών βρίσκεται στο 1/10 περίπου του συντελεστή που εφαρμόζεται στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο), η οποία σε συνδυασμό με την απουσία ελέγχων στην εμπορία του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο) ισχυροποιεί τα κίνητρα για την παραγωγή και (παράνομη) εμπορία του.

Στο Διάγραμμα 5.12 απεικονίζεται η ανισοκατανομή του φόρου, όπου ο τελικός ΕΦΚΟΠ, δηλαδή με την προσθήκη των επιβαρύνσεων χαρτοσήμου και του ταμείου χημικών, είναι €25,5 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης στα αλκοολούχα ποτά, €12,75 σε ούζο και τσίπουρο, €12,5 στη μπίρα, ενώ όπως αναφέρθηκε ο φόρος για το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο) είναι €1,4. Σημειώνεται ότι ο φόρος στο κρασί έχει καταργηθεί από 1/1/2019.

Διάγραμμα 5.12. ΕΦΚ ανά προϊόν, 2020



Πηγή: Spirits Europe, Μάιος 2020, Ανάλυση IOBE.

Η δυσανάλογη επίπτωση του φόρου στα αλκοολούχα είναι εμφανής και στις μερίδες σερβιρίσματος, π.χ. αυτές που σερβίρονται στην επιτόπια αγορά (μπαρ, εστιατόρια, ξενοδοχεία κ.ά.). Ενδεικτικά, για τις μέσες μερίδες σερβιρίσματος, η επιβάρυνση των αλκοολούχων ποτών είναι αρκετά μεγαλύτερη έναντι των υπολοίπων κατηγοριών, με κόστος 41 λεπτών του ευρώ για κάθε ποτήρι αλκοολούχου (ουίσκι, βότκα, τζιν, ρούμι, κ.ά.), έναντι του μισού σε ούζο, τσίπουρο και μπύρα, και πολύ χαμηλότερη στο τσίπουρο διημέρων.

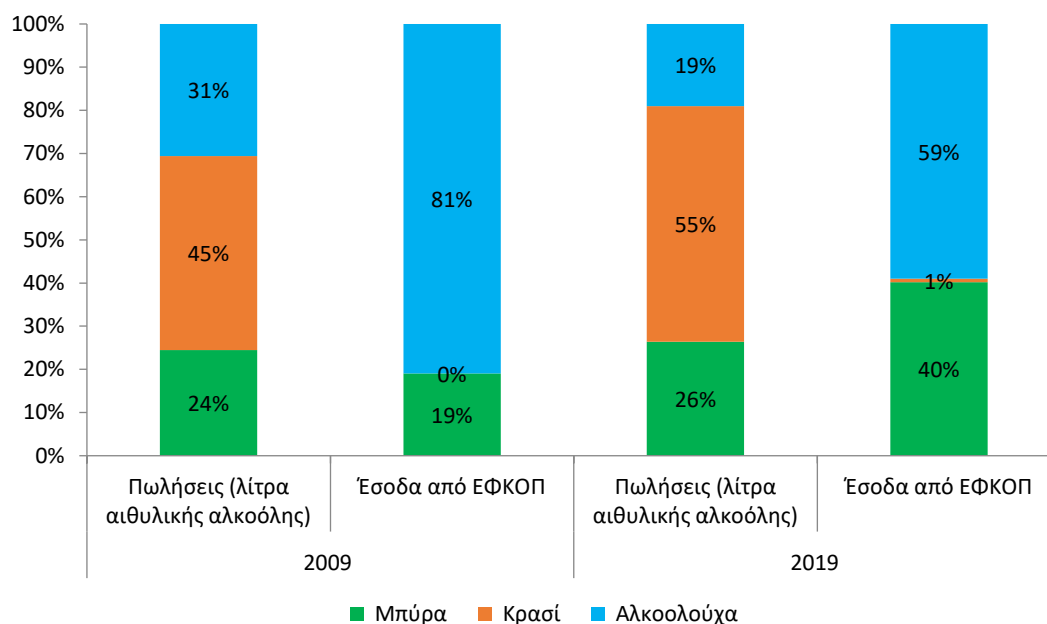
Πίνακας 5.2. Ειδικός Φόρος ανά ποσότητα σερβιρίσματος, 2020

Προϊόν	Συνήθης μερίδα σερβιρίσματος ανά προϊόν		Μέση περιεκτικότητα αλκοόλ συνήθη μερίδα σερβιρίσματος	Ειδικός Φόρος συνήθη μερίδα σερβιρίσματος
Κρασί	Ποτήρι 120 ml		14,4 ml	0 € cents
Μπύρα	Μπουκάλι 330 ml		16,5 ml	20,6 € cents
Προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο)	Ποτήρι 40 ml		16,0 ml	2,2 € cents
Ούζο και Τσίπουρο	Ποτήρι 40 ml		16,0 ml	20,4 € cents
Αλκοολούχα Ποτά (χωρίς ούζο και τσίπουρο)	Ποτήρι 40 ml		16,0 ml	41,0 € cents

Πηγή: Ανάλυση IOBE.

Η δυσανάλογη επιβάρυνση αντανακλάται και στα φορολογικά έσοδα που προέρχονται από τα οινοπνευματώδη. Το 2019, οι πωλήσεις ανά προϊόν, σε μονάδες αιθυλικής αλκοόλης ήταν 27% για τη μπύρα, 55% για το κρασί και 18% για τα αλκοολούχα, ενώ το μερίδιο των εσόδων από ΕΦΚΟΠ ήταν 40% για τη μπύρα, 1% για το κρασί και 59% για τα αλκοολούχα ποτά. Επομένως, η συμβολή των αλκοολούχων ποτών σε όρους φορολογικών εσόδων είναι σημαντική, παρότι αντιπροσωπεύουν μόνο το 1/5 των πωλήσεων σε όρους όγκου αιθυλικής αλκοόλης, συνεισφέρουν τα 3/5 των συνολικών εσόδων.

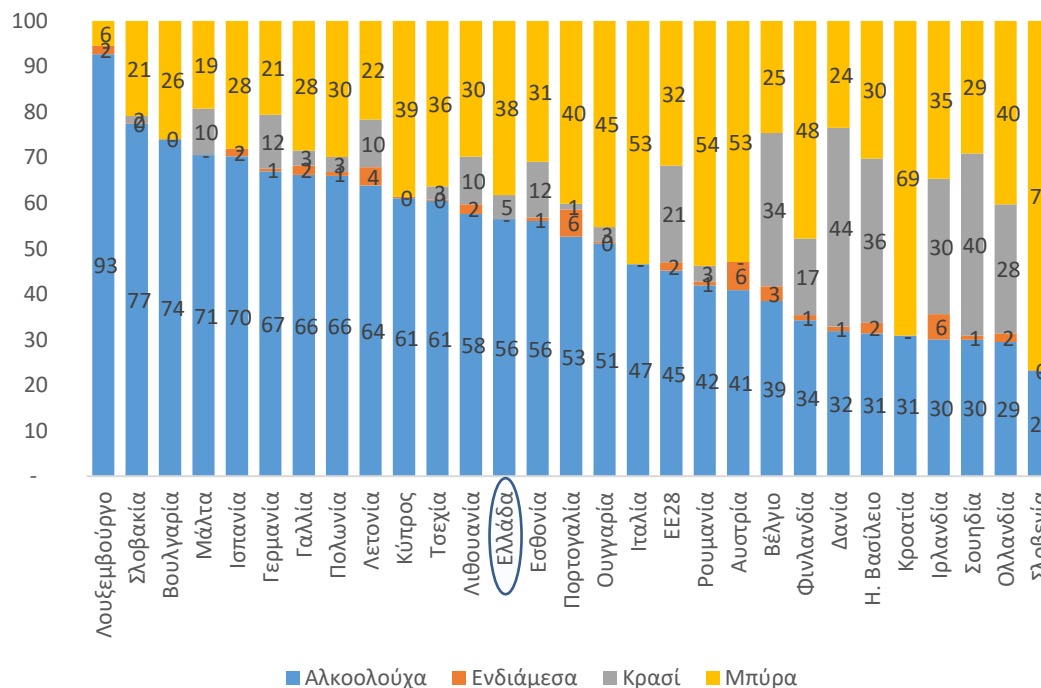
Διάγραμμα 5.13. Αναλογία Πωλήσεων αιθυλικής αλκοόλης και Εσόδων 2009 &amp; 2019



Πηγή: IWSR, Υπουργείο Οικονομικών. Ανάλυση IOBE.

Σύμφωνα μάλιστα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ελλάδα βρίσκεται στην ομάδα χωρών της ΕΕ στις οποίες η συνεισφορά των αλκοολούχων ποτών στα φορολογικά έσοδα από το σύνολο των οινοπνευματωδών ποτών είναι υψηλή (> 50%) (Διάγραμμα 5.14). Το μερίδιο εμφανίζεται ελαφρώς μειωμένο σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, καθώς αυξήθηκε η συμβολή των εσόδων από μπύρα μετά το 2016.

Διάγραμμα 5.14. Σύνθεση Εσόδων από ΕΦΚΟΠ στα κράτη μέλη της ΕΕ-28, 2018



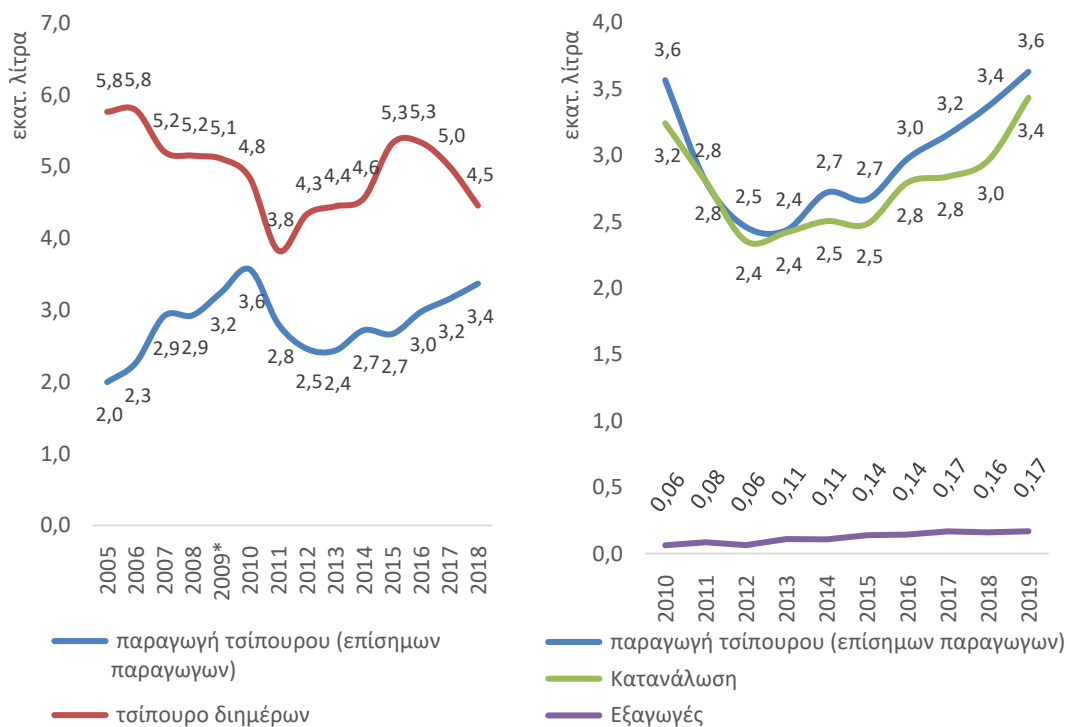
Πηγή: European Commission, Taxation And Customs Union, Indirect Taxation and Tax administration, Environment and other indirect taxes (July 2019).

### 5.5 Προϊόν Απόσταξης Διήμερων Αποσταγματοποιών - Τσίπουρο Διημέρων

Η παραγωγή του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα 4 διήμερων και σκοπό έχει την αυτοκατανάλωση ή την εμπορία σε συγκεκριμένες ποσότητες με στόχο την ενίσχυση του γεωργικού εισοδήματος. Για το εμφιαλωμένο τσίπουρο των επίσημων παραγωγών η ελληνική νομοθεσία προβλέπει την εφαρμογή συντελεστή ειδικού φόρου κατανάλωσης μειωμένου κατά 50% (€1.225 /100 lt αιθυλικής αλκοόλης), σε σχέση με τον ισχύοντα κανονικό εθνικό συντελεστή (€2.450 /100 lt αιθυλικής αλκοόλης), για την παρασκευή ούζου, τσίπουρου και τσικουδιάς που παρασκευάζουν οι επιχειρήσεις απόσταξης. Από την άλλη το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο) υπόκειται σε εφάπαξ ή κατ' αποκοπή φορολόγηση €0,59<sup>13</sup> ανά χιλιόγραμμο έτοιμου προϊόντος (€140/100 lt αιθυλικής αλκοόλης).

Το επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο παρουσίασε πτωτική τάση από το 2010, έναντι αύξησης της παραγωγής προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο). Μετά το 2013 το επίσημο ανακτά δυναμική ανόδου, ενώ από το 2016 υποχωρεί το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο), διατηρώντας όμως ποσότητες πάνω από 4,5 εκ. λίτρα. Στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο, η παραγωγή συνδυάζεται με τις καταναλώσεις εγχωρίως, καθώς οι εξαγωγές αφορούν μικρές ποσότητες, ενώ δεν υπάρχουν εισαγωγές, έτσι η αγορά του επίσημου εμφιαλωμένου οροθετείται από την παραγωγή και την κατανάλωση.

**Διάγραμμα 5.15. Παραγωγή και Κατανάλωση τσίπουρου**



Πηγή: ΑΑΔΕ, Γενικό Χημείο Κράτους, ΣΕΑΟΠ.

<sup>13</sup> Νόμος 2960/2001, Εναλλακτικά €0,59 ανά κίλο τελικού προϊόντος.



Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία των Τελωνείων, οι ποσότητες προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών στην αγορά προσεγγίζουν τα 500 χιλ. 9λίτρα κιβώτια (4,5-5,3 χιλ. λίτρα τελικού προϊόντος). Το πλήθος των αμβύκων για την περίοδο 2018-2019 ήταν 4.093, ενώ οι άδειες ανά κατηγορία ποσότητας προϊόντος για την περίοδο 01-08-2018 μέχρι 31-07-2019, παρουσιάζονται παρακάτω. Σημαντικό μέρος των αδειών αφορά μικρές ποσότητες, κάτω από 150 kgr, κυρίως για προσωπική κατανάλωση, ενώ περίπου 2.000 άδειες αφορούν αρκετά μεγαλύτερες ποσότητες (>500 kgr), οι οποίες κατευθύνονται και για εμπορική χρήση.

Προϊόν σε kgr	Πλήθος Αδειών Απόσταξης	Μερίδιο
<150	47.711	92,9%
150-500	1.652	3,2%
>500	2.016	3,9%
<b>Σύνολο</b>	<b>51.379</b>	<b>100,0%</b>

Φορείς της αγοράς σημειώνουν ότι εκτός από τις ποσότητες που δηλώνονται με το καθεστώς του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών, παράγονται παράλληλα (είτε χωρίς να δηλώνονται, είτε από παράνομα αποστακτήρια) πολλαπλάσιες ποσότητες που διοχετεύονται για εμπορική χρήση, αξιοποιώντας το χαμηλό καθεστώς φορολόγησης του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών. Οι εκτιμήσεις αναφέρουν περίπου 1 εκ. 9λίτρα κιβώτια (9.239 χιλ. λίτρα τελικού προϊόντος ή 3.696 χιλ. λίτρα αιθυλικής αλκοόλης) που διοχετεύονται με αυτό τον τρόπο. Η εκτίμηση για το παράνομο τσίπουρο θεωρείται αρκετά μετριοπαθής, καθώς σύμφωνα με το πόρισμα επιτροπής του Υπουργείου Οικονομικών που συστάθηκε για τη διερεύνηση και επανεξέταση του καθεστώτος των διήμερων μικρών αποσταγματοποιών, οι εκτιμήσεις για την παράνομη εμπορία ανέρχονταν σε περίπου 2 εκ. 9λίτρα κιβώτια για το 2012.

Σε κάθε περίπτωση, οι απώλειες που προκύπτουν από την παράνομη εμπορία του τσίπουρου είναι σημαντικές σε όρους φορολογικών εσόδων. Ακόμα και με τη συντηρητική εκτίμηση για 1.031 χιλ. 9λίτρα κιβώτια παράνομης εμπορίας (έναντι 2.000 του πορίσματος του Υπουργείου Οικονομικών), οι απώλειες εσόδων υπολογίζονται σε περίπου €47,7 εκ. λόγω μη καταβολής του αντίστοιχου ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών, με την υπόθεση ότι αυτές οι ποσότητες δεν θα μπορούσαν να διοχετευτούν με το καθεστώς των διημέρων, εφόσον η παραγωγική δυνατότητα έχει φτάσει ήδη το μέγιστο. Στο ποσό αυτό δεν έχουν συμπεριληφθεί οι απώλειες από τον ΦΠΑ που εκτιμάται ότι επίσης δεν καταβάλλεται σε πολύ μεγάλο τμήμα της αγοράς.

Η παράνομη διοχέτευση των επιπλέον μη νόμιμων ποσοτήτων προκαλεί σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις:

- Στη **λειτουργία της αγοράς**: Αθέμιτος ανταγωνισμός προς τους ποτοποιούς που τυποποιούν το προϊόν, το οποίο φορολογείται κανονικά και υπόκειται σε συνεχείς ελέγχους, τόσο στην παραγωγή όσο και στην εμφιάλωση.

- Ταυτόχρονα, καταναλώνονται πόροι (σταφύλια κ.ά.) που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε άλλα προϊόντα (π.χ. κρασί, αλκοολούχα), τονώνοντας την επίσημη παραγωγή, τις εξαγωγές και τα φορολογικά έσοδα.
- Στη **δημόσια υγεία** για το τμήμα της παραγωγής στο οποίο:
  - Έχει γίνει προσθήκη μη ελεγμένων συστατικών στην απόσταξη (υψηλά επίπεδα μεθυλικής αλκοόλης – ξυλόπνευμα) και
  - Η διακίνηση συνήθως πραγματοποιείται σε πλαστική συσκευασία, η οποία δεν είναι κατάλληλη για την αποθήκευση ποτών που περιέχουν οινόπνευμα.
- Στα **φορολογικά έσοδα**: Απώλεια εσόδων από τα διαφυγόντα φορολογικά έσοδα ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών και ΦΠΑ.
  - Πέρα από τις απώλειες ΕΦΚ και ΦΠΑ, σε όλο το κανάλι των παράνομων ποσοτήτων εντοπίζονται απώλειες φορολογικών εσόδων από φόρο εισοδήματος και εισφορών, λόγω της αδήλωτης εργασίας.

Παράλληλα όμως, η μη τακτοποίηση του καθεστώτος εμπορίας του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο) αποδυνάμωσε τη διαπραγματευτική θέση της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τη διατήρηση της έκπτωσης 50% στο τυποποιημένο ούζο και τσίπουρο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τον Φεβρουάριο του 2017 την παραπομπή της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, θεωρώντας ότι η χώρα, εφαρμόζοντας εξαιρετικά μειωμένους συντελεστές στο τσίπουρο και την τσικουδιά που παράγονται από μικρούς αποσταγματοποιούς, παραβιάζει τους κανόνες της ΕΕ, παρέχοντας ευνοϊκή μεταχείριση στα συγκεκριμένα αποστάγματα. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα μικρά αποστακτήρια μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να επωφελούνται από μειωμένο συντελεστή ΕΦΚ, ο οποίος, όμως, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από το 50% του κανονικού εθνικού συντελεστή.

Πράγματι, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) (7<sup>ο</sup> τμήμα), με την απόφαση της 11<sup>ης</sup> Ιουλίου 2019, αποφάσισε ότι η ελληνική νομοθεσία αντιβαίνει προς τις οδηγίες σχετικά με τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης για τα αλκοολούχα ποτά και προς τις αρχές της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), οι οποίες απαγορεύουν στα κράτη μέλη να επιβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στα προϊόντα άλλων κρατών μελών φόρους υψηλότερους από εκείνους που επιβαρύνουν τα ομοειδή εθνικά προϊόντα. Το Δικαστήριο επεσήμανε ότι η διάταξη της οδηγίας εναρμόνισης για παρέκκλιση αφορά σαφώς μόνο το «**αλκοολούχο ποτό με άνισο**» με την ονομασία «ούζο». Σύμφωνα με το ΔΕΕ, το τσίπουρο και η τσικουδιά δεν αποτελούν προϊόντα υπαγόμενα στο καθεστώς παρέκκλισης. Συνεπώς, το ΔΕΕ εκτίμησε ότι για τις επιχειρήσεις που παράγουν τα προϊόντα αυτά ο ειδικός φόρος θα πρέπει να είναι όπως τα υπόλοιπα αλκοολούχα ποτά (€2.450 /100 lt αιθυλικής αλκοόλης), ενώ για τους μικρούς διήμερους αποσταγματοποιούς, ο φόρος €0,59 είναι σημαντικά χαμηλότερος από το επιτρεπόμενο όριο και μπορεί να εξεταστεί υπό προϋποθέσεις η μείωση της φορολόγησης κατά 50% από τον κανονικό συντελεστή, δηλαδή το ελάχιστο είναι να εξισωθεί με τον φόρο στο ούζο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ολοκλήρωσε τη διαδικασία τροποποίησης της Οδηγίας 92/83/ΕΟΚ «για την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Οι πρέσβεις των κρατών μελών στην ΕΕ συμφώνησαν στις 24 Ιουνίου 2020 επιβεβαίωσης από το Συμβούλιο, την επικαιροποίηση των κανόνων για τον ειδικό φόρο κατανάλωσης στην αλκοόλη εντός της ΕΕ, τροποποιώντας την οδηγία 92/83. Η οδηγία θα αρχίσει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2022.

Γενικότερα, η τροποποίηση της οδηγίας προσπαθεί να εκσυγχρονίσει ορισμένες διατάξεις οι οποίες θεωρούνται πλέον παρωχημένες και ασαφείς, ενώ παράλληλα να ενισχύσει τη συμμετοχή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο εμπόριο αλκοόλης. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές στη μύρα και την αιθυλική αλκοόλη που παράγονται σε μικρές ποσότητες από ανεξάρτητους μικρούς παραγωγούς, ενώ για να αποφευχθεί η διαφορετική μεταχείριση των αλκοολούχων ποτών σε σχέση με τη μύρα και την αιθυλική αλκοόλη, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να έχουν την αρμοδιότητα να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές σε άλλα αλκοολούχα ποτά που παράγονται σε μικρές ποσότητες από ανεξάρτητους μικρούς παραγωγούς. Για την πιστοποίηση των μικρών παραγωγών θα ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες όσον αφορά την κατάρτιση του εντύπου ενιαίου πιστοποιητικού που θα βεβαιώνει την ετήσια παραγωγή του ανεξάρτητου μικρού παραγωγού και τη συμμόρφωσή του με τα κριτήρια που θεσπίζονται στην οδηγία 92/83/ΕΟΚ. Το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο ανεξάρτητος μικρός παραγωγός θα πρέπει να υποχρεούται να καθορίσει προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της ορθής και απλής εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων και για την πρόληψη φοροδιαφυγής, φοροαποφυγής ή κατάχρησης.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, η τροποποίηση αναφέρει ότι το άρθρο 23 παράγραφος 2 της οδηγίας και ειδικά για την Ελληνική Δημοκρατία<sup>14</sup>, τροποποιείται και μπορεί να ισχύει για το εμφιαλωμένο τσίπουρο ο ειδικός συντελεστής ΕΦΚ 50% και για το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο) το 85% του ΕΦΚ, δηλαδή περίπου 1,5€ στο λίτρο. Επίσης προβλέπει ανώτατο όριο παραγωγής για το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (έως και πέντε εκατόλιτρα καθαρής αλκοόλης κατ' έτος, δηλαδή 1.250 λίτρα ποτού 40% vol).

Συγκεκριμένα η οδηγία προβλέπει ότι:

*«Η Ελληνική Δημοκρατία μπορεί να εφαρμόσει μειωμένο συντελεστή που μπορεί να είναι κατώτερος του ελάχιστου συντελεστή:*

*α) αλλά δεν δύναται να ορίσει τον συντελεστή αυτό σε επίπεδο χαμηλότερο κατά πλέον του 50% του κανονικού εθνικού φορολογικού συντελεστή για την αιθυλική αλκοόλη, σε ό,τι αφορά τα αλκοολούχα ποτά της κατηγορίας “αποσταγμένο anis” όπως ορίζονται στο σημείο 29 του παραρτήματος II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 110/2008, τα οποία είναι άχρωμα και έχουν περιεκτικότητα σε ζάχαρη το πολύ 50 γραμμάρια ανά λίτρο και το τελικό προϊόν αποτελείται από αλκοόλη, τουλάχιστον στο ποσοστό που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη,*

<sup>14</sup> Οδηγία (ΕΕ) 2020/1151 του Συμβουλίου της 29ης Ιουλίου 2020 σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 92/83/ΕΟΚ για την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στην αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά

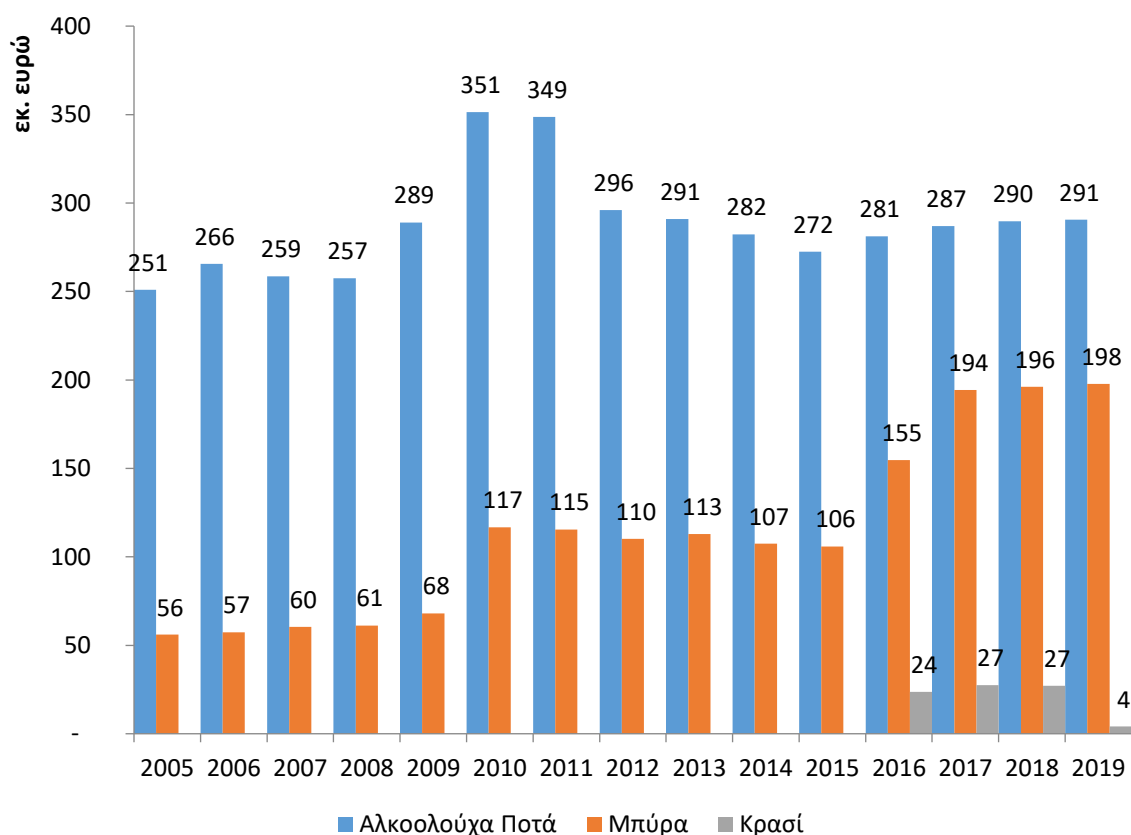
η οποία έχει αρωματιστεί με απόσταξη σε παραδοσιακούς χάλκινους άμβυκες ασυνεχούς λειτουργίας με χωρητικότητα έως 1.000 λίτρα, καθώς και τα αποστάγματα στεμφύλων σταφυλής όπως ορίζονται στο σημείο 6 του παραρτήματος II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 110/2008, που αποστάζονται σε παραδοσιακούς άμβυκες ασυνεχούς λειτουργίας,

β) αλλά δεν δύναται να ορίσει τον συντελεστή αυτό σε επίπεδο χαμηλότερο κατά πλέον του 85% του κανονικού εθνικού φορολογικού συντελεστή για την αιθυλική αλκοόλη, σε ό,τι αφορά την αιθυλική αλκοόλη από φρούτα που παρέχονται από το νοικοκυριό του παραγωγού, τα οποία αποστάζονται σε απλές παραδοσιακές χάλκινες συσκευές απόσταξης με χωρητικότητα έως 130 λίτρα ή σε παραδοσιακές πήλινες συσκευές απόσταξης με χωρητικότητα έως 40 λίτρα, και εφόσον στις δύο περιπτώσεις η παραγωγή διαρκεί έως οκτώ ημέρες κατ' ανώτατο όριο και παράγονται έως και πέντε εκατόλιτρα καθαρής αλκοόλης κατ' έτος.

### 5.6 Φορολογικά έσοδα από τα αλκοολούχα ποτά

Ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών συνεισφέρει σημαντικά στα φορολογικά έσοδα, τόσο μέσω του ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών και του ΦΠΑ, όσο και με τους φόρους εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Ενδεικτικά, τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αλκοολούχα ποτά (περιλαμβάνονται ούζο και τσίπουρο) διαμορφώθηκαν το 2019 σε €291 εκ., ενώ τα έσοδα από ΕΦΚ στη μύρα ανήλθαν στα €198 εκ., έπειτα από τη σημαντική αύξηση του συντελεστή το 2016. Στα αλκοολούχα ποτά τα φορολογικά έσοδα ακολούθησαν πτωτική πορεία από το 2010 μέχρι το 2015, επηρεαζόμενα από τη μείωση της κατανάλωσης, ενώ από το 2015 καταγράφεται μικρή άνοδος, ενδεχομένως λόγω σημαντικής αύξησης των τουριστικών ροών, αλλά και της αναιμικής αλλά σταδιακής αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης.

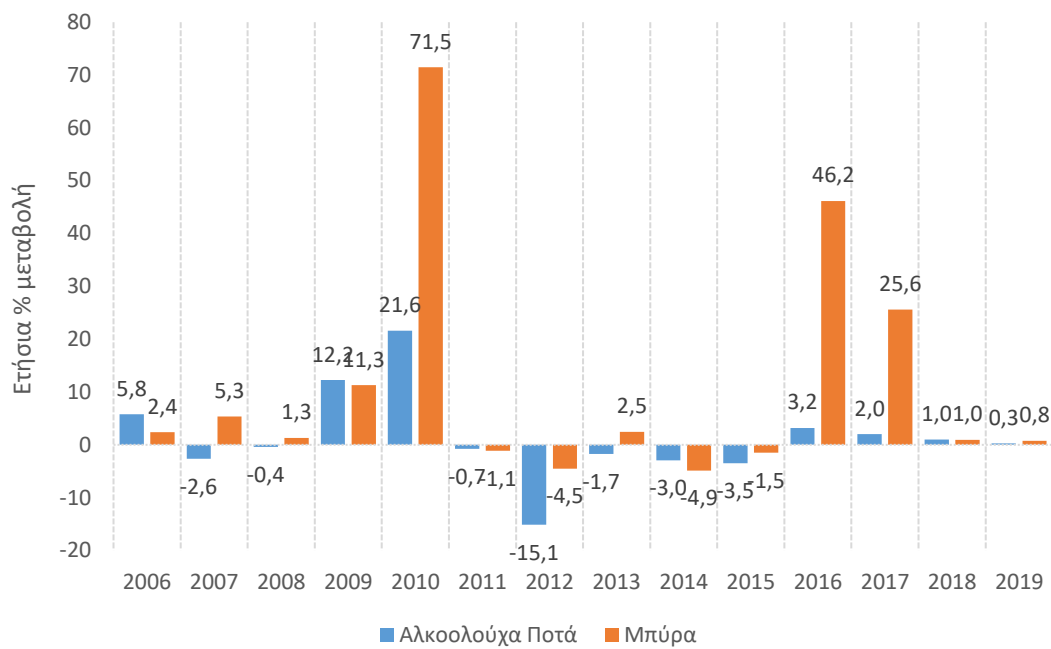
Διάγραμμα 5.16. Φορολογικά έσοδα ΕΦΚ Οινοπνευματωδών ποτών



Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών.

Σημαντικές αυξήσεις σημειώθηκαν στα έσοδα από μύρα, με την αύξηση των φορολογικών συντελεστών, ενώ αντίθετα τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αλκοολούχα δεν ακολουθούν τις αυξήσεις των συντελεστών. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να σχετίζεται είτε στο γεγονός ότι η μύρα δεν έχει άμεσα υποκατάστατα, είτε λόγω του περιορισμένου παρεμπορίου στη συγκεκριμένη κατηγορία ποτού.

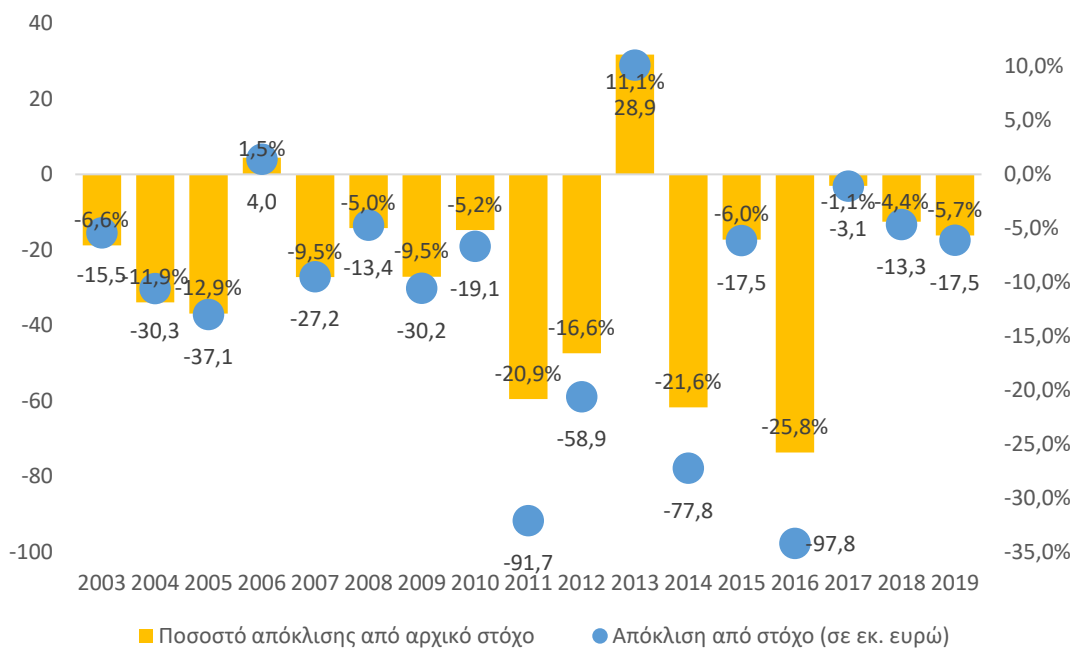
**Διάγραμμα 5.17. Ετήσια % μεταβολή φορολογικών εσόδων Οινοπνευματωδών ποτών**



Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Ανάλυση IOBE.

Έτσι, στα αλκοολούχα ποτά παρατηρείται διαχρονικά η δημιουργία αποκλίσεων των εισπράξεων από τους στόχους που είχαν τεθεί (Διάγραμμα 5.18). Είναι ενδεικτικό ότι το 2016 εισπράχθηκαν €97,8 εκ. λιγότερα από τον αρχικό στόχο, δηλαδή απόκλιση κατά 25,8%, ενώ οι αποκλίσεις συνεχίστηκαν και μέχρι το 2019, σε μικρότερη ένταση.

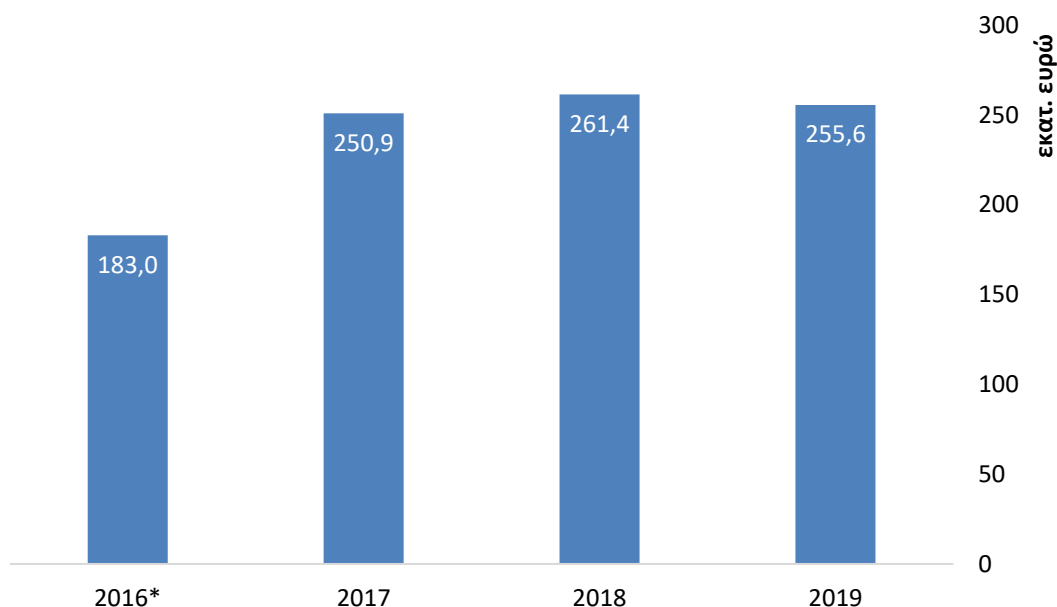
**Διάγραμμα 5.18. Αποκλίσεις φορολογικών εσόδων από τους στόχους του προϋπολογισμού**



Πηγή: Κρατικοί Προϋπολογισμοί. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

Τα έσοδα από ΦΠΑ που επιβάλλεται στην αιθυλική αλκοόλη αποτελούν σημαντικό μέρος των συνολικών εσόδων από τον κλάδο, καθώς προσεγγίζουν τα €260 εκ. περίπου, ενώ από τον Μάιο του 2016 υπάρχει ξεχωριστός κωδικός στον κρατικό προϋπολογισμό.

**Διάγραμμα 5.19. Φ.Π.Α. στην αιθυλική αλκοόλη και σε αλκοολούχα ποτά**

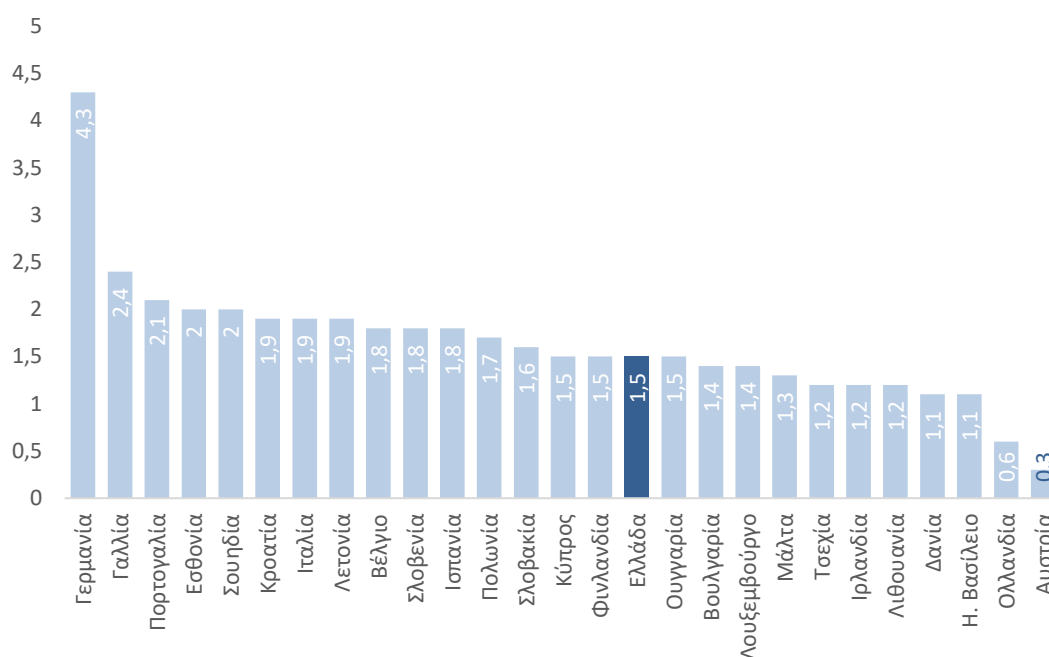


Πηγή: Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, \* από Μάιο 2016

### 5.7 Λοιπές επιπτώσεις από την αύξηση του συντελεστή ΕΦΚΟΠ

Εκτός από τις απώλειες που προκύπτουν από την αύξηση των διασυνοριακών αγορών και τη μείωση της ανταγωνιστικότητας του εγχώριου τουριστικού προϊόντος, η αύξηση των φόρων στα οινοπνευματώδη ποτά ενισχύει τα κίνητρα για φοροδιαφυγή, λαθρεμπόριο ή/και νοθεία, η οποία έχει επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία. Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας η μέση κατά κεφαλήν κατανάλωση αλκοολούχων στην Ελλάδα προσέγγιζε τα 10,4 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης (άτομα άνω των 15 ετών), ενώ η παράνομη κατανάλωση που διαφεύγει της φορολόγησης προσεγγίζει το 1,5 λίτρο αιθυλικής αλκοόλης κατά κεφαλήν. Σε απόλυτα μεγέθη, σημαίνει ότι περίπου 13 εκ. λίτρα αιθυλικής αλκοόλης διέφευγαν της φορολόγησης το 2016.

Διάγραμμα 5.20. Παράνομη κατανάλωση (λίτρα αιθυλικής αλκοόλης κατά κεφαλήν)



Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Οι υπερβολικοί φόροι, επομένως, περιορίζουν τα φορολογικά έσοδα, έχουν οικονομικές επιπτώσεις (στην απασχόληση και στην ανάπτυξη) και δημιουργούν υπερβάλλον βάρος για τους καταναλωτές. Σε μελέτη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Προστασίας Πνευματικών Δικαιωμάτων (EUIPO, 2016) υπολογίστηκε ότι οι παραβάσεις πνευματικών δικαιωμάτων στον τομέα των αλκοολούχων ποτών μειώνουν τις πωλήσεις κατά €740 εκ. ή 4,4% της συνολικής αγοράς. Σύμφωνα με τη μελέτη, η κατανάλωση παράνομων αλκοολούχων ποτών είναι μεγάλη απειλή για την υγεία – δεν είναι αμελητέες οι περιπτώσεις που κάτι τέτοιο συνέβη σε ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. πάνω από 50 άτομα έχασαν τη ζωή τους και δεκάδες άλλοι υπέφεραν από σοβαρές παθήσεις μετά από κατανάλωση παράνομων ποτών που περιείχαν μεθανόλη). Το μέγεθος των παράνομων αγορών συνδέεται ευθέως με υπερβολικές αυξήσεις στους φόρους των νόμιμων προϊόντων. Μια εκτίμηση που αναφέρεται στη συγκεκριμένη μελέτη τοποθετεί την Ελλάδα στη δεύτερη υψηλότερη θέση στην ΕΕ, με ποσοστό 11%, με κριτήριο το μέγεθος των χαμένων πωλήσεων νόμιμων αλκοολούχων ποτών ως προς το σύνολο των πωλήσεων στην εγχώρια αγορά.

Σε σχέση με την αποτελεσματικότητα της φορολόγησης των οινοπνευματωδών ποτών στην αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν τη δημόσια υγεία, έχει παρατηρηθεί διεθνώς (Manning, Blumberg, & Moulton, 1995) ότι μια αύξηση του φόρου σε ποτά που ήδη επιβαρύνονται με υψηλή φορολογία:

- Επηρεάζει κυρίως την κατανάλωση των ατόμων που δεν είναι εξαρτημένα από το αλκοόλ (και όχι των εθισμένων στο αλκοόλ), γεγονός που περιορίζει την αποτελεσματικότητα της φορολόγησης ως εργαλείου πολιτικής υγείας,
- Οδηγεί σε υποκατάσταση προς: φθηνότερα νόμιμα ποτά που δεν φορολογούνται (π.χ. κρασί) ή φορολογούνται με χαμηλότερους συντελεστές (π.χ. μπύρα), νόμιμα μη



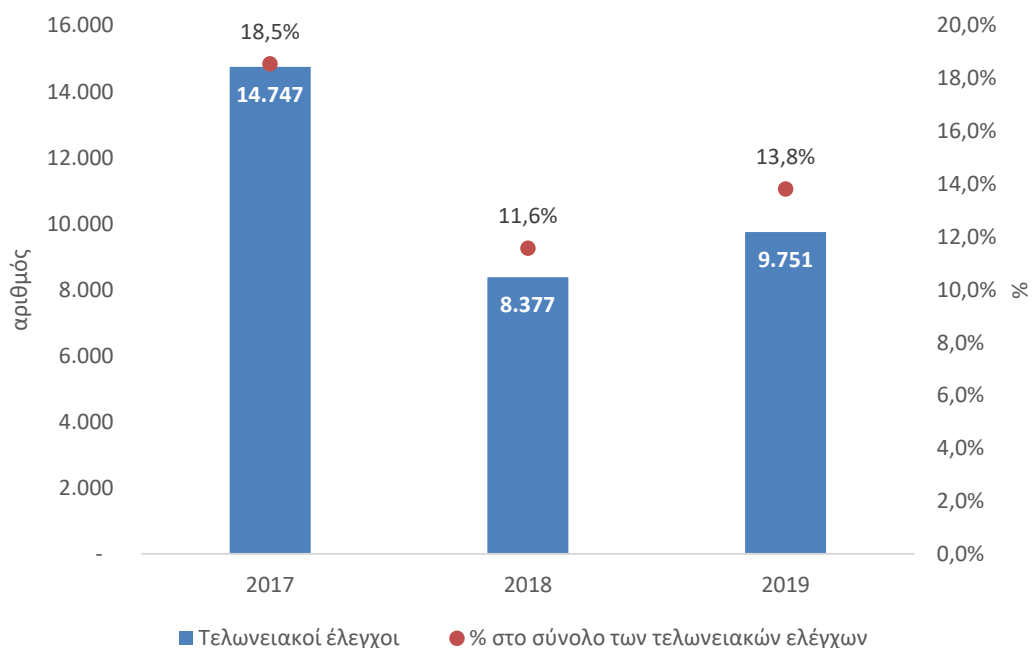
τυποποιημένα (π.χ. χύμα τσίπουρο, τσικουδιά, κρασί) ή/και αφορολόγητα (παράνομα) ποτά.

Συνεπώς, ο αυξημένος φόρος είναι πιθανό να μην μειώνει τελικά την κατά κεφαλήν κατανάλωση αλκοολούχων ποτών, αλλά να μετατοπίζει την κατανάλωση προς φθηνότερα ή αφορολόγητα/παράνομα προϊόντα που μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία. Το παραπάνω συμπέρασμα εκτιμάται ότι ενισχύεται από τις αυξημένες περιπτώσεις κατασχέσεων παράνομων ποτών ή αλκοόλης που καταγράφονται στον τύπο. Πληθώρα περιπτώσεων ελέγχων και παραβάσεων στα αλκοολούχα ποτά καταγράφονται τα τελευταία έτη.

### 5.8 Έλεγχοι στην αγορά αλκοολούχων ποτών

Για την προστασία των καταναλωτών και της αγοράς πραγματοποιήθηκαν το 2019 σχεδόν 9,7 χιλιάδες ελέγχους σε δείγματα αλκοολούχων ποτών και αποσταγμάτων. Οι έλεγχοι είναι μειωμένοι σε σύγκριση με το 2017, ενώ αποτελούν και μικρότερο τμήμα των συνολικών ελέγχων που πραγματοποιούνται, στο 13,8% των συνολικών ελέγχων, έναντι 18,5% το 2017.

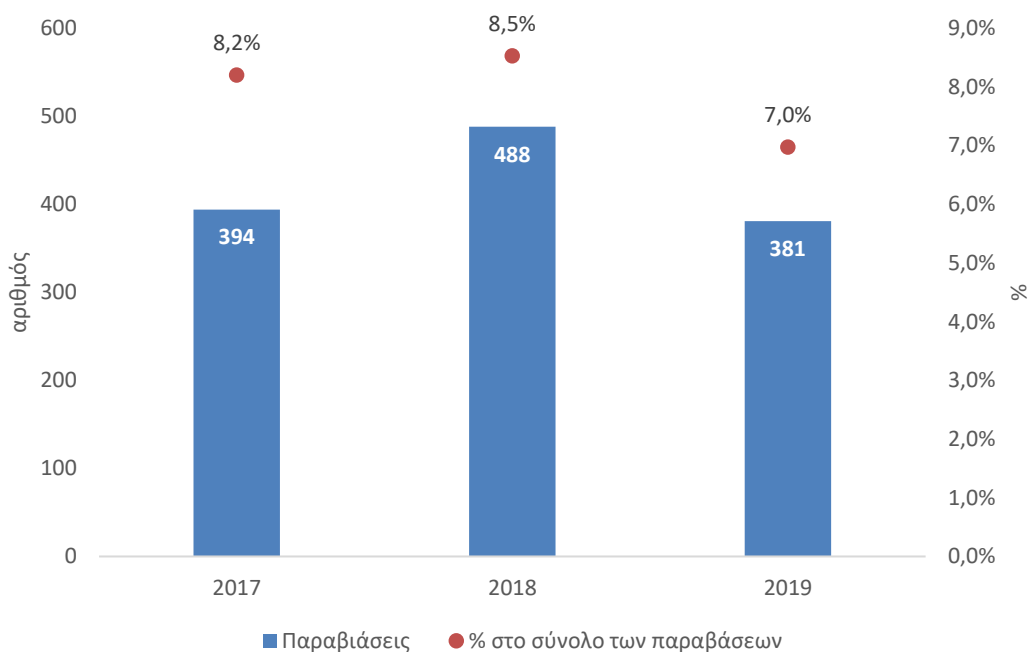
#### Διάγραμμα 5.21. Τελωνειακοί έλεγχοι στα αλκοολούχα



**Πηγή:** ΑΑΔΕ, στους ελέγχους δεν περιλαμβάνονται οι έλεγχοι από τις Κινητές Ομάδες Ελέγχου (ΚΟΕ).

Από τις Κινητές Ομάδες Ελέγχου ΚΟΕ διενεργήθηκαν το 2019 6.629 έλεγχοι με τους οποίους διαπιστώθηκαν 322 παραβάσεις, επιπλέον των τελωνειακών ελέγχων. Από τους ελέγχους προέκυψαν 381 παραβάσεις, το 7,0% του συνόλου των παραβάσεων που διαπίστωσε η ΑΑΔΕ, σε κάθε είδους κατηγορία (καπνικά, οινοπνευματώδη, κ.ά.), μείωση σε σύγκριση με το 2018 όταν είχαν διαπιστωθεί 488 παραβάσεις.

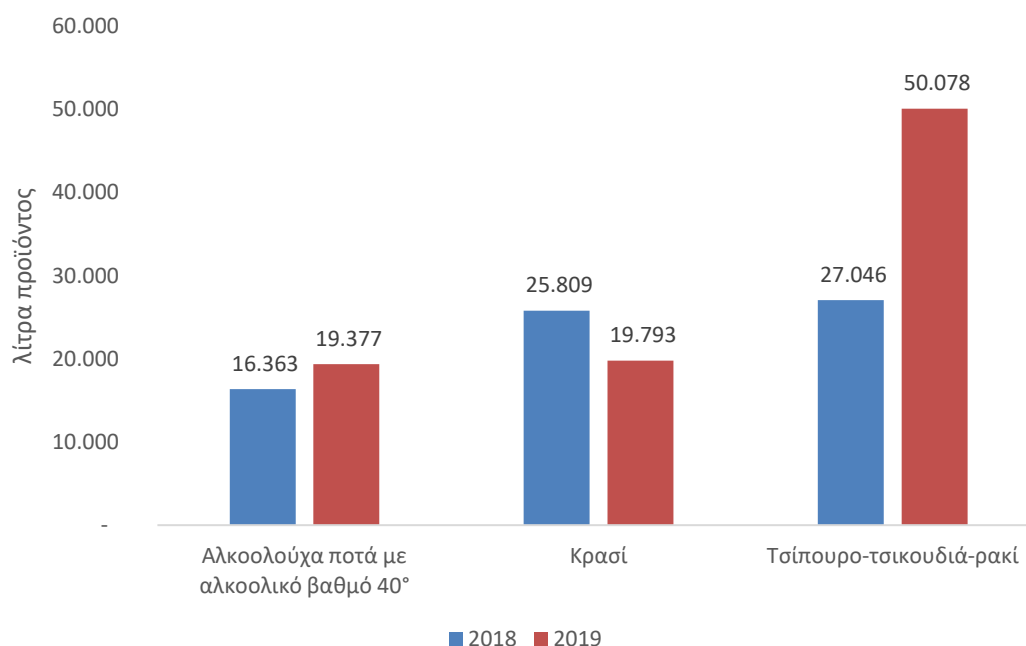
Διάγραμμα 5.22. Παραβάσεις στα αλκοολούχα



Πηγή: ΑΑΔΕ, στους ελέγχους δεν περιλαμβάνονται οι έλεγχοι από τις Κινητές Ομάδες Ελέγχου (ΚΟΕ)

Οι κατασχέσεις σε λίτρα που διενέργησε η ΑΑΔΕ άγγιξαν τα 50 χιλ. λίτρα στην κατηγορία του τσίπουρου-τσικουδιάς-ρακί, σχεδόν διπλάσιες ποσότητες σε σύγκριση με το 2018. Μειωμένες κατασχέσεις καταγράφηκαν στο κρασί, με 19 χιλ. λίτρα, έναντι 26 χιλ. το 2018, ενώ ίδιες ποσότητες κατασχέθηκαν και στα αλκοολούχα ποτά το 2019, με αύξηση από το 2018. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της καταπολέμησης του λαθρεμπορίου αλκοολούχων, η Τελωνειακή Υπηρεσία έχει στην διάθεσή της ένα ακόμα εργαλείο που θα συμβάλει αποφασιστικά στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου αλκοολούχων προϊόντων. Πρόκειται για την ηλεκτρονική πλατφόρμα LOTIFY μέσω της οποίας μπορούν να ταυτοποιούνται άμεσα και σε πραγματικό χρόνο οι αριθμοί LOT των φιαλών των αλκοολούχων ποτών.

Διάγραμμα 5.23. Κατασχέσεις αλκοολούχων (λίτρα)



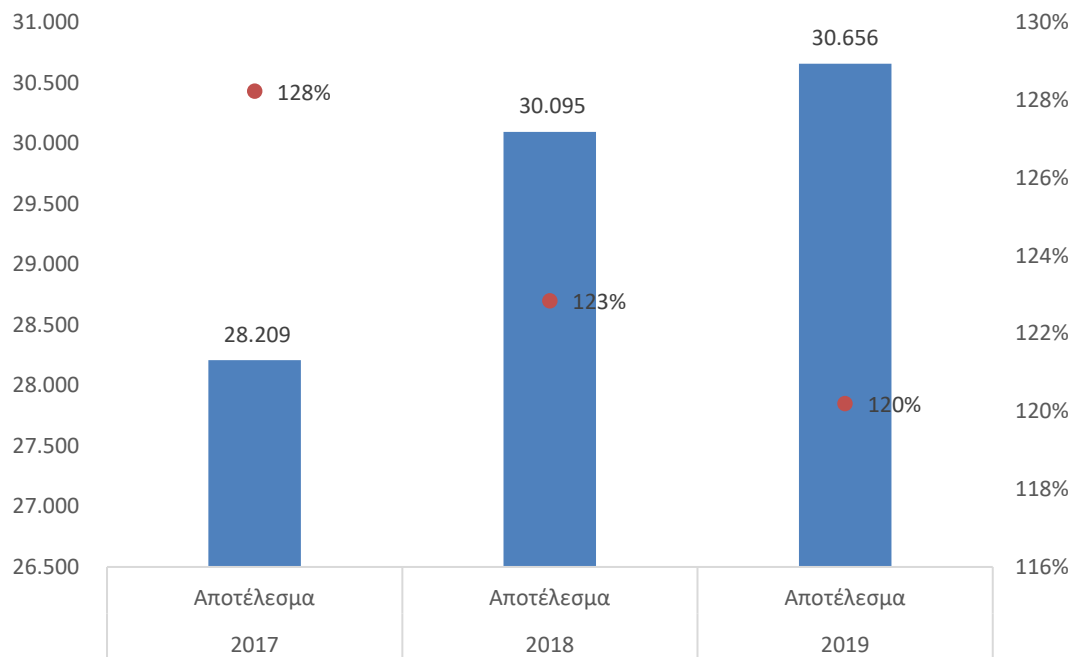
Πηγή: ΑΑΔΕ.

Παράλληλα, το Γενικό Χημείο του Κράτους συνδράμει στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου μέσω του εργαστηριακού, ελεγκτικού και νομοθετικού του έργου, παρέχοντας παράλληλα την απαιτούμενη υποστήριξη στο έργο των Τελωνειακών Αρχών. Συγκεκριμένα, για τη διασφάλιση του ΕΦΚ, διενεργήθηκαν 30 χιλ. εργασίες, πάνω από το στόχο που είχε τεθεί, στο ίδιο επίπεδο με το 2018. Για τη διασφάλιση του ΕΦΚ στον τομέα της αλκοόλης υλοποιήθηκε από τις κατά τόπους αρμόδιες Χημικές Υπηρεσίες το σχέδιο επισήμου ελέγχου στους τομείς αλκοόλης, αλκοολούχων ποτών, οίνου και ζύθου.

Με βάση την ΑΑΔΕ, στους εν λόγω τομείς διενεργήθηκαν:

- συστηματικοί έλεγχοι - επιθεωρήσεις και εποπτεία ολιστικού χαρακτήρα στις μονάδες παραγωγής και στις φορολογικές αποθήκες εμπορίας, ως και κατά την εισαγωγή, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και με σαφώς καθορισμένες από αυτή διαδικασίες.
- **έλεγχοι-επιθεωρήσεις στην αγορά** (σημεία πώλησης, σημεία κατανάλωσης κλπ.) κατ' ανάγκη δειγματοληπτικά πλην όμως κατά συστηματικό τρόπο, με δειγματοληψίες και εξέταση των δειγμάτων.

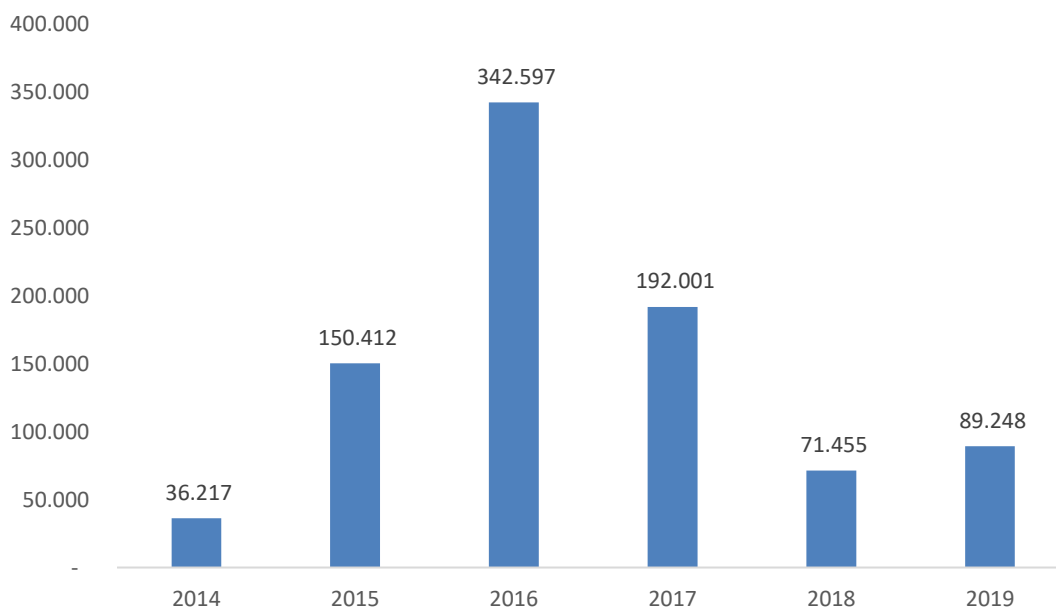
**Διάγραμμα 5.24. Πλήθος εργασιών για τη διασφάλιση εισπραξης του Ε.Φ.Κ**



**Πηγή:** Γενικό Χημείο Κράτους

Με βάση τους ελέγχους του Γενικού Χημείου του Κράτους, οι κατασχέσεις σε λίτρα είναι σαφώς μειωμένοι από το 2016, όπου έφτασαν τα 342 χιλ. λίτρα, ενώ το 2019 έφτασαν τις 89 χιλ. λίτρα.

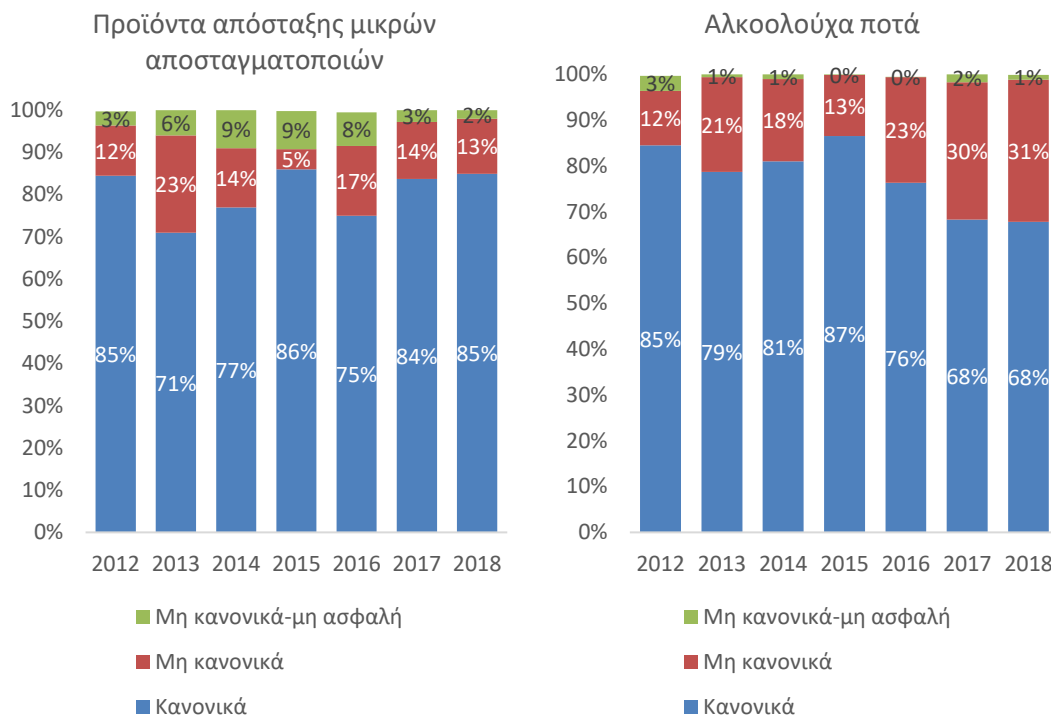
**Διάγραμμα 5.25. Κατασχέσεις (σε λίτρα)**



**Πηγή:** Γενικό Χημείο Κράτους

Στην κατηγορία των μικρών αποσταγματοποιών τα κανονικά δείγματα έφτασαν το 85% του συνόλου των ελέγχων το 2018, ενώ συρρικνώθηκε και το ποσοστό των μη κανονικών και μη ασφαλών δειγμάτων. Στην κατηγορία των αλκοολούχων ποτών παρατηρείται αύξηση του μεριδίου των μη κανονικών δειγμάτων, ενώ από το 2013 το μερίδιο των μη κανονικών και μη ασφαλών δειγμάτων είναι αρκετά χαμηλό.

Διάγραμμα 5.26. Αποτελέσματα ελέγχων προϊόντων απόσταξης



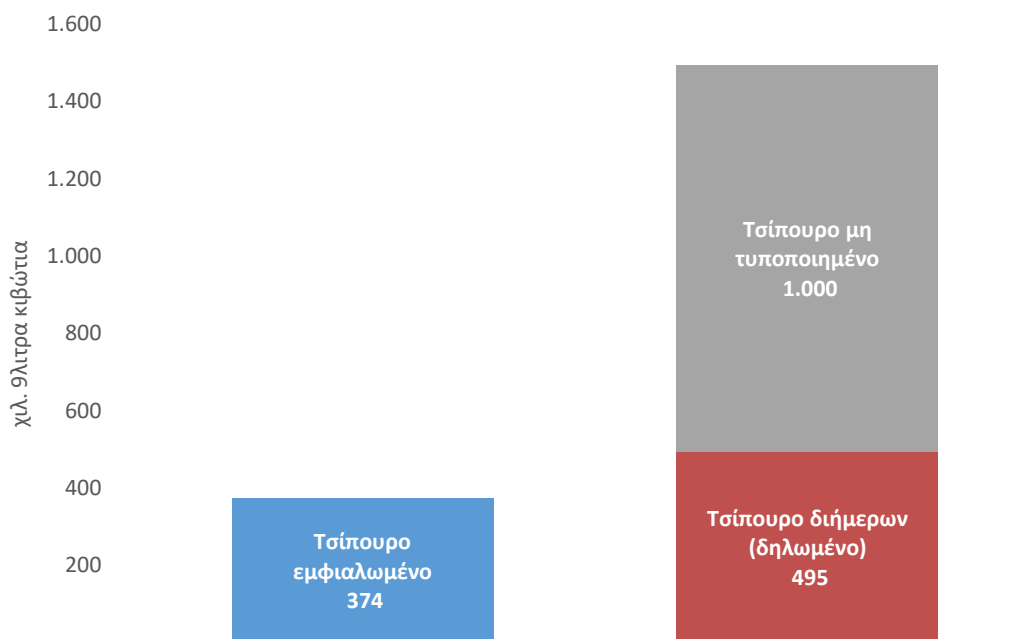
Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους

### 5.9 Καταπολέμηση παράνομης εμπορίας αλκοολούχων και αποσταγμάτων

Το λαθρεμπόριο αλκοολούχων ποτών αποτελεί σημαντικό πλήγμα για την οικονομία και τον κλάδο των αλκοολούχων ειδικότερα, καθώς αλλοιώνει τον ανταγωνισμό, μειώνει τα δυνητικά φορολογικά έσοδα για το κράτος ενώ εγκυμονεί κινδύνους για την δημόσια υγεία, καθώς διοχετεύονται ποτά αμφιβόλου ποιότητας. Το λαθρεμπόριο ποτών εκτιμάται ότι έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις, παρόλο που δεν υπάρχουν επίσημες εκτιμήσεις για το μέγεθος του φαινομένου. Ωστόσο, σύμφωνα με φορείς της αγοράς, αλλά και στοιχεία από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας εκτιμάται ότι το λαθρεμπόριο κυμαίνεται περίπου στο 11% της συνολικής αγοράς. Το ποσοστό αυτό μεταφράζεται σε περίπου 410 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, δηλαδή 5,1 εκ. φιάλες περίπου, οι οποίες διακινούνται χωρίς την είσπραξη ΕΦΚ, ενώ οι απώλειες που δημιουργούνται αφορούν και τη μη είσπραξη ΦΠΑ. Η απώλεια φορολογικών εσόδων από τη μη καταβολή του ΕΦΚ σε ποτά που διακινηθήκαν παράνομα προσεγγίζει τα €31,1 εκ. (χωρίς τα έσοδα από ΦΠΑ και χωρίς να συμπεριλαμβάνεται το τσίπουρο διημέρων). Οι απώλειες από ΦΠΑ σε όλα τα κανάλια διανομής εκτιμώνται στα €27,5 εκ., διαμορφώνοντας τις συνολικές απώλειες στα €58,6 εκ.

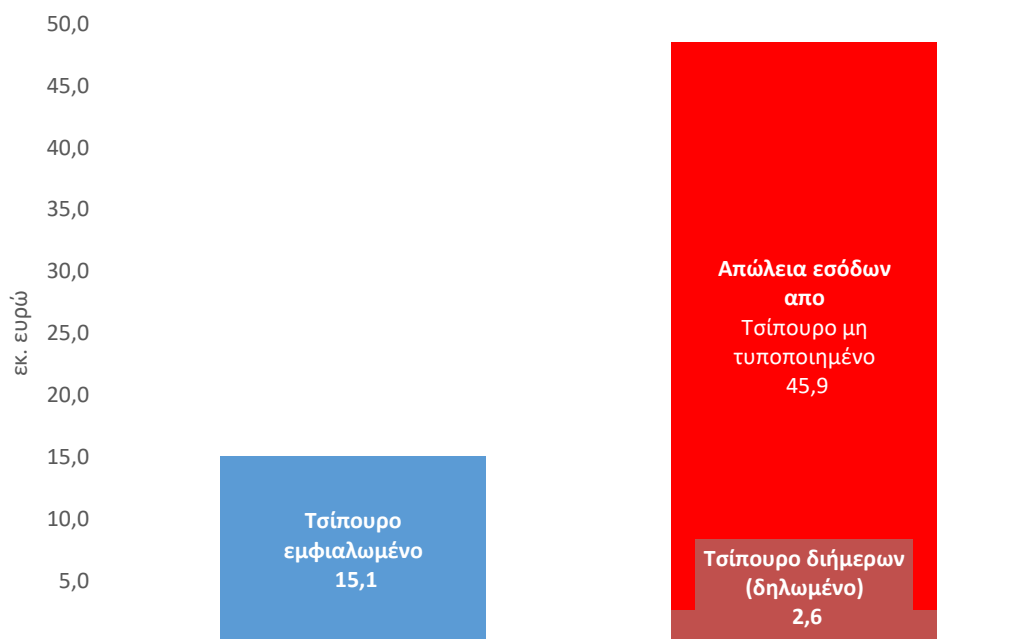
Αναφορικά με το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (τσίπουρο διημέρων ή χύμα τσίπουρο), οι οικονομικές επιπτώσεις από το παράνομο εμπόριο εκτιμάται ότι λαμβάνουν επίσης μεγάλες διαστάσεις, καθώς σύμφωνα με φορείς της αγοράς ο όγκος τσίπουρου που διακινείται παράνομα είναι αρκετά μεγάλος. Το επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο, φορολογούμενο με το ίδιο καθεστώς όπως και το ούζο, συνεισέφερε στα φορολογικά έσοδα €15,1 εκ. το 2018, ενώ το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών με το ειδικό φορολογικό καθεστώς (€0,59 ανά λίτρο τελικού προϊόντος) απέδωσε περίπου €2,6 εκ. το 2018. Οι απώλειες όμως από το παράνομο τσίπουρο είναι σημαντικές, καθώς με βάση τα αποτελέσματα προηγούμενης μελέτης του ΙΟΒΕ, και στη βάση συντηρητικών εκτιμήσεων για το παράνομο τσίπουρο (1 εκ. 9λιτρα κιβώτια), οι απώλειες από ΕΦΚ προσεγγίζουν τα €45,8 εκ. ετησίως. Σύμφωνα, όμως, με το πόρισμα της επιτροπής του Υπουργείου Οικονομικών που συστάθηκε για τη διερεύνηση και επανεξέταση του καθεστώτος των διήμερων μικρών αποσταγματοποιών, οι εκτιμήσεις για την παράνομη εμπορία ανεβάζουν την παράνομη εμπορία σε περίπου 2 εκ. 9λιτρα κιβώτια, κλιμακώνοντας ακόμα περισσότερο τις ετήσιες απώλειες που δημιουργούνται, περίπου στα €91,7 εκ. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι εκτιμώμενες απώλειες εσόδων είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

Διάγραμμα 5.27. Ετήσια Κατανάλωση Τσίπουρου ανά είδος, 2018



Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Εκτιμήσεις αγοράς, Εκτιμήσεις IOBE.

Διάγραμμα 5.28. Φορολογικά Έσοδα από Τσίπουρο, 2018



Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Κρατικοί Προϋπολογισμοί, Εκτιμήσεις αγοράς, Εκτιμήσεις IOBE.

Οι απώλειες ΦΠΑ εκτιμώνται ελαφρώς χαμηλότερες, καθώς ένα τμήμα από τα παράνομα ποτά διακινούνται στην αγορά με την αντίστοιχη έκδοση παραστατικού. Έτσι, με την υπόθεση ότι τουλάχιστον το 80% των παράνομων ποσοτήτων δεν αποδίδει ΦΠΑ, οι απώλειες

ανέρχονται στα **€25,4 εκ. ετησίως**. Συνεπώς, οι συνολικές απώλειες φορολογικών εσόδων από την παράνομη παραγωγή και εμπορία τσίπουρου υπό το καθεστώς των διημέρων ανέρχονται σε €71,2 εκ. (€45,8 εκ. από ΕΦΚ + €25,4 εκ. από ΦΠΑ) ανά έτος. Με την υπόθεση και πάλι ότι οι παράνομες ποσότητες που διακινούνται με το καθεστώς του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών προσεγγίζουν το επίπεδο που αναφέρεται στο πόρισμα του Υπουργείου Οικονομικών, τότε οι απώλειες φορολογικών εσόδων από ΦΠΑ διπλασιάζονται.

Η **απάλειψη της στρέβλωσης** που υφίσταται από το προϊόν των διήμερων παραγωγών (παραγωγή & διακίνηση), καθώς και η εντατικοποίηση των ελέγχων μπορεί να επαναφέρει ένα υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον, να προστατέψει την δημόσια υγεία αλλά και να αποτρέψει περαιτέρω απώλειες φορολογικών εσόδων.

Ο περιορισμός του λαθρεμπορίου αλκοολούχων ποτών με τον περιορισμό των κινήτρων (π.χ. μέσω μείωσης του ΕΦΚ), αλλά και με συντονισμένους ελέγχους εκτιμάται ότι θα αποφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη στα φορολογικά έσοδα, τη δημόσια υγεία, τη βιωσιμότητα πολλών επιχειρήσεων και την απασχόληση, ενδυναμώνοντας το πλαίσιο λειτουργίας των υγιών επιχειρήσεων. Στη συνέχεια, υπολογίζουμε το όφελος για τα φορολογικά έσοδα, πρώτον, από την εντατικοποίηση των ελέγχων στην αγορά, (εισπραξιμότητα φόρων, διακίνηση φορτίων, έλεγχος εμπορίας τσίπουρου διημέρων) και, δεύτερον, από την ελαχιστοποίηση των κινήτρων για την παράνομη εμπορία ποτών για οικιακή χρήση (ή για εμπορική σε περιορισμένο επίπεδο).

Η έστω και μερική βελτίωση των επιδόσεων αναφορικά με τον περιορισμό του λαθρεμπορίου, αναμένεται να προσφέρει άμεσα έσοδα στον προϋπολογισμό, ενώ οι ευρύτερες θετικές επιδράσεις θα πρέπει να συνυπολογιστούν στα μεσοπρόθεσμα οφέλη. Ο επόμενος πίνακας αποτυπώνει ποσοτικά τις βελτιώσεις στα δημοσιονομικά έσοδα για κάθε βήμα «διόρθωσης», τόσο στον περιορισμό του λαθρεμπορίου, όσο και στην είσπραξη των φόρων. Προκειμένου οι στόχοι που μπορεί να τεθούν να είναι ρεαλιστικοί, θεωρούμε ότι κάθε μέτρο θα βελτιώσει τα έσοδα, αλλά όχι στον μέγιστο δυνατό βαθμό και όχι με την ίδια ένταση ανά μέτρο. Ειδικότερα, η βελτίωση της είσπραξης ΦΠΑ μπορεί να αποδώσει επιπλέον έσοδα για τα δημόσια ταμεία, μέτρο όμως το οποίο αφορά τις ενέργειες του ελεγκτικού μηχανισμού για το σύνολο της αγοράς και συνεπώς δεν συνυπολογίζεται στα συνολικά έσοδα.



Πίνακας 5.3. Πρόσθετα δυνητικά οφέλη από τις παρεμβάσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών  
% βελτίωσης

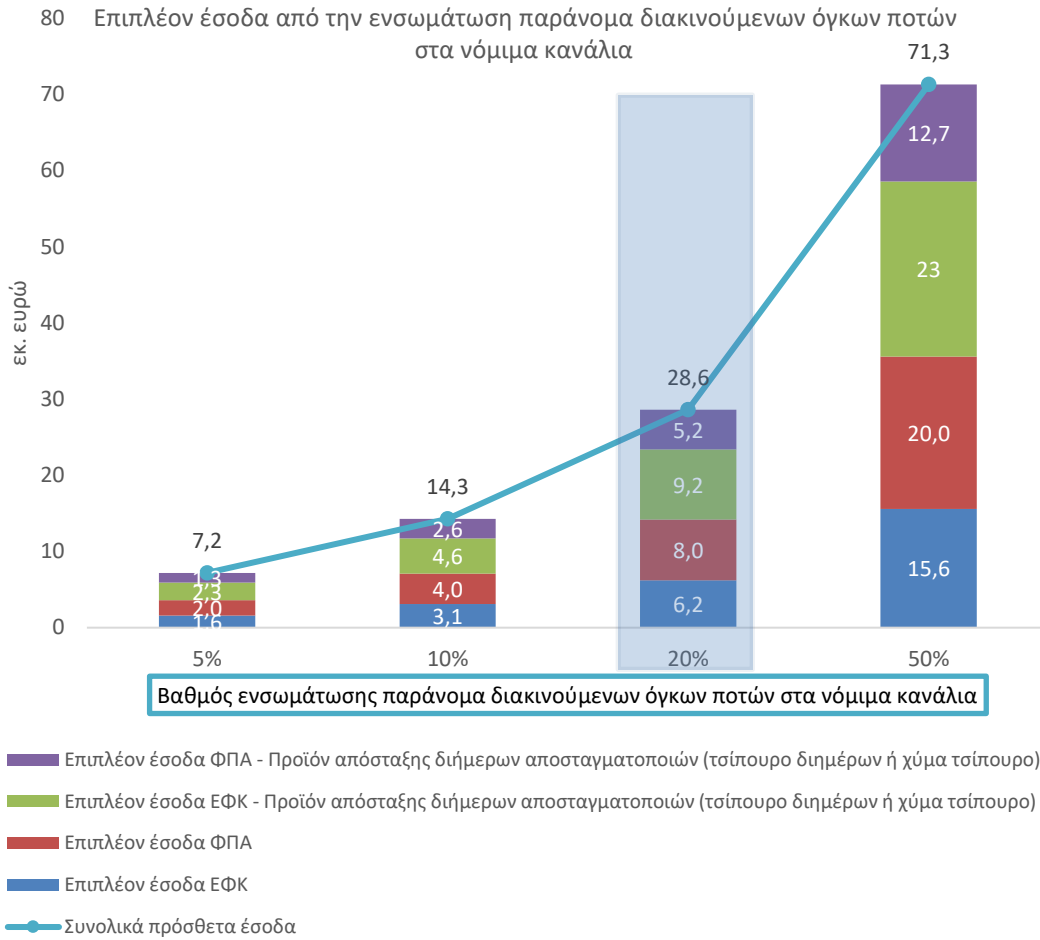
		5%	10%	20%	50%
1	Ενσωμάτωση παράνομα διακινούμενων όγκων ποτών στα νόμιμα κανάλια (Επιπλέον έσοδα ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών)	1,6	3,1	6,2	15,6
2	Ενσωμάτωση παράνομα διακινούμενων όγκων ποτών στα νόμιμα κανάλια (Επιπλέον έσοδα ΦΠΑ)	2,0	4,0	8,0	20,0
3	Ενσωμάτωση παράνομα διακινούμενων όγκων <b>προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών</b> στα νόμιμα κανάλια (Επιπλέον έσοδα ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών) - αρχική εκτίμηση 1.000 χιλ. 9λιτρα κιβώτια παράνομης εμπορίας	2,3	4,6	9,2	23,0
4	Ενσωμάτωση παράνομα διακινούμενων όγκων <b>προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών</b> στα νόμιμα κανάλια (Επιπλέον έσοδα ΦΠΑ) - αρχική εκτίμηση 1.000 χιλ. 9λιτρα κιβώτια παράνομης εμπορίας	1,3	2,6	5,2	12,7
3α	Ενσωμάτωση παράνομα διακινούμενων όγκων <b>προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών</b> στα νόμιμα κανάλια (Επιπλέον έσοδα ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών) – αρχική εκτίμηση 2.000 χιλ. 9λιτρα κιβώτια παράνομης εμπορίας	4,6	9,2	18,4	46,0
4α	Ενσωμάτωση παράνομα διακινούμενων όγκων <b>προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών</b> στα νόμιμα κανάλια (Επιπλέον έσοδα ΦΠΑ) – αρχική εκτίμηση 2.000 χιλ. 9λιτρα κιβώτια παράνομης εμπορίας	2,6	5,2	10,4	25,4
1+2+3+4	<b>Συνολικά πρόσθετα έσοδα (εκατ. ευρώ), εκτίμηση 1.027 χιλ. 9λιτρα κιβώτια παράνομης εμπορίας</b>	<b>7,2</b>	<b>14,3</b>	<b>28,6</b>	<b>71,3</b>
1+2+3α+4α	<b>Συνολικά πρόσθετα έσοδα (εκατ. ευρώ), εκτίμηση 2.000 χιλ. 9λιτρα κιβώτια παράνομης εμπορίας</b>	<b>10,8</b>	<b>21,5</b>	<b>43,0</b>	<b>107,0</b>

Τα παραπάνω αφορούν σε ετήσια βελτίωση, \*Για τον υπολογισμό των παραπάνω έχει γίνει η υπόθεση ότι η παράνομη εμπορία θα αντικατασταθεί εξ ολοκλήρου με νόμιμες ποσότητες αλκοολούχων. Λόγω της έλλειψης στοιχείων υποκατάστασης δεν μπορεί να υποθεθεί ακριβώς ο βαθμός που αυτές οι ποσότητες θα αντικατασταθούν.

Ενδεικτικά, ο **περιορισμός του λαθρεμπορίου** ποτών κατά 20% εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε επιπλέον έσοδα **€28,6εκ.** από ΕΦΚ (€17,4 εκ.) και ΦΠΑ (€13,2 εκ.) ετησίως. Μεγαλύτερη βελτίωση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου (π.χ. μείωσή του κατά 50%) και μεταφορά αυτών των ποσοτήτων κατανάλωσης στη νόμιμη αγορά, θα μπορούσε να οδηγήσει σε πρόσθετα έσοδα €71,3 εκ. από ΕΦΚ και ΦΠΑ.

Οι μεγάλες απώλειες φορολογικών εσόδων και οι κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία που πηγάζουν από το τμήμα της παράνομης παραγωγής και εμπορίας του **τσίπουρου** επιτάσσουν άμεσα μέτρα εντατικών ελέγχων για τον μετριασμό του φαινομένου. Ο περιορισμός της παράνομης εμπορίας τσίπουρου διήμερων, με τη λήψη μέτρων (ενδεικτικά κατά 10% ετησίως), αναμένεται να αποδώσει επιπλέον **€7,2 εκ.** ετησίως από ΕΦΚ (€9,2 εκ.) και ΦΠΑ (€5,2 εκ.). Σημειώνεται ότι ο υπολογισμός για την εξασφάλιση περισσότερων εσόδων στηρίζεται στην πολύ συντηρητική εκτίμηση ότι το παράνομο εμπόριο αντιστοιχεί σε 1.027 χιλ. 9λιτρα κιβώτια. Με την υπόθεση ότι το παράνομο εμπόριο είναι μεγαλύτερης έκτασης και προσεγγίζει τις ποσότητες του πορίσματος του Υπουργείου Οικονομικών (2.000 χιλ. 9λιτρα κιβώτια), η βελτίωση κατά 10% θα οδηγούσε σε εξασφάλιση πόρων κατά €14,4 εκ. ετησίως από ΕΦΚ (€9,2 εκ.) και ΦΠΑ (€5,2 εκ.).

**Διάγραμμα 5.29. Πρόσθετα δυνητικά οφέλη από τις παρεμβάσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών (ετήσια βελτίωση)**



Πηγή: Ανάλυση IOBE.

## 6 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

### 6.1 Σύγκλιση ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ

Οι συνεχείς αυξήσεις του ΕΦΚ τη διετία 2009-2010, σε συνδυασμό με την υποχώρηση των εισοδημάτων περιορίσαν σημαντικά την κατανάλωση νόμιμων αλκοολούχων ποτών, με σαφείς ενδείξεις υποκατάστασης από παράνομα ποτά, αμφιβόλου ποιότητας, δημιουργώντας παράλληλα φορολογικά κενά στον κρατικό προϋπολογισμό και οικονομική πίεση στις νόμιμες επιχειρήσεις. Η κρίση της πανδημίας COVID-19 επιβάρυνε το οικονομικό περιβάλλον και έχει δραματικές επιπτώσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών. Η ανάγκη περιορισμού της παράνομης αγοράς, αλλά και στήριξης του κλάδου από τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας, συνηγορούν υπέρ της αναπροσαρμογής της φορολόγησης των αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα.

Για τον λόγο αυτό εκτιμάται η επίδραση της μείωσης του ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ (**€1.800 / 100 lt αιθυλικής αλκοόλης**) στις πωλήσεις των νόμιμων αλκοολούχων ποτών. Η μείωση του ΕΦΚ αναλύεται σε δυο διαφορετικά σενάρια: στο πρώτο σενάριο η μείωση γίνεται άπαξ, στις αρχές του 2021, ενώ στο δεύτερο σενάριο η μείωση είναι σταδιακή μέχρι το 2023, με αποκλιμάκωση του ΕΦΚ κατά περίπου €240 ετησίως. Ο ΕΦΚ σε τσίπουρο και ούζο ακολουθεί κατά το ήμισυ την εξέλιξη του βασικού συντελεστή ΕΦΚ σε κάθε σενάριο.

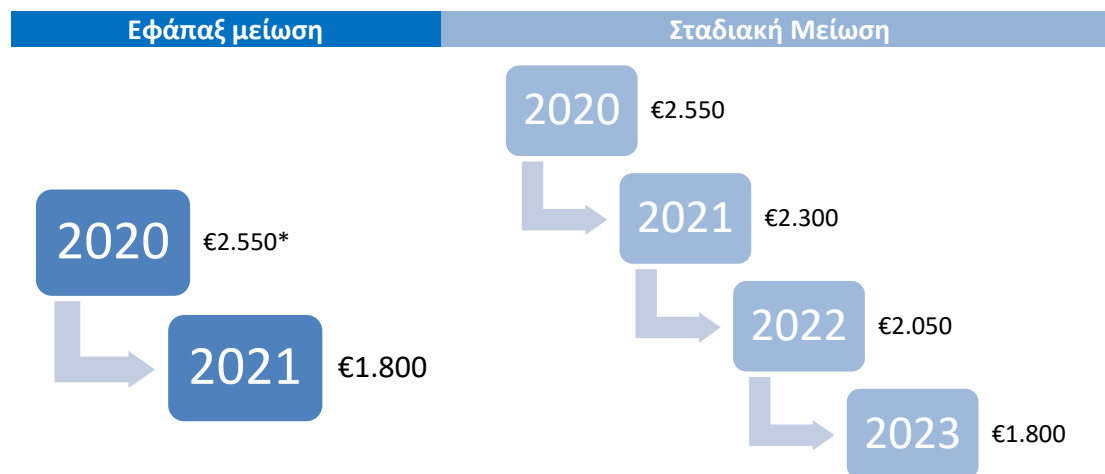
Στόχος της μείωσης του ΕΦΚ δεν είναι η επέκταση της αγοράς αλλά η μείωση του παράνομου εμπορίου και η αντικατάσταση της κατανάλωσης που δεν καταγράφεται, με νόμιμη κατανάλωση. Η νόμιμη κατανάλωση είναι ελεγχόμενη και ασφαλής, ενώ παράλληλα τονώνει τα φορολογικά έσοδα και ενδυναμώνει το νόμιμο τμήμα της αγοράς, στηρίζοντας τον κλάδο στη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης και δημιουργώντας ένα εύρωστο επιχειρηματικό περιβάλλον μεσοπρόθεσμα.

Παρακάτω εξετάζεται η επίδραση της μείωσης του ΕΦΚ στα βασικά μεγέθη του κλάδου, όπως η κατανάλωση, η απασχόληση αλλά το ΑΕΠ που δημιουργείται, ενώ αναλύεται και η επίδραση στα φορολογικά έσοδα. Η εξέλιξη των παραπάνω μεγεθών αποτυπώνεται σε σύγκριση με τα αποτελέσματα που θα προέκυπταν στα σενάρια Α και Β που εξετάστηκαν σε προηγούμενο τμήμα (4.6 Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στον κλάδο αλκοολούχων), χωρίς τη μείωση του ΕΦΚ. Στις παραπάνω επιδράσεις θα πρέπει να συνυπολογιστούν και τα αποτελέσματα της μείωσης του ΕΦΚ στη συρρίκνωση του παράνομου εμπορίου, στη δημόσια υγεία και στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, χωρίς ωστόσο να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν με ακρίβεια. Ένδειξη όμως των θετικών αποτελεσμάτων του εξορθολογισμού της αγοράς μπορεί να είναι η συρρίκνωση του λαθρεμπορίου ποτών, η οποία μπορεί να συνεισφέρει περίπου €15 εκ. σε ένα αρκετά μετριοπαθές σενάριο, μείωσης κατά 10% του παράνομου εμπορίου<sup>15</sup>. Τα αποτελέσματα αυτά θα πρέπει να συνυπολογιστούν σε κάθε ένα από τα σενάρια που παρουσιάζονται παρακάτω.

Σημειώνεται ότι η μείωση του ΕΦΚ θα προκαλέσει μείωση των φορολογικών εσόδων σε όλα τα σενάρια, καθώς οι υποθέσεις για την αύξηση της αγοράς ακολουθούν συγκρατημένες

<sup>15</sup> Βλέπε τμήμα 5.9 Καταπολέμηση παράνομης εμπορίας αλκοολούχων και αποσταγμάτων.

εκτιμήσεις, στη βάση ελαστικότητας. Ωστόσο δεν αποκλείεται το σενάριο, όπου η μείωση του ΕΦΚ μαζί με άλλες παρεμβάσεις και πρόσθετους παράγοντες οδηγήσουν σε ακόμα μεγαλύτερες αυξήσεις της νόμιμης κατανάλωσης. Έτσι, στο σενάριο άμεσης μείωσης στα €1.800, απαιτείται η αγορά να αυξηθεί κατά 41,7% για να επανέλθουν τα έσοδα από ΕΦΚ στα επίπεδα πριν τη μείωση, δηλαδή να θεωρείται δημοσιονομικά ουδέτερη η μείωση. Στο σενάριο σταδιακής αποκλιμάκωσης, η μείωση τον πρώτο χρόνο είναι μικρότερη, και αυξάνεται σταδιακά.



\*ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης

	Συντελεστής ΕΦΚ	% μεταβολή ΕΦΚ	Αναγκαία μεταβολή ποσοτήτων
	€2.550		
Άμεση μείωση	€1.800	-29,4%	41,7%
Σταδιακή μείωση (ετήσια)	-€250	-9,8%	10,9%

#### 6.1.1 Μείωση ΕΦΚ από €2.550 στα €1.800

Η μείωση του ΕΦΚ από τα €2.550 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης σε ένα μέσο όρο περίπου €1.800 που ισχύει στις χώρες της ΕΕ, εκτιμάται ότι θα ενισχύσει σημαντικά την καταγεγραμμένη αγορά αλκοολούχων ποτών, λόγω αναμενόμενης μείωσης των τιμών, αλλά κυρίως θα αποτελέσει βασικό εργαλείο εξορθολογισμού της αγοράς. Η αγορά αλκοολούχων, έχοντας βιώσει τις απότομες και συνεχείς αυξήσεις του ΕΦΚ την περίοδο 2009-2010, καθώς και τη συρρίκνωση των εισοδημάτων δέχθηκε ένα ισχυρό πλήγμα της νόμιμης κατανάλωσης, ενώ παράλληλα εκτιμάται ότι εδραιώθηκε το λαθρεμπόριο ποτών, καθώς εκτός από τη μείωση των εισοδημάτων και τη στροφή σε πιο φθηνά προϊόντα, οι υψηλοί φόροι εκτιμάται ότι οδήγησαν σε υποκατάσταση της νόμιμης αγοράς με παράνομα ποτά. Στο πλαίσιο αυτό, η δραστική μείωση του ΕΦΚ, αναμένεται να μειώσει τα κίνητρα για λαθρεμπόριο, ενισχύοντας παράλληλα τη νόμιμη αγορά αλκοολούχων ποτών.

Η εκτίμηση της αγοράς στηρίζεται στις υποθέσεις των σεναρίων Α και Β, όπως διαμορφώθηκαν σε προηγούμενο τμήμα, δηλαδή σε ένα ήπιο και ένα δυσμενέστερο σενάριο για το 2021, υπό την αίρεση βέβαια για το πως θα εξελιχθεί και το 2020. Η εξέλιξη του ΑΕΠ,

των καταστημάτων και του τουρισμού διαμορφώνονται με βάση τον επόμενο πίνακα. Τα αποτελέσματα της μείωσης του ΕΦΚ παρουσιάζονται σε σύγκριση με τα βασικά αποτελέσματα που αναλύθηκαν σε προηγούμενο τμήμα.

**Πίνακας 6.1. Υποθέσεις σεναρίων (εφάπαξ μείωση ΕΦΚ)**

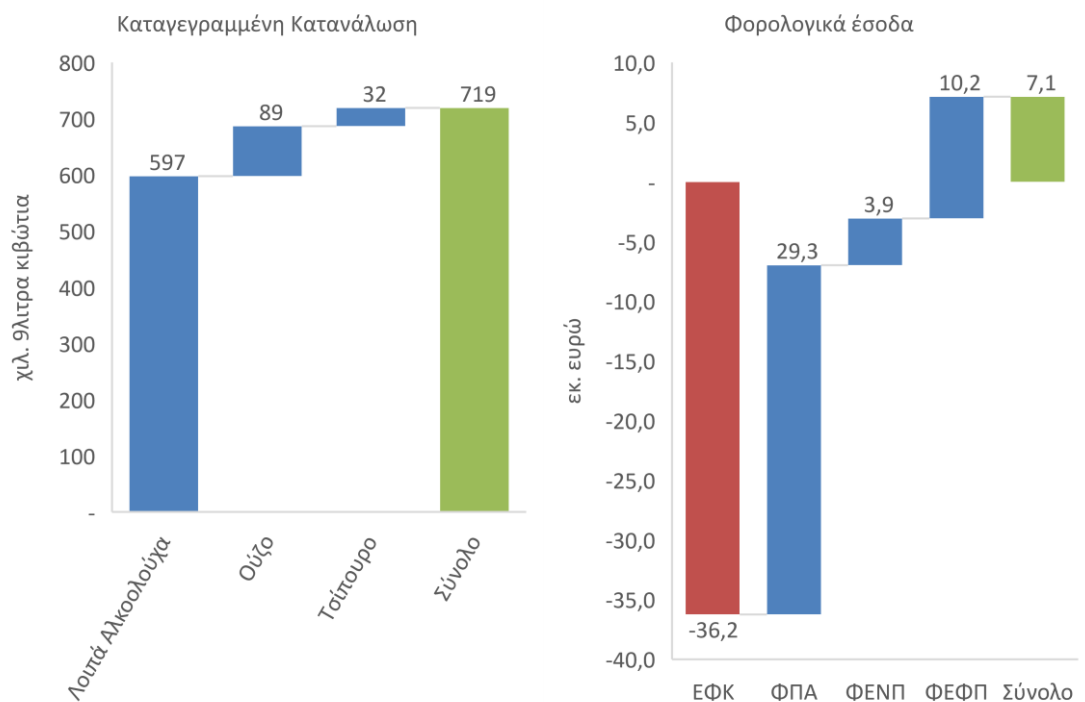
	2020	2021
ΑΕΠ (Σενάριο Α)	-7,5%	5,6%
ΑΕΠ (Σενάριο Β)	-10,0%	8,1%
Καταστήματα (Σενάριο Α)	-30,0%	+15,0%
Καταστήματα (Σενάριο Β)	-60,0%	+25,0%
Τουριστικές ροές (Σενάριο Α)	-50,0%	20,0%
Τουριστικές ροές (Σενάριο Β)	-75,0%	25,0%

Επιπλέον, τίθεται μια επιπλέον υπόθεση, αναφορικά με τον βαθμό μετακύλισης του μειωμένου ΕΦΚ στις τιμές των προϊόντων, δηλαδή αν η μείωση του ΕΦΚ θα μετακυληθεί στις τελικές τιμές ή όχι. Η υπόθεση πλήρους μετακύλισης σημαίνει 100% μείωση της τιμής από τη μείωση του ΕΦΚ, ενώ η μερική μετακύλιση σταθμίζεται με 60% μετακύλιση. Για τον υπολογισμό της επίδρασης του μειωμένου ΕΦΚ στις ποσότητες χρησιμοποιήθηκαν ελαστικότητες από τη διεθνή βιβλιογραφία, εκτιμώντας τη μεταβολή στις ποσότητες λόγω της εκτιμώμενης μείωσης των τιμών. Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε ανά κατηγορία ποτού, για μεγαλύτερη ακρίβεια, καθώς οι διαφορετικές κατηγορίες ποτών παρουσιάζουν και διαφορετική συμπεριφορά στις μεταβολές των τιμών. Η μετακύλιση μπορεί επίσης να είναι διαφορετική στην αγορά off-trade, δηλαδή τη λιανική, όπου εκεί είναι εύλογο να υποθέσουμε ότι τα καταστήματα θα κάνουν 100% σχεδόν μετακύλιση, ενώ στην αγορά on-trade, δηλαδή την επιτόπια κατανάλωση HORECA, ενδεχομένως η μετακύλιση ένα είναι χαμηλότερη, στο 60%. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι μεταβολές των τιμών με μερική (60%) ή πλήρη μετακύλιση (100%), οι αντίστοιχες ελαστικότητες ανά κατηγορία ποτού, και οι αναμενόμενες επιδράσεις στις ποσότητες.

**Πίνακας 6.2. Μεταβολή τιμών και ποσοτήτων στην εφάπαξ μείωση του ΕΦΚ**

	Μεταβολή Τιμών αλκοολούχων		Ελαστικότητες τιμής	Μεταβολή Ποσοτήτων αλκοολούχων	
	Πλήρης Μετακύλιση	Μερική Μετακύλιση		Πλήρης Μετακύλιση	Μερική Μετακύλιση
Ουίσκι	-13,7%	-8,2%	-2,46	33,8%	20,3%
Ουίσκι (Special)	-9,1%	-5,5%	-2,46	22,4%	13,4%
Άλλα Ουίσκι	-11,1%	-6,7%	-1,14	12,7%	7,6%
Βότκα	-14,5%	-8,7%	-1,57	22,7%	13,6%
Τζιν	-13,8%	-8,3%	-1,04	14,3%	8,6%
Ρούμι	-13,7%	-8,2%	-1,04	14,3%	8,6%
Τεκίλα	-13,1%	-7,8%	-3,65	47,7%	28,6%
Ούζο	-13,6%	-8,1%	-1,04	14,1%	8,5%
Τσίπουρο	-11,2%	-6,7%	-1,04	11,7%	7,0%
RTDs	-8,9%	-5,3%	-1,04	9,2%	5,5%
Μπράντι/Κονιάκ	-17,4%	-10,4%	-2,63	45,7%	27,4%
Απεριτίφ	-10,1%	-6,0%	-2,2	22,1%	13,3%
Λικέρ	-15,0%	-9,0%	-2,23	33,4%	20,1%

Η πλήρης μετακύλιση της μείωσης του ΕΦΚ, τόσο στη λιανική όσο και στην επιτόπια κατανάλωση, αναμένεται να ενισχύσει τις πωλήσεις κατά 719 χιλ. 9λίτρα κιβώτια το 2021, σε σύγκριση με το σενάριο όπου διατηρηθεί ο ΕΦΚ στα €2.550 /100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης.

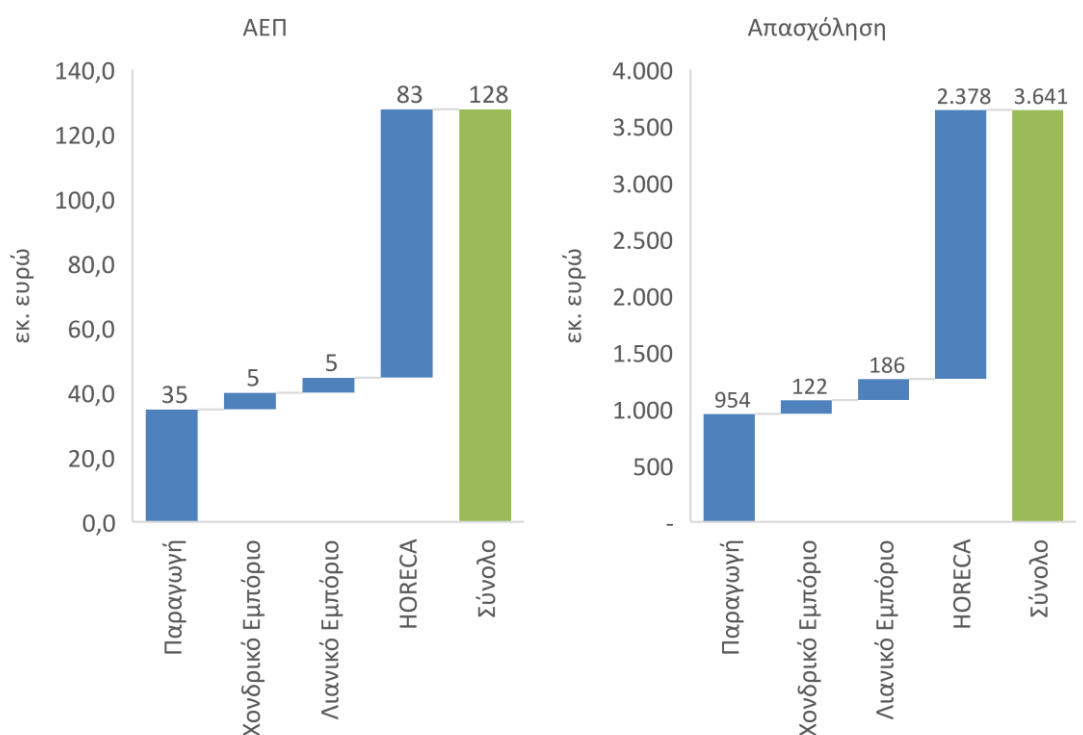
**Διάγραμμα 6.1. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή πωλήσεων και εσόδων (VS Σενάριο Α), Πλήρης μετακύλιση**

**Πηγή:** Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ. ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Τα αποτελέσματα αυτά, συγκρίνονται με το σενάριο Α, δηλαδή ύφεση -7,5% το 2020 και ανάκαμψη 5,6% για το 2021. Τα έσοδα από ΕΦΚ είναι αναμενόμενο να μειωθούν, λόγω αποκλιμάκωσης του συντελεστή, ωστόσο η μείωση αυτή αντισταθμίζεται από την αυξημένη καταγεγραμμένη κατανάλωση και την ενίσχυση των εσόδων από ΦΠΑ, καθώς και τα έσοδα από φόρους εισοδήματος, με αποτέλεσμα, το τελικό ισοζύγιο να είναι θετικό.

Αντίστοιχα, το ΑΕΠ από την ευρύτερη αλυσίδα αξίας αναμένεται να ενισχυθεί κατά €128 εκατ. το 2021, με μεγαλύτερη επίδραση στο κανάλι της HORECA, ενώ η απασχόληση θα αυξηθεί κατά 3,6 χιλ. άτομα.

Διάγραμμα 6.2. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης (vs Σενάριο Α), Πλήρης μετακύλιση

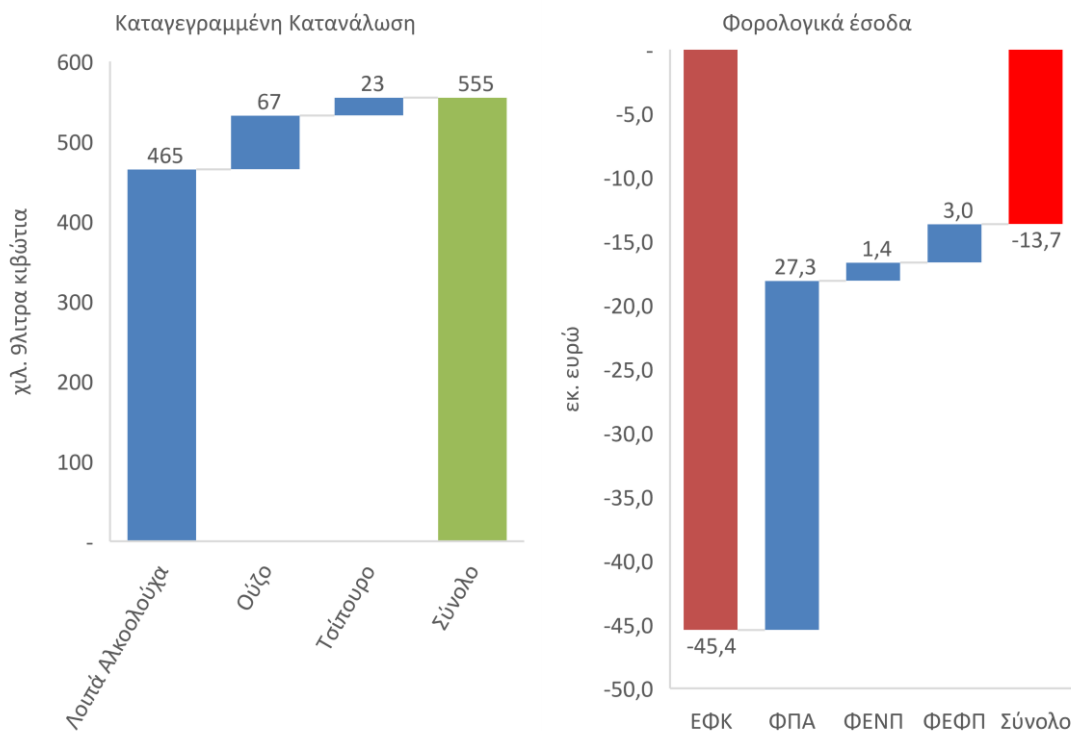


Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE.

Στην περίπτωση μερικής μετακύλισης στο κανάλι επιτόπιας κατανάλωσης, δηλαδή υποθέτοντας ότι η μείωση του ΕΦΚ θα μετακυλιστεί κατά 60% στον τελικό καταναλωτή και κατά 100% στα κανάλια λιανικής (supermarket, κάβες, κ.ά.), τα αποτελέσματα από τη μείωση του ΕΦΚ παρουσιάζουν μικρή διαφοροποίηση σε σχέση με την περίπτωση πλήρους μετακύλισης. Ειδικότερα, λόγω της μεγάλης επιρροής της αγοράς HORECA στα συνολικά αποτελέσματα του κλάδου, η μερική μετακύλιση έχει λιγότερο θετικές επιδράσεις: Η αύξηση των συνολικών καταγεγραμμένων πωλήσεων, η οποία αφορά κυρίως τα λοιπά αλκοολούχα ποτά, εκτιμάται μικρότερη (555 χιλ. 9λιτρα κιβώτια), ενώ το δημοσιονομικό ισοζύγιο είναι ελαφρά αρνητικό, καθώς περιορίζονται τα έσοδα από φόρους εισοδήματος.

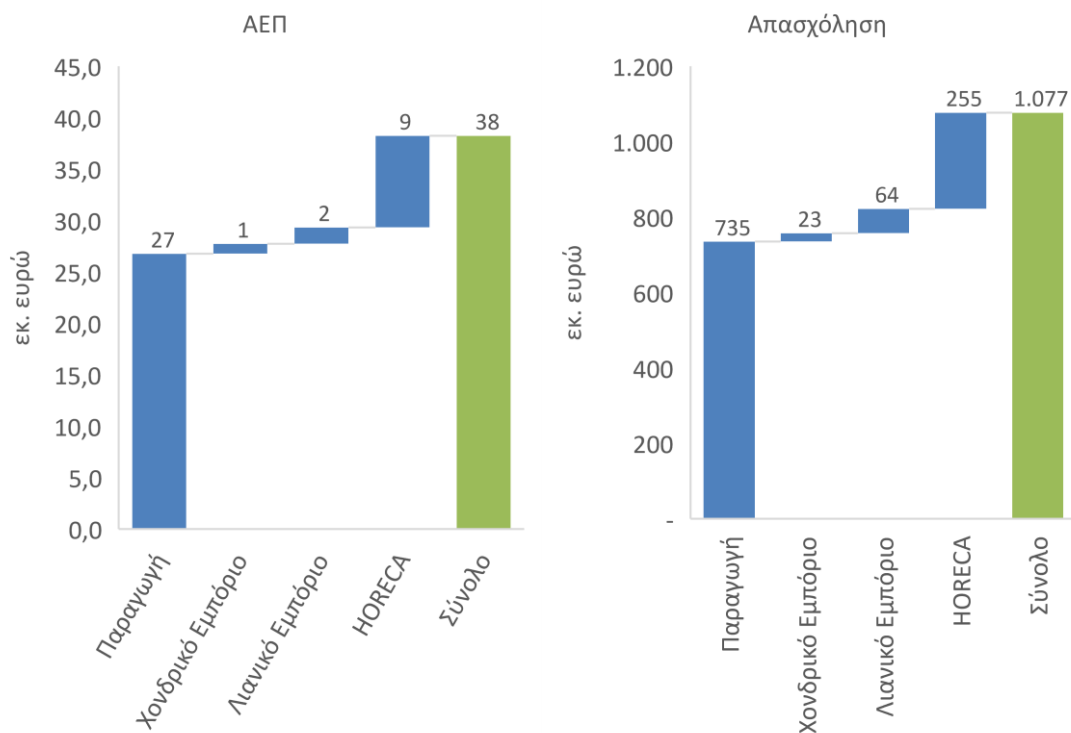
Αντίστοιχα, το ΑΕΠ από την ευρύτερη αλυσίδα αξίας αναμένεται να ενισχυθεί κατά €38 εκατ. το 2021, σαφώς χαμηλότερα από το προηγούμενο σενάριο, ενώ η απασχόληση θα αυξηθεί κατά 1.000 περίπου άτομα. Οι υποτονικότερες επιδόσεις οφείλονται κυρίως στην αγορά HORECA, καθώς τα αποτελεί σημαντικό μέρος της συνολικής δαπάνης αλκοολούχων ποτών.

**Διάγραμμα 6.3. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή πωλήσεων και εσόδων (VS Σενάριο A), Μερική μετακύλιση**



**Πηγή:** Εκτιμήσεις IOBE. ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

**Διάγραμμα 6.4. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης (vs Σενάριο A), Μερική μετακύλιση**



**Πηγή:** Εκτιμήσεις IOBE.

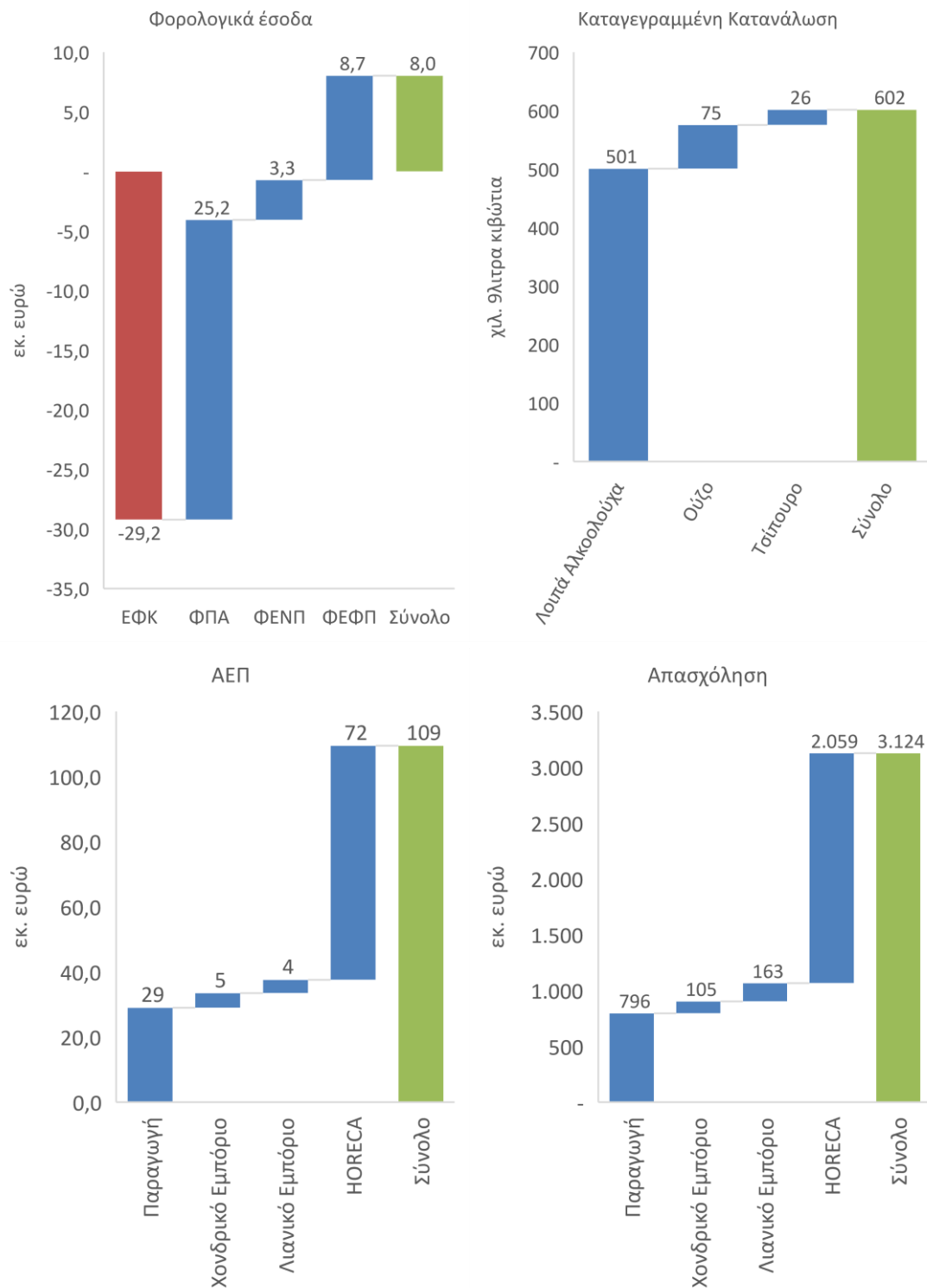
Αντίστοιχα, σε σύγκριση με το σενάριο B, δηλαδή στο σενάριο που η οικονομία παρουσιάζει εντονότερη ύφεση το 2020, αλλά ισχυρότερη ανάκαμψη το 2021, τα αποτελέσματα έχουν ως εξής. Οι πωλήσεις είναι σαφώς χαμηλότερες σε σύγκριση με τα προηγούμενα παραδείγματα,



όπου συγκρίνονται με το καλύτερο σενάριο A, είτε στην πλήρη είτε στη μερική μετακύλιση του ΕΦΚ. Συνεπώς λόγω χαμηλότερης βάσης το 2020, η μείωση του ΕΦΚ θα προκαλέσει αύξηση πωλήσεων, αλλά όχι τόσο σημαντική, όσο στο σενάριο A. Παρά τη μικρότερη αύξηση των πωλήσεων, το ισοζύγιο των φόρων είναι ελαφρώς καλύτερο από ότι σε σύγκριση με το σενάριο A, πάλι λόγω της χαμηλότερης βάσης, καθώς η μικρότερη σχετικά επέκταση της νόμιμης αγοράς μεταφράζεται σε λιγότερες απώλειες εσόδων από ΕΦΚ, εφόσον ο μειωμένος ΕΦΚ δεν αφορά μόνο τις πωλήσεις που προκαλούνται από τη μείωση των τιμών αλλά όλη την αγορά (Διάγραμμα 6.5 & Διάγραμμα 6.6).

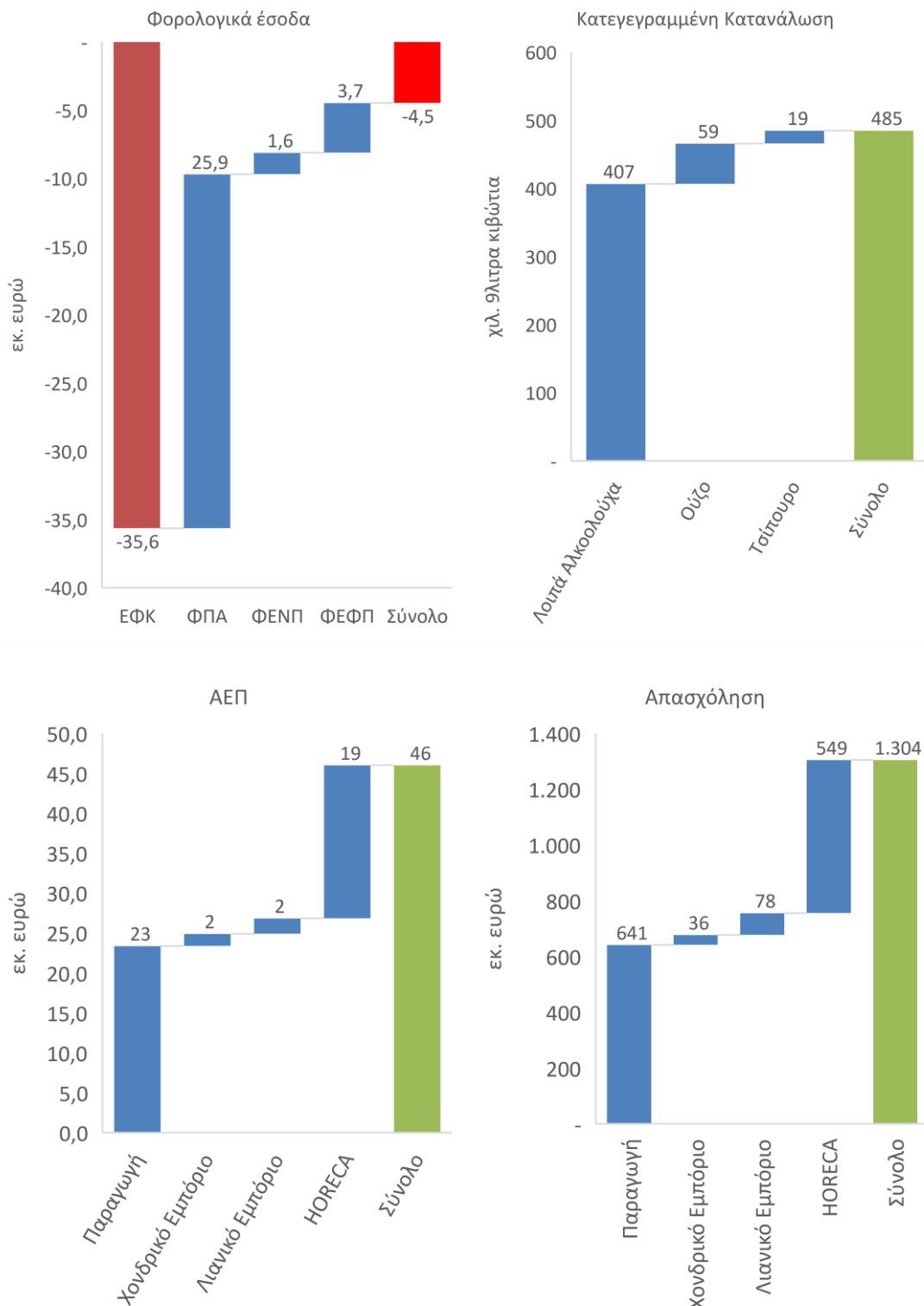
Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα σε σύγκριση με το σενάριο B είναι χαμηλότερες πωλήσεις, άρα και λιγότερα αποτελέσματα σε ΑΕΠ και απασχόληση στην πλήρη μετακύλιση, ενώ παρουσιάζονται καλύτερα σχετικά αποτελέσματα στο ισοζύγιο των φόρων.

Διάγραμμα 6.5. Μείωση ΕΦΚ (vs Σενάριο Β), Πλήρης μετακύλιση



Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ. ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

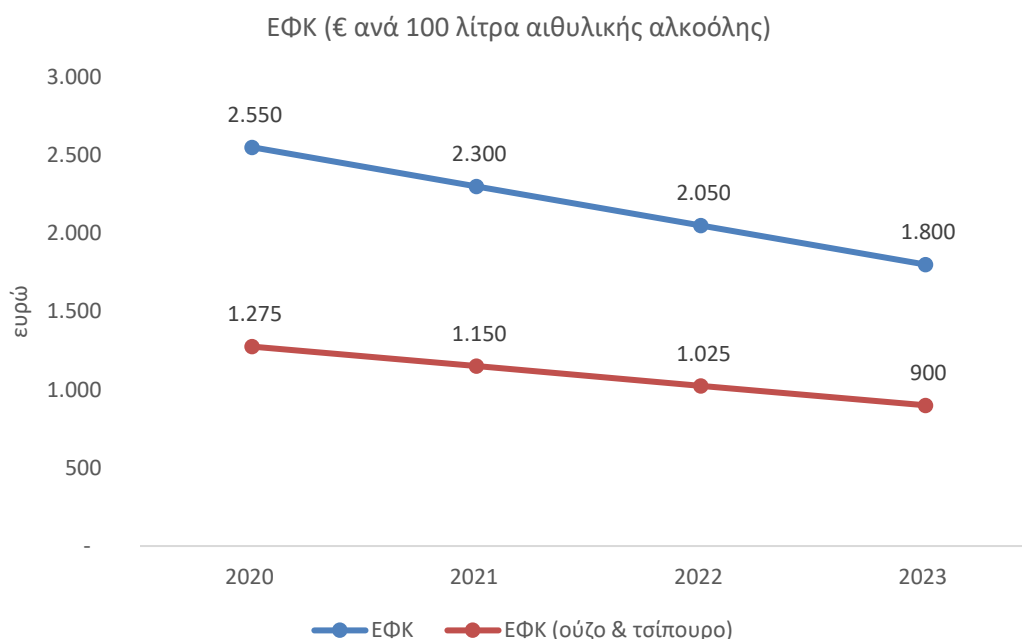
Διάγραμμα 6.6. Μείωση ΕΦΚ (vs Σενάριο Β), Μερική μετακύλιση



**Πηγή:** Εκτιμήσεις IOBE. ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

### 6.1.2 Σταδιακή μείωση ΕΦΚ στα €1.800 μέχρι το 2023

Στο σενάριο αυτό εξετάζεται η σταδιακή μείωση του ΕΦΚ στο οινόπνευμα, στο μέσο όρο της ΕΕ, δηλαδή περίπου τα **€1.800 / 100 lt** αιθυλικής αλκοόλης σε βάθος τριετίας, (2021-2023). Αντίστοιχη θα είναι η μείωση στον ΕΦΚ για το ούζο και το τσίπουρο (στο ήμισυ, **€900 / 100 lt** αιθυλικής αλκοόλης).



### Επιδράσεις μειωμένου ΕΦΚ 2020-2023

Η εκτίμηση της αγοράς στηρίζεται στις υποθέσεις των σεναρίων Α και Β, όπως διαμορφώθηκαν σε προηγούμενο τμήμα, δηλαδή σε ένα ήπιο και ένα δυσμενέστερο σενάριο. Η εξέλιξη του ΑΕΠ, των καταστημάτων και του τουρισμού διαμορφώνονται με βάση τον επόμενο πίνακα. Τα αποτελέσματα της μείωσης του ΕΦΚ παρουσιάζονται σε σύγκριση με τα βασικά αποτελέσματα που αναλύθηκαν σε προηγούμενο τμήμα.

Πίνακας 6.3. Υποθέσεις σεναρίων (σταδιακή μείωση ΕΦΚ)

	2020	2021	2022	2023
ΑΕΠ (Σενάριο Α)	-7,5%	5,6%	2,0%	2,0%
ΑΕΠ (Σενάριο Β)	-10,0%	8,1%	2,0%	2,0%
Καταστήματα (Σενάριο Α)	-30,0%	+15,0%	+15,0%	+15,0%
Καταστήματα (Σενάριο Β)	-60,0%	+25,0%	+25,0%	+25,0%
Τουριστικές ροές (Σενάριο Α)	-50,0%	20,0%	25,0%	25,0%
Τουριστικές ροές (Σενάριο Β)	-75,0%	25,0%	32,5%	32,5%

Επιπλέον, τίθεται μια επιπλέον υπόθεση, αναφορικά με το βαθμό μετακύλισης του μειωμένου ΕΦΚ στις τιμές των προϊόντων, δηλαδή αν η μείωση του ΕΦΚ θα μετακυληθεί στις τελικές τιμές ή όχι. Η υπόθεση πλήρους μετακύλισης σημαίνει 100% μείωση της τιμής από τη μείωση του ΕΦΚ, ενώ η μερική μετακύλιση σταθμίζεται με 60% μετακύλιση. Για τον υπολογισμό της επίδρασης του μειωμένου ΕΦΚ στις ποσότητες χρησιμοποιήθηκαν

ελαστικότητες από τη διεθνή βιβλιογραφία, εκτιμώντας τη μεταβολή στις ποσότητες λόγω της εκτιμώμενης μείωσης των τιμών. Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε ανά κατηγορία ποτού, για μεγαλύτερη ακρίβεια, καθώς οι διαφορετικές κατηγορίες ποτών παρουσιάζουν και διαφορετική συμπεριφορά στις μεταβολές των τιμών. Στους επόμενους πίνακες παρουσιάζονται οι μεταβολές των τιμών με μερική (60%) ή πλήρη μετακύλιση (100%), οι αντίστοιχες ελαστικότητες ανά κατηγορία ποτού, και οι αναμενόμενες επιδράσεις στις ποσότητες.

Πίνακας 6.4. Μεταβολή τιμών - σενάρια πλήρους και μερικής μετακύλισης

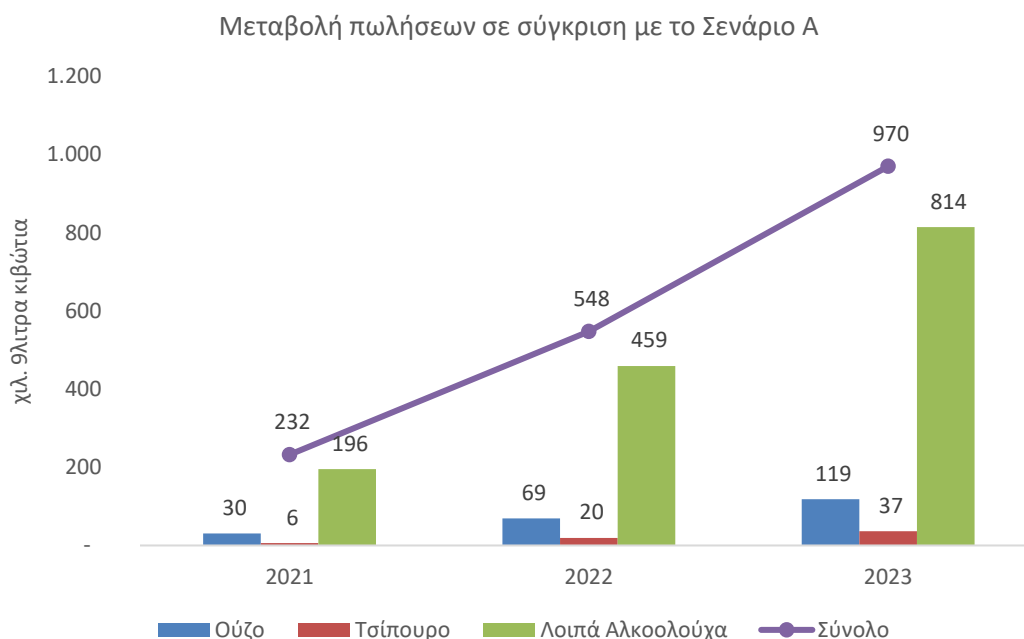
	Πλήρης Μετακύλιση				Μερική Μετακύλιση			
	2021	2022	2023	Σωρευτική μείωση 2021-2023	2021	2022	2023	Σωρευτική μείωση 2021-2023
Ουίσκι	-4,6%	-4,8%	-5,1%	-13,7%	-2,8%	-2,8%	-2,9%	-8,2%
Ουίσκι (Special)	-3,0%	-3,1%	-3,2%	-9,1%	-1,8%	-1,9%	-1,9%	-5,5%
Άλλα Ουίσκι	-3,7%	-3,9%	-4,0%	-11,1%	-2,2%	-2,3%	-2,3%	-6,7%
Βότκα	-4,8%	-5,1%	-5,3%	-14,4%	-2,9%	-3,0%	-3,1%	-8,7%
Τζιν	-4,6%	-4,8%	-5,1%	-13,8%	-2,8%	-2,8%	-2,9%	-8,3%
Ρούμι	-4,6%	-4,8%	-5,1%	-13,7%	-2,8%	-2,8%	-2,9%	-8,2%
Τεκίλα	-4,4%	-4,6%	-4,8%	-13,1%	-2,6%	-2,7%	-2,8%	-7,8%
Ούζο	-4,1%	-4,3%	-4,5%	-12,4%	-2,5%	-2,5%	-2,6%	-8,1%
Τσίπουρο	-3,4%	-3,6%	-3,7%	-10,2%	-2,1%	-2,1%	-2,1%	-6,7%
RTDs	-3,0%	-3,1%	-3,2%	-8,9%	-1,8%	-1,8%	-1,8%	-5,3%
Μπράντι/Κονιάκ	-5,8%	-6,2%	-6,6%	-17,4%	-3,5%	-3,6%	-3,7%	-10,4%
Απεριτίφ	-3,4%	-3,5%	-3,6%	-10,0%	-2,0%	-2,1%	-2,1%	-6,0%
Λικέρ	-5,0%	-5,3%	-5,6%	-15,0%	-3,0%	-3,1%	-3,2%	-9,0%

Πίνακας 6.5. Ελαστικότητες και μεταβολή ποσοτήτων - σενάρια πλήρους και μερικής μετακύλισης

	Ελαστικότητες τιμής	Μεταβολή Ποσοτήτων αλκοολούχων					
		Πλήρης Μετακύλιση			Μερική Μετακύλιση		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
Ουίσκι	-2,46	11,3%	11,8%	12,4%	6,8%	7,0%	7,2%
Ουίσκι (Special)	-2,46	7,5%	7,7%	8,0%	4,5%	4,6%	4,7%
Άλλα Ουίσκι	-1,14	4,2%	4,4%	4,6%	2,5%	2,6%	2,7%
Βότκα	-1,57	7,6%	8,0%	8,4%	4,6%	4,7%	4,8%
Τζιν	-1,04	4,8%	5,0%	5,3%	2,9%	3,0%	3,0%
Ρούμι	-1,04	4,8%	5,0%	5,3%	2,9%	2,9%	3,0%
Τεκίλα	-3,65	16,0%	16,7%	17,5%	9,6%	9,8%	10,1%
Ούζο	-1,04	4,3%	4,5%	4,7%	2,6%	2,6%	2,7%
Τσίπουρο	-1,04	3,6%	3,7%	3,8%	2,1%	2,2%	2,2%
RTDs	-1,04	3,1%	3,2%	3,3%	1,9%	1,9%	1,9%
Μπράντι/Κονιάκ	-2,63	15,3%	16,2%	17,3%	9,2%	9,5%	9,8%
Απεριτίφ	-2,20	7,4%	7,7%	7,9%	4,4%	4,5%	4,6%
Λικέρ	-2,23	11,2%	11,8%	12,4%	6,7%	6,9%	7,1%

Με βάση τις παραπάνω μεταβολές ανά κατηγορία ποτού, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για το σύνολο της αγοράς, σε πιο συγκεντρωμένη μορφή, δηλαδή για τις κατηγορίες ούζου, τσίπουρου και λοιπών αλκοολούχων ποτών.

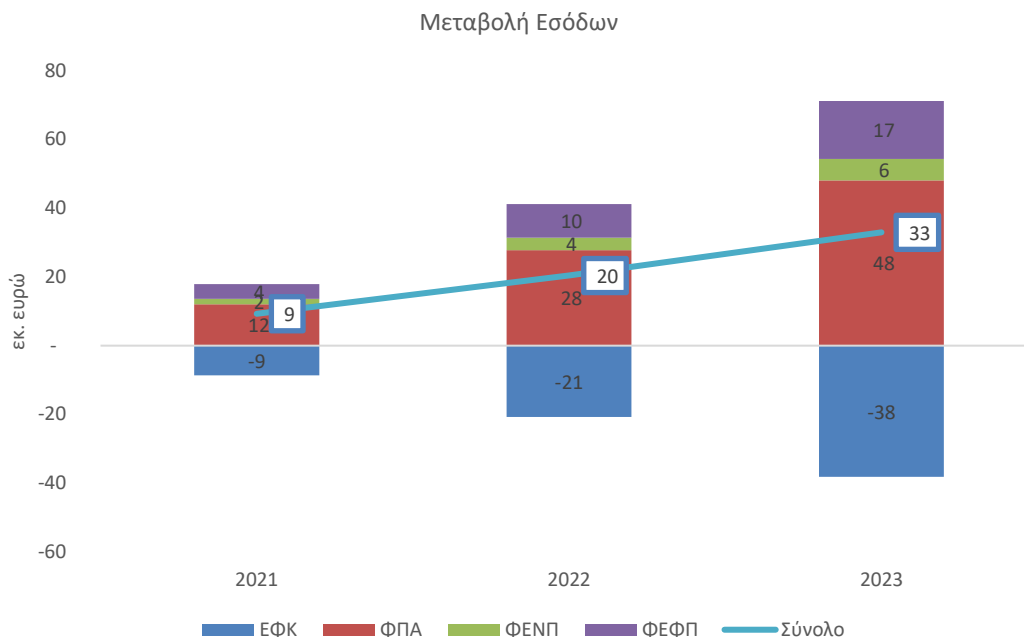
Σε πρώτη φάση αναλύονται οι μεταβολές στις πωλήσεις με τη μείωση του ΕΦΚ σε σύγκριση με το σενάριο Α, στην περίπτωση όπου η μείωση του ΕΦΚ προκαλέσει 100% μετακύλιση στις τιμές. Η μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα προκαλέσει αύξηση των νόμιμων πωλήσεων κατά 232 χιλ. 9λιτρα κιβώτια το 2021 και 548 και 970 χιλ. αντίστοιχα το 2022-2023 και η αύξηση θα αφορά όλες τις κατηγορίες ποτών.

**Διάγραμμα 6.7. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή πωλήσεων σε σύγκριση με το Σενάριο Α**

**Πηγή:** Εκτιμήσεις IOBE.

Τα έσοδα του Κράτους αναμένονται αυξημένα την Ζετία 2021-2023, κατά €62,6 εκ. σε σύγκριση με το σενάριο Α. Η μείωση του συντελεστή ΕΦΚ θα μειώσει τα έσοδα από αυτή την κατηγορία, αλλά αναμένεται σημαντική αύξηση στα έσοδα από ΦΠΑ λόγω επέκτασης της νόμιμης αγοράς, καθώς και αυξημένα φορολογικά έσοδα από το εισόδημα επιχειρήσεων και εργαζομένων. Ο ΕΦΚ μειώνεται κατά €67,6 εκ., στην Ζετία δηλαδή πτώση κατά περίπου 7,5%, κάθε έτος κατά μέσο όρο, έναντι μείωσης του συντελεστή 11% ετησίως. Η μικρότερη σχετικά ποσοστιαία μείωση οφείλεται στην άνοδο της νόμιμης αγοράς. Τα έσοδα από ΦΠΑ αναμένεται να ενισχυθούν κατά €87,9 εκ. παρά το γεγονός ότι είναι φόρος επί της συναλλαγής και άρα επηρεάζεται από την τιμή των προϊόντων, η οποία θα είναι μειωμένη. Η φορολογία των επιχειρήσεων αναμένεται να ενισχυθεί λόγω διευρυμένων κύκλων εργασιών από την επέκταση της νόμιμης αγοράς, κατά €11,5 εκ. στην Ζετία 2021-2023, ενώ αναμένεται αύξηση των εσόδων από τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, κατά €30,8 εκ. λόγω ενίσχυσης της απασχόλησης.

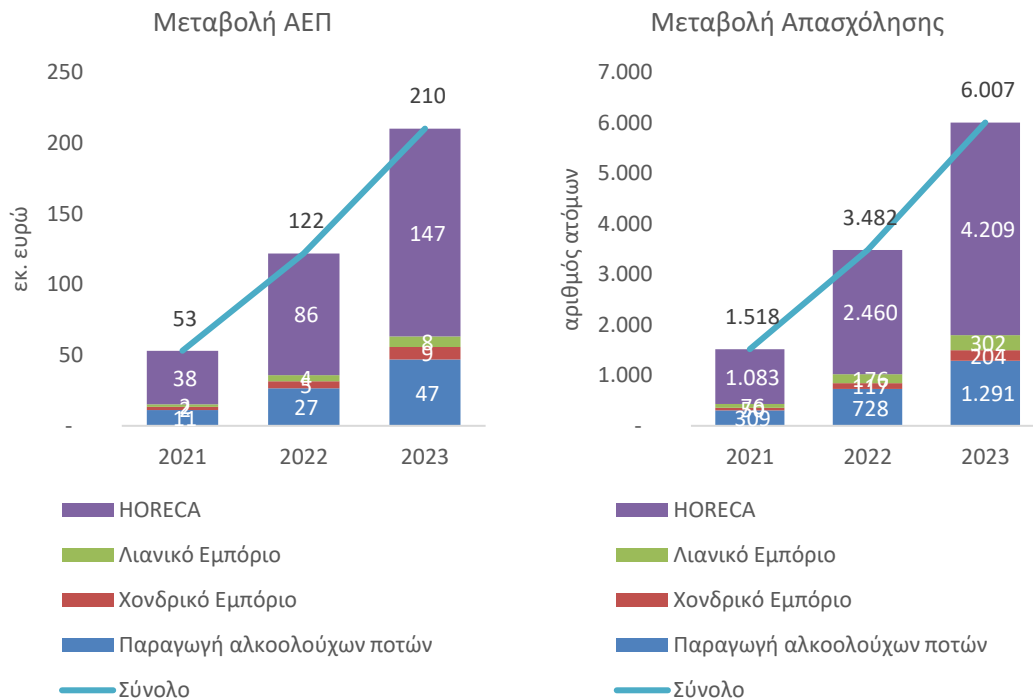
**Διάγραμμα 6.8. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή φορολογικών εσόδων σε σύγκριση με το Σενάριο Α**



**Πηγή:** Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ. ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Από τη μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα τονωθεί το ΑΕΠ από την ευρύτερη αλυσίδα αξίας που δημιουργεί η αγορά ποτών κατά σχεδόν €385 εκ. την περίοδο 2021-2023, λόγω μείωσης του ΕΦΚ σε σύγκριση με το σενάριο χωρίς τη μείωση του φόρου. Η σημαντικότερη επίδραση θα προέλθει από την εστίαση, με επέκταση κατά €271 εκ. στην ζετσία, ενώ θετική συνεισφορά θα προέλθει και από την παραγωγή αλκοολούχων ποτών. Η απασχόληση εκτιμάται έως και κατά 11 χιλ. θέσεις εργασίας την περίοδο 2021-2023 περισσότερη σε σύγκριση με το σενάριο χωρίς μείωση του ΕΦΚ.

**Διάγραμμα 6.9. Μείωση ΕΦΚ - Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης σε σύγκριση με το Σενάριο Α**



Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE.

Τα στοιχεία ανά σενάριο παρουσιάζονται στο παράρτημα αναλυτικά, ενώ παρακάτω αναλύονται τα αποτελέσματα και στα 4 σενάρια συγκριτικά. Τα 4 σενάρια προκύπτουν από τη σύγκριση των αρχικών σεναρίων Α και Β, δηλαδή συγκρίνεται η εξέλιξη των μεγεθών με τη μείωση του ΕΦΚ σε σύγκριση με το τι θα συνέβαινε αν δεν εφαρμοστεί η μείωση, ενώ σε κάθε σενάριο γίνεται μια επιπλέον υπόθεση για τη μετακύλιση, 60% και 100%, συνεπώς προκύπτουν τέσσερα σενάρια.

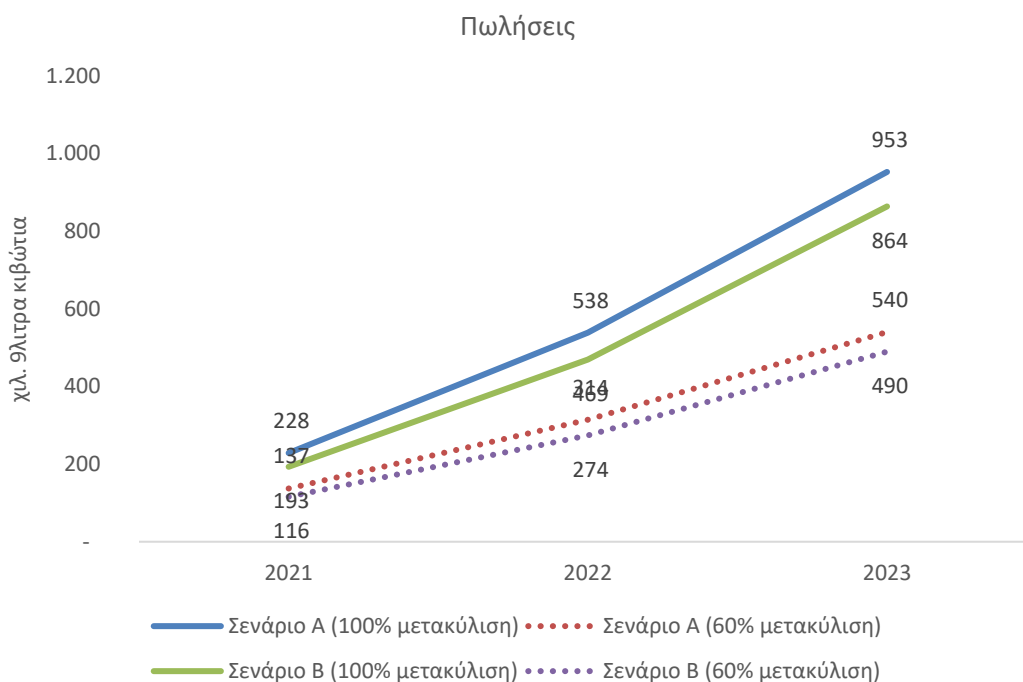
Σενάρια
Σενάριο Α, Μείωση ΕΦΚ με μετακύλιση 100% vs Σενάριο Α (χωρίς μείωση ΕΦΚ)
Σενάριο Α, Μείωση ΕΦΚ με μετακύλιση 60% vs Σενάριο Α (χωρίς μείωση ΕΦΚ)
Σενάριο Β, Μείωση ΕΦΚ με μετακύλιση 100% vs Σενάριο Β (χωρίς μείωση ΕΦΚ)
Σενάριο Β, Μείωση ΕΦΚ με μετακύλιση 60% vs Σενάριο Β (χωρίς μείωση ΕΦΚ)



### Σύγκριση 4 σεναρίων

Η σύγκριση σε όλα τα πιθανά σεσνάρια, δείχνει ότι οι νόμιμες πωλήσεις του κλάδου θα αυξηθούν περισσότερο εφόσον επικρατήσει το σεσνάριο Α, και η μείωση του ΕΦΚ μετακυλιθεί πλήρως στις τιμές των αλκοολούχων. Αντίστοιχα σημαντική αύξηση καταγράφεται και στο δυσμενέστερο σεσνάριο Β, πάλι όμως με μεγάλη μετακύλιση της μείωσης του ΕΦΚ στις τελικές τιμές, βασική προϋπόθεση για την τόνωση της νόμιμης κατανάλωσης.

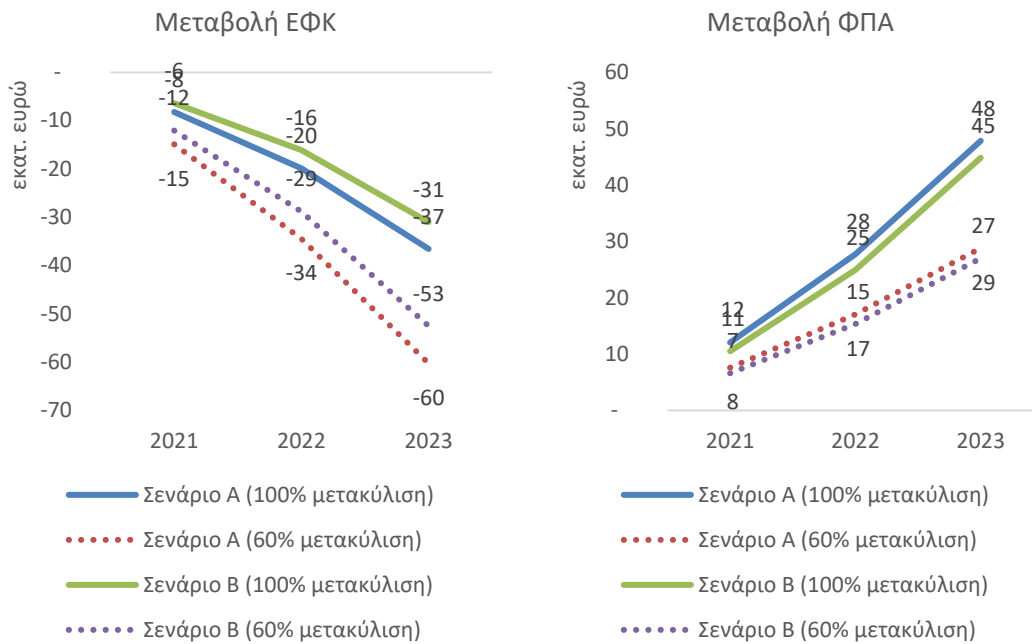
**Διάγραμμα 6.10. Μεταβολή κατανάλωσης με μείωση ΕΦΚ, 4 Σεσνάρια**



**Πηγή:** Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Στα έσοδα από ΕΦΚ, η μείωση των εσόδων από ΕΦΚ είναι μικρότερη στο σεσνάριο Β με πλήρη μετακύλιση, λόγω της χαμηλής βάσης της αγοράς στο σεσνάριο Β, ενώ των εσόδων από ΦΠΑ μεγαλύτερη αύξηση αναμένεται στο σεσνάριο Α. Τα έσοδα από ΕΦΚ είναι λιγότερα στο σεσνάριο Α, με πλήρη μετακύλιση λόγω της αύξησης της αγοράς όπου οι νέες πωλήσεις -πολύ περισσότερες από το σεσνάριο Β- θα συνδέονται με μειωμένο φόρο.

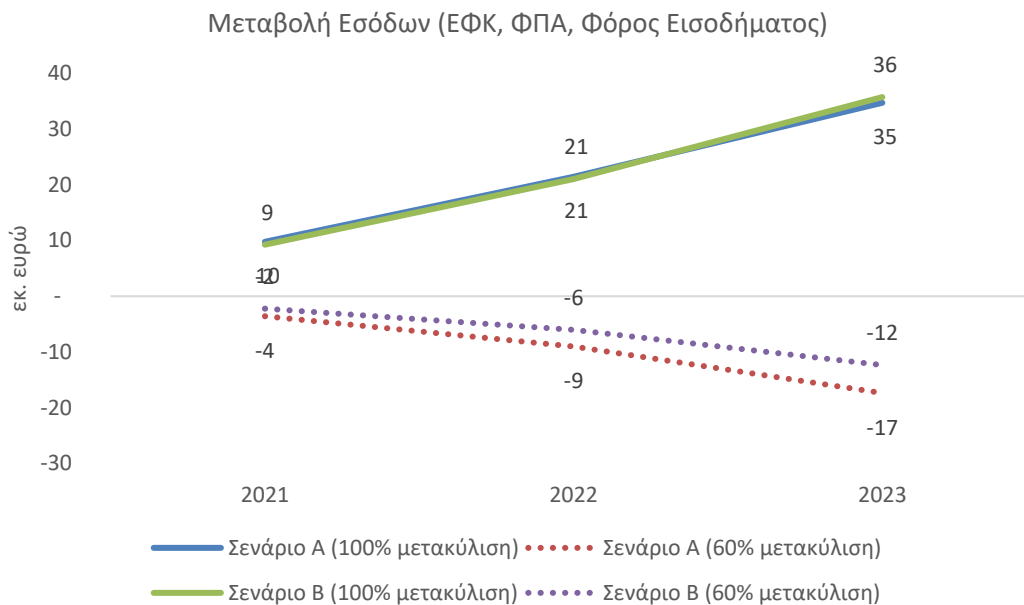
**Διάγραμμα 6.11. Μεταβολή ΕΦΚ και ΦΠΑ με μείωση ΕΦΚ, 4 Σενάρια**



Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Συνολικά τα έσοδα από ΕΦΚ, ΦΠΑ και φόρους εισοδήματος, αναμένονται περισσότερα στα σενάρια Α και Β σε κατάσταση πλήρους μετακύλισης του φόρου, καθώς η τόνωση των εσόδων από ΦΠΑ και φόρους εισοδήματος εκτιμάται ισχυρότερη στην περίπτωση όπου η αγορά αυξηθεί σημαντικά, με τη μεγάλη μείωση του ΕΦΚ και την αντίστοιχη αύξηση της τιμής. Η μερική μετακύλιση και στα δύο σενάρια, ενδεχομένως να προκαλέσει αρνητικά αποτελέσματα για τα έσοδα.

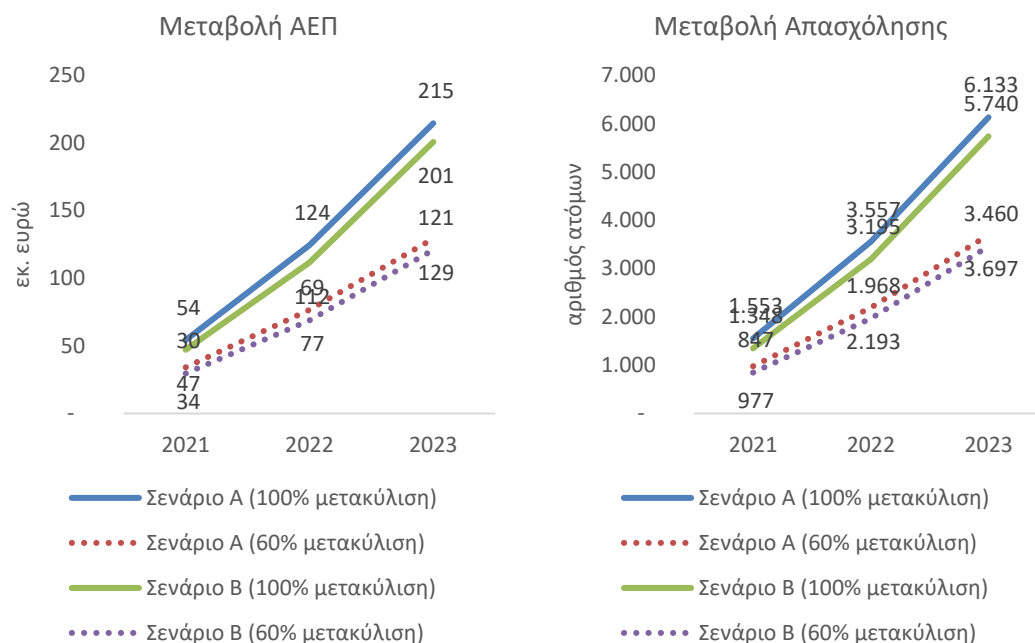
**Διάγραμμα 6.12. Μεταβολή Φόρων με μείωση ΕΦΚ, 4 Σενάρια**



Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Στο ΑΕΠ και στην Απασχόληση, τα θετικότερα αποτελέσματα αναμένονται στα σενάρια πλήρους μετακύλισης, καθώς αυτό θα πυροδοτήσει περισσότερη κατανάλωση.

**Διάγραμμα 6.13. Μεταβολή ΑΕΠ και Απασχόλησης με μείωση ΕΦΚ, 4 Σενάρια**



**Πηγή:** Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

## 6.2 Μείωση ΦΠΑ στα αλκοολούχα ποτά στην εστίαση

Είναι εμφανείς οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομία και ειδικότερα στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών, λόγω του περιορισμού δραστηριοτήτων που συνδέονται άμεσα με τον κλάδο, δηλαδή τα καφέ, την εστίαση και τα ξενοδοχεία ή αλλιώς την αγορά HORECA. Η κυβέρνηση ως μέτρο βραχυχρόνιας ανακούφισης του κλάδου HORECA, προχώρησε σε μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση από το 24% στο 13% για τα μη αλκοολούχα ποτά. Στο παρόν εξετάζεται η επίδραση του μέτρου αυτού και στα αλκοολούχα ποτά, σε μια προσπάθεια στήριξης των επιχειρήσεων.

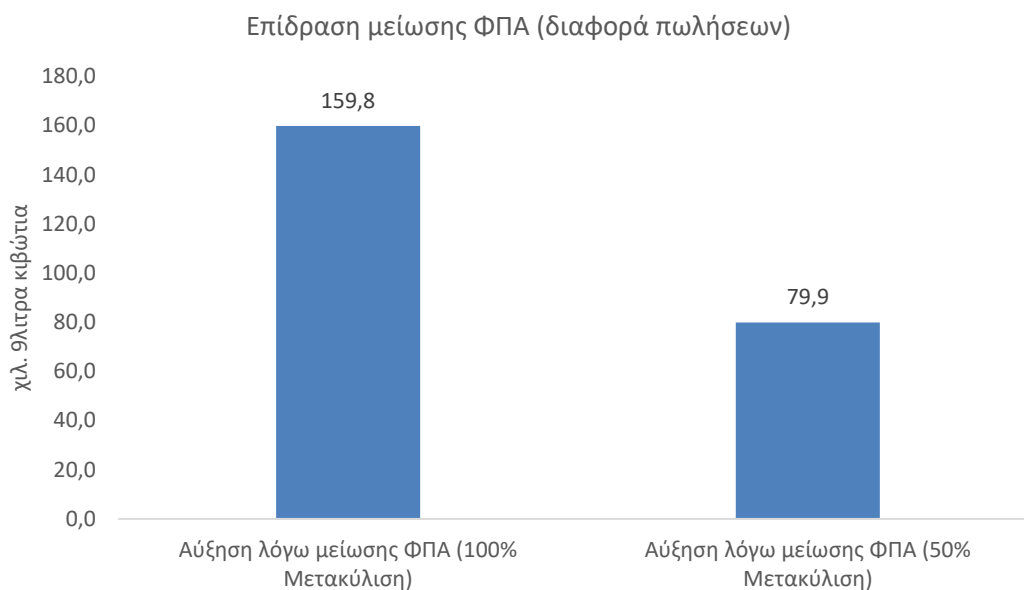
Εξετάζονται λοιπόν οι επιδράσεις από ενδεχόμενη μείωση του ΦΠΑ στα αλκοολούχα ποτά στην εστίαση από το 24% στο 13%, σε συνέχεια της μείωσης στα μη αλκοολούχα, καφέ κ.λπ., η οποία εφαρμόστηκε για την τόνωση της αγοράς και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19. Σημειώνεται ότι το μέτρο εφαρμόστηκε για την περίοδο Ιούλιος-Οκτώβριος 2020, ωστόσο δόθηκε παράταση για άλλους 6 μήνες, συνεπώς η ανάλυση αφορά την υπολειπόμενη περίοδο Νοεμβρίου 2020 -Απριλίου 2021.

Η μείωση του ΦΠΑ αφορά την επιτόπια κατανάλωση – HORECA αλκοολούχων, η οποία αποτελεί περίπου το 60% της συνολικής αγοράς αλκοολούχων και όχι τη λιανική κατ' οίκον κατανάλωση (supermarket, κάβες, κ.ά.). Τα αποτελέσματα της μείωσης του ΦΠΑ εκτιμώνται με βάση τις νέες πωλήσεις που θα προκύψουν λόγω της μείωσης του ΦΠΑ, σε σύγκριση με το σενάριο μη μείωσης του φόρου. Στην ανάλυση προστίθεται μια επιπλέον υπόθεση, αναφορικά με το βαθμό μετακύλισης του μειωμένου ΦΠΑ στις τελικές τιμές:

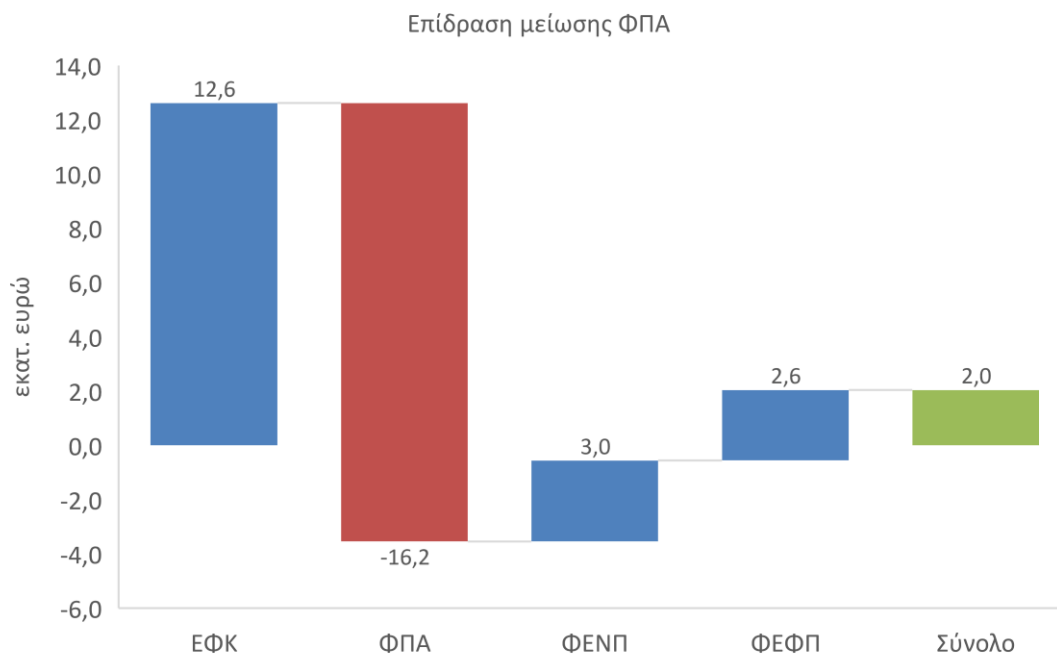
- Υπόθεση I: Πλήρης μετακύλιση στην τελική τιμή
- Υπόθεση II: Μερική μετακύλιση, κατά 50%
- Υπόθεση III: Μηδενική μετακύλιση

Προφανώς, στην περίπτωση της μηδενικής μετακύλισης, τα αποτελέσματα της αγοράς παραμένουν όπως και βασικό σενάριο, καθώς η μη μεταβολή της τιμής δεν θα επηρεάσει την κατανάλωση, αλλά θα επηρεάσει τα κέρδη των επιχειρήσεων, στοιχείο σημαντικό επίσης στην τρέχουσα συγκυρία. Τα αποτελέσματα της μείωσης του ΦΠΑ, υπολογίζονται με βάση τον βαθμό μετακύλισης και τις αντίστοιχες ελαστικότητες που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο τμήμα.

Η μείωση του ΦΠΑ θα οδηγήσει σε μείωση της τιμής κατά 8,87% κατά μέσο όρο, με την υπόθεση της πλήρους μετακύλισης και κατά 4,44% με μετακύλιση κατά 50%. Στην περίπτωση μερικής μετακύλισης, η μείωση του ΦΠΑ εκτιμάται ότι θα ενισχύσει τις πωλήσεις κατά 79,9 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, δηλαδή αύξηση κατά 7,2% στο διάστημα Νοέμβριος 2020 - Απριλίου 2021, ενώ στην περίπτωση πλήρους μετακύλισης η αύξηση των πωλήσεων θα προσεγγίσει τα 159,8 χιλ. 9λιτρα επιπλέον κιβώτια, αύξηση κατά 14,4%. Διπλάσια αύξηση πωλήσεων συνεπώς εκτιμάται ότι θα σημειωθεί με την πλήρη μετακύλιση του μειωμένου ΦΠΑ στις τελικές τιμές, καθώς η σημαντική μείωση των τιμών, σχεδόν κατά 9% θα οδηγήσει σε ακόμα μεγαλύτερη αύξηση της κατανάλωσης.

**Διάγραμμα 6.14. Μεταβολή πωλήσεων λόγω μείωσης ΦΠΑ στο 13%**

Τα έσοδα του Κράτους θα ενισχυθούν κατά €2,0 εκ., κυρίως λόγω των αυξημένων εσόδων από ΕΦΚ και φόρου εισοδήματος εξαιτίας της επέκτασης της αγοράς. Τα έσοδα από ΦΠΑ θα είναι μειωμένα, λόγω της μείωσης του συντελεστή, ωστόσο εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί η εισπραξιμότητα ΦΠΑ στην εστίαση.

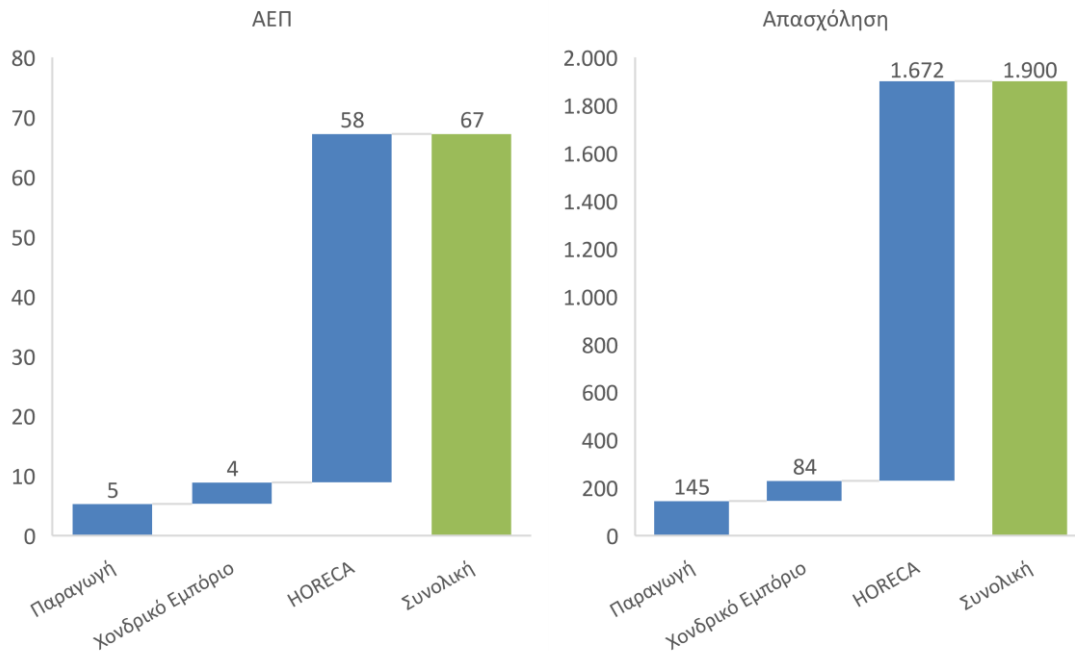
**Διάγραμμα 6.15. Μεταβολή φορολογικών εσόδων λόγω μείωσης ΦΠΑ στο 13%**

ΦΕΝΠ – Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων, ΦΕΦΠ – Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Οι ευρύτερες επιδράσεις από τη μείωση του ΦΠΑ είναι η αύξηση του ΑΕΠ κατά €67 εκ. στο εξεταζόμενο διάστημα. Η επέκταση προέρχεται κυρίως από το σκέλος του καναλιού HORECA, αλλά με διάχυση των θετικότερων αποτελεσμάτων και στα κανάλια παραγωγής και

χονδρικού εμπορίου. Δεν εξετάζονται επιδράσεις στα λιανικά κανάλια, καθώς η μείωση του ΦΠΑ αφορά μόνο την εστίαση, ενώ η ωφέλεια στα κανάλια εστίασης θα επηρεάσουν την παραγωγή αλλά και τη χονδρική πώληση ποτών.

**Διάγραμμα 6.16. Μεταβολή σε ΑΕΠ και Απασχόληση λόγω μείωσης ΦΠΑ στο 13%**



Η αύξηση της απασχόλησης εκτιμάται σε περίπου 1,9 χιλ. άτομα, με το μεγαλύτερο μέρος να αφορά την εστίαση (αγορά HORECA), με αύξηση ή με διατήρηση 1,6 χιλ. θέσεων. Στις επιδράσεις αυτές θα πρέπει να προσμετρηθεί η εξοικονόμηση πόρων που θα προκύψει από το γεγονός ότι ένα μέρος του εργατικού δυναμικού δεν θα χρειαστεί να λάβει έκτακτα επιδόματα, όπως δόθηκε την περίοδο της πανδημίας. Έτσι, υπολογίζεται ότι για 1,9 χιλ. άτομα, αυτό μεταφράζεται σε εξοικονόμηση δαπανών κατά περίπου €6,5 εκ.

## 7 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι επιχειρήσεις του κλάδου αλκοολούχων ποτών έπειτα από μια περίοδο ραγδαίας πτώσης της ζήτησης, κλιμάκωσης φορολογικών συντελεστών, υψηλού κόστους χρηματοδότησης, σημαντικούς πιστωτικούς περιορισμούς, ρυθμιστικές αρρυθμίες κ.ά., άρχισαν σταδιακά τα τελευταία έτη να σημειώνουν βελτίωση των μεγεθών τους, χωρίς ωστόσο να αναπληρώνεται το χαμένο έδαφος της περιόδου της ύφεσης 2008-2013. Η πανδημία που ξέσπασε στις αρχές του 2020, ανέστειλε την αναπτυξιακή δυναμική ολόκληρης της οικονομίας και είχε σημαντική επίπτωση στον κλάδο αλκοολούχων ποτών.

Η συρρίκνωση της αγοράς έχει συμπιέσει τα μεγέθη του κλάδου σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τα επίπεδα πριν το 2010, ενώ παράλληλα η αγορά έχει αναδιαταχθεί, με μεταβολή των μεριδίων ανάμεσα στις διαφορετικές κατηγορίες ποτών. Βασική αιτία ήταν η συρρίκνωση των εισοδημάτων και η αύξηση των φορολογικών συντελεστών, οι οποίοι επιβαρύνουν ορισμένες κατηγορίες ποτών, δυσανάλογα. Οι τάσεις αυτές τείνουν να παγιωθούν, καθώς η νόμιμη αγορά κινείται σε χαμηλά επίπεδα. Οι συνεπείς επιχειρήσεις έχουν ανταγωνιστικό μειονέκτημα, καθώς σταδιακά η νόμιμη δραστηριότητα παραγωγής και διανομής αλκοολούχων ποτών μεταφέρεται στον κύκλο της παραοικονομίας (παράνομο εμπόριο, αγορές από γειτονικές χώρες, νοθεία). Έτσι, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου έχουν να αντιμετωπίσουν ένα περιβάλλον υπερβολικής φορολόγησης και πιέσεων από το παράνομο εμπόριο, το οποίο υπονομεύει τη λειτουργία τους και παρεμποδίζει τις όποιες δυνατότητες ανάπτυξής τους.

Εκτιμάται, μάλιστα ότι υπό το καθεστώς των διήμερων αποσταγματοποιών παράγονται και διακινούνται χωρίς έλεγχο σημαντικές ποσότητες χύμα αποσταγμάτων με εξαιρετικά μειωμένο συντελεστή ΕΦΚ. Η μη τακτοποίηση του καθεστώτος εμπορίας τσίπουρου διήμερων ναρκοθετούσε τη διαπραγματευτική θέση της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τη διατήρηση της έκπτωσης 50% στο τυποποιημένο ούζο και τσίπουρο. Πράγματι, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταδίκασε την Ελλάδα σχετικά με το καθεστώς φορολόγησης του τσίπουρου, ενώ εν τέλει το 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε σε προσωρινή συμφωνία σχετικά με τους εκσυγχρονισμένους φορολογικούς κανόνες για την αλκοόλη, διατηρώντας το φορολογικό καθεστώς.

Οι προκλήσεις που καλείται πλέον να αντιμετωπίσει ο κλάδος, σχετίζονται με το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, καθώς η πανδημία έχει ανατρέψει τα δεδομένα, με σημαντική αβεβαιότητα μάλιστα για τα επόμενα έτη. Έτσι, η πανδημία οδήγησε όχι μόνο σε μείωση της ζήτησης και της παραγωγής, αλλά ενδεχομένως να οξύνει περαιτέρω τα στοιχεία του κλάδου, καθώς η αναμικτή ζήτηση, η κατακόρυφη πτώση των τουριστικών ροών, και το μερικό κλείσιμο της εστίασης, αναμένεται να συρρικνώσουν τα μεγέθη της νόμιμης κατανάλωσης, με μη μετρήσιμες προεκτάσεις στο παράνομο εμπόριο.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, εκτιμάται ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα στήριξης των νόμιμων επιχειρήσεων της ευρύτερης αλυσίδας αξίας του κλάδου ποτών, τόσο βραχυπρόθεσμα για να στηριχτεί άμεσα η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, όσο και μεσοπρόθεσμα.

### Μέτρα Πολιτικής

#### **1. Σύγκλιση της Φορολογίας των Αλκοολούχων με τον Ευρωπαϊκό Μ.Ο.**

Αναδιάρθρωση φορολογικού πλαισίου μέσω της μείωσης συντελεστών στα αλκοολούχα ποτά και σύγκλιση με τον μέσο όρο της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις της ΕΕ, ενώ διαθέτει αρκετά υψηλότερο ΕΦΚ, από όμορες χώρες μέλη τη ΕΕ, δημιουργώντας ισχυρά κίνητρα λαθρεμπορίας. Συγκεκριμένα, προτείνεται η μείωση του ΕΦΚ στα €1.800 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης (με αντίστοιχη προσαρμογή για τον εφαρμοζόμενο ΕΦΚ στο ούζο και στο εμφιαλωμένο τσίπουρο), από €2.550 που ισχύει σήμερα, προκειμένου να στηριχθεί ο κλάδος και η υγιής επιχειρηματικότητα, καθώς και ως ανάχωμα στο παράνομο εμπόριο, που ευνοείται από την υψηλή φορολογία. Η μείωση μπορεί να γίνει άμεσα, ώστε να προκαλέσει ένα θετικό σοκ στην αγορά αλκοολούχων ποτών, η οποία βρίσκεται σε εξαιρετικά δυσμενή θέση εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης, είτε σταδιακά υπό μια πιο μεσοπρόθεσμη οπτική για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου.

Με την άμεση μείωση στα €1.800, και ανάλογα με τις υποθέσεις, εκτιμάται ότι προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα σε ετήσια βάση:

- Ενίσχυση του ΑΕΠ από €28 εκ. έως €128 εκ.
- Αύξηση της απασχόλησης σε όλη την αλυσίδα αξίας έως και 3,6 χιλ. θέσεις
- Μεταβολή εσόδων από ΦΠΑ από €25,2 εκ. έως €29,3 εκ.
- Μεταβολή εσόδων από ΕΦΚ από -€45,4 εκ. έως €-29,2 εκ.
- Συνολική μεταβολή εσόδων (ΕΦΚ, ΦΠΑ, φόροι εισοδήματος) από -€13,7 εκ. έως €8,0 εκ.

Στα παραπάνω δεν έχει συνυπολογιστεί η ενίσχυση των εσόδων από τον εξορθολογισμό της αγοράς και τη μείωση των κινήτρων λαθρεμπορίου, όπου με πολύ συντηρητικές παρεμβάσεις μπορούν να αποδώσουν €28,6 εκ. ετησίως. Μπορεί, επομένως, με αρκετή ασφάλεια να θεωρηθεί ότι η σύγκλιση του ΕΦΚ με τον μέσο όρο της ΕΕ, δεν θα επηρεάσει τα συνολικά φορολογικά έσοδα, ενισχύοντας συγχρόνως το ΑΕΠ και την απασχόληση.

Η σύγκλιση του ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ υπολογίζεται θα τονώσει το ΑΕΠ τα κρατικά έσοδα και μπορεί να γίνει σταδιακά. Για την τριετία 2021-2023 εκτιμάται:

- Ενίσχυση ΑΕΠ κατά €400 εκατ. κυρίως στην εστίαση (HORECA), με επίδραση στο ΑΕΠ κατά €276 εκατ. στην 3ετία.
- Τα έσοδα του Κράτους θα είναι συνολικά αυξημένα κατά €65,9 εκατ.
- Αύξηση των εσόδων από φόρο εισοδήματος φυσικών (+€31,5 εκατ.) και νομικών (+€11,4 εκατ.) προσώπων.
- Αύξηση των εσόδων από ΦΠΑ κατά €87,6 εκατ.
- Ενίσχυση απασχόλησης με περισσότερες από 8 χιλ. θέσεις εργασίας την περίοδο 2021-2023, κυρίως στον τομέα HORECA.

#### **2. Μείωση ΦΠΑ αλκοολούχων ποτών στο 13% στον κλάδο καφεστίασης-τουρισμού**

Μείωση ΦΠΑ αλκοολούχων ποτών στο 13% στον κλάδο καφεστίασης-τουρισμού για μετριασμό των απωλειών λόγω της πανδημίας. Η εφαρμογή του μέτρου προτείνεται να είναι



ίδια με τα υπόλοιπα προϊόντα που ωφελούνται από τον μειωμένο ΦΠΑ στην εστίαση, δηλαδή Νοέμβριος 2020-Απρίλιος 2021. Το μέτρο αποτελεί ένα βραχυπρόθεσμο μέτρο ανακούφισης των επιχειρήσεων και εκτιμάται ότι μπορεί να διασώσει θέσεις απασχόλησης και να ενισχύσει την ευρύτερη αλυσίδα αξίας. Με βάση τους υπολογισμούς το μέτρο αναμένεται να τονώσει τις πωλήσεις κατά 14,4%, να ενισχύσει το ΑΕΠ κατά €67 εκ. και την απασχόληση κατά 1.900 θέσεις εργασίας.

### **3. Βελτίωση ψηφιακών λειτουργιών των υπηρεσιών ελέγχου & εποπτείας των αλκοολούχων ποτών**

Προτείνεται:

- Η καθολική ένταξη στο πιλοτικό σύστημα LOTify, παραγωγών, διακινητών, εισαγωγέων αλκοολούχων ποτών. Το LOTify αποτελεί ελληνική καινοτομία σε όλη την ΕΕ ως προς την ψηφιακή ιχνηλασιμότητα των αλκοολούχων ποτών (εφαρμόζεται ήδη πιλοτικά).
- Δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου διήμερων αποσταγματοποιών και αμβυκούχων με δυνατότητα διασταύρωσης των στοιχείων παραγωγής, στοκ, σημείων πωλήσεων.

Με το LOTify επιτυγχάνεται μείωση του λαθρεμπορίου, των νοθευμένων & των παρανόμων εισαγωγών με άμεση ανάκτηση δημοσίων εσόδων από διασυνοριακές αγορές με παράλληλη βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης χωρίς πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση.

### **4. Υποστήριξη στην Παραγωγή α) Γεωγραφικών Ενδείξεων και β) προϊόντων αυξημένης προστιθέμενης αξίας και εξαγωγικού προσανατολισμού**

Θέσπιση προγράμματος προβολής προϊόντων Γεωγραφικών Ενδείξεων σε χώρες εντός & εκτός ΕΕ, οι οποίες είναι συνδεδεμένες με κάθε χώρα και έχουν εξ ορισμού ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, με σκοπό την τόνωση των εξαγωγών, μέσω διερεύνησης των ξένων αγορών. Στο πλαίσιο αυτό θα βοηθούσε η χρηματοδότηση προγράμματος Στρατηγικής Εισόδου σε Αγορές εντός και Εκτός ΕΕ, καθώς πολλές ελληνικές επιχειρήσεις είναι μικρές ή πολύ μικρές, χωρίς εύκολη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και στην πληροφόρηση για τα κανάλια διανομής στο εξωτερικό. Η ενδυνάμωση των Γεωγραφικών Ενδείξεων δημιουργεί θέσεις απασχόλησης ή και καλύτερα αμειβόμενες θέσεις στην ευρύτερη αλυσίδα αξίας (πρωτογενής τομέας, μεταποίηση, εμπόριο).

### **5. One Stop Shop για επενδύσεις των εταιρειών**

Διευκόλυνση Νέων Επενδύσεων & Επεκτάσεων, ενώ οι υποβολές των μελετών θα μπορούσαν να διεκπεραιώνονται ηλεκτρονικά. Άλλωστε η πανδημία έχει στρέψει πολλές υπηρεσίες του δημοσίου προς την ηλεκτρονική διευθέτηση. Η υποβολή όλων των στοιχείων μιας επένδυσης να γίνεται σε ένα φορέα, ο οποίος θα διαχειρίζεται στη συνέχεια όλες τις απαιτούμενες ενέργειες.

### **6. Ρύθμιση Παραγωγής και Διακίνησης στα Χύμα διακινούμενα αποστάγματα**

Αναμόρφωση Θεσμικού πλαισίου χύμα αποσταγμάτων. Τα χύμα διακινούμενα αποστάγματα και το καθεστώς τους εκτιμάται ότι αποτελεί το πεδίο πάνω στο οποίο αναπτύσσεται το λαθρεμπόριο αλκοολούχων, μέσω δυσανάλογης φορολόγησης και μη αποτελεσματικής ρυθμιστικής θωράκισης. Αυτό έχει επιπτώσεις στη βιωσιμότητα των επισήμων αποσταγματοποιών, στα έσοδα του κράτους αλλά και στην υγεία του καταναλωτή καθώς τα προϊόντα αυτά δεν ελέγχονται. Προτείνεται λοιπόν η θέσπιση:

- γ. κινήτρων και χρηματοδότησης μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης σε παραδοσιακούς αμβυκούχους, ώστε να ενταχθούν στα τυποποιημένα προϊόντα αλκοολούχων
- δ. ηλεκτρονικής παρακολούθησης των παραγομένων χύμα αποσταγμάτων από το στάδιο της υποβολής της αίτησης από το δικαιούχο μέχρι το κομμάτι της απόσταξης, σημείου και ποσότητας αποθήκευσης, καθώς και σημείου διακίνησης στην εστίαση.

Με βάση τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων του κλάδου σχετικά με τις διακινούμενες ποσότητες, η ένταξη στην «λευκή» οικονομία των χύμα αποσταγμάτων υπολογίζεται πως μπορεί να προσθέσει έως και €137 εκ. στα ετήσια φορολογικά έσοδα από ΕΦΚ και ΦΠΑ. Επιπλέον, η τυποποίηση των χύμα προϊόντων θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας στην επίσημη οικονομία και σε συνδεδεμένους κλάδους, συσκευασία, μεταφορές, marketing κ.λπ., ενώ η μείωση του παράνομου εμπορίου ενισχύει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές των μικρομεσαίων και κυρίως των μικρών επιχειρήσεων, τονώνοντας τη ζήτηση και μειώνοντας τον αθέμιτο ανταγωνισμό.

## 8 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Manning W., Blumberg L. & Moulton L., (1995), The demand for alcohol: The differential response to price, *Journal of Health Economics*, col. 14, pp. 123-148
- Crawford I., Smith Z. & Tanner S., (1999), Alcohol Taxes, Tax Revenues and the Single European Market, *Fiscal Studies*, vol. 20, No. 3, pp. 287-304
- Smith Z., (1999), The Revenue effect of changing alcohol duties, *The Institute for Fiscal Studies*, Briefing Note No. 4
- Oxford Economics (2009), The economic outlook for the UK drinks sector and the impact of the changes to excise duty and VAT announced in the 2008 Budget and Pre-Budget Report.
- Ernst & Young (2010), The contribution of the Spirits industry to the EU Economy, December.
- Collis, J., Grayson, A., and Johal, S., (2010), *Econometric Analysis of Alcohol Consumption in the UK*, HMRC Working Paper 10, December.
- EUIPO (2016), The economic cost of IPR infringement in spirits and wine. July
- ΣΕΒ (2017), Παραοικονομία και επιχειρηματικότητα, Οικονομία και Επιχειρήσεις Special Report.
- IOBE (2015), Ο Κλάδος των Αλκοολούχων Ποτών στην Ελλάδα, Μάιος.
- IOBE (2018), Η συνεισφορά και οι προοπτικές του κλάδου αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, Φεβρουάριος
- Μαυράκης, Χ. (2017), Ελληνική ποτοποιία – αποσταγματοποιία: Προκλήσεις και προοπτικές, Ημερίδα ΣΕΟΑΠ 26.6.2017.

9 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 9.1. Χρηματοοικονομικά στοιχεία Εταιρειών Παραγωγής και Εισαγωγικών εταιρειών

(εκ. ευρώ)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Καθαρή αξία Παγίων	76,3	83,6	81,5	81,2	76,8	72,2	97,8	100,0	99,3	95,7	86,7
Διαθέσιμα	19,8	31,7	41,3	23,7	28,3	29,1	36,1	31,2	56,0	56,7	51,3
Αποθέματα	71,0	74,8	74,2	66,3	62,0	56,4	55,5	55,9	55,4	55,2	54,3
Απαιτήσεις	309,8	315,8	322,7	282,3	241,2	217,0	206,0	190,0	155,7	166,3	161,5
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	400,6	422,4	438,2	372,4	331,5	302,6	297,6	277,1	267,1	278,2	267,1
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>476,8</b>	<b>505,9</b>	<b>519,8</b>	<b>453,5</b>	<b>408,3</b>	<b>374,8</b>	<b>395,3</b>	<b>377,2</b>	<b>366,3</b>	<b>373,9</b>	<b>353,9</b>
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	8,5	14,9	14,2	12,7	12,0	22,1	37,5	34,3	33,0	12,7	10,1
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	294,3	298,1	358,3	297,4	253,1	213,6	203,7	198,3	184,9	182,6	173,7
Υποχρεώσεις	302,9	312,9	372,5	310,1	265,1	235,8	241,2	232,6	217,9	195,3	183,9
Προβλέψεις	13,4	12,2	14,1	8,3	8,5	7,8	7,3	5,5	5,7	6,1	6,3
Ίδια Κεφάλαια	160,6	180,9	133,2	135,1	134,7	131,2	146,8	139,1	142,7	172,5	163,7
<b>Κύκλος εργασιών</b>	<b>626,5</b>	<b>622,9</b>	<b>582,1</b>	<b>453,0</b>	<b>396,2</b>	<b>365,8</b>	<b>352,1</b>	<b>330,8</b>	<b>344,8</b>	<b>373,1</b>	<b>369,1</b>
Κόστος πωληθέντων	410,4	402,4	374,8	295,3	248,1	220,9	214,7	211,2	219,9	240,6	236,5
Μικτά Κέρδη	216,1	220,5	207,3	157,7	148,2	144,9	137,4	119,6	124,9	132,5	132,6
Καθαρά κέρδη προ φόρων	19,9	22,9	11,5	5,8	4,6	8,9	8,1	14,2	14,8	13,6	17,8
EBITDA	35,4	44,4	33,7	26,3	28,8	28,7	23,9	32,0	32,3	30,7	34,6

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

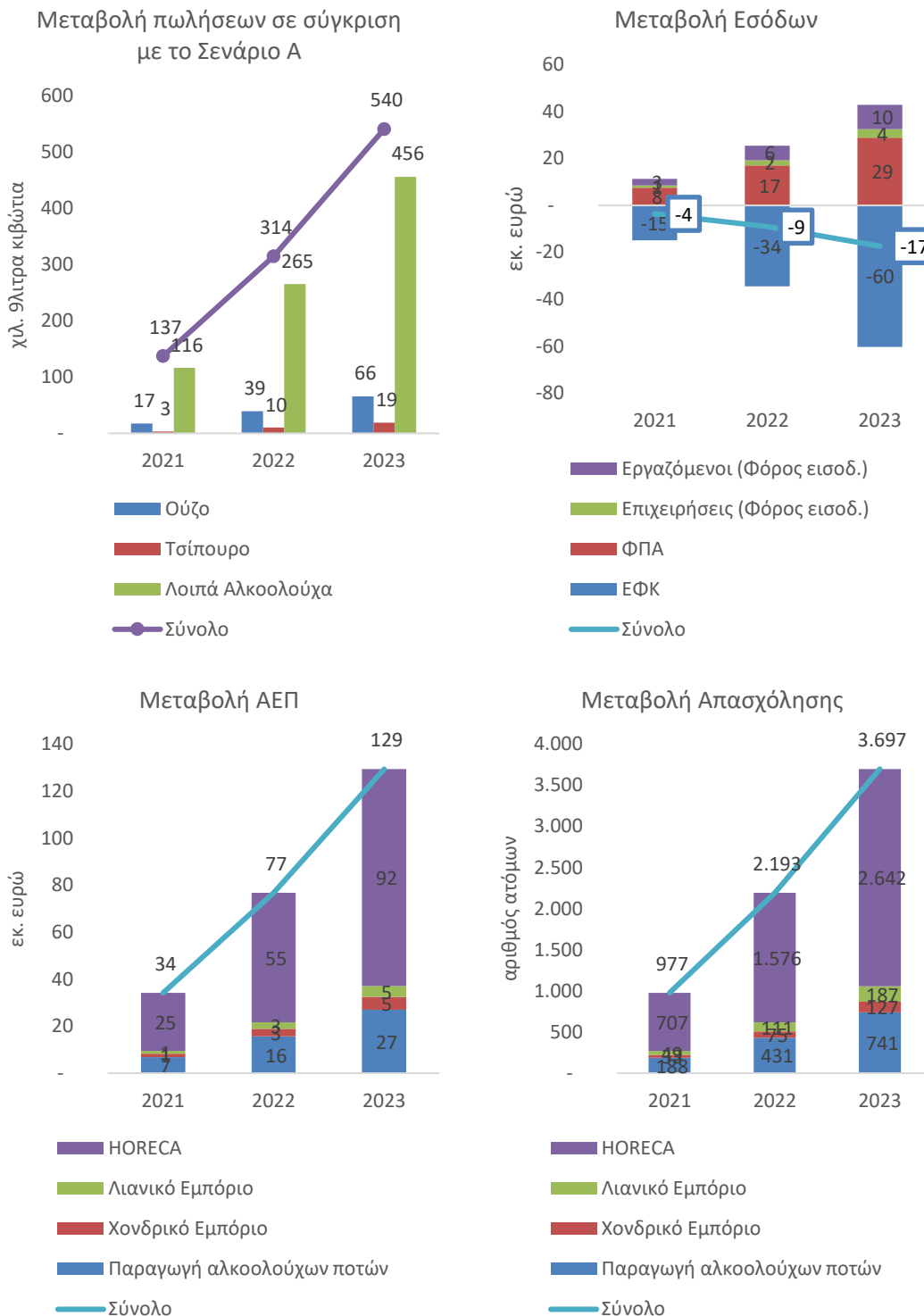
Πίνακας 9.2. Χρηματοοικονομικά στοιχεία εταιρειών Χονδρικού Εμπορίου Αλκοολούχων Ποτών

(εκ. ευρώ)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Καθαρή αξία Παγίων	148,3	159,3	157,6	162,8	160,7	135,0	127,1	145,3	137,2	123,0	97,5
Διαθέσιμα	47,6	50,5	42,3	47,9	45,0	57,7	59,2	55,5	61,7	68,8	62,5
Αποθέματα	147,8	158,9	138,5	117,3	92,7	86,6	102,3	107,3	127,5	128,5	118,2
Απαιτήσεις	383,2	393,7	357,8	312,6	273,0	213,5	213,4	234,2	246,8	240,8	190,4
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	578,6	603,1	538,7	477,8	410,7	357,8	374,9	397,0	436,0	438,1	371,1
<b>Σύνολο Ενεργητικού</b>	<b>726,8</b>	<b>762,4</b>	<b>696,3</b>	<b>640,7</b>	<b>571,4</b>	<b>492,8</b>	<b>502,0</b>	<b>542,3</b>	<b>573,2</b>	<b>561,1</b>	<b>468,6</b>
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	80,9	90,2	84,5	69,6	60,1	45,9	44,7	43,3	45,1	36,4	23,6
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	486,2	519,1	456,0	413,5	337,3	290,1	296,2	325,4	337,4	333,5	271,7
Υποχρεώσεις	567,1	609,3	540,6	483,1	397,4	336,0	341,0	368,7	382,5	370,0	295,3
Προβλέψεις	3,1	2,3	2,4	2,5	2,6	2,4	2,7	4,0	4,0	4,0	4,2
Ίδια Κεφάλαια	156,6	150,8	153,3	155,1	171,3	154,4	158,4	169,5	186,6	187,2	169,1
<b>Κύκλος εργασιών</b>	<b>905,9</b>	<b>959,6</b>	<b>829,4</b>	<b>788,2</b>	<b>708,2</b>	<b>716,5</b>	<b>790,1</b>	<b>838,5</b>	<b>901,4</b>	<b>994,7</b>	<b>871,6</b>
Κόστος πωληθέντων	722,8	768,5	644,8	616,3	553,5	534,5	601,4	635,4	695,5	772,6	677,7
Μικτά Κέρδη	183,1	191,1	184,5	171,9	154,7	182,1	188,8	203,1	205,9	222,2	193,9
Καθαρά κέρδη προ φόρων	18,7	15,0	6,6	2,8	8,8	14,1	14,0	11,8	21,8	19,4	21,8
EBITDA	57,0	57,7	43,2	39,8	39,3	39,7	35,0	34,2	46,1	41,4	42,4

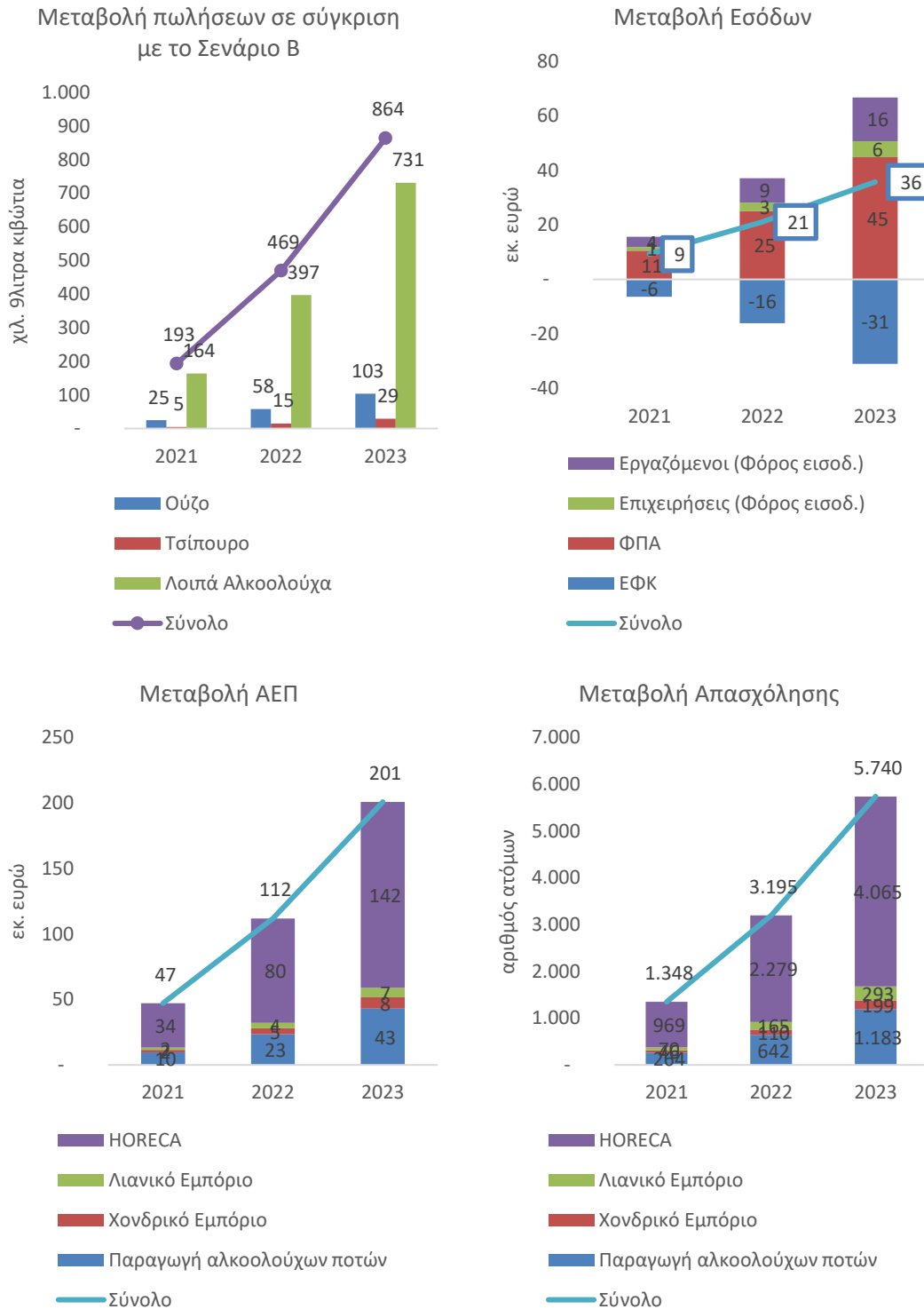
Πηγή: Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων IOBE

## Μείωση ΕΦΚ – Αποτελέσματα

Διάγραμμα 9.1. Αποτελέσματα σε πωλήσεις, έσοδα ΑΕΠ και απασχόληση για Σενάριο Α με 60% μετακύλιση



**Διάγραμμα 9.2. Αποτελέσματα σε πωλήσεις, έσοδα ΑΕΠ και απασχόληση για Σενάριο Β με 100% μετακύλιση**



**Διάγραμμα 9.3. Αποτελέσματα σε πωλήσεις, έσοδα ΑΕΠ και απασχόληση για Σενάριο Β με 60% μετακύλιση**

